

Bieżąca ewaluacja procesów wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013

RAPORT KOŃCOWY

Opracowanie:

GHK Polska Sp. z o. o.
ul. Waliców 11, 00-851 Warszawa
tel. +48 22 5839540, 5839534, fax +48 22 5839501
GHK Consulting Ltd
526 Fulham Road, London SW6 5NR, UK
tel: +44 (0)20 7471 8000; fax: + 44 (0)20 7736 0784
www.ghkint.com

Zleceniodawca badania:

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego
Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI
INNOBSERVATOR SILESIA

Warszawa, kwiecień 2011

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu VIII Poddziałania 8.2.2 „Regionalne Strategie Innowacji”
Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013
Projekt systemowy pt. „Zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego”

Bieżąca ewaluacja procesów wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013

RAPORT KOŃCOWY

Opracowanie:

GHK Polska Sp. z o. o.
ul. Waliców 11, 00-851 Warszawa
tel. +48 22 5839540, 5839534, fax +48 22 5839501
GHK Consulting Ltd
526 Fulham Road, London SW6 5NR, UK
tel: +44 (0)20 7471 8000; fax: + 44 (0)20 7736 0784
www.ghkint.com

Skład zespołu badawczego:

Michał Klepka
Maciej Gruza
Marcin Budzewski
Anna Jawor-Joniewicz

Zleceniodawca badania:

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego
Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI
INNOBSERVATOR SILESIA

Warszawa, kwiecień 2011

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu VIII Poddziałania 8.2.2 „Regionalne Strategie Innowacji” Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013
Projekt systemowy pt. „Zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego”

Katalog skrótów:

B+R - Badania i Rozwój
CATI - Computer Assisted Telephone Interview
CTT - Centrum Transferu Technologii
FGI - Focus Group Interview
GOW - Gospodarka Oparta o Wiedzę
ICT - Information and Communication Technologies
IDI - Individual In-Depth Interview
IOB - instytucje otoczenia biznesu
JBR - jednostka badawczo rozwojowa
JST - jednostki samorządu terytorialnego
MŚP - małe i średnie przedsiębiorstwo
PAPI - Paper And Pencil Interviewing
POIG - Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013
POKL - Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007-2013
RPO WŚL - Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego
RSI WŚL - Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013
SPO RZL - Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich
SPO WKP - Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw
ZPORR - Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Streszczenie raportu

Raport prezentuje wyniki ewaluacji procesów wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego (RSI WŚL) na lata 2003-2013. Jego treść podporządkowana została trzem celom ewaluacji:

1. Ocena działań aktorów regionalnych w ramach wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego w okresie jej obowiązywania (2004-2010)
2. Ocena stopnia, w jakim doszło do wdrożenia celów strategicznych i szczegółowych Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”
3. Ocena, w jakim stopniu wdrażanie celów strategicznych i szczegółowych przyczyniło się do rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji.

Badanie ewaluacyjne koncentrowało się na procesach wdrażania zapisów RSI WŚL oraz ocenie aktywności instytucji województwa śląskiego w tym zakresie. Wdrażanie Strategii badane było w odniesieniu do pięciu kryteriów ewaluacyjnych: ocena trafności (relevance), ocena skuteczności (effectiveness), ocena efektywności (efficiency), ocena trwałości (sustainability) oraz ocena oddziaływania / wpływu (impact). Ocena procesu wdrażania RSI WŚL w świetle ww. kryteriów nastąpiła za pośrednictwem pytań badawczych podzielonych według obszarów zdefiniowanych przez Zamawiającego. W ramach realizacji badania, podjęta została również próba udzielenia odpowiedzi na dodatkowe pytania badawcze.

W prowadzonym badaniu wykorzystano następujące grupy danych:

- dane dotyczące projektów finansowanych z Funduszy Strukturalnych w województwie śląskim,
- dane dotyczące obserwowanych zmian w innowacyjności województwa pochodzących z wcześniejszych raportów i opracowań,
- dane zawarte w zapisach samego dokumentu RSI WŚL oraz
- dane definicyjne.

W odniesieniu do analizy aktywności projektowej, ewaluacja obejmowała okres od 2004 do 2010 roku. Przeprowadzone badania obejmowały ponadto, wywiady indywidualne (IDI) i grupowe (FGI) oraz badania ankietowe CATI i PAPI.

W oparciu o przeprowadzone badania, w odniesieniu do pierwszego z celów ewaluacji nasuwają się następujące refleksje:

1. Z punktu widzenia procesu uruchamiania projektów szczególnego znaczenia nabiera umiejętność animowania takich zadań, które maksymalnie wykorzystywać będą istniejące szanse finansowania. W tym kontekście pozytywnie oceniony został Plan

Wykonawczy do RSI WŚL, w szczególności na lata 2009-2013 - silnie akcentujący rolę kapitału ludzkiego.

2. Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono występowanie silnej korelacji pomiędzy zdecydowaną większością celów szczegółowych RSI WŚL i wytypowanymi działaniami programów operacyjnych ubiegłej oraz obecnej perspektywy finansowej.
3. Znaczący potencjał innowacyjny województwa śląskiego daje podstawę do oczekiwania, że województwo jest w stanie skutecznie aplikować o dofinansowanie ze środków unijnych projektów wpisujących się w cele Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013.
4. Aktywność instytucji województwa śląskiego w aplikowaniu o środki pomocowe UE określić można jako znaczącą, jednak w odniesieniu do potencjału innowacyjnego, nadal jest tu pole do dalszego doskonalenia. Dużym wyzwaniem, oprócz aktywności w programach krajowych, jest zwiększenie udziału w projektach międzynarodowych.
5. Jak dotąd niespełnione są oczekiwania związane z tworzeniem systemu innowacji w województwie śląskim.

Kluczowe obserwacje w odniesieniu do drugiego z celów ewaluacji nasuwają:

1. Dostępność do informacji dla przedsiębiorców oceniana jest dobrze, jednak ocena dostępności funduszy na projekty innowacyjne jest już słabsza. Badani przedsiębiorcy uważają, że fundusze nie są dostępne w skali pozwalającej na podejmowanie projektów o wystarczającej skali czy wartości.
2. Jakość oferty szkoleniowej dostępnej dla przedsiębiorców oceniana jest średnio, jednak stosunkowo najwyżej oceniona została oferta szkoleniowo-doradcza adresowana do aktywności innowacyjnej MŚP. Wskazano również na konieczność kontynuowania działań związanych z podnoszeniem poziomu wiedzy i umiejętności kadry sektora B+R.
3. Badania wskazują na pozytywne efekty działań mających na celu promowanie kultury innowacyjnej w przedsiębiorstwach.
4. Przeprowadzona analiza wskazała na dużą aktywność w województwie śląskim w zakresie wspierania wykorzystania technologii ICT. W ramach dostępnej pomocy publicznej podjęto działania zarówno w odniesieniu do infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, jak i działania skierowane na podniesienie kompetencji kadr w tym względzie.
5. Zapewnienie dopływu środków finansowych nie stanowi kluczowego czynnika sukcesu powstania i funkcjonowania inicjatywy sieciowej. W tym kontekście konieczna jest dalsza praca nad podniesieniem poziomu zaufania pomiędzy podmiotami oraz zgromadzenie ich wokół wspólnego celu i ukazanie korzyści płynących ze współpracy.
6. W województwie śląskim istnieje potencjał instytucjonalny niezbędny dla prowadzenia skutecznych form promowania wzornictwa i projektowania. Konieczne jest jednak pogłębienie już istniejących zjawisk integracji partnerów wokół tego celu.
7. W regionie podejmowane są działania pozytywnie oddziałujące na poziom kreatywności i postawy przedsiębiorcze zarówno wśród młodzieży szkół średnich, jak też studentów

oraz kadry wyższych uczelni, zauważalny jest także wzrost poziomu zainteresowania tego rodzaju działaniami.

8. W regionie występują zarówno typowo regionalne powiązania sieciowe posiadające funkcję transferu technologii, jak też przejawy krajowej czy też międzynarodowej działalności w tym zakresie. Brak jest jednak wypracowanych procedur ułatwiających transfer technologii pomiędzy podmiotami B+R a przedsiębiorstwami.
9. Interpretacja wskaźników benchmarkingu skłania do refleksji, iż RSI WŚL została dobrze przemyślana i właściwie zaprogramowana. W ogólnej pozytywnej ocenie, wątpliwości dostarcza jednakże sposób definicji części wskaźników benchmarkingu w świetle doświadczeń w prowadzeniu badań naukowych i analiz statystycznych.

W przypadku trzeciego celu ewaluacji przeprowadzone badania przyniosły następujące obserwacje:

1. Tworzenie i doskonalenie Gospodarki Opartej na Wiedzy, opartej o cele strategiczne i operacyjne RSI WŚL, która cechuje się dominacją kierunków związanych z tworzeniem systemu innowacji oraz technologiami informatycznymi.
2. Realizowane projekty w istotny sposób przyczyniły się do zawiązania współpracy między światem nauki a przedsiębiorcami, w mniejszym stopniu zaś przełożyły się na wymierne wartości. W szczególności pozytywne efekty uzyskano z punktu widzenia MŚP, które wcześniej praktycznie nie współpracowały z placówkami naukowymi. Jest to nadal obszar wymagający szczególnie silnego wsparcia, jako że zakres współpracy jest zbyt skromny w stosunku do potrzeb przedsiębiorców i potencjału śląskich placówek naukowych.
3. Na aktualność Strategii istotny wpływ wywierają obserwowane zmiany społeczno-gospodarcze w regionie, kraju i w szerszym układzie geograficznym. Z tego punktu widzenia przemyślenia wymaga struktura przyjętych celów, a w szczególności jednakże zdefiniowanych punktów zwrotnych, których struktura częściowo się już wyczerpała.

Przeprowadzone badania ewaluacyjne w kontekście rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji oraz Gospodarki Opartej na Wiedzy wskazują na możliwość dalszego doskonalenia i rozwoju wysiłków w tym względzie. Wskazuje się między innymi na konieczność stworzenia skutecznego mechanizmu pozwalającego na gromadzenie danych o realizacji poszczególnych celów szczegółowych poprzez określanie skali budżetu projektów wydanych na te cele. Kolejnym istotnym wyzwaniem jest stałe monitorowanie potrzeb informacyjnych, kreowanie polityki informacyjnej z uwzględnieniem badania potrzeb informacyjnych przedsiębiorców oraz dotarcie z ofertą informacyjną i szkoleniową do tych przedsiębiorców, którzy do tej pory byli w tym zakresie mało aktywni. W tym kontekście konieczne jest również kontynuowanie działań informacyjnych i uświadamiających zarówno wśród przedsiębiorców jak i w sektorze B+R korzyści płynące z współpracy na rzecz innowacyjności. Konieczne jest też podjęcie działań, których celem będzie dalszy rozwój struktur klastrowych. Pilnym zadaniem jest też wprowadzenie korekt do regulaminów konkursów oraz sposobów oceny projektów w ramach Działania PO KL 8.2.1, w sposób umożliwiający preferowanie działań kierowanych do doktorantów oraz pracowników naukowych.

Summary

The Report presents evaluation results of the implementation processes of the Regional Innovation Strategy in Silesia Voivodeship (RISSV) for the years 2003-2013. Its content was subordinated to three evaluation goals:

1. Evaluation of the activities of regional actors within implementation of the Regional Innovation Strategy in Silesia Voivodeship in the period it has been in effect (2004-2010)
2. Evaluation of the degree to which strategic and specific goals of the Regional Innovation Strategy in Silesia Voivodeship for the years 2003-2013 have been implemented
3. Evaluation of the degree to which implementation of strategic and specific goals has contributed to the development of Regional Innovation System.

The evaluation study focused on the processes of implementation of the RISSV stipulations, as well as the assessment of activeness of Silesia Voivodeship institutions in this respect. Implementation of the Strategy was studied with regard to five evaluation criteria: relevance, effectiveness, efficiency, sustainability and impact. Evaluation of the RISSV implementation process in the light of the above mentioned criteria was made via study questions divided according to the areas defined by the Client. The conducted study attempted also to provide answers to additional study questions. In the conducted study the following data groups were used:

- data regarding projects funded by Structural Funds in Silesia Voivodeship,
- data regarding changes observed in innovativeness of the Voivodeship from earlier reports and studies,
- data included in the stipulations of the RISSV document and
- data from definitions.

With regard to the analysis of project activeness, evaluation covered the period from 2004 to 2010. The conducted studies included also individual interviews (IDI) and focus group interviews (FGI), as well as questionnaire interviews CATI and PAPI.

On the basis of the conducted studies, with regard to the first evaluation goal, the following conclusions can be made:

1. From the point of view of projects' implementation process, the ability to animate the activities which will make the maximum use of the existing funding opportunities is gaining particular importance. In this context Implementation Plan for the RISSV was evaluated positively, in particular for the years 2009-2013 – putting strong emphasis on human capital.
2. On the basis of the conducted analysis strong correlation was detected between overwhelming majority of specific RISSV goals and selected activities of operational programs of former and current financial perspective.

3. Considerable innovation potential of Silesia Voivodeship gives grounds to expect that the Voivodeship will be able to apply successfully for co-funding (from the EU funds) projects compatible with the goals of the Regional Innovation Strategy for Silesia Voivodeship for the years 2003-2013.
4. Activeness of the Silesia Voivodeship institutions in applying for the EU assistance funds can be evaluated as significant, however, with regard to the innovative potential there is still room for further improvement. A big challenge, apart from activeness within national programs, is increasing participation in multinational projects.
5. So far the expectations connected with creating innovation system in Silesia Voivodeship have not been met.

Key observations with regard to the second evaluation goal:

1. Accessibility of information for entrepreneurs is evaluated as good, however, evaluation of availability of funds for innovative projects is poorer. The entrepreneurs polled claim that funds are not available in the scale allowing them to undertake projects of sufficient scale or value.
2. The quality of training offer available for entrepreneurs is evaluated as average, however, relatively highest evaluation was given to training-advisory offer directed to SMEs' innovative activity. It was also indicated that there is necessity to continue activities connected with raising the level of knowledge and skills of R&D sector staff.
3. The studies indicate positive effects of activities whose aim is to promote innovative culture in enterprises.
4. The conducted analysis indicated considerable activeness in Silesia Voivodeship with regard to supporting ICT technology use. Within available public support were undertaken activities both with regard to information society infrastructure, as well as activities aimed at raising staff competences in this respect.
5. Providing the finance is not a key success factor in creating and functioning of networking initiative. In this context it is necessary to continue work on raising the level of trust between the subjects, as well as gathering them around a common goal and indicating the benefits derived from cooperation.
6. In Silesia Voivodeship there is institutional potential necessary for conducting effective forms of promoting design and designing activity. It is necessary, however, to strengthen already existing phenomena of integrating partners around this goal.
7. In the region are undertaken activities exerting positive influence on the level of creativity and entrepreneurial attitudes both among secondary school youth and students, as well as higher education institutions staff. Increase of interest in this kind of activities has also been noticeable.
8. In the region there are both typically regional networking connections, having the technology transfer function, as well as signs of national and multinational-level activity in this respect. There is, however, lack of worked-out procedures facilitating technology transfer between R&D subjects and entrepreneurs.

9. Interpretation of benchmarking indicators leads to conclusion that the RISSV was well thought-over and appropriately programmed. In largely positive evaluation there are, however, some doubts regarding the way of defining some of benchmarking indicators in the light of experience in conducting scientific studies and statistical analyses.

In case of the third evaluation goal, the conducted studies brought the following observations:

1. Influence of RISSV strategic and operational goals on creating and developing Knowledge-Based Economy is characterised by the dominance of directions connected with creating innovation system, as well as information technologies.
2. The implemented projects have contributed considerably to establishing cooperation between scientific institutions and entrepreneurs, but to a smaller extent have translated into tangible effects. Positive effects have been achieved in particular from the point of view of SMEs, which earlier practically did not cooperate with scientific institutions. It is still the area requiring particularly strong support, as the range of cooperation is too modest in relation to the needs of entrepreneurs and the potential of scientific institutions in Silesia.
3. Socio-economic changes in the region, country and in wider geographical context have considerable influence on validity of the Strategy. From this point of view the structure of established goals should be thought over. The milestones whose structure has been partly exhausted should also be defined.

The conducted evaluation study in the context of developing Regional Innovation System and Knowledge-Based Economy indicates the possibility of further improvement and development of efforts in this respect. It is indicated for example that there is necessity to create effective mechanism allowing to collect data regarding implementation of particular specific goals by establishing the scale of project budgets spent on these goals. The next important challenge is an ongoing monitoring of information needs, creating information policy, taking into account researching information needs of entrepreneurs, as well as reaching with the information and training offer those entrepreneurs who so far have not been very active in this respect. In this context it is also necessary to continue information activities raising awareness both among entrepreneurs and in R&D sector with regard to benefits derived from cooperation for innovativeness. It is also necessary to undertake activities whose aim is to develop cluster structures. An urgent activity is also introducing corrections to competition guidelines, as well as ways to evaluate projects within Measure HC OP 8.2.1, in the way allowing to give priority to activities aimed at PhDs and scientific workers.

Spis treści

Wstęp	12
A. Cele i zakres ewaluacji	12
B. Kryteria i pytania badawcze	12
C. Zakres badania.....	14
D. Metody i techniki badawcze oraz analizy danych.....	17
1. Analiza danych zastanych (desk research).....	17
2. Wywiady pogłębione (IDI - Individual In-Depth Interview).....	17
3. Badania ilościowe (CATI - Computer Assisted Telephone Interview oraz PAPI - Paper And Pencil Interviewing)	18
4. Studia przypadku (case study)	18
5. Panel ekspertów (FGI - Focus Group Interview).....	19
6. Baza wiedzy do ewaluacji.....	19
E. Ograniczenia procesu badawczego	21
Opis wyników ewaluacji	22
A. Ocena wpływu wsparcia publicznego udzielonego w latach 2004-2010 na wzrost potencjału innowacyjnego regionu	22
1. Wpływ interwencji publicznej w latach 2004-2010 na tworzenie i rozwój w regionie nowych obszarów wsparcia rozwoju innowacyjnego oraz dynamikę zmian popytu na innowacje	22
2. Wpływ zrealizowanych/realizowanych projektów w latach 2004-2010 (w ramach ZPORR, SPO WKP, SPO RZL, PO IG, PO KL, RPO WŚL, 5-7 Program Ramowy Unii Europejskiej itp.) na rozwój regionalnego systemu innowacji	41
B. Ocena osiągnięcia założonych celów Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013	48
1. Stopień realizacji założonych celów szczegółowych RSI WŚL - subiektywna ocena stopnia wdrożenia określona w oparciu o przeprowadzone badania	48
2. Realizacja punktów zwrotnych Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013	109
3. Realizacja wskaźników benchmarkingu	121

C. Realizacja założonych celów strategicznych i szczegółowych RSI WŚL w kontekście kształtowania Regionalnego Systemu Innowacji	123
1. Ocena dokumentu RSI WŚL w kontekście oddziaływania na kształtowanie Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim	123
2. Wpływ procesu wdrażania RSI WŚL na wybrane aspekty polityki innowacji i innowacyjności województwa	140
3. Ogólna ocena Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 i jej wdrażania	151
Wnioski i rekomendacje.....	158
Indeksy	167
1. Bibliografia	167
2. Spis tabel	170
3. Spis wykresów	172
Załącznik 1.1.
Pytania dodatkowe w ramach badania „Bieżąca ewaluacja procesów wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”	176
Załącznik 1.2.....
Wybrane aspekty stanowiące wyniki analizy w oparciu o określone dodatkowe pytania badawcze	178
Załącznik 2 Studia przypadków	189
Załącznik 3.1. Główne źródła finansowania RSI WŚL w perspektywie finansowej 2007-2013	196
Załącznik 3.2. Aktywność projektowa w procesie wdrażania celów szczegółowych RSI WŚL	197
Załącznik 3.3. Korelacja wskaźników rezultatów źródeł finansowania RSI WŚL oraz wskaźników rezultatów celów szczegółowych RSI WŚL	214
Załącznik 4. Realizacja wskaźników benchmarkingu	237

Wstęp

A. Cele i zakres ewaluacji

Ewaluacja bieżąca procesów wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 (dalej: RSI WŚL), której wyniki przedstawione zostały w niniejszym raporcie, podporządkowana było osiągnięciu trzech **celów**:

1. Ocenie działań aktorów regionalnych w ramach wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego w okresie jej obowiązywania (2004-2010).
2. Ocenie stopnia, w jakim doszło do wdrożenia celów strategicznych i szczegółowych Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”.
3. Ocenie w jakim stopniu wdrażanie celów strategicznych i szczegółowych przyczyniło się do rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji.

Interpretacja celów zorientowała niniejszą ewaluację na procesy wdrażania zapisów RSI WŚL oraz ocenę aktywności instytucji województwa śląskiego w tym zakresie. Stanowi ona zarazem uzupełnienie dotychczasowych prac badawczych w województwie.

Zakres ewaluacji bezpośrednio skojarzony został z ww. celami, konsekwentnie zakres pytań oraz pozostałe komponenty związane z realizacją procesu badawczego podporządkowane zostały w procesie definiowania założeń ewaluacji

B. Kryteria i pytania badawcze

W procesie badawczym przeprowadzonym w ramach przedmiotowej ewaluacji, dociekania zorientowane były na interpretację wdrażania RSI WŚL w pięciu kryteriach:

- Ocenie trafności (relevance)
- Ocenie skuteczności (effectiveness)
- Ocenie efektywności (efficiency)
- Ocenie trwałości (sustainability)
- Ocenie oddziaływania / wpływu (impact)

Z uwagi na wielowymiarowy charakter przedsięwzięcia, wymienione kryteria przejawiały się niejednorodną siłą oddziaływania/odniesienia na zakres prowadzonych badań. Na etapie realizacji badań, ocena procesu wdrażania RSI WŚL w świetle ww. kryteriów nastąpiła za pośrednictwem zdefiniowanych pytań badawczych podzielonych według obszarów zdefiniowanych przez zamawiającego. Szczegóły zawiera Tabela nr 1.

Tab. 1. Pytania kluczowe i szczegółowe ewaluacji

Obszar	Pytania kluczowe/szczegółowe
<p>Ocena wpływu wsparcia publicznego udzielonego w latach 2004-2010 na wzrost potencjału innowacyjnego regionu</p>	<p>Pytania kluczowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jaki jest wpływ interwencji publicznej w latach 2004-2010 na tworzenie i rozwój w regionie nowych obszarów wsparcia rozwoju innowacyjnego oraz dynamikę zmian popytu na innowacje? 2. Jaki był realny wpływ zrealizowanych/realizowanych projektów w latach 2004-2010 (w ramach ZPORR, SPO WKP, SPO RZL, PO IG, PO KL, RPO WŚL, 5-7 Program Ramowy Unii Europejskiej itp.) na rozwój regionalnego systemu innowacji? <p>Pytania szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. W jakim zakresie zrealizowane/realizowane projekty (w ramach ZPORR, SPO WKP, SPO RZL, PO IG, PO KL, RPO WŚL, 5-7 Program Ramowy Unii Europejskiej itp.) na poziomie celów, produktów i rezultatów wpisują się w cele szczegółowe „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013” (RSI)? Odniesienie się również do projektów, które nie przeszły weryfikacji KOP. 2. W jakim stopniu województwo śląskie w latach 2004-2010 wykorzystało dostępne źródła finansowania innowacji (ZPORR, SPO WKP, SPO RZL, PO IG, PO KL, RPO WŚL, 5-7 Program Ramowy Unii Europejskiej itp.)? Benchmarking z innymi regionami kraju. 3. W jakim zakresie realizowane projekty (założone rezultaty i cele) przyczyniają się do podniesienia innowacyjności regionu oraz budowy Regionalnego Systemu Innowacyjnego? 4. Czy realizowane projekty przyczyniły się do stworzenia trwałych związków (nawiązania współpracy i zaufania) pomiędzy aktorami systemu innowacji? 5. Czy wystąpiły dodatkowe efekty realizacji projektów istotne z punktu widzenia regionalnego systemu innowacji? 6. Czy realizacja projektów przyczyni się do wzmocnienia filarów GOW (efektywny system innowacji, bodźce ekonomiczne i porządek instytucjonalny, infrastruktura informacyjna - technologie informacyjne i komunikacyjne ICT, edukacja i zasoby ludzkie - jakość kapitału ludzkiego, tj. wykwalifikowana i wykształcona siła robocza)? 7. Czy kryteria wyboru projektów oraz alokacja środków finansowych na poszczególne obszary wsparcia regionalnego systemu innowacji pozwalały na efektywne osiągnięcie celów Regionalnej Strategii Innowacji?
<p>Ocena osiągnięcia celów „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”</p>	<p>Pytania kluczowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Czy i w jakim zakresie realizacja założonych celów szczegółowych przyczyni się osiągnięcia założonych celów strategicznych, w tym podniesienia innowacyjności regionu oraz budowy Regionalnego Systemu Innowacyjnego? <p>Pytania szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jaki jest stopień realizacji założonych celów szczegółowych RSI? 2. Jaki jest stopień realizacji punktów zwrotnych RSI? 3. Jaki jest stopień realizacji wskaźników benchmarkingu?

Pytania kluczowe:

1. Jaka jest trafność RSI?
2. Jaka jest efektywność RSI?
3. Jaka jest skuteczność RSI?
4. Jaka jest aktualność/trwałość RSI?

Pytania szczegółowe:

1. Czy RSI identyfikuje kluczowy potencjał innowacyjny regionu i działania służące poprawie innowacyjności gospodarki?
2. Czy „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013” (RSI) jest wykorzystywana w praktyce?
3. Czy realizacja celów strategicznych i szczegółowych przyczyni się do wzmocnienia filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy?
4. Jaki jest stopień realizacji założeń Strategii Lizbońskiej w RSI?
5. Jakiego typu zmiany administracyjne, techniczno-technologiczne i społeczno-ekonomiczne w obszarze potencjału innowacyjnego w regionie uzyskano w efekcie wdrożenia RSI?
6. W jakim stopniu wdrożenie RSI poprawiło dyfuzję innowacji w regionie (rozwój sieci społecznych, stymulacja procesu uczenia się, ocena jakości i trwałości powstałych sieci współpracy i systemów komunikacji i wymiany informacji, ocena istniejących luk)?
7. Czy typy projektów wspierających współpracę między światem nauki i przedsiębiorstwami, realizowanych w ramach RSI były skuteczne? Jakie czynniki wpłynęły na ich skuteczność lub jej brak?
8. Ocena wpływu działań podejmowanych w ramach wsparcia kapitału ludzkiego oraz tworzenia kultury innowacji w województwie na skalę aktywności innowacyjnej i proinnowacyjnej instytucji systemu innowacji.
9. Ocena stopnia ewolucji roli instytucji wsparcia innowacyjnego, w szczególności IOB oraz instytucji sfery B+R w procesach tworzenia regionalnego systemu innowacji.
10. Ocena wpływu tworzonych oraz rozwijanych sieci współpracy podmiotowych instytucji województwa śląskiego na poziomie regionu, kraju, Europy, na procesy animowania działalności innowacyjnych.
11. Czy „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013” jest nadal aktualna?

Źródło: opracowanie własne na podstawie Szczegółowych Istotnych Warunków Zamówienia

W ramach realizacji badania, podjęte zostały próby udzielenia odpowiedzi na dodatkowe pytania badawcze, których lista zawarta została w [Załączniku nr 1.1](#) do niniejszego Raportu.

C. Zakres badania

Ewaluacja bieżąca była procesem zorientowanym na ocenę aktywności projektowej oraz samego dokumentu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 z punktu widzenia następujących aspektów (uznanych jako nadrzędne):

1. Regionalnego Systemu Innowacji.
2. Gospodarki opartej o wiedzę.
3. Zmian w innowacyjności województwa.

Tak zdefiniowany zbiór oczekiwanych danych związany był z przeprowadzeniem prac badawczych i analitycznych obejmujących:

- dane dotyczące projektów finansowanych z Funduszy Strukturalnych w województwie śląskim,
- dane dotyczące obserwowanych zmian w innowacyjności województwa pochodzących z wcześniejszych raportów i opracowań,
- dane zawarte w zapisach samego dokumentu RSI WŚL,
- dane definicyjne.

Z punktu widzenia zachowania wysokiej jakości uzyskanych danych w ramach prowadzonej ewaluacji ważną rolę pełniły gromadzone dane definicyjne, dzięki którym możliwa była właściwa identyfikacja czynników poddawanych ocenie, zwłaszcza w takich aspektach jak tworzenie GOW (gospodarki opartej o wiedzę) oraz wdrażanie Strategii Europa 2020.

Na zakres podjętej ewaluacji, w kontekście ilościowym i jakościowym, składały się:

1. Dokumenty strategiczne regionalne i ponadregionalne:
 - a. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013.
 - b. Strategia Europa 2020.
 - c. Strategia Lizbońska.
2. Dokumenty operacyjne regionalne i ponadregionalne:
 - a. Program Wykonawczy 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013.
 - b. Program Wykonawczy 2009-2013 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013.
 - c. Polityka regionalna jako czynnik przyczyniający się do inteligentnego rozwoju w ramach strategii Europa 2020 (ang.) Regional Policy contributing to smart growth in Europe 2020.
3. Dokumenty dotyczące finansowania sfery innowacji:
 - a. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.
 - b. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013.
 - c. Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007-2013.
 - d. Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw.
 - e. Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich.
 - f. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego.
 - g. Programy Ramowe Badań i Nauki UE.
4. Raporty z badań wdrażania RSI WŚL przekazane przez Zamawiającego.
5. Materiały statystyczne dotyczące aktywności projektowej w zakresie objętym dokumentami zawartymi w punkcie 3.

W odniesieniu do analizy aktywności projektowej, przedmiotowa ewaluacja obejmowała okres od 2004 do 2010 roku.

Zakres ewaluacji w kontekście jakościowym obejmował ponadto przeprowadzenie wywiadów indywidualnych, grupowych oraz badań ankietowych typu CATI i PAPI zorientowanych na następujących odbiorców:

- reprezentantów władz uczelni i pracowników naukowych bezpośrednio zaangażowanych w działalność ośrodków przedsiębiorczości akademickiej,
- przedsiębiorców,
- przedstawicieli władz i pracowników naukowych jednostek badawczo-rozwojowych związanych poprzez profil oferty dydaktycznej z przemysłowym obszarem gospodarki opartej na wiedzy, innowacyjności i zaawansowanych technologiach,
- pracowników innych jednostek, w tym instytucji wspierających, instytucji szkoleniowych i instytucji samorządowych.

Na potrzeby ewaluacji RSI WŚL przyjęto założenie o konieczności przyjęcia ogólnie obowiązujących definicji kluczowych aspektów badanych zjawisk: innowacyjności oraz regionalnego systemu innowacji.

Obie zamieszczono w Ramce nr 1.

Ramka 1. Definicje

Innowacyjność - zdolność przedsiębiorstw do tworzenia i wdrażania innowacji oraz faktyczną umiejętność wprowadzania nowych i zmodernizowanych wyrobów, nowych lub zmienionych procesów technologicznych lub organizacyjno-technicznych". GUS/*Oslo Manual*

Regionalny system innowacji - sieć instytucji w sektorze publicznym i prywatnym, których działania i interakcje inicjują, importują, modyfikują i rozpowszechniają nowe technologie. To zbiór różnych instytucji, które razem i każda z osobna przyczyniają się do rozwoju i rozpowszechnienia nowych technologii, i które tworzą ramy, w których władze publiczne kształtują i wdrażają polityki wpływające na proces innowacji. Jest to system powiązanych instytucji, których zadaniem jest tworzenie, przechowywanie i transfer wiedzy, umiejętności i idei definiujących nowe technologie. A. Rogut *Modele systemu innowacji.*

D. Metody i techniki badawcze oraz analizy danych

Ewaluacja realizowana była w oparciu o następujące metody i techniki badawcze (zgodnie z oczekiwanym zastosowaniem zasady triangulacji metod):

- Analiza desk research.
- Wywiady pogłębione (IDI - Individual In-Depth Interview).
- Badania ilościowe (CATI - Computer Assisted Telephone Interview oraz PAPI - Paper And Pencil Interviewing).
- Panel ekspertów (FGI - Focus Group Interview).
- Studium przypadku.

Ogólna charakterystyka poszczególnych narzędzi zamieszczona jest w kolejnych punktach a - e, podsumowanie zaś zamieszczone jest w Tabelach nr 1-3 Baza wiedzy do ewaluacji zamieszczonej w punkcie f.

1. Analiza danych zastanych (desk research)

Analiza danych zastanych stanowiła pierwszy etap realizacji badania, a wnioski z niej płynące wykorzystane były podczas przygotowań do badań terenowych. W analizie uwzględniono dokumenty wymienione w punkcie 3 - Zakres badania.

2. Wywiady pogłębione (IDI - Individual In-Depth Interview)

Na potrzeby realizacji ewaluacji zastosowano rozmowy częściowo ustrukturyzowane, które łączą zalety wywiadu swobodnego z wywiadem ustrukturyzowanym. W ramach przedmiotowej ewaluacji zrealizowano 28 wywiadów indywidualnych z przedstawicielami następujących instytucji:

- Uniwersytet Śląski.
- Centrum Innowacji Transferu Technologii przy Politechnice Śląskiej.
- Główny Instytut Górnictwa.
- Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych.
- Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A.
- Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
- Fundusz Górnośląski S.A. w Katowicach.
- Fundusz Kapitału Załączkowego Silesia Fund Sp. z o.o.
- Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach.
- Izba Rzemieślnicza oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach.
- Śląsko-Dąbrowskie Towarzystwo Gospodarcze w Rybniku.
- Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach.
- Śląski Zamek Sztuki i Przedsiębiorczości w Cieszynie.
- Klaster Informatyczny Wzgórza Nowych Technologii – NT Hills.

- Euro-Centrum Park Naukowo-Technologiczny Sp. z o.o., Klaster Technologii Energooszczędnych.
- Park Naukowo-Technologiczny "Technopark Gliwice".
- Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Bielsku-Białej, Beskidzki Inkubator Technologiczny; Park Przemysłowy i Usługowy w Bielsku-Białej.
- Fundacja Edukacja Bez Granic.
- Śląski Związek Gmin i Powiatów.
- Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach.
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego, Jednostka Koordynująca Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji (JKW RIS).
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego, Jednostka Zarządzająca Regionalnym Systemem Innowacji (JZ RSI).
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Wydział Rozwoju Regionalnego.
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Zarządzania Programami Konkurencyjności i Innowacyjności.

3. Badania ilościowe (CATI - Computer Assisted Telephone Interview oraz PAPI - Paper And Pencil Interviewing)

Metody kwestionariuszowe polegały na zastosowaniu ustrukturalizowanego kwestionariusza, zawierającego wystandaryzowane pytania dotyczące badanych problemów i zagadnień. Badanie przebiegało w formie wywiadu osobistego (wywiadu bezpośredniego - PAPI)/lubi wywiadu telefonicznego (CATI). Zebrane w ten sposób dane ilościowe pozwoliły na zrekonstruowanie opinii respondentów na temat licznych analizowanych problemów. Metody te zastosowane zostały do zbadania opinii następujących grup:

- instytucji sektora badań i rozwoju (szkoły wyższe, JBR), (CATI n=50),
- przedsiębiorstw (CATI n= 450, PAPI n=601),
- instytucji wspierających (CATI n=90).

W celu najlepszego dopasowania narzędzi badawczych do możliwości udzielania odpowiedzi przez badanego, zaprojektowane ankiety zostały sprawdzone w badaniu pilotażowym.

4. Studia przypadku (case study)

Integralną częścią pracy badawczej było zebranie danych przedstawienie 4 dobrych praktyk wdrażania RSI. Za obszar poszukiwań obrano zagadnienie przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości akademickiej) wyrażając nadzieje, iż zaprezentowane przykłady z jednej strony będą powodem ich zastosowania na Śląsku (przykłady zagraniczne) z drugiej zaś będą ukazywały ciekawe działania już obecnie prowadzone w tym obszarze na Śląsku (przykłady z regionu). Studia przypadków stanowią materiał dodatkowy do raportu i z uwagi na obszerny materiał główny przedstawione zostały w Załączniku nr 2.

5. Panel ekspertów (FGI - Focus Group Interview)

Panel ekspertów stanowiła grupa robocza powołana do celów ewaluacji RSI. Ekspertami byli niezależni specjaliści w dziedzinie Regionalnych Strategii Innowacji. Panel ekspertów miał za zadanie sformułować syntetyczny osąd, który integruje najważniejsze informacje dostępne na temat programu oraz informacje oparte na innych doświadczeniach. Przeprowadzono trzy niezależne Panele ekspertów zgodnie z następującym podziałem uczestników:

1. Przedsiębiorcy oraz przedstawiciele Parków i Inkubatorów Technologicznych, Centrów Transferu Technologii, Centrów Zaawansowanych Technologii, Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości - przeprowadzono 2 FGI o liczebności od 6 do 12 osób - odrębne dla grupy przedsiębiorców i przedstawicieli pozostałych instytucji
2. przedstawiciele świata B+R, CTT, IOB oraz administracji - 1 spotkanie obejmujące łącznie 15 osób.

6. Baza wiedzy do ewaluacji

Baza wiedzy jest syntetycznym zestawieniem kierunków transferu wiedzy w ramach prac analitycznych, rozumiane jako źródła zasilania treści składających się na odpowiedzi do poszczególnych pytań szczegółowych lub części analizowanych dokumentów z podziałem na poszczególne narzędzia. Ich zestawienie w podziale na Obszary ewaluacji zamieszczone zostały w Tabelach nr 2-4.

Tab. 2. Baza wiedzy do ewaluacji - Obszar 1

Pytanie szczegółowe	Dostępna wiedza (źródła) do Raportu					
	Desk	CATI	PAPI	IDI	FGI	Dodatkowe analizy
W jakim zakresie zrealizowane projekty na poziomie celów, produktów i rezultatów wpisują się w cele szczegółowe "RSI WŚL"?	++	0	0	0	0	+++
W jakim zakresie województwo śląskie w latach 2004-2010 wykorzystало dostępne źródła finansowania innowacji. Benchmarking z innymi regionami?	++	0	0	0	0	+++
W jakim zakresie realizowane projekty (założone rezultaty i cele) przyczyniają się do podniesienia innowacyjności regionu oraz budowy Regionalnego Systemu Innowacyjnego?	++	++	0	+	+	+++
Czy realizowane projekty przyczyniły się do stworzenia trwałych związków (nawiązania współpracy i zaufania) pomiędzy aktorami systemu innowacji?	++	+++	0	+	+	0
Czy wystąpiły dodatkowe efekty realizacji projektów istotne z punktu widzenia regionalnego systemu innowacji?	++	0	0	+		
Czy realizacja projektów przyczyni się do wzmocnienia filarów GOW?	++	++	0	+	+	+++

Czy kryteria wyboru projektów oraz alokacja środków finansowych na poszczególne obszary wsparcia regionalnego systemu innowacji pozwalały na efektywne osiągnięcie celów Regionalnej Strategii Innowacji?	++	++	0	+	+	+
---	----	----	---	---	---	---

Źródło: opracowanie własne

Tab. 3. Baza wiedzy do ewaluacji - Obszar 2

Obszary ewaluacji okresowej	Dostępna wiedza (źródła) do Raportu					
	Desc	CATI	PAPI	IDI	FGI	Dodatkowe analizy
Obszar strategiczny 1: Zwiększenie udziału firm o wysokiej innowacyjności w ogólnej liczbie małych i średnich firm	++	+++	+++	+++	+	0
Obszar strategiczny 2: Zwiększenie wykorzystania potencjału badawczo-rozwojowego	++	+++	+	+++	+++	0
Obszar strategiczny 3: Zapewnienie skutecznego Regionalnego Systemu Innowacji opartego na wzajemnym zaufaniu, kreatywności i doskonałości	++	+++	++	+++	++	0
Ocena stopnia osiągnięcia punktów zwrotnych RSI WŚL	+++	+	+	+++	0	0

Źródło: opracowanie własne

Tab. 4. Baza wiedzy do ewaluacji - Obszar 3

Pytanie szczegółowe	Dostępna wiedza (źródła) do Raportu					
	Desc	CATI	PAPI	IDI	FGI	Dodatkowe analizy
Czy RSI identyfikuje kluczowy potencjał innowacyjny regionu i działania służące poprawie innowacyjności gospodarki?	+	0	0	0	0	+++
Czy realizacja celów strategicznych i szczegółowych przyczyni się do wzmocnienia filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy?	+	0	0	0	0	+++
Jaki jest stopień realizacji założeń Strategii Lizbońskiej w RSI?	+	0	0	0	0	+++
Jakiego typu zmiany administracyjne, techniczno-technologiczne i społeczno-ekonomiczne w obszarze potencjału innowacyjnego w regionie uzyskano w efekcie wdrożenia RSI?	++	0	+	+++	+	0
W jaki stopniu wdrożenie RSI poprawiło dyfuzję innowacji w regionie (rozwój sieci społecznych, stymulacja procesów uczenia się, ocena jakości i trwałości powstałych sieci współpracy i systemów i systemów komunikacji i wymiany informacji, ocena istniejących luk)?	++	+++	0	+	+	0

Czy typy projektów wspierających współpracę pomiędzy światem nauki i przedsiębiorstwami, realizowanych w ramach RSI były skuteczne? Jakie czynniki wpłynęły na ich skuteczność lub brak?	++	+++	0	+	+	0
Ocena wpływu działań podejmowanych w ramach wsparcia kapitału ludzkiego oraz tworzenia kultury innowacji na skalę aktywności innowacyjnej i proinnowacyjnej instytucji systemu innowacji.	++	++	0	++	0	0
Ocena stopnia ewolucji roli instytucji wsparcia innowacyjnego, w szczególności IOB i B+R w procesach tworzenia regionalnego systemu innowacji.	++	++	0	++	0	0
Ocena wpływu tworzonych oraz rozwijających się sieci współpracy podmiotowych instytucji województwa śląskiego na poziomie region, kraju, Europy na procesy animowania działalności innowacyjnych.	++	++	0	+	+	0
Czy RSI WŚL jest nadal aktualna?	0	+++	+	++	+	0

Źródło: opracowanie własne

E. Ograniczenia procesu badawczego

Proces badawczy związany z realizacją niniejszej ewaluacji RSI WŚL przeprowadzony został praktycznie bez większych problemów, niemniej jednak nie bez znaczenia dla jego skuteczności, rozumianej jako utrzymanie terminów zaplanowanych dla poszczególnych części, pozostał aspekt dostępu do danych teleadresowych do respondentów CATI (głównie przedsiębiorstw) oraz dotarcie do osób, które potrafiły udzielić informacji zawartych w kwestionariuszach (w tym przypadku zauważono problem w przypadku IOB i B+R). Dodatkowych wysiłków dostarczyły ponadto prace związane z prowadzeniem wywiadów pogłębionych, głównie z powodu ograniczonych możliwości czasowych respondentów, to zaś rzutowało na czas poświęcony na tą część analiz.

W obu przypadkach podjęte działania prewencyjne ograniczyły oddziaływanie barier i nie doszło do ograniczenia/zmniejszenia jakości uzyskanych danych.

Opis wyników ewaluacji

- A. Ocena wpływu wsparcia publicznego udzielonego w latach 2004-2010 na wzrost potencjału innowacyjnego regionu
1. Wpływ interwencji publicznej w latach 2004-2010 na tworzenie i rozwój w regionie nowych obszarów wsparcia rozwoju innowacyjnego oraz dynamikę zmian popytu na innowacje

Pytania szczegółowe:

1. W jakim zakresie zrealizowane/realizowane projekty (w ramach ZPORR, SPO WKP, SPO RZL, PO IG, PO KL, RPO WŚL, 5-7 Program Ramowy Unii Europejskiej itp.) na poziomie celów, produktów i rezultatów wpisują się w cele szczegółowe „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013” (RSI)?
2. W jakim stopniu województwo śląskie w latach 2004-2010 wykorzystało dostępne źródła finansowania innowacji (ZPORR, SPO WKP, SPO RZL, PO IG, PO KL, RPO WŚL, 5-7 Program Ramowy Unii Europejskiej itp.)? Benchmarking z innymi regionami kraju?
3. Czy realizacja projektów przyczyni się do wzmocnienia filarów GOW (efektywny system innowacji, bodźce ekonomiczne i porządek instytucjonalny, infrastruktura informacyjna - technologie informacyjne i komunikacyjne ICT, edukacja i zasoby ludzkie - jakość kapitału ludzkiego, tj. wykwalifikowana i wykształcona siła robocza)?

Realizując założenia Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013, wyrażane mottem przewodnim „Wyobrażenia Tworzą Rzeczywistość”, kluczowego znaczenia nabiera ocena stopnia, w jakim podejmowana interwencja publiczna „tworzy” warunki do rozwoju innowacyjnego regionu. Punktem odniesienia w tym względzie są oczekiwania związane z realizacją zamierzeń zawartych w celach szczegółowych RSI WŚL.

W ramach przedmiotowej ewaluacji powyższy kontekst oceny zawarty był w szczegółowej analizie korelacji wskaźników rezultatów projektów realizowanych, bądź zrealizowanych w ramach programów operacyjnych finansowanych przez Unię Europejską w latach 2004-2006 oraz 2007-2013 i wskaźników rezultatów zdefiniowanych dla poszczególnych celów szczegółowych RSI WŚL. Przyjęte zostało założenie, iż dla każdego projektu, zgodnie z logiką interwencji publicznej, zdefiniowane cele i produkty prowadzą do uzyskania rezultatów. Konsekwentnie o jakości zmian w otoczeniu innowacyjnym świadczy oczekiwana zmiana zawarta w przyjętej formule rezultatów projektów. Jest to zarazem oczekiwany poziom analiz dla współczesnych mechanizmów oceny interwencji publicznej uznawanych jako „result-based monitoring and evaluation systems”.

Zgodnie z przyjętą logiką, o sile „wpisywania się” projektów w cele szczegółowe RSI WŚL świadczy siła korelacji pomiędzy wskaźnikami rezultatów celów oraz źródeł ich finansowania.

Ramka 2. Logika prac w ramach analizy korelacji wskaźników rezultatów:

1. Określenie źródeł finansowania celów szczegółowych¹.
2. Zdefiniowanie listy wskaźników rezultatów źródeł finansowania.
3. Analiza siły związku wskaźników rezultatów dla obu grup.

Do oceny korelacji posłużono się pięciostopniową skalą siły oddziaływania od 1 do 5 zgodnie z następującą klasyfikacją:

- 1 – brak wpływu,
- 2 – oddziaływanie słabe,
- 3 – oddziaływanie umiarkowane,
- 4 – oddziaływanie silne,
- 5 – oddziaływanie bardzo silne.

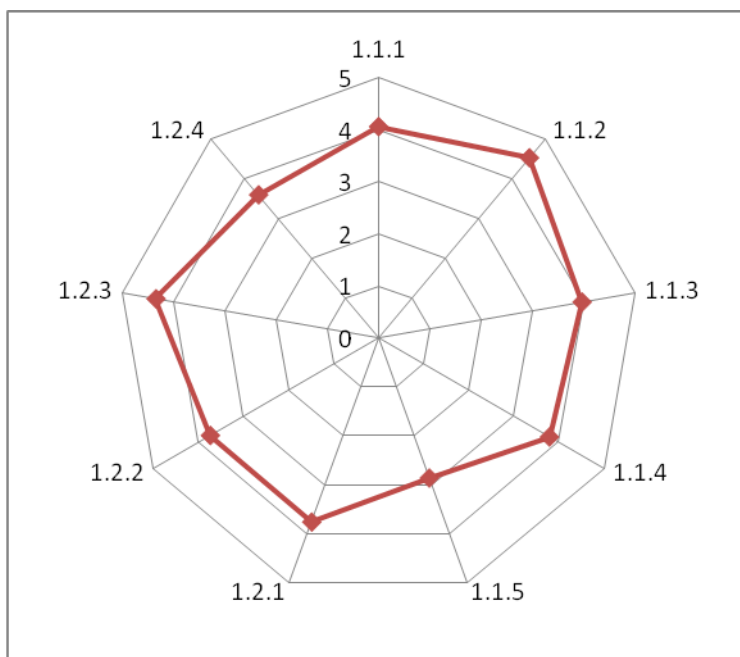
Spośród działań programów operacyjnych obecnie trwającej perspektywy finansowej, wytypowanych jako stanowiące potencjalne źródło finansowania poszczególnych celów RSI WŚL 2003-2013 zauważyć można zdecydowane natężenie oczekiwań względem kilku działań, one bowiem najczęściej pojawiały się jako potencjalne źródło zasilania finansowego, konsekwentnie wykazywały największy wpływ na realizację celów Strategii. Ich lista zamieszczona została w załączniku nr 3.1.

Wyniki przeprowadzonej analizy, której synteza zawarta została na Wykresach nr 1-3 pozwalają na postawienie tezy o potencjalnej zdolności finansowej wdrażania RSI WŚL to zaś pozwoli twierdzić o istniejącej szansie realizacji założeń zawartych w motcie Strategii. Z punktu widzenia samego procesu uruchamiania projektów znaczącego znaczenia nabiera umiejętność animowania takich zadań, które maksymalnie wykorzystywać będą istniejące szanse finansowania. W tym kontekście pozytywnie ocenione zostały plany Wykonawcze do RSI WŚL, w szczególności na lata 2009-2013 - silnie akcentujący rolę kapitału ludzkiego a zarazem traktujący okres, na który został określony, jako wyzwanie do przeprowadzenia prac przygotowawczych w priorytetowych obszarach rekomendowanych dla skutecznego wdrażania RSI WŚL.² Kryterium sukcesu jest zarazem dostrzeżenie obszarów o silnej konkurencji województwa śląskiego w Polsce i Europie, stworzenie warunków do ich dynamicznego rozwoju oraz utworzenie mocnych fundamentów służących pogłębianiu współpracy i kooperacji w regionie.

¹ Na bazie przeprowadzonej analizy dokonano, w dalszej części prac, inwentaryzacji projektów i zestawienie skali aktywności wrażliwej na cele szczegółowe RSI WŚL.

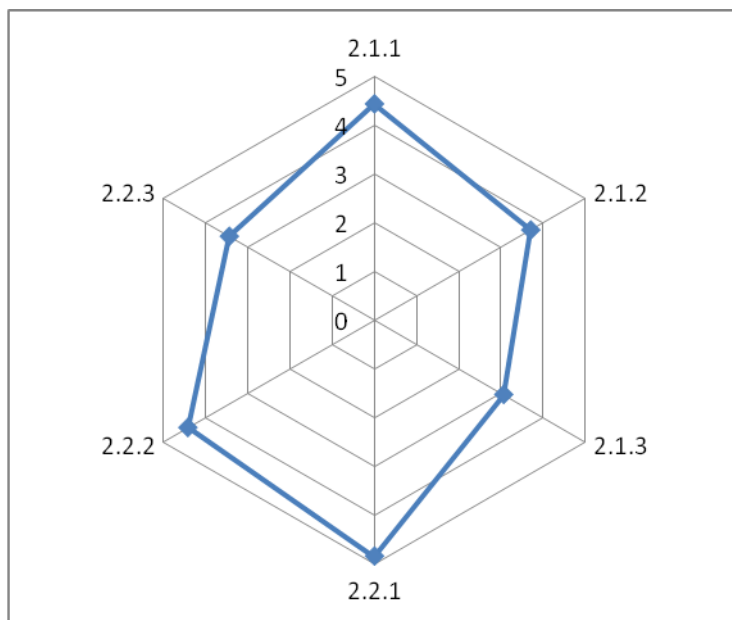
² (1) Kształtowanie i wdrażanie zintegrowanej polityki innowacji i rozwoju technologii w województwie śląskim, z zaangażowaniem przedstawicieli kluczowych sektorów wzrostu. (2) Zwiększanie poziomu kreatywności, przedsiębiorczości i innowacyjności we wszystkich warstwach społeczeństwa. (3) Rozwijanie silnych płaszczyzn sieciowych. (4) Rozwijanie platform otwartej innowacji.

Rys. 1. Poziom korelacji Wskaźników rezultatu celów szczegółowych w Obszarze Strategicznym 1 ze wskaźnikami źródeł finansowania

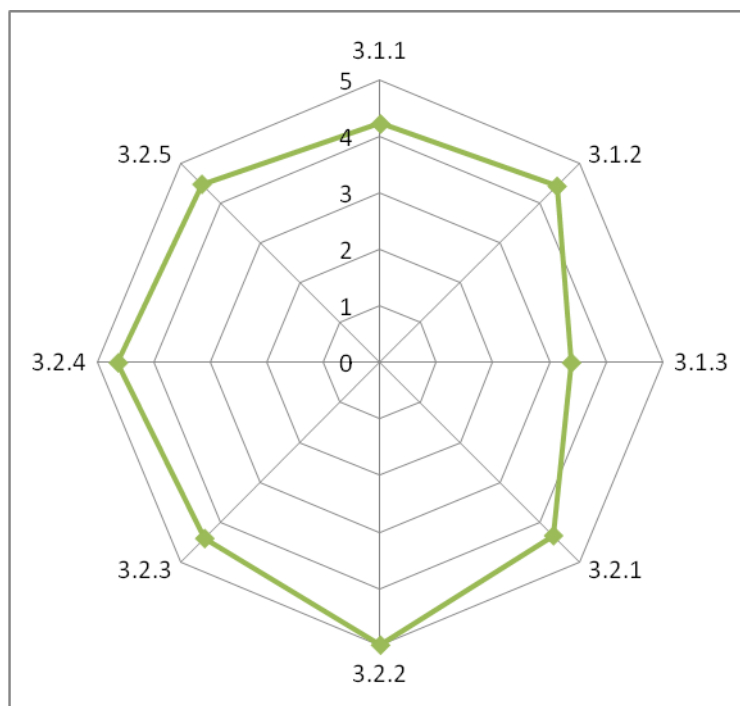
Źródło: opracowanie własne

Rys. 2. Poziom koerlacji wskaźników rezultatu celów szczegółowych w Obszarze Strategicznym 2 ze wskazaniem rezultatu źródeł dofinansowania

Źródło: opracowanie własne

Rys. 3. Poziom korelacji wskaźników rezultatu celów szczegółowych w Obszarze Strategicznym 3 ze wskazaniem rezultatu źródeł dofinansowania

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono występowanie silnej korelacji pomiędzy zdecydowaną większością celów szczegółowych RSI WŚL i wytypowanymi działaniami programów operacyjnych ubiegłej oraz obecnej perspektywy finansowej. Co prawda, w przypadku kilku celów szczegółowych, średnia ocena wykazała niższy rezultat, jednak na osiągnięty wynik wpływ miały dwa czynniki:

1. poszczególne działania zawierały, oprócz typów operacji ściśle wpisujących się w cel szczegółowy strategii, inne typy operacji, których wpływ na realizację danego celu był zdecydowanie niższy,
2. system kluczowych wskaźników rezultatu, przyjęty dla danego działania, nie odzwierciedlał w pełni przewidzianych w jego ramach typów projektów, wykazujących silną spójność z rezultatami przewidzianymi dla poszczególnych celów szczegółowych RSI WŚL 2003-2013.

Proces analityczny, oprócz zebranej bazy wartości korelacji dla poszczególnych celów szczegółowych pozwolił na zidentyfikowanie pewnych cech analizowanych powiązań oraz ich interpretację. Wybrane z nich stanowią treść Tabeli nr 4.

Tab. 4. Wartość siły korelacji i jej kluczowe cechy w podziale na cele szczegółowe RSI WŚL

Lp.	Obszar strategiczny/cel operacyjny. Siła korelacji w skali 1-5	Wnioski z analizy korelacji wskaźników
1.	Zwiększenie udziału firm o wysokiej innowacyjności w ogólnej liczbie małych i średnich firm	
1.1.1	Zwiększenie dostępności MŚP do użytecznych informacji Siła korelacji: 4,06	Najsilniejsze pozytywne oddziaływanie zidentyfikowano w przypadku wskaźników odnoszących się do <i>POIG - P oddziaływanie 3.3.1 Wsparcie dla IOB</i> oraz <i>ZPORR - Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy</i> . Osłabiający charakter dla ogólnej oceny przejawia <i>Poddziałanie 1.2.3. Innowacje w mikroprzedsiębiorstwach i MŚP</i> w ramach <i>RPOWŚ</i> , co z kolei jest konsekwencją bardzo rozbudowanej listy wskaźników tego Poddziałania, nie do końca oddających charakter inicjatyw zawartych w niniejszym celu szczegółowym.
1.1.2	Uporządkowanie systemu finansowania działalności innowacyjnej MŚP Siła korelacji: 4,52	Oczekiwane rezultaty programów operacyjnych określonych, jako źródło finansowania celu, wykazują wysoki stopień spójności z rezultatami celu szczegółowego. Niższą ocenę zdefiniowano dla <i>Poddziałania 3.3.1 Wsparcie dla IOB</i> w ramach <i>POIG</i> , które ma za zadanie tworzenie warunków dla inicjowania współpracy inwestorów z przedsiębiorcami poszukującymi środków finansowych na realizację innowacyjnych przedsięwzięć. Podobne opinie dotyczą <i>Działania 2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw</i> , <i>Działania 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje</i> , oraz <i>Działania 2.4. Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowywania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska</i> w ramach <i>SPOWKP</i> , choć typy projektów przewidzianych do dofinansowania bezpośrednio wychodzą naprzeciw wyzwaniom związanym z niedostatecznym dostępem firm do finansowania innowacyjnych przedsięwzięć. Przyjęte dla tych Działania wskaźniki rezultatu nie do końca odnoszą się do zakresu interwencji zawartej w niniejszym celu szczegółowym.
1.1.3	Dostosowanie oferty szkoleniowo-doradczej w zakresie innowacji do potrzeb MŚP Siła korelacji: 3,98	Najsilniejszy wpływ na realizację niniejszego celu szczegółowego wykazują: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Działanie 3.3. Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MŚP</i> w ramach <i>POIG</i> – <i>Działanie 2.1. Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie</i> w ramach <i>ZPORR</i> – <i>Działanie 1.1. Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw</i>, <i>Działanie 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo</i> w ramach <i>SPOWKP</i> – <i>Działanie 2.3. Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki</i> <i>SPORZL</i> Powyższe Działania, spośród innych wpisujących się w cel 1.1.3., w sposób bezpośredni dotyczą zagadnień związanych z tworzeniem i doskonaleniem systemu usług dla MŚP, oraz ze świadczeniem usług doradczych i szkoleniowych na rzecz przedsiębiorczości.
1.1.4	Zwiększenie wpływu na otoczenie administracyjno-prawne i gospodarcze Siła korelacji: 3,40	W celu identyfikacji potencjalnych źródeł dofinansowania, pojęcie lobbingu regionalnego, potraktowano w charakterze promocji oferty gospodarczej województwa. Analiza spójności wytypowanych działań prowadzi do wniosku, iż najlepiej wpisuje się w ten cel <i>Poddziałanie 1.1.2. Promocja inwestycyjna</i> w ramach <i>RPOWŚ</i> . Słabszy związek dotyczy <i>Poddziałania 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji</i> w ramach <i>POIG 2007-2013</i> , interpretowanego jako działanie wychodzące naprzeciw wyzwaniom stojącym na drodze rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych. Zbudowanie na poziomie regionu partnerstwa na rzecz wspierania innowacji oraz wypracowanie konsensusu w zakresie wspólnych działań strategicznych uznano jako istotny element oddziaływania na otoczenie administracyjne prawne i gospodarcze, dodatkowo wzmocnione komponentem analitycznym tych projektów. Realizacja <i>Poddziałania</i> przyczynić się ma do wzmocnienia korzystnych procesów i zmian, jakie zachodzą w regionie w zakresie właściwego pojmowania i wspierania innowacyjności przedsiębiorstw.

Lp.	Obszar strategiczny/cel operacyjny. Siła korelacji w skali 1-5	Wnioski z analizy korelacji wskaźników
1.1.5	Wykorzystanie najlepszych praktyk jako inspiracji dla MŚP do podejmowania działań innowacyjnych Siła korelacji: 3,98	Cel szczegółowy nie ma bezpośredniego odzwierciedlenia po stronie potencjalnych źródeł dofinansowania w ramach programów operacyjnych finansowanych ze środków strukturalnych UE. Przyjęto jednocześnie, iż potencjalnym źródłem dobrych praktyk są inicjatywy skojarzone z Działaniem 1.4. SPO WKP, oraz Działaniem 1.2.3. RPOWŚ, w tym m.in. wspomaganie przedsiębiorców w zdobywaniu nowych rozwiązań niezbędnych dla ich rozwoju, poprzez m.in. wdrażanie i komercjalizację technologii, doradztwo oraz pomoc w podjęciu lub rozwoju działalności B+R.
1.2.1	Wzmacnianie podejścia strategicznego w MŚP Siła korelacji: 3,76	Jako źródła dofinansowania tego celu określono, oprócz działań programów operacyjnych skoncentrowanych ściśle na usługach doradczych i szkoleniowych dla kadr przedsiębiorstw, również działania przewidujące wsparcie dla firm, zarówno doradczo-szkoleniowe, jak i inwestycyjne. Konsekwentnie przyjęty dla tych działań system wskaźników jedynie w części wykazuje bezpośrednią spójność z rezultatami niniejszego celu szczegółowego.
1.2.2	Promowanie kultury innowacyjnej w MŚP Siła korelacji: 3,74	Spośród działań, zidentyfikowanych jako potencjalne źródła finansowania projektów, na poziomie rezultatów największą spójność wykazuje Działanie 1.3. <i>Transfer technologii i innowacji</i> RPOWŚ, oraz komponenty Działania 8.1 <i>Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie</i> POKL, służące szkoleniom, doradztwu, oraz tworzeniu partnerstw. Wpływ rezultatów innych źródeł finansowania, jak Działanie 2.1. <i>Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie</i> ZPORR oraz Działanie 2.3 <i>Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki</i> SPO RZL ma mniej bezpośredni charakter.
1.2.3	Wspieranie efektywnego wykorzystania przez MŚP potencjału rynkowego na jednolitym rynku europejskim Siła korelacji: 4,35	Działania zidentyfikowanych źródeł finansowania, na poziomie wskaźników rezultatu, wykazują silne oddziaływanie z pożądanymi rezultatami celu szczegółowego. Stosunkowo najmniej bezpośrednie oddziaływanie mają kluczowe wskaźniki rezultatu Poddziałania 1.2.4. <i>Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa</i> RPOWŚ, pomimo iż typy projektów przewidziane do dofinansowania zawierają komponent wsparcia eksportu.
1.2.4	Wspieranie wykorzystania technologii informatycznych (ICT) w MŚP Siła korelacji: 3,59	W zakresie interwencji stanowiących potencjalne źródło finansowania niniejszego celu szczegółowego istotne miejsce zajmują przedsięwzięcia dotyczące wykorzystania technologii informatycznych w MŚP. Kluczowe wskaźniki rezultatów przyporządkowane do poszczególnych działań, nie w pełni odzwierciedlają przewidziany zakres wsparcia, czego przyczynę należy upatrywać w konieczności ujednolicenia i dostosowania systemu wskaźników kluczowych do agregacji na poziomie krajowym.
2.	Zwiększenie wykorzystania potencjału badawczo-rozwojowego	
2.1.1	Wspieranie kultury innowacyjnej w sektorze B+R Siła korelacji: 4,44	Zidentyfikowane źródła finansowania wskazują silną spójność z rezultatami celu. Część zakresu, przewidzianego do dofinansowania w ramach Poddziałania 1.1.1. <i>Infrastruktura rozwoju gospodarczego</i> RPOWŚ, dotycząca wsparcia MŚP z pomocą inżynierii finansowej, wykazuje mniej bezpośredni wpływ na pożądane rezultaty niniejszego celu.
2.1.2	Wspieranie reorientacji rynkowej Siła korelacji: 3,70	Najsilniejsza spójność rezultatów niniejszego celu z potencjalnymi źródłami finansowania ma miejsce w przypadku Działania 1.4 <i>Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką</i> SPO WKP oraz Działania 2.6 <i>Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy</i> ZPORR 2004-2006, gdzie jednym z ważniejszych elementów jest tworzenie i udoskonalanie sieci współpracy sektora B+R z MŚP. Niższą ocenę

Lp.	Obszar strategiczny/cel operacyjny. Siła korelacji w skali 1-5	Wnioski z analizy korelacji wskaźników
		uzyskały Poddziałanie 1.1.1 <i>Infrastruktura rozwoju gospodarczego</i> RPOWŚ oraz Działanie 8.1 <i>Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie</i> POKL 2007-2013, głównie za sprawą silniejszego oddziaływania pośredniego m.in. poprzez tworzenie partnerstw, analiz trendów rozwojowych, doradztwa i poprawy jakości usług B+R.
2.1.3	Zwiększenie udziału w międzynarodowych sieciach współpracy Siła korelacji: 3,06	Osiągnięciu sukcesu w realizacji tego celu szczegółowego w największym stopniu służy aktywny udział w projektach Programów Ramowych Unii Europejskiej. Na finansowanie 5PR (1998-2002) UE przeznaczyła 15 mld EUR, 6. PR (2002-2006) UE przeznaczyła środki w wysokości 17,5 mld EUR, zaś na potrzeby realizacji 7. PR (2007-2013) – ponad 50 mld EUR. Skala budżetu Programów Ramowych, oraz trudna do przecenienia wartość dodana wynikająca z uczestnictwa w rozbudowanych, ponadnarodowych sieciach współpracy, każe postawić Programy Ramowe UE na pierwszym miejscu, jako potencjalne źródło finansowania rezultatów niniejszego celu szczegółowego. Zarówno Działanie 1.3. Transfer technologii i innowacji jak Poddziałanie 1.1.1 <i>Infrastruktura rozwoju gospodarczego</i> RPOWŚ 2007-2013 przewidują w swoich zakresach interwencji między innymi przygotowanie sieci instytucji otoczenia biznesu do członkostwa w międzynarodowych sieciach instytucji wspierania biznesu. Powyższy typ projektu nie znajduje w pełni odzwierciedlenia w przyjętym systemie kluczowych wskaźników rezultatu
2.2.1	Wspieranie specjalizacji sektora B+R działającego w tradycyjnych sektorach Siła korelacji: 4,85	Rezultaty wszystkich działań, wytypowanych jako potencjalne źródło finansowania niniejszego celu, są adekwatne do zawartych w nich typów projektów i wykazują silną spójność z planowanymi rezultatami celu.
2.2.2	Wspieranie powstawania nowych specjalizacji w działalności B+R Siła korelacji: 4,42	Najmniej bezpośredni wpływ na realizację celu wywiera Poddziałanie 1.1.1. <i>Infrastruktura rozwoju gospodarczego</i> RPOWŚ, w części skierowanej na wsparcie zewnętrznych źródeł finansowania przedsiębiorczości. Pozostałe Działania, rozpatrywane na poziomie rezultatów, wykazują wysoki stopień spójności z rezultatami celu.
2.2.3	Promowanie najlepszych praktyk jako wizytówki regionu Siła korelacji: 3,44	Rezultaty niniejszego celu szczegółowego zestawiono z rezultatami Poddziałania 1.1.1. <i>Infrastruktura rozwoju gospodarczego</i> oraz Poddziałania 1.1.2. <i>Promocja inwestycyjna</i> w ramach RPOWŚ. Pierwsze z tych poddziałań sprzyja realizacji celu przewidując wsparcie doradztwa dla instytucji zarządzających IOB i B+R, co potencjalnie zwiększa świadomość sektora B+R w kwestii korzyści z podejmowania wspólnych działań marketingowych. W zakresie interwencji Poddziałania 1.1.2 są przedsięwzięcia promocyjne, mogące stanowić narzędzie propagowania podejścia innowacyjnego w poszczególnych sektorach.
3.	Zapewnienie skutecznego Regionalnego Systemu Innowacji opartego na wzajemnym zaufaniu, kreatywności i doskonałości	
3.1.1	Rozwijanie współpracy sektorowej z udziałem MŚP Siła korelacji: 4,23	Wytypowane działania programów operacyjnych stanowiące potencjalne źródło finansowania inicjatyw wpisujących się w niniejszy cel szczegółowy zachowują silną korelację z oczekiwanymi rezultatami po stronie celu.
3.1.2	Utworzenie elastycznej struktury sieciowej na rzecz innowacji	Wytypowane działania programów operacyjnych stanowiące potencjalne źródło finansowania inicjatyw wpisujących się w niniejszy cel szczegółowy zachowują silną korelację z oczekiwanymi rezultatami po stronie celu. Dotyczy to zarówno Działania 2.6. <i>Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy</i> ZPORR, jak i Działania 8.2. <i>Transfer wiedzy</i> PO KL. Wśród oczekiwanych projektów przewidziano do wsparcia szereg

Lp.	Obszar strategiczny/cel operacyjny. Siła korelacji w skali 1-5	Wnioski z analizy korelacji wskaźników
	Siła korelacji: 4,42	przedsięwzięć bezpośrednio nawiązujących do pożądanego rezultatu niniejszego celu szczegółowego. Efekt wzmacniający podkreśla ponadto Poddziałanie 1.1.1. <i>Infrastruktura rozwoju gospodarczego</i> umożliwiając dofinansowanie projektów służących przygotowaniu i wdrożeniu pakietów nowych usług dla przedsiębiorców.
3.1.3	Wspieranie procesu przewidywania trendów rynkowych Siła korelacji: 3,42	Działania przewidziane jako źródła finansowania nie tworzą przestrzeni do pełnego wykorzystania oczekiwanych funkcji niniejszego celu szczegółowego. Należy jednak podkreślić, że wskaźniki rezultatu przewidziane w Działaniu 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie PO KL 2007-2013, nie odzwierciedlają bezpośrednio wszystkich typów interwencji, przewidzianych w jego ramach, przede wszystkim w kwestii badań i analiz dotyczących trendów rozwojowych i prognozowania zmian gospodarczych zachodzących w regionie. Podobnie, w przypadku Poddziałania 1.4.5 Projekty badawcze i celowe w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii SPO WKP 2004-2006, przyjęto wskaźniki łącznie dla całego Działania 1.4., nie uwzględniające w wystarczającym stopniu specyfiki Poddziałania 1.4.5. Jedynie Poddziałanie 1.1.1. Projekty badawcze z wykorzystaniem metody foresight PO IG 2007-2013, służące przygotowaniu strategii rozwoju poszczególnych dziedzin nauki i sektorów gospodarki, wykazuje, zarówno w kontekście wskaźnika rezultatu, jak i zakresu interwencji, wysoki stopień spójności z niniejszym celem szczegółowym.
3.2.1	Promowanie wzornictwa i projektowania użytkowego Siła korelacji: 4,33	Podstawą pozytywnej opinii korelacji wskaźników rezultatów jest ocena roli Działania 4.2 <i>Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego</i> w ramach PO IG 2007-2013. Zakres interwencji tego działania wykazuje wysoki poziom spójności z rezultatami niniejszego celu szczegółowego.
3.2.2	Zwiększenie wykorzystania prawa własności przemysłowej Siła korelacji: 5,00	Podstawą pozytywnej opinii korelacji wskaźników rezultatów jest ocena roli Poddziałania 1.3.2. <i>Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R</i> oraz Działania 5.4. <i>Zarządzanie własnością intelektualną</i> PO IG. Oba źródła w pełni odpowiadają na potrzeby wdrażania niniejszego celu szczegółowego RSI WŚL.
3.2.3	Wspieranie kultury innowacyjnej w systemie edukacji Siła korelacji: 4,40	Działania wytypowane jako potencjalne źródła dofinansowania inicjatyw, wpisujących się w niniejszy cel szczegółowy zawierają typy operacji silnie korespondujących z założonymi rezultatami dla niniejszego celu.
3.2.4	Wspieranie powstawania innowacyjnych firm Siła korelacji: 4,64	Działania zidentyfikowane jako potencjalne źródło finansowania niniejszego celu szczegółowego, zachowują silną korelację z jego rezultatami. Jako przykład wskazać można Poddziałanie 8.2.1 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, bezpośrednio dedykowane realizacji niniejszego wskaźnika.
3.2.5	Ułatwienie transferu technologii Siła korelacji: 4,47	W ramach działań programów operacyjnych, stanowiących potencjalne źródło dofinansowania projektów wpisujących się w niniejszy cel szczegółowy znajdują się typy operacji służące wzrostowi poziomu technologicznego przedsiębiorstw, m.in. poprzez udostępnienie zewnętrznego finansowania, dostęp do usług i infrastruktury jednostek B+R, współpracę z tymi jednostkami, doradztwo, oraz wszechstronną pomoc w transferze technologii. Wszystkie silnie skorelowane z oczekiwanymi rezultatami celu.

Wśród kluczowych wniosków nasuwających się po dokonaniu analizy korelacji zwrócić należy uwagę na fakt, iż w licznych przypadkach oczekiwania wobec wdrażania RSI WŚL związane są z aplikacją o środki pozostające poza kwestią zarządzania Władz Województwa. Konsekwentnie ich dostęp jest znacząco utrudniony, to zaś zawiera się w dwóch kluczowych czynnikach:

1. wysokiej konkurencji ze strony przedstawicieli innych województw,
2. konieczności alokowania większej ilości wysiłku celem animowania projektów wśród instytucji i organizacji w województwie.

Kluczowego znaczenia nabiera w tym kontekście potencjalne zmniejszenie skali aktywności w tych polach, które związane są z konkurencją o środki na poziomie ponadregionalnym. Pozytywnym aspektem związanym z pojawieniem się takich projektów jest znaczące podniesienie konkurencyjności i innowacyjności w porównaniu z innymi regionami w kraju. Konsekwencją powyższego może być jednakże oddalenie w czasie osiągnięcia oczekiwanego rezultatu wdrażania RSI WŚL w wybranych jej częściach, mimo zachowania właściwego kierunku aktywności.³

Pełen obraz potencjalnych obszarów szans i ryzyka związanych z wdrażaniem obszarów strategicznych i celów szczegółowych RSI WŚL możliwy jest do uchwycenia po dokonaniu analizy skali wykorzystania dostępnych środków. Wiedza w tym względzie ujęta w tabelę zbiorczą zawarta została w Załączniku nr 3.2. Najważniejsze wnioski natomiast zawarte zostały poniżej.

Ramka 3. Logika działania w ramach analizy wydatkowania środków wdrażających RSI WŚL w latach 2004-2010⁴

1. Przyporządkowanie poszczególnych działań programów operacyjnych na lata 2004-2006 do jednego z dziewięciu priorytetów Programu Wykonawczego na lata 2005-2008.
2. Analiza spójności programów operacyjnych obecnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej z założeniami Programu Wykonawczego na lata 2009-2013.
3. Analiza Programów Wykonawczych do RSI WŚL na lata 2005-2008 i 2003-2013 celem określenia wskazanych źródeł finansowania celów szczegółowych RSI WŚL.

UWAGA: Z uwagi na odmienne zasady realizacji projektów w ramach 6. i 7. Programu Ramowego, analizę aktywności instytucji z terenu województwa śląskiego tych w programach przeprowadzono odrębnie

Aktywność projektowa instytucji województwa śląskiego jest z wielu względów zadaniem trudnym do przeanalizowania. Wstępna ocena wskazała bowiem na istniejący problem wielokierunkowego podejścia w ramach poszczególnych potencjalnych źródeł finansowania w odniesieniu do celów szczegółowych RSI WŚL. Rozumieć przez to należy dużą pojemność poszczególnych źródeł finansowania w kontekście możliwych do finansowania działań, co skutkowało częstym przyporządkowaniem ich do dwóch i więcej celów szczegółowych.

³ Działalność ponadregionalna, a w szczególności międzynarodowa jest istotnym elementem RSI WŚL, zawartym na poziomie wybranych celów szczegółowych.

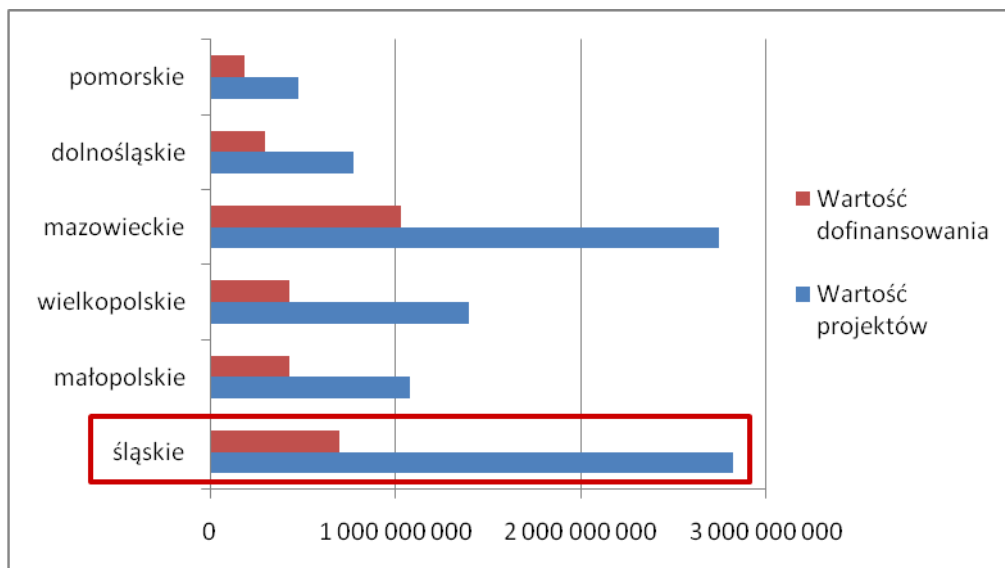
⁴ Informacje dotyczące liczby oraz wartości wspartych projektów zaczerpnięto przede wszystkim z przekazanej przez Zamawiającego bazy danych INNOBSERVATOR. Posłużono się również danymi dostępnymi na stronie internetowej <http://www.mapadotacji.gov.pl>, stronie internetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, oraz uzyskanymi ze Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości.

Wyniki analizy, zestawione w Załączniku nr 3.2 pozwalają odczytać skalę aktywności projektowej w okresie 2004-2010, to zaś już obecnie dostarcza Władzom Wojewódzkim wiedzy w zakresie potencjalnych obszarów o zbyt małej aktywności oraz tych, które zostały zabezpieczone realizowaną interwencją w sposób odpowiedni. W odniesieniu do źródeł finansowania dostępnych na poziomie regionalnym przedmiotowa analiza sporządzona została do zestawień statystycznych (ww. załącznik), z jednoczesnym większym naciskiem na interpretację aktywności w ramach źródeł krajowych oraz międzynarodowych (tu: Programów Ramowych Badań i Nauki UE), dających szansę na dokonanie analizy benchmarkingowej. Wnioski w tym względzie zawarte zostały w dalszej części Raportu.

Rozważania dotyczące aktywności instytucji województwa na polu pozyskiwania środków z programów ponadregionalnych prowadzą do rozważania na gruncie tezy, iż znaczący potencjał innowacyjny województwa śląskiego, na tle innych polskich regionów, daje podstawę do oczekiwania, że województwo to będzie w stanie skutecznie aplikować o dofinansowanie ze środków unijnych projektów, wpisujących się w cele Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013.

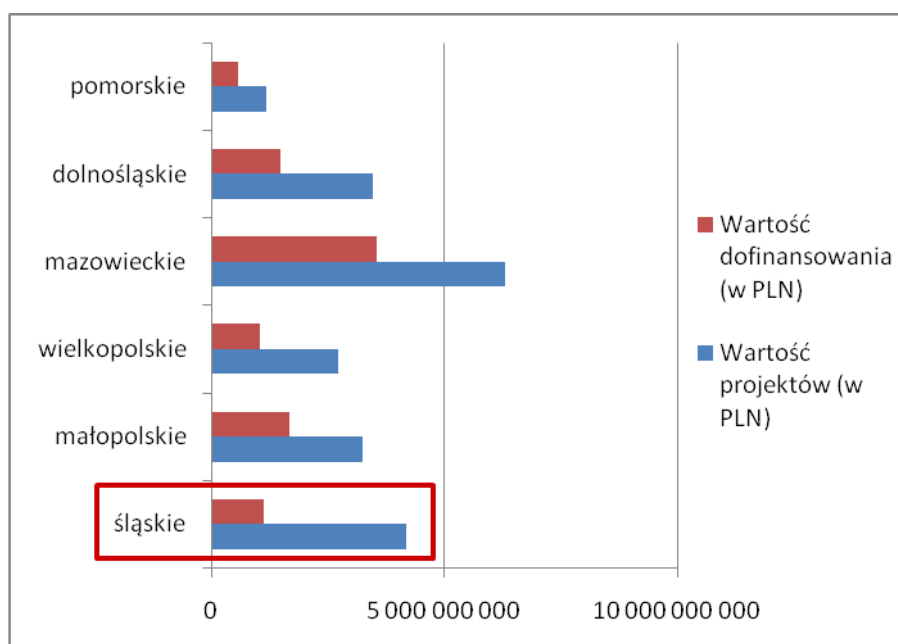
Ważnym obszarem porównań, z punktu widzenia oceny faktycznej siły i potencjału instytucjonalnego Śląska, jest skuteczność w aplikowaniu o środki Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004-2006 oraz Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, które są (były) najważniejszym krajowym strumieniem finansowym służącym wspieraniu projektów sprzyjających rozwojowi gospodarki i innowacyjności. Wyniki odnoszące się zarówno do wartości dofinansowania, jak i wartości projektów (co pozwala ocenić efekt wygenerowanych dodatkowych środków finansowych na rozwój innowacji, poza wkładem z FS) odrębnie dla każdego z ww. programów zestawiono na Wykresach nr 4 i 5. W ramach przedmiotowego porównania odniesiono ww. parametry dla województwa śląskiego, z wartością aktywności z regionów dysponujących, podobnie jak Śląsk, znacznym potencjałem w sferze przedsiębiorczości oraz B+R. Wyniki potwierdziły wysoką skuteczność podmiotów z województwa śląskiego w ubieganiu się o dotację w ramach tych programów. W przypadku SPO WKP 2004-2006, pod względem wartości projektów Śląsk wyprzedził dominujące zazwyczaj w każdej tego typu statystyce Mazowsze. W zestawieniu poświęconym PO IG 2007-2013, województwo śląskie co prawda ustępuje województwu mazowieckiemu, natomiast wyprzedza pozostałe ujęte w nim regiony. W przypadku obu wykresów, na uwagę zasługuje fakt, iż dofinansowanie UE dla projektów ze Śląska znajduje się na relatywnie niższym poziomie, niż w konkurujących regionach. Powoduje to konieczność poniesienia większego wysiłku finansowego ze strony instytucji, realizujących te przedsięwzięcia.

Rys. 4. Wartość projektów z województwa śląskiego dofinansowanych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw 2004-2006, z wartością projektów realizowanych w innych wybranych województwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie Mapy dotacji MRR

Rys. 5. Wartość projektów z województwa śląskiego dofinansowanych w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, z wartością projektów realizowanych w innych wybranych województwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie Mapy dotacji MRR

Ramka 4. Potencjał innowacyjny województwa śląskiego

Śląskie, pomimo stosunkowo małej powierzchni – 12,3 tys. km², co daje mu trzecią od końca pozycję wśród polskich województw, posiada 4 638 462 mieszkańców (stan na 30 czerwca 2010 r.)⁵, co stanowi 12,15% ludności Polski. Ustępuje pod tym względem jedynie Mazowszu – 13,7% ludności kraju, zaś trzecia pozycja przypada Wielkopolsce – 8,94%. Produkt Krajowy Brutto w 2008 roku na mieszkańca w województwie śląskim wyniósł 36 126 PLN, co plasuje je na drugim miejscu (po województwie mazowieckim, a przed wielkopolskim). Średnia wartość tego wskaźnika dla Polski wyniosła 33 462 PLN. Odnosząc te dane do całej Unii Europejskiej, wartość PKB per capita dla Śląska stanowi 62% średniej unijnej⁶.

Rozpatrując potencjał regionu pod kątem przedsiębiorczości, należy wspomnieć o stosunkowo dużej liczbie zarejestrowanych na Śląsku podmiotów gospodarki narodowej – w 2009 r. było ich 430 578, co stanowi 11,5% wszystkich tego typu podmiotów w Polsce. Także w tym miejscu Śląsk ustępuje jedynie województwu mazowieckiemu – 17,3%, wyprzedzając Wielkopolskę – 9,6%, Dolny Śląsk – 8,5% i Małopolskę – 8,4%⁷.

Tymczasem, pod względem liczby przedsiębiorstw innowacyjnych jako procentu ogółu przedsiębiorstw w przemyśle i usługach, pozycja województwa śląskiego jest już niższa. W latach 2006-2008, w przemyśle wartość ta wynosiła dla Śląska 22,4%, co dało mu 7. pozycję, zaś w sektorze usług – 16,1% - 4. miejsce spośród wszystkich województw⁸.

Siłę potencjału, o której mowa powyżej potwierdza podsumowanie realizacji projektów w ramach programów operacyjnych **Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006** w obszarze konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy, opublikowane przez MRR. Ocenie poddane były aktywności w zakresie wsparcia MŚP i dużych przedsiębiorstw, badań, rozwoju technologicznego i działań innowacyjnych oraz infrastruktury telekomunikacyjnej i społeczeństwa informacyjnego - Wykres nr 6.⁹

W zestawieniu uwzględniono liczbę projektów, ich wartość oraz dofinansowanie UE. Pod względem liczby wspartych projektów, najwyższą lokatą przypadła województwu mazowieckiemu – 3273 projekty (niespełna 18% przedsięwzięć z tego obszaru, które uzyskały wsparcie w całym kraju), **województwu śląskiemu** przypadło **2. miejsce** – 1798 projektów (9,85% ogółu projektów), trzecią pozycję osiągnęła Wielkopolska – 1762 projekty, zaś czwartą – Małopolska – 1450 projektów.

⁵ GUS. Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym (Bank Danych Lokalnych).

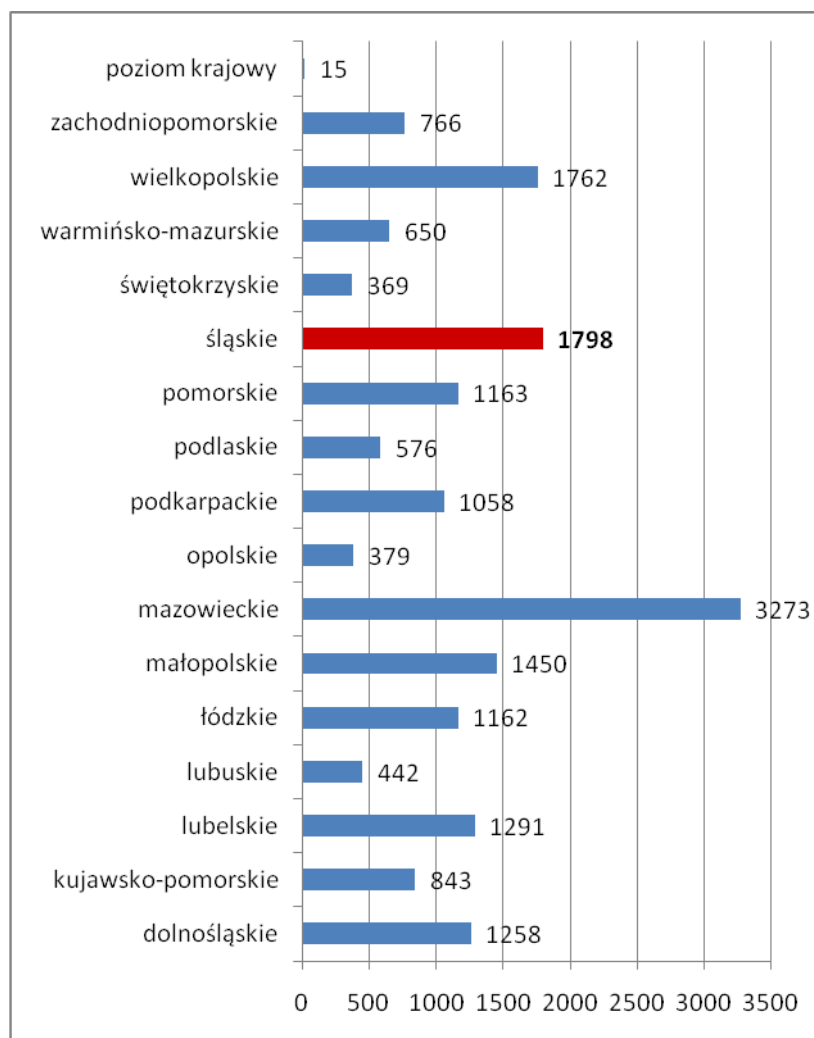
⁶ Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE. Raport 2010. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

⁷ GUS.

⁸ Nauka i technika w 2008 roku. GUS. Warszawa 2010 r.

⁹ Istotne elementy gospodarki opartej o wiedzę. Więcej: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (2010): Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE. Raport 2. Warszawa.

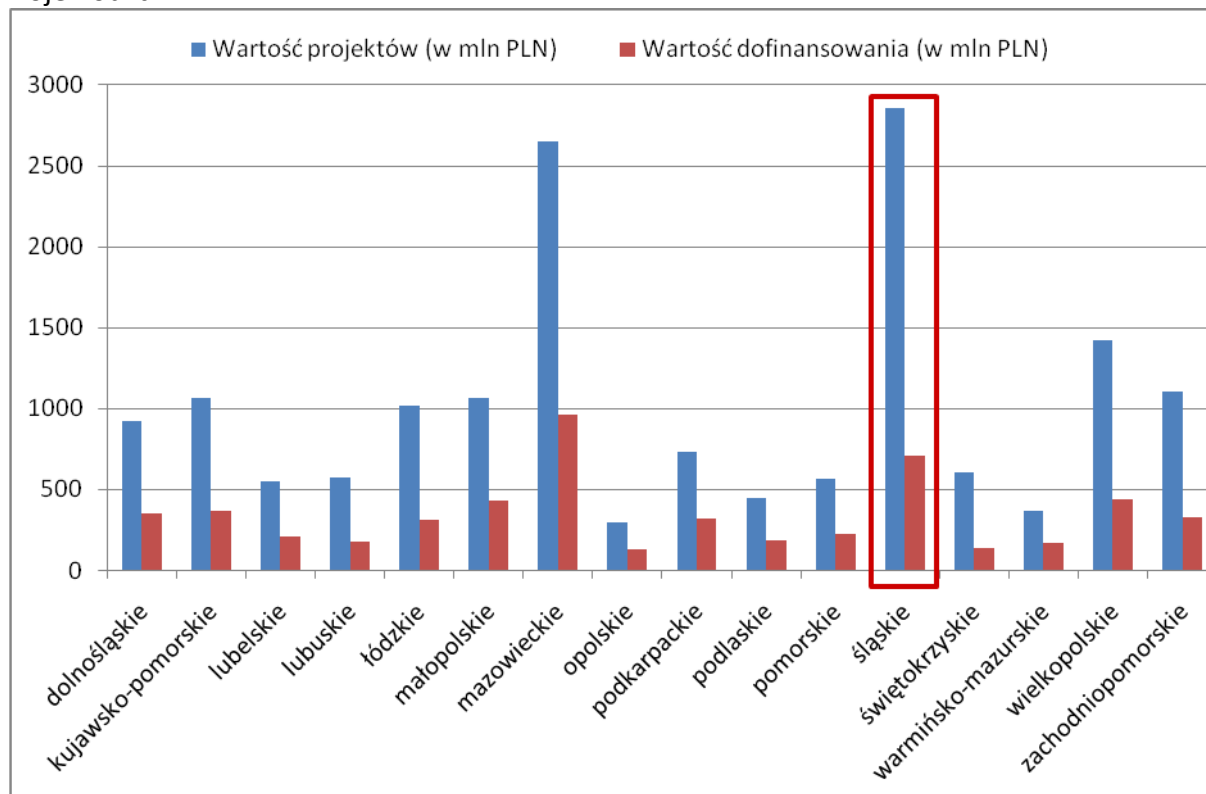
Rys. 6. Liczba projektów NPR 2004-2006 w obszarze konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy wg województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE. Raport 2010*. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010

Jeśli weźmiemy pod uwagę wartość wspartych przedsięwzięć, województwo śląskie bezdyskusyjnie prowadzi, osiągając wartość 2854,4 mln PLN, zaś kolejne pozycje przypadły Mazowszu – 2652,8 mln PLN, oraz Wielkopolsce – 1425,2 mln PLN. Pod kątem wysokości uzyskanego dofinansowania unijnego, zarówno Mazowsze (962,3 mln PLN), jak i Śląsk (706,6 mln PLN) wyraźnie zdystansowały resztę województw - Wykres nr 7.

Rys. 7. Projekty NPR 2004-2006 w obszarze konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy wg województw

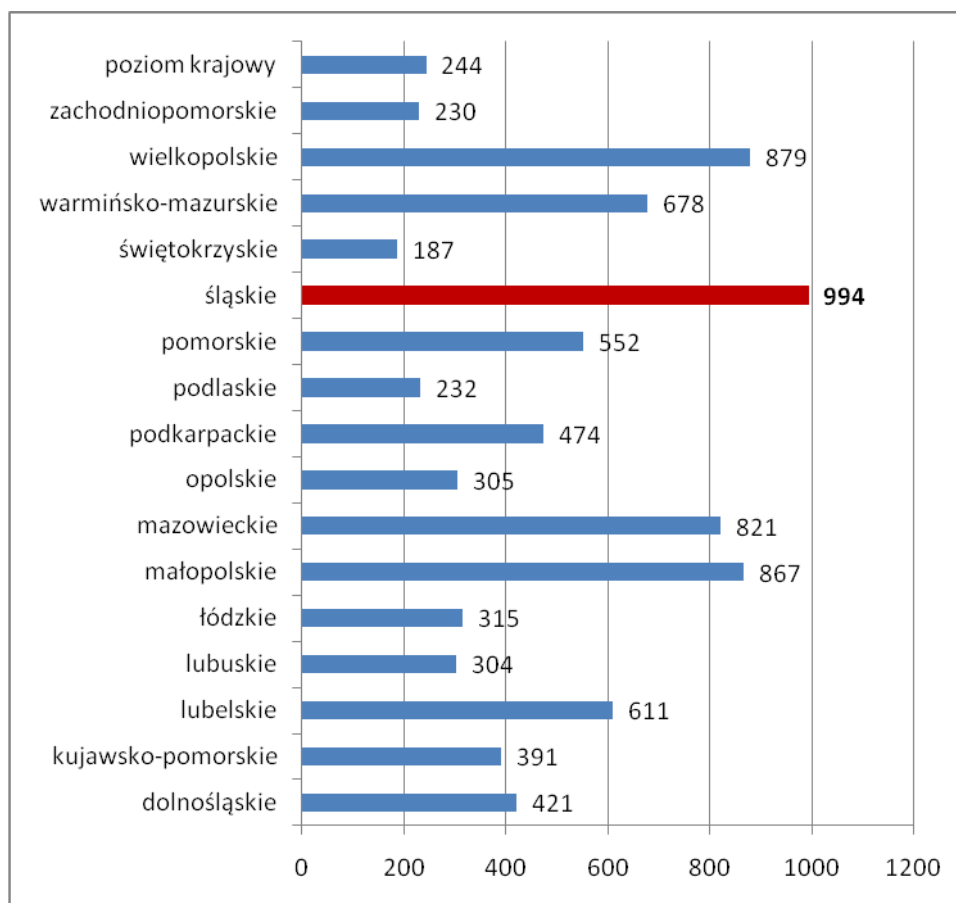
Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE. Raport 2010*. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010

Dokonując bardziej szczegółowej analizy danych zauważyć można, iż **województwo śląskie** lokuje się na **pozycji lidera w zakresie aplikacji o wsparcie dla MŚP oraz dużych przedsiębiorstw** (największa wartość projektów, oraz najwyższy łączny wkład UE), wyprzedzając w tym względzie Mazowsze i Wielkopolskę, najstarszy wynik zaś osiągnęło pod względem dofinansowania projektów w obszarze telekomunikacji i społeczeństwa informacyjnego (6. miejsce). W zakresie dofinansowania w obszarze badań, rozwoju technologicznego i działań innowacyjnych, projekty o najwyższej wartości oraz największym wkładzie unijnym zostały zrealizowane w województwie mazowieckim (392 mln PLN, wkład UE – 177,2 mln PLN), drugie miejsce zajęła Małopolska (191,5 mln PLN i 101,2 mln PLN – UE), w **województwie śląskim**, któremu przypadła trzecia pozycja, zrealizowano przedsięwzięcia o wartości 142,7 mln PLN i wkładzie UE w wysokości 65,6 mln PLN.

Statystyka w odniesieniu do nowego okresu programowania na lata 2007-2013 nie zmienia znacząco sytuacji województwa śląskiego. Analiza projektów w ujęciu ilościowym (ilość projektów w województwach) wskazuje, iż w obszarze absorpcji środków na badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość (liczba projektów, które uzyskały dofinansowanie - stan na 10. 08. 2010 r.), **województwo śląskie** zajęło **pierwsze miejsce – 844 projekty** (11,7% wszystkich projektów z tego zakresu w kraju), wyprzedzając Wielkopolskę – 753 projekty (10,4%), Małopolskę – 695 projektów (9,6%), oraz lubelskie – 575 projektów (8%). W sferze przedsięwzięć, związanych z rozwojem społeczeństwa informacyjnego, **Śląsk**, pod kątem liczby projektów, uplasował się na **trzecim miejscu – 150**

projektów (11,6% ogółu projektów społeczeństwa informacyjnego w Polsce). Wyprzedziły go województwo mazowieckie – 257 projektów (19,8%) i województwo małopolskie – 172 projekty (13,3%). Łączne zestawienie dla obu obszarów czyni z województwa śląskiego zdecydowanego lidera - Wykres nr 8.

Rys. 8. Liczba projektów NSRO 2007-2013 w obszarze konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy (badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość oraz społeczeństwo informacyjne) wg województw

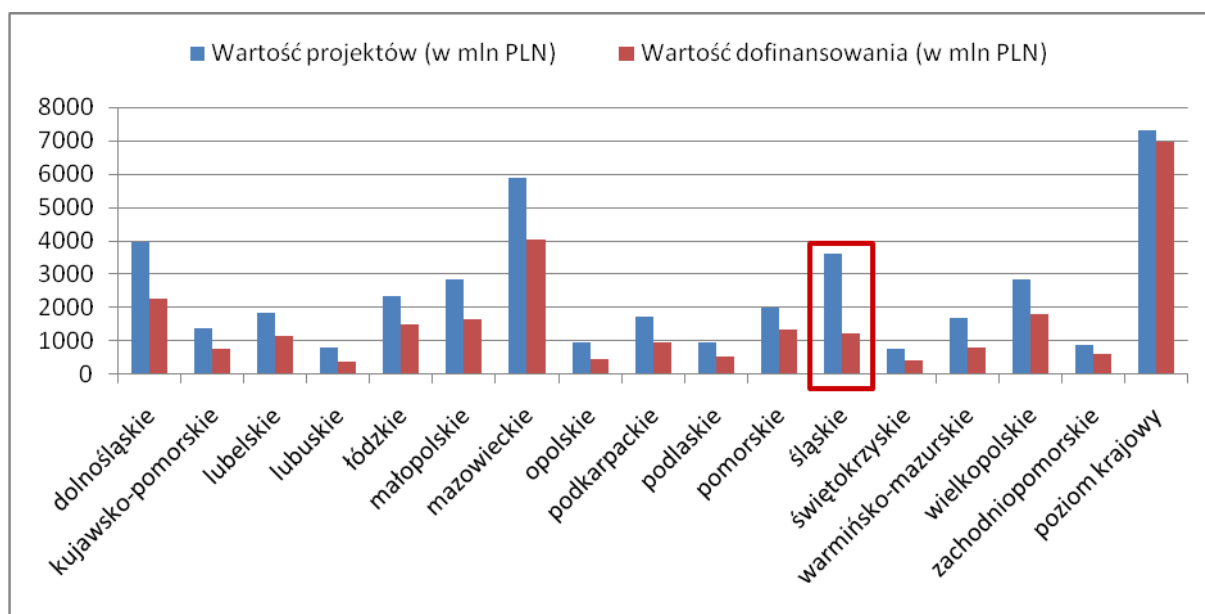
Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE. Raport 2010*. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010

Analiza w ujęciu wartości projektów w pierwszym obszarze - badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość, plasuje **Śląsk na 3. pozycji** – 3465,1 mln PLN, ustępując jedynie Mazowszu – 5438,1 mln PLN i Dolnemu Śląskowi – 3777,6 mln PLN.¹⁰ Podobnie jak w przypadku poprzedniej perspektywy finansowej, w obszarze społeczeństwa informacyjnego, wynik regionu **śląskiego** jest słabszy – **5. miejsce**. Na obszarze województwa śląskiego zrealizowano projekty o łącznej wartości 145,8 mln PLN. Lepszym rezultatem mogą poszczycić się województwa: mazowieckie (453,7 mln PLN), łódzkie (252,8 mln PLN),

¹⁰ Na uwagę zasługuje fakt, iż w zestawieniu ujęto projekty realizowane na szczeblu krajowym, o wartości 4195,5 mln PLN.

dolnośląskie (165,3 mln PLN) i małopolskie (161,6 mln PLN). Wartości łączne dla obu obszarów przedstawione są na Wykresie nr 9.

Rys. 9. Wartość projektów NSRO 2007-2013 w obszarze konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy (badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość oraz społeczeństwo informacyjne) wg województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE. Raport 2010*. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

Podkreślić należy, iż pomimo stosunkowo dużej liczby wdrażanych projektów, jak i ich wysokiej wartości, łączne dofinansowanie uzyskane ze środków publicznych plasuje **województwo śląskie na 7. miejscu** (1241,3 mln PLN), przy czym wyższe pozycje zajmują regiony: mazowieckie (4034 mln PLN), dolnośląskie (2276,1 mln PLN), wielkopolskie (1796,7 mln PLN), małopolskie (1652,8 mln PLN), łódzkie (1473,7 mln PLN), pomorskie (1325,6 mln PLN).

Na ostateczne podsumowanie i ocenę skuteczności podmiotów z województwa śląskiego w ubieganiu się o środki UE skierowane dla sektora przedsiębiorczości oraz B+R w obecnym okresie programowania jest jeszcze za wcześnie. Tym niemniej, na podstawie dostępnych baz projektów, w tym przede wszystkim ww. raportu zat. *Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE. Raport 2010*, aktywność śląskich instytucji ocenić należy **jako znaczącą**.

Istotnym elementem analizy aktywności projektowej w obszarach objętych RSI WŚL jest porównanie uczestnictwa w międzynarodowych projektach badawczych, rozumianych jako projekty Programów Ramowych Badań i Nauki UE. Pierwszym programem, w którym możliwe było pełne uczestnictwo zespołów z Polski był 5 Program Ramowy UE. Jako

pierwsze, początki aktywność nie należała do spektakularnych. W tym okresie na łącznych udział 1241 zespołów z Polski, z województwa śląskiego zanotowano 116.¹¹

Odległa pozycja Polski w statystyce udziału w ww. programie utrzymana została. W projektach 6. Programu Ramowego (okres 2002-2006)- łącznie wzięło w nim udział 1878 uczestników z Polski (2,5% wszystkich uczestników), co ostatecznie pozwoliło naszemu krajowi zająć 11 pozycję w zestawieniu z pozostałymi państwami członkowskimi UE, krajami kandydującymi oraz stowarzyszonymi. Nie jest to powodem do zadowolenia. Bezdyskusyjnym liderem są Niemcy z 10440 uczestnikami, przed Wielką Brytanią (8801), Francją (7921) i Włochami (6593).

Na wynik uczestnictwa ze strony Polski w niewielkim stopniu złożyła się w praktyce aktywność sfery B+R ze Śląska. Jak zobrazowane zostało w Tabeli nr 5, wyższą aktywność od podmiotów z **województwa śląskiego**, które w rankingu zajęło **5. pozycję**, wykazały jednostki z województwa mazowieckiego, małopolskiego, wielkopolskiego i pomorskiego.

Tab. 5: Rozkład terytorialny uczestników z Polski biorących udział w projektach 5. i 6. PR¹²:

Podział na województwa zespołów badawczych	Liczba zespołów uczestniczących w 5. PR	Liczba uczestników w 6. PR	Granty w 6. PR (w mln EUR)
dolnośląskie	79	121	13,41
kujawsko-pomorskie	13	30	3,04
lubelskie	22	44	3,96
lubuskie	2	10	1,06
łódzkie	79	118	16,85
małopolskie	193	255	34,27
mazowieckie	479	771	88,25
opolskie	7	12	0,66
podkarpackie	7	21	1,66
podlaskie	14	13	2,32
pomorskie	114	138	11,09
śląskie	116	122	11,11
świętokrzyskie	4	7	0,48
warmińsko-mazurskie	9	14	1,18
wielkopolskie	84	172	22,93
zachodniopomorskie	19	30	3,88

Źródło: opracowanie własne, 5. PR opracowanie KPK na podstawie bazy ECorda (dane niepełne)

¹¹ Dane na podstawie opracowania KPK na podstawie bazy ECorda (dane niepełne). Z uwagi na bardzo ograniczone dane statystyczne związane z udziałem w 5. Programie Ramowym, niemożliwym jest dokonanie bardziej szczegółowej analizy.

¹² Supel Jerzy A. (2007): Udział Polski w 6. Programie Ramowym Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i wdrożeń, przyczyniających się do tworzenia Europejskiej Przestrzeni Badawczej i innowacji (2003-2006). Statystyki - raport końcowy. Warszawa, Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej.

Znaczną dysproporcję można zauważyć, analizując wewnątrzregionalny rozkład zespołów badawczych z województwa śląskiego. Podmioty z podregionu Centralny Śląski stanowią około 87% wszystkich śląskich instytucji, uczestniczących w realizacji projektów 6. PR. - Tabela nr 6.

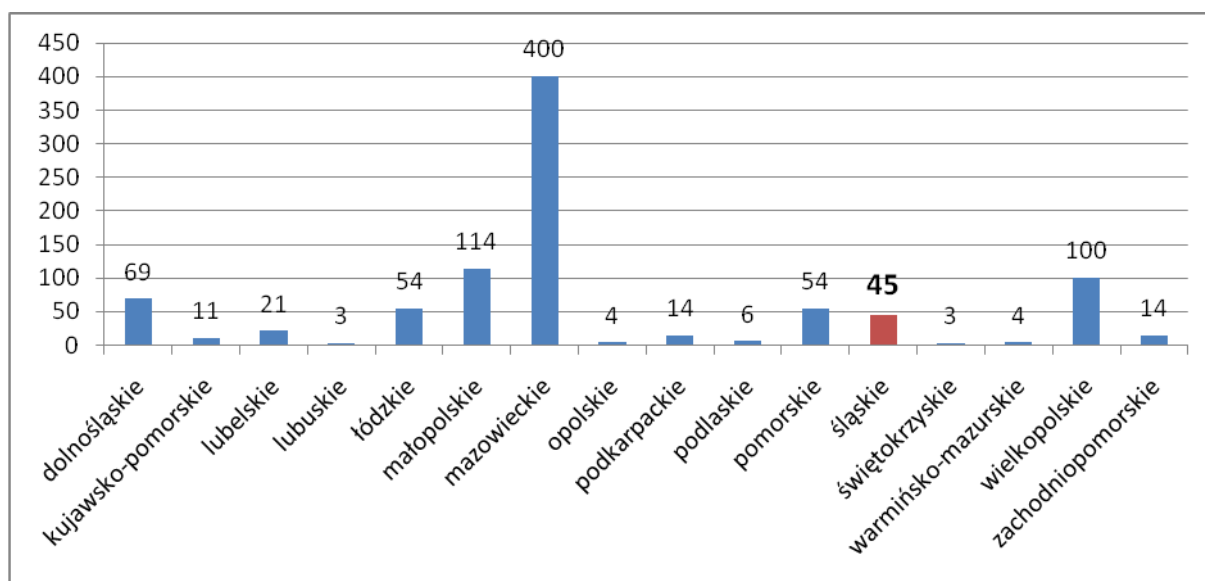
Tabela nr 6: Rozkład terytorialny aktywności sfery B+R województwa śląskiego w 6. PR

Zespoły badawcze wg podregionów	Liczba uczestników	Granty (w mln EUR)
Częstochowski	7	0,99
Bielsko-Bialski	8	0,63
Centralny Śląski	106	9,50
Rybnicko-Jastrzębski	1	0,00

Źródło: opracowanie własne

Znaczące dysproporcje w aktywności województw, a co się z tym wiąże różnice w potencjale badawczo-rozwojowym, jeszcze wyraźniej podkreśla analiza danych dotyczących uczestnictwa polskich instytucji w projektach 7. Programu Ramowego (2007-2013). O ile podmioty z tradycyjnie najsilniejszego pod tym względem regionu mazowieckiego wzięły dotychczas udział w 400 projektach, to zajmujące od lat ostatnie miejsca w statystykach dot. poziomu innowacyjności województwa świętokrzyskie, lubuskie, warmińsko-mazurskie, podlaskie, czy opolskie reprezentowane są zaledwie przez 3-4 instytucje. **Województwo śląskie**, z 45 uczestnikami projektów 7. PR, plasuje się na **siódmym miejscu**, ustępując wyraźnie Mazowszu, Małopolsce, Wielkopolsce, województwu dolnośląskiemu, łódzkiemu i pomorskiemu. Graficzne ujęcie przedstawia Wykres nr 10.

Rys. 10: Udział instytucji z Polski w 7. PR

Źródło: opracowanie własne

Ze szczegółowych danych dot. aktywności w obszarach tematycznych 7PR zauważyć można przeważającą orientację na projektach „typowo” badawczych w odróżnieniu od aktywności w działaniach wspierających. Jednocześnie trudno określić orientację tematyczną z uwagi na znaczne rozproszenie badań pomiędzy poszczególne obszary badań. **Największą koncentrację wykazują zespoły w badaniach w zakresie ochrony środowiska, nanotechnologii, energii oraz społeczeństwa informacyjnego. Jednocześnie w żadnym z projektów badawczych instytucje ze Śląska nie pełnią roli koordynatora.** Dla porównania na 16 projektów badawczych koordynowanych przez polaków, 9 realizują instytucje z mazowieckiego, 3 z małopolskiego, 2 z wielkopolski i po 1 z kujawsko-pomorskiego i łódzkiego. Podział projektów na poszczególne obszary tematyczne przedstawia Tabela nr 7.

Tab. 7: Udział instytucji ze Śląska w 7. PR w podziale na obszary tematyczne

Obszary tematyczne 7. Programu Ramowego		Liczba uczestników z województwa śląskiego
7.A.SP1.01	Zdrowie	2
7.A.SP1.02	Żywność, rolnictwo i biotechnologia	1
7.A.SP1.03	Technologie informacyjne i komunikacyjne	4
7.A.SP1.04	Nanonauki, nanotechnologie, materiały i nowe technologie produkcyjne - NMP	5
7.A.SP1.05	Energia	4
7.A.SP1.06	Środowisko (łącznie ze zmianami klimatu)	6
7.A.SP1.07	Transport (w tym aeronautyka)	2
7.A.SP1.08	Nauki społeczno-ekonomiczne i humanistyka	3
7.A.SP1.10	Bezpieczeństwo	1
7.A.SP2.01	ERC	0
7.A.SP3.01	Akcje Marie Curie	7
7.A.SP4.01	Infrastruktury badawcze	0
7.A.SP4.02	Badania na rzecz MŚP	4
7.A.SP4.03	Regiony wiedzy	3
7.A.SP4.04	Potencjał badawczy	1
7.A.SP4.05	Nauka w społeczeństwie	1
7.A.SP4.06	Spójny rozwój polityk badawczych	0
7.A.SP4.07	Współpraca międzynarodowa	0
7.B.SP5.01	Fusion	0
7.B.SP5.02	Fission	1

Źródło: opracowanie własne

Na bazie powyższych informacji, aktywność instytucji województwa śląskiego w aplikowaniu o środki pomocowe UE określić można jako znaczącą, odnosząc zarazem do potencjału innowacyjnego województwa wciąż pozostaje pole do doskonalenia. Dużym wyzwaniem, oprócz aktywności w programach krajowych, jest zwiększenie udziału w projektach

międzynarodowych, to bowiem zawarte zostało w strategii jako ważne ogniwo podnoszenia innowacyjności województwa.

2. Wpływ zrealizowanych/realizowanych projektów w latach 2004-2010 (w ramach ZPORR, SPO WKP, SPO RZL, PO IG, PO KL, RPO WŚL, 5-7 Program Ramowy Unii Europejskiej itp.) na rozwój regionalnego systemu innowacji

Pytania szczegółowe:

1. W jakim zakresie realizowane projekty (założone rezultaty i cele) przyczyniają się do podniesienia innowacyjności regionu oraz budowy Regionalnego Systemu Innowacyjnego?
2. Czy realizowane projekty przyczyniły się do stworzenia trwałych związków (nawiązania współpracy i zaufania) pomiędzy aktorami systemu innowacji?
3. Czy wystąpiły dodatkowe efekty realizacji projektów istotne z punktu widzenia regionalnego systemu innowacji?
4. Czy kryteria wyboru projektów oraz alokacja środków finansowych na poszczególne obszary wsparcia regionalnego systemu innowacji pozwalały na efektywne osiągnięcie celów Regionalnej Strategii Innowacji?

Budowa Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim jest procesem o charakterze ciągłym, jednocześnie trudno jest wskazać jednoznacznie jego strukturę oraz kształt. U podstaw niniejszej opinii leżą wyniki analiz wdrażania RSI WŚL przeprowadzone w ostatnich latach.¹³ Trudno prowadzić polemikę wobec powszechnych wypowiedzi o licznych słabych stronach dotychczasowych działań związanych z kształtowaniem poszczególnych elementów systemu, zawartych w celach szczegółowych RSI WŚL.

Dokonując podsumowania nie sposób odnieść się do szczególnej aktywności w zakresie realizacji projektów wspierających innowacyjność województwa. Przeprowadzona analiza obnażyła ogromny wysiłek wyrażony zarówno ilością jak i wartością podjętych działań. Już na poziomie wdrażania Programu Wykonawczego na lata 2005-2008 zidentyfikowano 44 projekty¹⁴, które zorientowane były na tworzenie podstaw systemu innowacji. Z drugiej

¹³ Więcej: Śląska Rada Innowacji, JKW RIS (czerwiec 2009): Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

¹⁴ Według stanu na 2009 rok rozkład projektów według priorytetów Programu Wykonawczego kształtował się następująco:

Priorytet 1. Rozwijanie Regionalnego Systemu Innowacji – 8 projektów.

Priorytet 2. Utworzenie Regionalnego Systemu Informacji dla MŚP – 5 projektów.

Priorytet 3. Utworzenie Regionalnego Systemu Finansowania rozwoju MŚP w zakresie innowacji – 8 projektów.

Priorytet 4. Wspieranie efektywnego wykorzystania możliwości rynkowych przez MŚP na jednolitym rynku europejskim – 6 projektów.

Priorytet 5. Zmianie wizerunku województwa śląskiego – 0.

Priorytet 6. Rozwijanie kultury innowacyjnej w regionie – 5 projektów.

strony można odnieść wrażenie, iż aktywność ta nie może być traktowana jako motor tegoż systemu. Wprawdzie instytucje wykazały się dużą odpowiedzialnością za rozwój innowacyjny regionu i wspólnymi siłami uruchomiły znaczącą liczbę przedsięwzięć proinnowacyjnych i innowacyjnych, wciąż jednak aktywności te migrowały bardziej w kierunku działań projektowych aniżeli tworzeniu usług oraz kompleksowości tychże usług.¹⁵ Opinie wskazują zarazem, iż te usługi, które udało się uruchomić, są ze sobą nie skoordynowane (rozproszone) oraz brak jest podejścia kompleksowego. Natomiast ogromne znaczenie tychże inicjatyw odczytać należy w ciągłym procesie doskonalenia i uczenia się przyczyniając się do budowania wiarygodności w środowisku. Oczekiwane powinno być zarazem wykorzystanie tychże doświadczeń do wprowadzenia na rynek lub w obszar interwencji publicznej kolejnych pakietów usługowych na rzecz innowacji. Potrzebne jest systemowe i kompleksowe podejście do wsparcia w zakresie realizacji usług.

W dotychczasowych badaniach nie pominięto wielu pozytywnych słów zorientowanych na próby tworzenia mechanizmów komercjalizacji technologii. Wprawdzie zrealizowane przedsięwzięcia nie były ukierunkowane na realizację konkretnych usług, ale stanowią bazę ich stworzenia. Pozytywnie oceniono aktywność w ramach projektu „Sieć Efektywnej Komercjalizacji Technologii (SEKT)”, dzięki któremu wypracowywany został śląski model komercjalizacji technologii. Nieco mniej optymizmu wyrażono w kontekście jego wdrożenia, sugerując brak konsekwencji w ponad 30 instytucji zaangażowanych w te prace.¹⁶

Po pozytywnej stronie opinii związanych z określaniem elementów staremu, choć nie jako spójny podsystem, określono dotychczasowe wysiłki związane z tworzeniem mechanizmów wsparcia finansowanego na rzecz innowacji. Ważnym elementem tejże aktywności naznaczono „Śląską Siecią Aniołów Biznesu SiłBAN”, fundusz „Silesia Fund” oraz Fundusz Kapitału Załączkowego „SATUS”. Oferta finansowania (mimo, iż nie powstał żaden znaczący fundusz venture) uzupełniona została o zestaw usług doradczych i punktów kontaktowych związanych z możliwościami pozyskania finansowania na przedsięwzięcia innowacyjne ze

Priorytet 7. Kształtowanie gospodarki regionalnej wspieranej silnymi klastrami technologicznymi – 5 projektów.

Priorytet 8. Rozwijanie innowacyjnej gospodarki regionalnej opartej na sieciach współpracy – 2 projekty.

Priorytet 9. Wspieranie powstawania firm innowacyjnych – 5 projektów.

Więcej: Stan wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego, Jednostka Koordynująca Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji, Bogumiła Kowalska, Katowice, maj 2009.

Więcej: Kowalska B. (maj 2009): Stan wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego, Jednostka Koordynująca Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji, Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Innobservator Silesia.

¹⁵ Więcej: Śląska Rada Innowacji, JKW RIS (czerwiec 2009): Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 76.

¹⁶ Więcej: Machnik-Słomka J. (czerwiec 2009): Rozwijanie sieciowych powiązań dotyczących usług w zakresie innowacji i technologii w województwie śląskim. Stan aktualny i rekomendacje [w]: Śląska Rada Innowacji, JKW RIS: Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 81.

środków funduszy strukturalnych oraz VI i VII Programu Ramowego UE. Dla pełnego sukcesu działań w tym zakresie niezbędna jest aktywność w danej perspektywie finansowej.

Elementem osłabiającym odczucia o istnieniu Regionalnego Systemu Innowacji jest brak oczekiwanych efektów związanych z budową Regionalnego Systemu Informacji dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Dokonując próby podsumowania dotychczasowych wysiłków w zakresie tworzenia Regionalnego Systemu Innowacji skonstatować należy, iż ogromny wysiłek alokowany na działania sieciowe przygotował grunt do realizacji szerszych działań w tym zakresie. Problemem, z którym należy poradzić sobie w pierwszej kolejności to stworzenie powiązań sieciowych (systemowych) pomiędzy rozproszonymi elementami (załączkami podsystemów) na które składają się powyżej wymienione aspekty.

Pomimo niespełnienia oczekiwań związanych z tworzeniem systemu innowacji na Śląsku, analiza aktywności projektowej wdrażającej poszczególne cele szczegółowe RSI WŚL pozwala na ogólną opinię, iż **województwo śląskie przeżywa okres znacznego wzmocnienia innowacyjności**. Jednocześnie należy podkreślić, iż procesy te w znaczącej części związane są z tworzeniem potencjału instytucjonalnego na rzecz innowacji. We wcześniej przeprowadzonym badaniu zwrócono uwagę na fakt, iż dotychczasowe wysiłki związane z wdrażaniem RSI WŚL w dużej części zorientowane były na wykorzystanie mocnych stron regionu (znacznym potencjał środowiska naukowego, specyficzna kultura społeczeństwa, koncentracja przedsiębiorstw), co zaś potwierdza już wcześniej przedstawione opinie o ograniczonych wysiłkach związanych z kształtowaniem nowych usług pro-innowacyjnych. Potwierdzają to wyniki jednego z przeprowadzonych indywidualnych wywiadów pogłębionych, z którego wynika, że z jednej strony proces kształtowania nowych usług posiada charakter ewolucyjny (odnotować można znaczny postęp w tej dziedzinie w porównaniu do momentu sprzed kilku lat), a z drugiej – wciąż istnieją ograniczenia dla świadczenia tego rodzaju usług w sposób doskonały (np. brak dostępu do wykwalifikowanych ekspertów z dziedziny własności intelektualnej).

O dużym sukcesie należy mówić, poza budową partnerstw, w kontekście wspieranie powstawania nowych innowacyjnych produktów i firm. Jak wynika z przeprowadzonych wywiadów oraz opinii przytaczanych we wcześniejszych raportach, do realizacji tego celu przyczyniła się przede wszystkim dostępność środków finansowych w ramach funduszy unijnych.

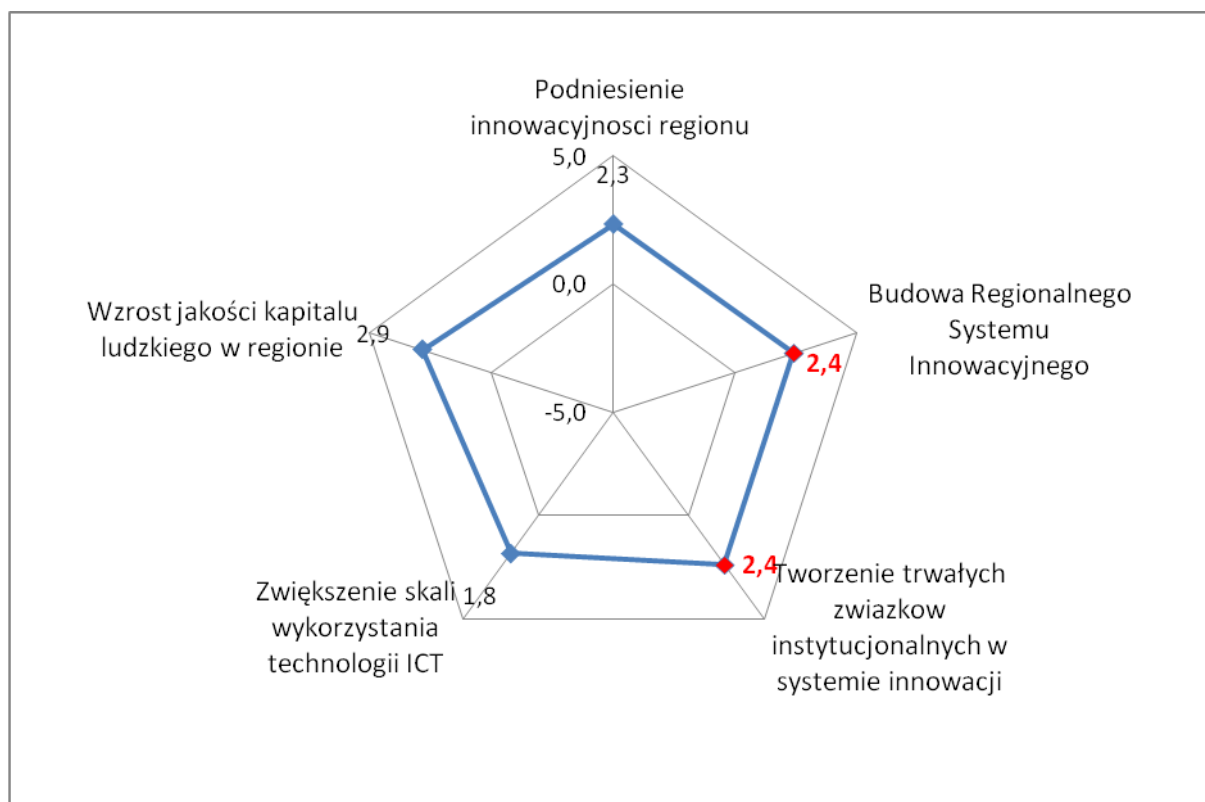
Dużą rolę w omawianym kontekście, uznaną za sukces starań o stworzenie systemu, odgrywają działania, dzięki którym udało się wypracować mechanizmy partnerstwa i utworzyć podwaliny Regionalnego Systemu Innowacji w postaci skupisk instytucji zainteresowanych współpracą. W cytowanym raporcie¹⁷ uwagę zwrócono na uruchomione inicjatywy klastrowe oraz aktywność centrów doskonałości.¹⁸ Jak wynika z przeprowadzonej analizy CATI w śląskich klastrach, aktywność w ramach tych form współpracy posiada istotny wpływ zarówno na tworzenie Systemu Innowacji, jak i przejawia cechy trwałej aktywności w grupie - Wykres nr 12.

¹⁷ Więcej: ECORYS Polska (czerwiec 2009): *Możliwości rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim. Raport końcowy*, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, UMWŚL, str. 73.

¹⁸ Jako jeden z przykładów przytoczono zarazem Śląska Sieć na rzecz Wzornictwa.

Oceny w obu obszarach o wartości 2,4 pkt. wskazują średni pozytywny wpływ klastrów na analizowane elementy GOW. Należy to jednocześnie odczytać jako znacząca wartość z tych obszarów aktywności projektowej. Opinie w tym względzie potwierdzają wywiady przeprowadzone w ramach niniejszej ewaluacji wskazujące na znaczące oczekiwania względem tych form organizacji sieciowej w województwie. Należy pamiętać, iż w części z przypadków o pojawieniu się partnerstw przemawiały formalne wymogi związane z uzyskaniem dofinansowania, i choć mechanizm ten nie mógł zakładać trwałości w dłuższym okresie, nawiązane kontakty, choć często jedynie o charakterze nieformalnym, stanowią podstawę dla dalszej budowy systemu innowacji w regionie. Zmiany w tym zakresie stanowią wartość dodaną podejmowanej aktywności projektowej poza bezpośrednie produkty i rezultaty projektów realizowanych we współpracy.

Rys. 11: Wpływ aktywności w śląskich klastrach na realizację GOW

Źródło: CATI (n=10), ocena: -5 - wpływ silny negatywny, +5 - wpływ silny pozytywny

Duże znaczenie w budowaniu współpracy regionalnej przywiązuje się okresowi finansowania przypadającemu na lata 2004-2006. Jak wynika z opinii zawartych w raporcie z 2009 roku (ECORYS), w tym okresie region zdobywał pierwsze doświadczenia w realizacji Regionalnej Strategii Innowacji, powołane zostały organy Regionalnego Systemu Innowacji, wyznaczone zostały ich zadania i zrealizowane zostały pierwsze inicjatywy mające na celu stymulowanie

regionalnej innowacyjności.¹⁹ Już w 2009 roku, w ramach analizy ECORYS Polska Sp. z o.o., wykazano, iż słabość Śląska w kontekście tworzenia i rozwoju sieci współpracy wiąże się ze zidentyfikowanym deficytem silnych liderów w ramach zawiązywanych partnerstw, którzy byliby w stanie zadbać o trwałość i konsekwencję w realizacji działań oraz motywowałiby pozostałych partnerów do aktywnego uczestnictwa w rozpoczętych inicjatywach. Problem ten z pewnością wynika po części z niechęci brania na siebie dodatkowej odpowiedzialności. W efekcie część partnerstw nawiązanych w ramach projektów w sposób naturalny wygasa. Naturalnym wrogiem współpracy jest jej „pragmatyczny” charakter związany z realizacją projektu oraz ograniczony związek z tworzeniem nowych usług, a przez to rynku dla działań proinnowacyjnych. Może to poniekąd kreować poczucie braku szansy na budowanie innowacyjności poprzez tworzenie struktur sieciowych, artykułowane przez przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu i sektora B+R. W tym podejściu odczytywać również można barierę w utworzeniu wspólnego regionalnego systemu informacji dla MŚP, o czym wspomniano wcześniej.

Za kryterium sukcesu dalszego pogłębiania współpracy uznano aktywność śląskich instytucji otoczenia biznesu, zwłaszcza nowopowstałych centrów transferu technologii, parków i inkubatorów, które w założeniu także mają stymulować współpracę poszczególnych interesariuszy. W chwili obecnej w większości przypadków nie spełniają one swej funkcji i ograniczają się do najbardziej podstawowych usług dla przedsiębiorców. W pewnym stopniu wynika to z dość wczesnego etapu rozwoju tychże instytucji, jednak widoczna jest także potrzeba zewnętrznego ukierunkowania ich działań na bardziej proinnowacyjne. Także w świetle przeprowadzonych indywidualnych wywiadów pogłębionych należy stwierdzić, że główną przyczynę dotychczasowej niskiej aktywności centrów, parków i inkubatorów postrzega się fakt niedawnego ich uruchomienia, wraz – z bardzo istotnym zjawiskiem – jakim był praktyczny brak środków wspierających działalność podmiotów, które mogły by korzystać z pełni funkcji, jakie stawiane są przed centrami, parkami i inkubatorami. Jak wynika z wypowiedzi reprezentantów IOB, m.in. uruchomienie interwencji publicznej, umożliwiającej wsparcie finansowe ambitnych przedsięwzięć technologicznych (wejścia kapitałowe w ramach działań PO IG) umożliwiło „aktywizację” potencjału tych instytucji. Dodatkowo, w świetle przeprowadzonych indywidualnych wywiadów pogłębionych dobrym wzorcem do wykorzystania są projekty związane z zawiązywaniem inicjatyw klastrowych – sektor ten bowiem dostrzega korzyści płynące ze współpracy oraz wykazuje chęć budowania sieci. W dotychczasowych raportach z badań często wymienia się ponadto inicjatywę pt. Śląska Sieć na rzecz Wzornictwa realizowaną przez Zamek w Cieszynie.

Rozważania wokół tworzenia Regionalnego Systemu Innowacji w oparciu o podejmowane projekty wprowadzają istotny wątek związany z uzyskanymi dodatkowymi efektami interwencji. Zarówno opinie zebrane w ramach wcześniejszych badań jak i w ramach niniejszej ewaluacji wskazują wyraźnie, iż szczególną wartością jest znacząca zmiana w zakresie świadomości innowacyjnej i proinnowacyjnej wśród instytucji i firm województwa oraz wzrost zaufania w środowisku. Z przeprowadzonych badań wynika, że działania

¹⁹ Jak opisano we wcześniejszej części Raportu. Więcej: ECORYS Polska (czerwiec 2009): *Możliwości rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim. Raport końcowy*, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, UMWŚL, str.69 i dalsze.

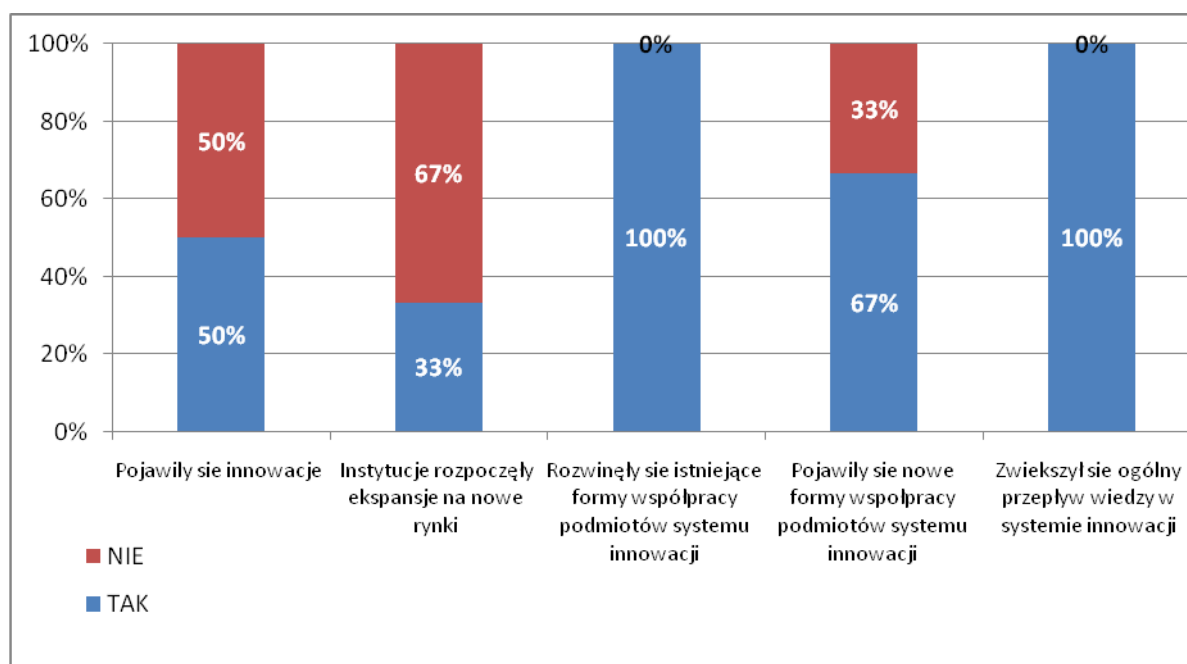
budujące zaufanie w województwie śląskim były prowadzone w ramach wszystkich priorytetów, które zostały zaprojektowane dla wspierania tego procesu na poziomie Programu Wykonawczego 2005-2008 Regionalnej Strategii Innowacji.²⁰ Dużą zasługę w tym względzie przypisać można jednakże działaniom finansowanym w ramach EFS w województwie, w perspektywie finansowej 2004-2006 w ramach ZPORR (tu Działanie 2.6) oraz w ramach POKL w obecnym okresie programowania (tu głównie działanie 8.2).

W świetle przeprowadzonych wywiadów pogłębionych, wskazać można także na zjawiska „rozlewania się” partnerstw (włączania dodatkowych, nieprzewidzianych interesariuszy) w realizowane działania. Jako przykład służyć może zainteresowanie inicjatywą promującą wzornictwo wśród samorządów lokalnych. Dostrzegając rolę powołanych klastrów, o czym pisano wcześniej, za wartość dodaną podejmowanej interwencji uznać należy oceniane rezultaty podejmowanej aktywności w tych skupiskach. Jak wynika z przeprowadzonej analizy CATI - Wykres nr 12, zdecydowane zmiany nastąpiły w zakresie rozwijania istniejących form współpracy podmiotowych oraz ogólnego przepływu wiedzy w systemie innowacji. Przyjmując jednocześnie założenie, iż powołanie i funkcjonowanie klastrów jest w dużej mierze funkcją podejmowanych projektów zidentyfikowane zmiany wskazują na ciągłe pozostawanie klastrów w fazie załączkowej (poszukiwania metod zacieśniania współpracy).

Oprócz znaczących rezultatów po stronie form współpracy i przepływu wiedzy słabiej ocenione zostały zmiany po stronie pojawiających się innowacji oraz ekspansji (firm) na nowe rynki. Obserwacje te potwierdzać mogą już wcześniej poruszaną kwestię braku rozwiniętych usług innowacyjnych na rzecz przedsiębiorstw.

²⁰ Grupa Gumułka. Kancelaria Prawa Finansowego (2009): Wykonanie badań ankietowych w zakresie wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Raport Końcowy. Katowice, JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 34.

Rys. 12: Rezultaty podejmowanej aktywności w ramach klastrów w województwie śląskim

Źródło: CATI (n=10)

Pojawienie się nowych form współpracy, deklaratorywnie wskazane przez reprezentantów klastrów, jest zarazem znaczącym rezultatem w kontekście doskonalenia instytucjonalnych ram Systemu Innowacji. Z punktu widzenia dalszych działań i decyzji przydatne może być jednakże głębsze poznanie potencjału klastrów oraz perspektywy ich ekspansji.

Jak zostało to już wcześniej dostrzeżone, dodatkowe wartości interwencji związane były z często „wymuszonym” tworzeniem partnerstw w ramach podejmowanych projektów. Konsekwentnie w służbie wartości pro-innowacyjnych zadziałały zasady wydatkowania środków na innowacyjność. Mimo pozytywnych opinii w tym kontekście pojawiły się również głosy wskazujące na niedostateczny wpływ zasad, o których mowa, z punktu widzenia siły „wyceny” wartości projektów. Wyniki przeprowadzonych wywiadów wskazują, iż dodatkowe punkty przyznawane za realizację projektu w wybranych obszarach strategicznych są zbyt małe aby skutecznie kierunkować tworzenie innowacji w wybranych obszarach. Może to niekorzystnie odbić się na realizacji działań służących poprawie innowacyjności gospodarki regionu. W ocenie respondentów obecne procedury wyboru projektów są zarazem jednoznaczne, działania związane z ocenianiem są prowadzone sprawnie i zgodnie z zasadami. Nie umknęło (krytycznej) uwadze zagadnienie ilości wymaganej dokumentacji, którą trzeba dostarczyć razem z wnioskiem o dofinansowanie. Jedną z propozycji prowadzenia procedur oceny dotyczyła podziału procedury na dwa etapy - w pierwszym etapie dokonywana była by ocena merytoryczna projektu, a dopiero po pozytywnym rozpatrzeniu takiego wniosku należałoby złożyć wszystkie wymagane dokumenty. Taka procedura pozwalałaby na zaoszczędzenie środków przeznaczanych przez przedsiębiorstwa na przygotowanie wniosków.

B. Ocena osiągnięcia założonych celów Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013

1. Stopień realizacji założonych celów szczegółowych RSI WŚL - subiektywna ocena stopnia wdrożenia określona w oparciu o przeprowadzone badania

Poniżej przedstawiono wyniki badań, których celem było dokonanie subiektywnej oceny stopnia wdrożenia założonych celów szczegółowych RSI WŚ. Zakres prac badawczych objął nie tylko analizę źródeł literaturowych (w szczególności najnowszych opracowań zrealizowanych na zlecenie JKW RIS Urzędu Marszałkowskiego w 2009 r.), jak również całość wyników badań terenowych (badania CATI, PAPI, IDI oraz FGI) przeprowadzonych w ramach niniejszej ewaluacji.

Forma prezentacji uzyskanych wyników została oparta o założenie, że w odniesieniu do każdego z rozpatrywanych celów przeprowadzona zostanie dyskusja uzyskanych danych, wraz z konkluzją określającą stan realizacji danego celu szczegółowego.

Jednocześnie, dla zapewnienia przejrzystości prezentacji, zastosowano numerację rozpatrywanych celów szczegółowych, zgodnie z kolejnością, w jakiej przedstawione są treści RSI WŚ.

Cel 1. Zwiększenie dostępności MŚP do użytecznych informacji

Realizacja celu szczegółowego w postaci „zwiększenia dostępności MŚP do użytecznych informacji w zakresie źródeł finansowania przedsięwzięć innowacyjnych, w tym programów UE; nowych technologii i rozwiązań innowacyjnych dostępnych dla MŚP; umiejętności korzystania z aktów prawnych dotyczących ochrony własności przemysłowej; oferty szkoleniowo-doradczej; oferty usług specjalistycznych instytucji wsparcia i instytucji B+R (takich jak certyfikacja i ekspertyzy); przepisów prawnych, w szczególności wymogów wynikających z dyrektyw UE; trendów rynkowych”, rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- przekonanie instytucji wsparcia biznesu oraz instytucji B+R o znaczeniu utworzenia wspólnego regionalnego systemu informacji dla MŚP,
- utworzenie i rozwój regionalnego systemu informacji (w ramach Regionalnego Systemu Innowacji).

Informacje uzyskane od przedstawicieli IOB wskazują, że podejmują one wysiłki na rzecz informowania przedstawicieli MŚP nt. zagadnień innowacyjności oraz możliwości finansowania przedsięwzięć innowacyjnych, a także możliwości podejmowania współpracy z sektorem B+R. Wiele realizowanych projektów za swój cel postawiło zwiększenie dostępności użytecznych informacji na temat innowacyjności w regionie. W ramach Działania

2.6 ZPORR zrealizowany został projekt „Utworzenie Regionalnego Systemu Przekazu Informacji dla MŚP w oparciu o technologie informatyczne”, zrealizowano również szereg projektów tworzących systemy informacyjne o charakterze branżowym.

Poczynione w trakcie niniejszego badania ustalenia i uzyskane opinie respondentów-przedstawicieli sektora MŚP, IOB i B+R, zgodne są z oceną dokonaną przez Panią Aleksandrę Herba z Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach w ekspertyzie nt. systemu informacji dla małych i średnich przedsiębiorstw, która wskazuje, że „(...) w województwie śląskim funkcjonuje szereg różnorodnych źródeł informacji wspierających innowacyjny rozwój firm sektora MŚP, które jednak na obecnym etapie rozwoju trudno określić mianem elementów Regionalnego Systemu Informacji. Słabo zauważalne są bowiem współzależności i wzajemne powiązania między nimi, warunkujące przecież funkcjonowanie systemu. Wielość źródeł informacji, przy jednoczesnym braku powiązań między nimi, generuje liczne bariery w dostępie informacji dla MŚP, wśród których najbardziej odczuwalne są z pewnością szum informacyjny, czasochłonność procesu poszukiwania pożądaných informacji oraz brak wiary odbiorców w wiarygodność pozyskiwanych informacji. Wszystko to przekłada się na bardzo zróżnicowaną znajomość i rozpoznawalność tych źródeł informacji wśród MŚP, także z uwagi na fakt prowadzenia przez różnorodne instytucje działań informacyjnych, promocyjnych i reklamowych we własnym zakresie. Wszystko to z pewnością nie ułatwia MŚP sprawnego dotarcia do użytecznej informacji w regionie²¹. Autorka, zwraca również uwagę, podobnie, jak rozmówcy w niniejszym badaniu, że „wiele cennych inicjatyw w zakresie budowy systemu informacji dla MŚP wspomagającego innowacyjną działalność firm, podjęto i nadal podejmuje się w ramach projektów współfinansowanych ze źródeł unijnych. System finansowania tych działań generuje jednak podstawowy mankament w zakresie ich trwałości, która w większości przypadków kończy się z momentem zakończenia finansowania projektu. Także stopień wykorzystania rezultatów projektów dla kontynuacji przyszłych działań można uznać za niewystarczający²²”.

Jak wynika z informacji uzyskanych od przedstawiciela JKW RIS, obecnie na rzecz realizacji celu rozpatrywanego celu szczegółowego, tworzony jest portal informacyjny skierowany dla beneficjentów realizujących strategię. Portal istnieje co prawda od 2006 r., lecz obecnie ma być unowocześniony i rozwinięty o wiele dodatkowych informacji. Jednocześnie funkcjonują dodatkowe portale w regionie, które również dostarczają wiedzę w zakresie innowacji i rozwoju regionu (np. Śląski Portal Na Rzecz Innowacji). Oprócz tego realizowany jest projekt systemowy w zakresie design. Istotnym aktorem w tym zakresie jest Zamek Cieszyn (do 31 grudnia 2010 r.: Śląski Zamek Sztuki i Przedsiębiorczości), który realizuje także działania upowszechniające i popularyzatorskie.

²¹ Herba A. (2009): Regionalny System Informacji dla małych i średnich przedsiębiorstw. Katowice, Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach, str. 15.

²² Herba A. (2009): Regionalny System Informacji dla małych i średnich przedsiębiorstw. Katowice, Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach, str. 153.

Przeprowadzone w ramach niniejszego badania ankiety CATI wśród przedstawicieli klastrów pokazują jednak, że należy podjąć wysiłki w kierunku promowania systemu informacji. Wśród 10 rozmówców z tego grona, aż 8 wskazuje, że słyszało nazwę Regionalny System Informacji dla MŚP, ale nie wie dobrze, czym się on dokładnie zajmuje. Tylko jedna osoba zadeklarowała, że ma w tej kwestii pełne rozeznanie. Przedstawiciele klastrów zapytano również czy ich działalność przewiduje ułatwianie przedsiębiorcom dostępu do specjalistów i specyficznego know-how. Na 10 przebadanych klastrów połowa deklaruje, że zajmuje się tym w niewielkim stopniu, połowa zaś, że w stopniu znacznym.

Zatem wydaje się, że nowy portal będzie miał do spełnienia ważną rolę wypełnienia tej luki informacyjnej. Tezę tę potwierdzają również badania przeprowadzone wśród przedstawicieli IOB. Wśród 90 ankietowanych przedstawicieli tych instytucji 73% słyszało nazwę Regionalny System Informacji dla MŚP, ale nie wie dobrze, czym się on dokładnie zajmuje, a tylko 13% (12 respondentów) deklaruje jego dobrą znajomość.

Nieco więcej światła na ocenę stopnia realizacji celu rzuca analiza opinii wyrażanych przez przedstawicieli IOB na temat wkładu RSI do zwiększenia dostępności różnych użytecznych instrumentów ułatwiających przedsiębiorcom prowadzenie działalności innowacyjnej. Okazuje się, że wpływ ten jest najczęściej niewielki, a stosunkowo największy jest na polu dostępu do wiedzy i technologii ICT.

Tab. 8. Wpływ RSI WŚL na aktywność innowacyjną MŚP

W Pana/i opinii, w jakim stopniu Regionalna Strategia Innowacyjna Województwa Śląskiego ułatwiła przedsiębiorstwom prowadzenie działalności innowacyjnej na następujących polach:	wcale	w niewielkim stopniu	w znacznym stopniu	trudno powiedzieć
Dostępu do specjalistów i specyficznego know-how	7%	47%	20%	27%
Dostępu do źródeł finansowania przedsięwzięć innowacyjnych, w tym programów UE	0%	53%	7%	40%
Dostępu do nowych technologii i rozwiązań innowacyjnych	0%	60%	7%	33%
Dostępu do nowych rynków, w tym międzynarodowych	27%	33%	7%	33%
Dostępu do instrumentów ochrony własności przemysłowej	20%	40%	0%	40%
Dostępu do informacji o trendach rynkowych	7%	60%	7%	27%
Dostępu do dobrych praktyk	0%	53%	27%	20%
Dostępu do mechanizmów zarządzania strategicznego	27%	47%	0%	27%
Dostępu do narzędzi budowania współpracy typu platformy kontaktów między MŚP	27%	33%	7%	33%
Dostępu do wiedzy i technologii ICT	0%	13%	47%	40%

Źródło: CATI (n=90)

Wiedza przedsiębiorców na temat Regionalnego Systemu Informacji dla MŚP też nie jest wysoka. Co prawda większość o tym systemie słyszała, ale ich wiedza jest raczej mało sprecyzowana, gdyż mniej niż co piąty ankietowany przedsiębiorca deklaruje, że wie czym ten system się zajmuje.

Tab. 9. Wiedza o Regionalnym Systemie Informacji dla MŚP

Czy słyszał/a Pan/i o Regionalnym Systemie Informacji dla MŚP?	
Tak - wiem dobrze, czym zajmuje się Regionalny System Informacji dla MŚP	18%
Słyszałem/am nazwę, ale nie wiem dobrze, czym zajmuje się Regionalny System Informacji dla MŚP	59%
Nie słyszałem/am	24%

Źródło: CATI (n=450)

Z drugiej strony sami przedsiębiorcy deklarują, że ich wiedza na tematy związane z innowacyjnością jest dosyć duża. Okazuje się bowiem, że wszyscy spośród 450 badanych przedsiębiorców z województwa śląskiego korzystało w ostatnich dwóch latach w informacji na temat możliwości finansowania przedsięwzięć innowacyjnych. Zdecydowana większość również korzystała z informacji nt. nowych technologii i rozwiązań innowacyjnych dostępnych dla MŚP. Ponad połowa (59%) sięgała do informacji temat aspektów prawnych dotyczących ochrony własności przemysłowej, podobnych odsetek (65%) deklaruje, że sięgał do oferty usług specjalistycznych instytucji wsparcia i instytucji B+R. Stosunkowo najmniej firm poszukiwało informacji na temat oferty szkoleniowo-doradczej oraz zarządzania strategicznego i definiowania strategii firmy.

Tab. 10. Zakres informacji z których korzystały MŚP w okresie 2 lat

Czy w okresie ostatnich 2 lat korzystał P/P z informacji na temat:	
Możliwości finansowania przedsięwzięć innowacyjnych	100%
Nowych technologii i rozwiązań innowacyjnych dostępnych dla MŚP	82%
Aktów prawnych dotyczących ochrony własności przemysłowej	59%
Oferty szkoleniowo-doradczej dot. innowacyjności	35%
Oferty usług specjalistycznych instytucji wsparcia i instytucji B+R (takich jak certyfikacja i ekspertyzy),	65%
Przepisów prawnych, w szczególności wymogów wynikających z dyrektyw UE	47%
Trendów rynkowych	71%
Zarządzania strategicznego i definiowania strategii firmy	24%

Źródło: CATI (n=450)

Instytucją, z której zasobów informacyjnych najchętniej korzystają przedsiębiorcy jest Urząd Marszałkowski, stąd należy przypuszczać, że ulokowanie platformy informacyjnej w tym urzędzie, jest dobrym pomysłem. Ważnym źródłem informacji są również parki i inkubatory technologiczne, korzysta z nich bowiem aż 41% sposób badanych przedsiębiorców. Co trzeci

przedsiębiorca korzysta z informacji instytucji wsparcia finansowego MŚP, a niemal co trzeci z informacji instytucji doradztwa dla przedsiębiorców oraz Centrów transferu technologii przy instytucjach B+R.

Tab. 11. Źródła informacji dla MŚP

Czy w ciągu ostatnich 2 lat kontaktował/a się Pan/i w sprawie zasięgnięcia informacji z następującymi instytucjami?	
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	82%
Instytucje wsparcia finansowego MŚP	35%
Parki i inkubatory technologiczne	41%
Instytucje doradztwa dla przedsiębiorstw	29%
Centra transferu technologii przy instytucjach B+R	29%
Jednostki organizacyjne instytucji badawczych.	24%

Źródło: CATI (n=450)

Użyteczność otrzymanych informacji jest oceniana przez przedsiębiorców jako średnia, przy czym charakterystyczny jest brak istotnego zróżnicowania w ocenach w zależności od źródła informacji (w skali od 1 do 5 wszystkie instytucje otrzymały średnie noty między 3,4 a 3,7).

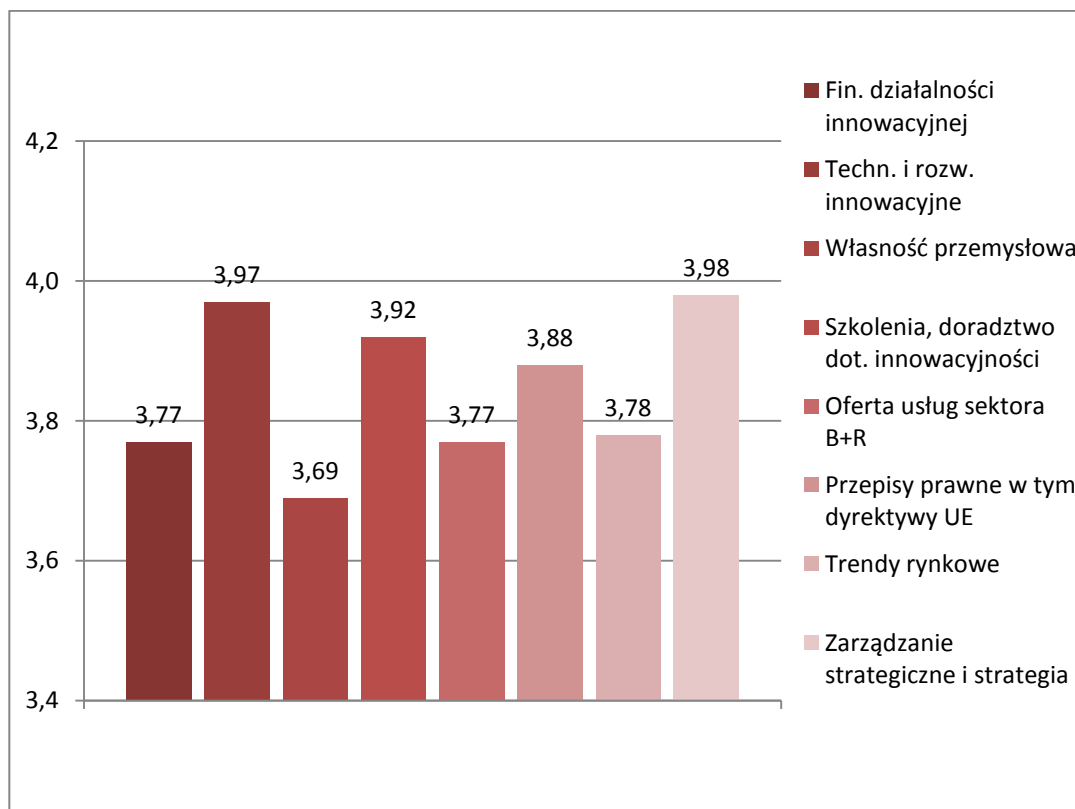
Tab. 12. Użyteczność informacji dla MŚP (ocena 1-5)

Jak ocenia Pan/i użyteczność informacji, które Pan/i otrzymał/a od: Ocena na skali 1-5, gdzie 1 - zdecydowanie nieużyteczne, 5 - zdecydowanie użyteczne	
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	3,47
Instytucje wsparcia finansowego MŚP	3,7
Parki i inkubatory technologiczne	3,55
Instytucje doradztwa dla przedsiębiorstw	3,66
Centra transferu technologii przy instytucjach B+R	3,56
Jednostki organizacyjne instytucji badawczych	3,76

Źródło: CATI (n=450)

Respondentów reprezentujących sektor MŚP poproszono o ocenę dostępności informacji niezbędnych do prowadzenia firmy w okresie ostatnich 5 lat. Średnia ocen na skali gdzie 1 oznaczał brak poprawy, a 5 – zdecydowaną poprawę, jest stosunkowo wysoki i wynosi 3,87. Wysoko oceniono poprawę w zakresie dostępności informacji o ofercie szkoleniowo-doradczej dot. innowacyjności oraz kwestii zarządzania strategicznego i definiowania strategii firmy (Wykres nr 13).

Rys. 13. Ocena zmian w dostępie do informacji niezbędnych dla prowadzenia firmy na przestrzeni ostatnich 5 lat w opinii reprezentantów MŚP (1 – brak poprawy; 5 – zdecydowana poprawa)

Źródło: CATI (n=450)

Jednocześnie, jak pokazano powyżej, są to usługi, z których przedsiębiorcy w ostatnich dwóch latach korzystali najrzadziej. Może to oznaczać, że formuła tego typu wsparcia została już wyczerpana lub krąg przedsiębiorstw, do których ta oferta była adresowana powinien zacząć docierać do przedsiębiorców, którzy do tej pory byli mało aktywni. Taką interpretację potwierdzają w wywiadach przedstawiciele IOB wskazując, że obecnie mamy w województwie do czynienia z wieloma przedsiębiorstwami bardzo aktywnymi i „świadomymi”, pozostaje jednak nadal bardzo szeroka grupa przedsiębiorstw, która w tym procesie zmiany w ogóle nie uczestniczy.

W kontekście powyższych wyników, należy stwierdzić, że **omawiany cel szczegółowy wciąż znajduje się na etapie realizacji**, a szczególną rolę w jego realizacji obecnie odegrać może tworzony portal informacyjny skierowany do beneficjentów realizujących strategię.

Cel 2. Uporządkowanie systemu finansowania działalności innowacyjnej MŚP

Realizacja celu szczegółowego w postaci uporządkowania systemu finansowania działalności innowacyjnej MŚP rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Dostosowanie istniejących oraz rozwój nowych instrumentów finansowych w sposób odpowiadający specyfice potrzeb MŚP dotyczących inwestycji w innowacje i rozwój.
- Wprowadzenie w instytucjach finansowych metodologii wyceny wartości intelektualnej.
- Zbudowanie systemu wsparcia finansowego w ramach Funduszy Strukturalnych pozwalającego na dofinansowanie: badań na rzecz MŚP, w tym współpracy z sektorem B+R; wdrożenia wyników badań w MŚP; atestacji wyrobów; certyfikacji; wyspecjalizowanych usług w zakresie innowacji.
- Promowanie i wspieranie udziału MŚP w Programach Europejskich na rzecz rozwoju innowacji.

Realizacja celu związana była z tworzeniem mechanizmów i instrumentów finansowania innowacji w przedsiębiorstwach. Dotychczasowa aktywność koncentrowała się na tworzeniu i/lub doskonaleniu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych (w ramach SPO WKP Działanie 1.2 zrealizowano w regionie 17 projektów, działania pogłębione zostały zarazem w ramach RPO WŚL - Poddziałanie 1.1.1 Infrastruktura rozwoju gospodarczego - łącznie 4 projekty). Orientacja na innowacyjność nie była zarazem czynnikiem kluczowym tych inicjatyw, nie można zarazem powiedzieć o całkowitym ominięciu tego obszaru finansowania MŚP. Z Działania 2.6 ZPORR podjęte zostały starania w kierunku utworzenia Śląskiej Sieci Aniołów Biznesu SILBAN, która umożliwi obecnie kontakty między Przedsiębiorcami /Projektodawcami innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych, a Aniołami Biznesu - prywatnymi inwestorami dysponującymi kapitałem i zainteresowanymi zaangażowaniem się w wiarygodne przedsięwzięcia o potencjalnie wysokiej stopie zwrotu. Sieć stała się centrum grawitacji tematyki funduszy dla MŚP.

Konsekwentnie można mówić o realizacji celu w części dotyczącej powołania instytucji wsparcia finansowego, natomiast cel osiągnięty zostanie w sytuacji powołania sieci tych instytucji w oparciu o porozumienie w zakresie finansowania działań innowacyjnych.

Z rozmów przeprowadzonych z przedstawicielami IOB i sektora B+R na potrzeby niniejszego badania wynika, że brak jest mechanizmów wyceny wartości intelektualnej, co w szczególności negatywny sposób wpływa na chęć podejmowania współpracy między sektorem biznesu a nauki.

W ślad za stosunkowo dobrze ocenioną dostępnością informacji przez przedstawicieli MŚP nie idzie natomiast pozytywna ocena dostępności funduszy na projekty innowacyjne. Ponad połowa ankietowanych uważa, że fundusze nie są dostępne w skali pozwalającej na podejmowanie projektów o wystarczającej skali czy wartości. Prawie co czwarty ma opinię, iż fundusze te są dostępne jedynie dla firm o dużym potencjale.

Tab. 13. Dostępność funduszy na projekty innowacyjne dla MŚP

Pana zdaniem, jak można ocenić dostępność funduszy na projekty innowacyjne w MŚP w regionie?	
Nie są dostępne	0%
Nie są dostępne w skali pozwalającej na podejmowanie projektów o wystarczające skali/wartości	53%
Są dostępne ale jedynie dla firm o dużym/bardzo dużym potencjale	24%
Są dostępne dla większości firm ale ich konstrukcja nie pozwala na podjęcie kompleksowych działań w obszarze innowacji	12%
Są dostępne i w pełni pozwalają na podejmowanie działań innowacyjnych	12%
Nie wiem / trudno powiedzieć	0%

Źródło: CATI (n=450)

Tylko 12% uważa, że fundusze są dostępne i w pełni pozwalają na podejmowanie działań innowacyjnych. Jest to ważny wynik, który powinien być wzięty pod uwagę przez kreujących politykę informacyjną nt. innowacyjności w regionie, w szczególności, gdy celem głównym jest polepszenie klimatu biznesu i wzrost poziomu zaufania wśród firm wobec polityki regionalnej.

Biorąc pod uwagę powyższe spostrzeżenia należy jednak dodać, że jak wynika z przeprowadzonych indywidualnych wywiadów pogłębionych z przedstawicielami tych podmiotów należących do sektora IOB, które są operatorami programów współfinansujących nowe innowacyjne przedsięwzięcia na poziomie start-up (Działanie 3.1. PO IG przewidujące objęcie udziałów w nowym, innowacyjnym przedsięwzięciu), już obecnie zarysowuje się – dzięki funkcjonowaniu tych inicjatyw – poprawa sytuacji w regionie w zakresie wspierania tego rodzaju działalności. W opinii Respondentów, potencjał regionu w tym zakresie ocenić należy na możliwość zaangażowania kapitałowego (przy założeniu maksymalnego pułapu finansowego w wys. 800 tys. zł/przedsięwzięcie), w około 120 przedsięwzięć²³. Niemniej jednak, pozostaje faktem, że możliwość ta pojawiła się jako konsekwencja interwencji wdrażanej na poziomie centralnym (PARP).

Podsumowując, stwierdzić można, że **omawiany cel szczegółowy wciąż znajduje się na etapie realizacji**. Jak wskazano powyżej można mówić o realizacji celu w części dotyczącej powołania instytucji wsparcia finansowego, natomiast cel osiągnięty zostanie w sytuacji powołania sieci tych instytucji w oparciu o porozumienie w zakresie finansowania działań innowacyjnych. Brak jest mechanizmów wyceny wartości intelektualnej oraz satysfakcjonującej przedsiębiorców dostępności funduszy na projekty innowacyjne.

²³ Przy założeniu maksymalnego pułapu finansowego w wys. ok. 800 tys. zł (200 tys. EUR)/przedsięwzięcie. Zagadnienie to w szerszym kontekście omówione zostało w ramach omówienia celu 22, „Wspieranie powstawania nowych firm”.

Cel 3. Dostosowanie oferty szkoleniowo-doradczej w zakresie innowacji do potrzeb MŚP

Realizacja celu szczegółowego w postaci dostosowania oferty szkoleniowo-doradczej w zakresie innowacji do potrzeb MŚP była rozpatrywana poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Dostosowanie oferty instytucji zajmujących się szkoleniem, doradztwem i usługami innowacyjnymi dla MŚP.
- Prowadzenie stałego monitoringu potrzeb MŚP w zakresie szkoleń.
- Opracowanie i promowanie wskazanych pakietów szkoleniowych dla firm o średniej i niskiej innowacyjności.
- Ułatwienie, zwłaszcza średnim firmom, angażowania specjalistów, którzy mogą prowadzić szkolenia na miejscu.
- Promowanie kształcenia ustawicznego i wspieranie umiejętności skutecznego zdobywania wiedzy.

Jak wynika z wyników analiz przeprowadzonych na zlecenie JKW RIS przez Pracownię Badań i Doradztwa „Re-Source” dot. potrzeb informacyjnych instytucji oraz przedsiębiorstw województwa śląskiego w zakresie innowacji²⁴ „najczęściej świadczone przez IOB usługi to: ułatwianie kontaktu między przedsiębiorcą a uczelnią lub jednostką naukowo-badawczą (46,8%) oraz usługi certyfikacyjne, egzaminacyjne, akredytacyjne (44,7%). Relatywnie często świadczoną kategorią usług jest także udzielanie informacji nt. promocji technologii i nowych rozwiązań organizacyjnych (40,4%). Z kolei najrzadziej wskazywano na takie usługi proinnowacyjne, które w swej specyfice zbliżają się do obszaru funkcjonowania jednostek naukowo-badawczych, tj.: udostępnianie infrastruktury specjalistycznej, np. urządzeń laboratoryjnych (12,8%) oraz udostępnianie wyników prowadzonych badań naukowych i analiz (10,6%). Okazuje się, iż tylko niecała jedna czwarta (23,4%) IOB podejmujących działania na rzecz wspierania innowacyjności MŚP monitoruje rzeczywiste zapotrzebowanie przedsiębiorców na tego rodzaju usługi (dane odnoszą się do roku 2008). W zdecydowanej większości podmiotów tego rodzaju działania nie są podejmowane, a tym samym rośnie ryzyko: (a) oferowania takich rodzajów usług proinnowacyjnych, którymi nie są zainteresowani przedsiębiorcy reprezentujący sektor MŚP, (b) nieoferowania usług, na które występuje bardzo duże zapotrzebowanie wśród małych i średnich firm. Jednocześnie respondentów reprezentujących organizacje świadczące poszczególne typy usług proinnowacyjnych poproszono o to, by dokonali oni oceny poziomu zainteresowania przedsiębiorców sektora MŚP określonymi usługami proinnowacyjnymi w 2008 roku. (...) W opinii przedstawicieli organizacji podejmujących działania zwiększające innowacyjność MŚP największym zainteresowaniem wśród przedsiębiorców cieszyły się w 2008 roku usługi certyfikacje, egzaminacyjne, akredytacyjne (ocena zapotrzebowania – 3,6). W przypadku pozostałych usług zapotrzebowanie na większość z nich oceniono na „3” (udzielanie

²⁴ Re-Source. Pracownia badań i analiz (czerwiec 2009): Wykonanie badań ankietowych dotyczących potrzeb informacyjnych instytucji oraz przedsiębiorstw województwa śląskiego w zakresie innowacji. Raport końcowy. Poznań. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 100-103.

informacji nt. wdrażania nowych technologii; ułatwianie kontaktu między przedsiębiorcą a uczelnią lub JBR; udostępnianie infrastruktury specjalistycznej (np. urzędzeń laboratoryjnych); udostępnianie wyników prowadzonych badań naukowych i analiz). Najmniejszym zainteresowaniem w opinii respondentów cieszyły się natomiast: udzielanie informacji nt. promocji technologii i nowych rozwiązań organizacyjnych – 2,9 oraz ocena potencjału i potrzeb technologicznych przedsiębiorcy (audyt technologiczny) – 2,6.

Obecnie przeprowadzone badanie pokazuje średnią ocenę jakości oferty szkoleniowej dostępnej dla przedsiębiorców, co ciekawe stosunkowo najwyżej oceniona została oferta szkoleniowo-doradcza adresowana do aktywności innowacyjnej MŚP.

Tab. 14. Ocena instytucji szkoleniowych

Proszę powiedzieć, czy zgadza się Pan/i czy nie z następującymi zdaniami. Proszę posłużyć się skalą od 1 do 5, gdzie 1 oznacza - w ogóle się nie zgadzam, a 5 - zdecydowanie się zgadzam.	
Instytucje szkoleniowe świadczą usługi o coraz wyższej jakości	3,74
Oferta instytucji szkoleniowych jest coraz bardziej dopasowana do potrzeb przedsiębiorstw	3,64
Oferta szkoleniowo-doradcza w większym stopniu adresowana jest do aktywności innowacyjnej MŚP	3,84
Aktywność instytucji szkoleniowych bazuje na bieżącym monitoringu potrzeb firm	3,56
Oferta szkoleniowo-doradcza jest coraz lepiej identyfikowana przez MŚP	3,79

Źródło: CATI (n=450)

Podsumowując, stwierdzić można zatem, że **omawiany cel szczegółowy znajduje się w trackie realizacji**; konieczny jest stały monitoring zmian oczekiwań i potrzeb przedsiębiorców i adekwatnie aktualizowanie kierowanej do nich oferty szkoleniowo-doradczej.

Cel 4. Zwiększenie wpływu na otoczenie administracyjno-prawne i gospodarcze

Realizacja celu szczegółowego w postaci zwiększenia wpływu na otoczenie administracyjno-prawne i gospodarcze była rozpatrywana poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Wspieranie debaty dotyczącej sposobów prowadzenia regionalnego lobbingu.
- Rozbudowa mechanizmów lobbingu w oparciu o istniejące inicjatywy.

Cel szczegółowy znajduje się w trackie realizacji, a realizacja celu następuje w trybie działań doraźnych zorientowanych na obronę konkretnych ważnych inicjatyw finansowanych z środków krajowych. Dotychczas nie wykazano istnienia regionalnego systemu lobbingu na rzecz innowacji.

Niewątpliwym sukcesem w kontekście lobbingu regionu jest postrzeganie go jako miejsce o dużej dynamice działań w obszarze innowacji. Może to być zarazem konsekwencją sprawności władz przy definiowaniu RIS Silesia oraz wdrażaniu działań o dużej wartości dodanej, pionierskich na skalę kraju. Nie jest to jednakże rezultat celowych działań lobbingowych.

Cel 5. Wykorzystanie najlepszych praktyk jako inspiracji dla MŚP do podejmowania działań innowacyjnych

Realizacja celu szczegółowego w postaci wykorzystania najlepszych praktyk jako inspiracji dla MŚP do podejmowania działań innowacyjnych była rozpatrywana poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Rozwijanie istniejących inicjatyw nagradzania najlepszych praktyk oraz zapewnienie ich ciągłości.
- Przekonywanie MŚP o konieczności i zaletach dzielenia się swoimi doświadczeniami, wiedzą o wypracowanych osiągnięciach oraz dobrych praktykach.

W opinii przedstawicieli IOB i JBR promowanie dobrych praktyk jest kryterium sukcesu rozwoju innowacyjnego województwa i powinno być pogłębione. Szczególnie ważne jest pokazywanie przykładów, które mają wartość uniwersalną i mogą być powielane.

Jak wskazuje przedstawiciel JKW RIS, planowane jest w ramach projektu systemowego opracowywanie podręcznika dobrych praktyk. Najlepsze praktyki mają być zaprezentowane również na platformie internetowej. Jednocześnie w ramach projektu jest zaplanowana organizacja konkursu, który będzie w kilku kategoriach identyfikował najlepszych przedsiębiorców czy rozwiązania innowacyjne. Obecnie opisy dobrych praktyk są dostępne, jako rezultat projektów realizowanych np. przez GAPP.

Przedsiębiorcy jednak uważają, że dostępne informacje na temat dobrych praktyk, inspirujących i możliwych do powielenia, są dla nich niezbyt satysfakcjonujące. Tylko co czwarty badany przedsiębiorca ma o nich pozytywną opinię – 18% uważa, że dostępne dobre praktyki stanowią inspirację i podejmowane są próby naśladowania prezentowanych wzorców, a tylko 6% deklaruje, że dostępne dobre praktyki są kopiowane w działalności firmy.

Tab. 15. Rola dobrych praktyk w działalności innowacyjnej firm

Niekiedy w rezultacie realizacji projektów innowacyjnych finansowanych z UE powstają tzw. dobre praktyki, czyli wskazówki dla przedsiębiorstw dotyczące tego, jak najlepiej realizować procesy innowacyjne w firmie. Proszę powiedzieć, czy wykorzystują Państwo dostępne dobre praktyki w tym zakresie?	
Nie znamy żadnych dobrych praktyk	24%
Nie ma związku pomiędzy dostępnymi dobrymi praktykami a aktywnością innowacyjną naszej firmy	24%
Dostępne dobre praktyki stanowią inspirację do poszukiwania pomysłów, ale bez próby naśladowania prezentowanych wzorców	29%
Dostępne dobre praktyki stanowią inspirację i podejmowane są próby naśladowania prezentowanych wzorców	18%
Dostępne dobre praktyki są kopiowane w działalności firmy	6%

Źródło: CATI (n=450)

Podsumowując, stwierdzić można zatem, że **omawiany cel szczegółowy znajduje się w trackie realizacji.**

Cel 6. Wzmacnianie podejścia strategicznego w MŚP

Realizacja celu szczegółowego w postaci wzmacniania podejścia strategicznego w MŚP była rozpatrywana poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Promowanie podejścia strategicznego kadry zarządzającej MŚP i nabywania przez nich umiejętności koniecznych do skutecznego prowadzenia działalności na jednolitym rynku europejskim.
- Rozbudowanie oferty instytucji wsparcia biznesu w zakresie przygotowywania strategii rozwoju oraz biznes planów MŚP.

Działania w tym zakresie uwzględnione zostały jako elementy projektów wspierających śląskie MŚP. W tym przypadku należy zwrócić uwagę na udział projektów zorientowanych na opracowanie strategii w firmach w ogóle projektów realizowanych przez śląskie firmy w ramach Działania 2.1SPO WKP: z liczby 387 projektów ogółem, orientację na tego rodzaju czynności posiadało 35.

W prowadzonym w ramach niniejszego projektu badaniu CATI zapytano przedsiębiorców o ich strategię rozwoju. Okazuje się, że spośród 450 przebadanych firm, mniej niż połowa (41%) deklaruje, że posiada i wdraża strategię rozwoju, w niemal co piątej firmie trwają prace nad jej definiowaniem, natomiast w prawie 1/3 (31%) nie ma strategii i nie pracuje się nad jej określeniem. Można zatem uznać, że **omawiany cel szczegółowy znajduje się w trackie realizacji**, i jest jeszcze dużo do zrobienia w kwestii promowania podejścia strategicznego w MŚP.

Tab. 16. Strategie rozwoju w MŚP

Które z następujących zdań najlepiej pasuje do Pana/i firmy w kontekście strategii jej rozwoju?	
Posiadamy strategię rozwoju i konsekwentnie ją wdrażamy	41%
Posiadamy strategię rozwoju jej wdrażanie jednakże nie jest konsekwentne	12%
Nie posiadamy strategii jednakże trwa proces jej definiowania	18%
Nie posiadamy strategii i nie nastąpił dotychczas proces jej określenia	18%
Nie posiadamy strategii i firma nie będzie prowadziła prac w tym zakresie	13%

Źródło: CATI (n=450)

Cel 7. Promowanie kultury innowacyjnej w MŚP

Realizacja celu szczegółowego w postaci promowania kultury innowacyjnej w MŚP była rozpatrywana poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Zwiększenie świadomości kadry zarządzającej MŚP o korzyściach wynikających z zaangażowania własnych pracowników w opracowywanie rozwiązań innowacyjnych.
- Stworzenie stałej platformy kontaktów między MŚP w celu wzajemnego, lepszego poznania, wymiany doświadczeń i nawiązywania współpracy.
- Opracowanie działań umożliwiających zwiększenie zaufania wśród firm sektora MŚP.

W opinii rozmówców uczestniczących w niniejszym badaniu cel ten będzie zawsze aktualny. Na poziomie województwa śląskiego działalność promocyjna realizowana jest praktycznie w każdym projekcie. Chociaż można mówić o budowaniu kultury innowacyjnej w regionie i widocznych zmianach w świadomości różnych środowisk – IOB, JBR, MŚP, to jednak nie można mówić, o osiągnięciu celu, w szczególności jeżeli chodzi o budowanie kultury współpracy między tymi środowiskami.

Analiza wdrażania RSI WS przeprowadzona w 2009 roku pozwoliła na sformułowanie przez jej autorów nadal aktualnej konkluzji, że *firmy, aby osiągnąć wysoki poziom innowacyjności potrzebują dla swojego rozwoju współpracy z otoczeniem. Znacznie więcej firm, które partycypują w klastrach, partnerstwach, płaszczyznach współpracy, lokalnych i regionalnych sieciach współpracy osiągnęło wysoki poziom innowacyjności*²⁵. Identyfikując jednak przyczyny stosunkowo niskiego zainteresowania podejmowaniem współpracy przez MŚP autorzy analizy wskazują, że *przedsiębiorcy nie uczestniczą w formach współpracy głównie z powodu wysokiego przekonania o własnych możliwościach. Brak zaufania jako czynnik był wymieniany znacznie rzadziej. Przekonanie o własnych możliwościach z pewnością warunkuje rozwój firmy. Wydaje się jednak, że jest to element niewystarczający w czasach kryzysu i zwiększającej się konkurencyjności na rynku krajowym i europejskim. Można także wnioskować, że wskazywanie samodzielności firmy jako powodu nieuczestniczenia*

²⁵ Grupa Gumułka. Kancelaria Prawa Finansowego (2009): Wykonanie badań ankietowych w zakresie wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Raport Końcowy. Katowice, JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str.32.

w klastrach, czy sieciach współpracy, w pewnym sensie, wskazuje na brak otwartości w stosunku do innych przedsiębiorców.

Badania przeprowadzone wśród przedsiębiorców na potrzeby niniejszej ewaluacji pokazują obraz nieco bardziej optymistyczny, wskazujący, że działania skierowane na rozwój kultury innowacyjnej w przedsiębiorstwach zbierają pierwsze rezultaty.

Tab. 17. Innowacje w MŚP

Odczytam teraz kilka zdań dotyczących innowacji w Pana/i firmie. Proszę odpowiedzieć tak w zależności od tego, co uważa Pan/i w tej sprawie.	
W naszej firmie pracownicy zaangażowani są w opracowywanie rozwiązań innowacyjnych	64%
W naszej firmie w procesach innowacyjnych wykorzystywane są funkcje stałej platformy kontaktów między MŚP	64%
W naszej firmie w procesach innowacyjnych podejmowane są próby współpracy i wymiany informacji z innymi przedsiębiorstwami	71%
W naszej firmie w procesach innowacyjnych wykorzystywana jest wiedza pracowników instytucji badawczych z regionu	59%
W naszej firmie w procesy innowacyjne zaangażowane są instytucje otoczenia biznesu	47%
W naszej firmie procesy innowacyjne związane są z ekspansją firmy na rynki międzynarodowe	41%
W naszej firmie procesy innowacyjne związane są z uzyskiwaniem certyfikatów/systemów jakości	59%
W naszej firmie procesy innowacyjne związane są z wdrażaniem technologii ICT	59%
W naszej firmie procesy innowacyjne związane są z wykorzystaniem prawa własności przemysłowej	59%
W naszej firmie procesy innowacyjne związane są z wzornictwem przemysłowym i projektowaniem użytkowym	53%

Źródło: CATI (n=450)

Co ciekawe w badanej grupie ponad 1/3 przedsiębiorców wskazuje, że w swoich działaniach kieruje się bezpośrednio zapisami Regionalnej Strategii Innowacji w procesach planowania rozwoju firmy.

Tab. 18. Związek działalności innowacyjnej w MŚP z RSI WŚL

Proszę określić w jakim stopniu działalność innowacyjna Pana/i firmy jest związana z Regionalną Strategią Innowacji Województwa Śląskiego?	tak	nie	trudno powiedzieć
Dokument ten nie jest nam znany	21%	79%	0%
Nasza działalność nie ma związku z wdrażaniem Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego, ale sam dokument jest nam znany	22%	72%	6%
Związek istnieje, ale wynika przede wszystkim z chęci uzyskania dodatkowych punktów w ocenie wniosku o dofinansowanie działań innowacyjnych	12%	88%	0%
Poszukujemy szans na rozwój przedsiębiorstwa w zapisach Regionalnej Strategii Innowacyjnej Województwa Śląskiego i dokumentów z nią związanych	31%	51%	18%
Kierujemy się bezpośrednio zapisami Regionalnej Strategii Innowacji w procesach planowania rozwoju firmy	37%	63%	0%

Źródło: CATI (n=450)

Jak wynika z powyższych analiz, cel szczegółowy jest **w trakcie realizacji**. Warto jednak **zaznaczyć**, że obszar ten stanowi dziedzinę, która podlegać może stałemu doskonaleniu.

Cel 8. Wspieranie efektywnego wykorzystania przez MŚP potencjału rynkowego na jednolitym rynku europejskim

Realizacja celu szczegółowego w postaci wspierania efektywnego wykorzystania przez MŚP potencjału rynkowego na jednolitym rynku europejskim była rozpatrywana poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Zwiększenie wiedzy MŚP o korzyściach i zagrożeniach wynikających z udziału w jednolitym rynku europejskim (JRE).
- Wspieranie rozwoju umiejętności w zakresie eksportu, wdrażania przez MŚP systemów jakości i standardów Unii Europejskiej oraz uzyskiwania certyfikatów.
- Wspieranie umiejętności MŚP w zakresie specjalizacji oraz wykorzystania nisz rynkowych.

Realizacja powyższego celu, może być rozpatrywana w kontekście wykorzystywania przez przedsiębiorstwa regionu śląskiego dostępnych źródeł informacji odnoszących się do zjawisk związanych z funkcjonowaniem na jednolitym rynku europejskim, jak też bezpośredniego angażowania się (jako beneficjenci), w programy wsparcia które współfinansują działania dostosowawcze w firmach do wymogów, jakie związane są z prowadzeniem działalności eksportowej.

Źródłem informacji na temat pierwszego zjawiska – choć nie w sposób bezpośredni²⁶ - jest obraz tych instytucji otoczenia biznesu w regionie, w których stałej ofercie znajduje się świadczenie usług informacyjnych związanych z uczestnictwem w JRE. W tym kontekście wskazać należy przede wszystkim na IOB należące do sieci KSU (Krajowy System Usług dla MŚP; usługi doradcze świadczone na preferencyjnych dla MŚP warunkach cenowych w porównaniu z doradczymi firmami komercyjnymi), oraz prowadzone przez te jednostki (nie wszystkie) projekty tzw. Punktów Konsultacyjnych, polegające na nieodpłatnym świadczeniu prostych usług informacyjnych²⁷. **W województwie śląskim dostępność do tego rodzaju wsparcia jest najwyższa spośród wszystkich regionów. Na terenie województwa funkcjonuje aż 12 tego rodzaju Punktów, co stanowi prawie 11 % wszystkich tego rodzaju jednostek w kraju²⁸.**

Biorąc pod uwagę drugie zagadnienie, jakim jest wykorzystanie wsparcia publicznego, finansującego bezpośrednio działania w firmach związane z przygotowaniem się do działań eksportowych, w tym w szczególności – na jednolitym rynku europejskim (JRE), należy wskazać, że w RPO WŚL, przewidziano tego rodzaju interwencję (Poddziałanie 1.2.4. Mikro,

²⁶ Brak dostępu do danych na temat liczby usług odnoszących się do korzyści/zagrożeń związanych z uczestnictwem w JRE.

²⁷ Jednym z obszarów tych usług są usługi w zakresie prowadzenia działalności na JRE.

²⁸ <http://www.parp.gov.pl/index/index/1101> ;należy jednak pamiętać, że funkcjonowanie ww. punktów stanowi efekt interwencji publicznej na poziomie centralnym. Jednakże, osiągnięcie tego stanu nie było by możliwe bez aktywności IOB województwa śląskiego.

małe i średnie przedsiębiorstwa RPO WŚL). Niemniej jednak, biorąc pod uwagę złożony katalog kosztów kwalifikowanych (typów projektów), nie można w jednoznaczny sposób ocenić poziomu wykorzystania jego środków, na projekty związane z podejmowaniem przez MŚP działań eksportowych. Niemniej jednak wskazać można i na takie elementy tego Poddziałania, które odnoszą się wprost (choć nie dotyczą wyłącznie jednolitego rynku europejskiego) do tematyki eksportu (typ 8 projektów w ramach Poddziałania 1.2.4. - „Udział przedsiębiorców w targach i wystawach międzynarodowych oraz misjach gospodarczych związanych z targami i wystawami za granicą”²⁹). W tym kontekście należy wskazać na fakt, że na konkurs ogłoszony w ramach tego typu projektów, w kwietniu 2010 r., wpłynęło prawie 300 wniosków o dofinansowanie, z czego wiele dotyczyło przygotowania do imprez mających miejsce na terenie UE.

Podsumowując, należy stwierdzić, że – choć w sposób ogólny – **rozpatrywany cel szczegółowy – został osiągnięty**. Obecnie w regionie z jednej strony funkcjonują źródła zarówno płatne (usługi KSU), jak i nie odpłatne (PK), oferujące informacje na temat funkcjonowania firm na jednolitym rynku europejskim. Działaniom takim jest także dedykowane wsparcie bezpośrednie w formie dotacji, które zostało zaplanowane i jest wdrażane przez administrację regionu.

Cel 9. Wspieranie wykorzystania technologii informacyjnych (ICT) w MŚP

Realizacja celu szczegółowego w postaci wspierania wykorzystania technologii informacyjnych (ICT) w MŚP była rozpatrywana poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Promowanie kultury informatycznej.
- Szerokie promowanie możliwości stosowania ICT w MŚP.
- Zwiększenie świadomości o korzyściach płynących z prowadzenia e-biznesu oraz e-learningu przez MŚP.
- Wspieranie wdrażania przez MŚP technologii ICT.

Przeprowadzona analiza wskazała na dużą aktywność po stronie regionu śląskiego w zakresie wspierania wykorzystania technologii ICT. Po pierwsze, należy zaznaczyć, że Województwo posiada opracowaną w roku 2009 „Strategię Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego do roku 2015. Śląskie mocne informacją”. Ponadto, w ramach dostępnej pomocy publicznej podjęto działania zarówno w odniesieniu do infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, co stanowi „pro-condition” rozwoju innowacyjnego, jak i działania skierowane na podniesienie kompetencji kadr w tym względzie. Działania zorientowane były zarówno na MŚP, jak i instytucje administracji i edukacji co wpływa na sprawność otoczenia firm. Dużym sukcesem jest spory odsetek firm realizujących projekty w ramach POIG, działanie 8.1 i 8.2 (łącznie 138 projektów) jak i RPO WŚL. W opinii

²⁹ http://www.scp-slask.pl/index.php?grupa=18&id_kon=25&s=#p25

respondentów działalność w obszarze doskonalenia wykorzystania ICT jest stale na wysokim miejscu w zakresie ich potrzeb.

Rozpatrując zagadnienie ICT nie można pominąć przejawów oddolnych działań przedsiębiorców związanych z intensyfikacją współpracy w zakresie rozwoju działalności w obszarze informatyki. W tym miejscu należy podkreślić funkcjonowanie klastera NT Hills, w skład którego wchodzi prawie 20 podmiotów związanych z tą branżą.

Warto dodać, że wielu Respondentów badania CATI, potwierdza także, że wdrażanie technologii ICT łączy się z działalnością innowacyjną firm - jak wynika z przywołanego badania – 59% ankietowanych firm, deklaruje, że procesy innowacyjne związane są z wdrażaniem technologii ICT.

Cel znajduje się na etapie realizacji.

Cel 10. Wspieranie kultury innowacyjnej w sektorze B+R

Realizacja celu szczegółowego w postaci wspierania kultury innowacyjnej w sektorze B+R rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Poszerzanie wiedzy kadry zarządzającej instytucji B+R o korzyściach płynących ze zwiększania zaangażowania pracowników w określenie nowych obszarów problemowych, opracowywanie rozwiązań innowacyjnych oraz tworzenie nowych innowacyjnych firm.
- Rozwój przedsiębiorczości pracowników instytucji sektora B+R.

Z badania przeprowadzonego przez firmę ECORYS Polska w 2009 roku na zlecenie JKW RIS wynika, że słabą stroną sektora B+R³⁰ wpływającą na wdrażanie RSI jest spadek zatrudnienia w B+R (w wartościach bezwzględnych). (...) Niska jakość infrastruktury badawczej w wielu jednostkach naukowych; brak uprawnień do certyfikacji technologii i produktów, brak akredytowanych laboratoriów. (...) Mentalność części środowiska naukowego – przekonanie, że w przypadku projektów, dla których możliwe jest precyzyjne określenie kosztów, terminów i oczekiwanych wyników, tracą one charakter działalności naukowej. Także w analizie dokonanej na potrzeby opracowania projektu Programu Wykonawczego 2009-2013 dla Regionalnej Strategii Innowacji 2003-2013³¹ zwraca się uwagę na słabą współpracę sektora B+R z przemysłem. Problemem jest brak wzajemnego zainteresowania tą współpracą: przedsiębiorstwa nie są zainteresowane innowacyjnością, sektor B+R nie zna potrzeb i oczekiwań przedsiębiorstw. Autorzy raportu rekomendują, aby podjąć działania

³⁰ Ecorys Polska (2009): *Możliwości rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim*. Raport końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 66.

³¹ IBC Group (2009): *Wykonanie analizy na potrzeby opracowania projektu Programu Wykonawczego dla Regionalnej Strategii Innowacji nt. „Identyfikacja możliwości rozwoju sektora naukowo-badawczego województwa śląskiego”*. Raport Końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 31, 62, 83.

informacyjne i uświadamiające zarówno przedsiębiorcom (szczególnie sektorowi MŚP), jak i sektorowi B+R korzyści płynące z współpracy na rzecz innowacyjności. Rekomendacja ta jest nadal aktualna - o tym, że rozwijanie kultury innowacyjnej w regionie jest nadal konieczne, świadczy m.in. wypowiedź Pana Marcina Jabłońskiego - Eksperta Śląskiej Rady Innowacji (ConnectionPoint Sp. z o.o.), który uważa, że wciąż współpraca szczególnie pomiędzy sektorem MŚP a sektorem JBR jest daleka od ideału, a świadomość równoprawności jest niewielka. Przedstawiciel jednego ze śląskich instytutów badawczych zauważył, że przyjmowanie zleceń na badania od konsorcjów, które mogą wyłonić się w trakcie prac klastra (czy sieci), jest nieopłacalne (sic!), gdyż umożliwi zakup wyników grupie! Brak myślenia biznesowego wśród sfery naukowej stanowi tu największy problem³². Takie opinie wśród przedstawicieli środowisk zajmujących się innowacyjnością nie są odosobnione.

Tak rysującemu się obrazowi potencjału sektora B+R wyrażonemu przez reprezentantów spoza tego środowiska, należy przeciwstawić głos ww. grupy. W świetle uzyskanych informacji pozyskanych z tego źródła, sytuacja bowiem wydaje się wiele korzystniejsza. W opinii ekspertów reprezentujących środowisko B+R biorących udział w niniejszym badaniu sytuacja ta zmienia się na lepsze - w szczególności zmienia się mentalność i rozwija kultura innowacji. Wypowiedzi te w pewnym stopniu znajdują odzwierciedlenie w faktach - jak wynika z opracowania Grupy Gumułka – zagadnienia związane z promowaniem zagadnienia innowacyjności (w szerokim rozumieniu) nie są obce przedstawicielom świata nauki – przykładem tego są działania podejmowane przez kadre szkół wyższych wobec studentów oraz uczniów³³ (szerzej na ten temat w ramach omówienia celu 21). Także opracowanie ECORYS, pomimo negatywnego wydzwieku oceny przedstawionej we wstępie do omówienia niniejszego celu, pozwala sądzić, że biorąc pod uwagę perspektywę ostatnich lat – sytuacja w zakresie podnoszenia świadomości innowacyjnej kadr B+R poprawiła się gdyż doszło do zacieśnienia „współpracy na linii nauka – przemysł w ciągu kilku ostatnich lat w wyniku realizacji inicjatyw związanych z RSI – powstanie elementów sieci, rozwój współpracy partnerskiej w regionie, wykształcenie się załączków trwałych partnerstw³⁴”. Z pewnością nie było by to możliwe bez zwiększenia poziomu przekonania o korzyściach, jakie płyną z praktycznego zastosowania innowacyjnych rozwiązań.

Opinie przedstawicieli środowiska w niniejszym badaniu zwracają uwagę na te same kwestie, w szczególności, jeżeli chodzi o deklaracje reprezentantów jednostek B+R w badaniu CATI. Jak wynika z przeprowadzonego badania, tylko 7 (z 50 respondentów) wskazało, że nie zaobserwowało zmian w postawach pracowników nauki w instytucji, którą reprezentuje.

³² Jabłoński M. (2008): ConnectionPoint Sp. z o.o., Poziom zaawansowania procesów inicjowania i rozwoju klastrów oraz sieci współpracy w województwie śląskim, Bielsko-Biała, str. 38.

³³ Grupa Gumułka. Kancelaria Prawa Finansowego (2009): Wykonanie badań ankietowych w zakresie wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Raport Końcowy. Katowice, JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 8.

³⁴ Ecorys Polska (2009): Możliwości rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim. Raport końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 50.

Przeprowadzona powyżej dyskusja nie wskazuje jednak jak dotąd na źródła, które w najwyższym stopniu decydują o zmianie postaw. Jaśniejsze światło na to zagadnienie kierują znów wyniki przeprowadzonego badania CATI wśród jednostek B+R. Jak wynika z tego badania, najbardziej przekonująco na reprezentantów tego sektora wpływają inicjatywy informacyjne (seminaria, konferencje) oraz prezentacja dobrych praktyk i wyjazdy studyjne do innych ośrodków badawczych w kraju i za granicą. Duże oddziaływanie mają również materiały informacyjne o charakterze ogólnym oraz warsztaty metodyczne dot. projektów międzynarodowych i pokrewne. **Okazuje się również, że duże znaczenie dla jednostek B+R mają badania foresight. Ponad połowa respondentów z sektora B+R biorących udział w badaniu CATI, traktuje ustalenia foresight, jako źródło danych o możliwych kierunkach rozwoju.**

Podsumowując przedstawione powyżej rozważania, należy stwierdzić, że w świetle dotychczas przeprowadzonych badań, cel szczegółowy jest w trakcie realizacji, jednak zagadnienia związane z podnoszeniem zarówno poziomu wiedzy, jak też umiejętności kadry sektora B+R powinno być kontynuowane. Wskazówkami, wyznaczającymi kierunek dalszych działań, powinny być najbardziej skuteczne formy przekazywania tej wiedzy, takie jak inicjatywy informacyjne czy też zapoznavanie z dobrymi praktykami. Kolejnym zagadnieniem, które pozostaje do rozwiązania, jest konieczność podjęcia działań w zakresie dostosowania oferty projektów zorientowanych na podnoszenie poziomu postaw przedsiębiorczych wśród kadry naukowej województwa (szerzej na ten temat w omówieniu celu 21). Choć bowiem w regionie można zauważyć przedsięwzięcia z zakresu promocji „przedsiębiorczości akademickiej”, to trudno jest jednoznacznie pozytywnie ocenić ich oddziaływanie na tę grupę odbiorców.

Cel 11. Wspieranie reorientacji rynkowej

Realizacja celu szczegółowego w postaci wspierania reorientacji rynkowej rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Opracowanie i wdrażanie elastycznych procedur w sektorze B+R dla współpracy z MŚP.
- Opracowanie metodologii analiz potrzeb MŚP i trendów rynkowych.
- Udostępnienie MŚP niezbędnych informacji o trendach rynkowych.

Punktem wyjścia dla dokonania analizy powyższego celu, jest diagnoza dokonana przez firmę ECORYS Polska w 2009 roku pokazująca, że w województwie śląskim „(...) **wskaźnik dotyczący nakładów firm prywatnych na działalność innowacyjną demonstruje, że to właśnie województwo śląskie jest liderem na tle pozostałych regionów Polski.** Mowa tu o wskaźniku nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle, wyrażanym w wartościach bezwzględnych (mln złotych) i obejmującym nieco szersze spektrum działań – finansowanie własnych prac badawczych bądź zakup wyników badań od jednostek zewnętrznych, zakup technologii, oprogramowania, maszyn i urządzeń, finansowanie szkoleń personelu

związanych z działalnością innowacyjną, a także marketing dotyczący nowych produktów i usług.

W 2007 r. poziom nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle wyniósł w Polsce ponad 20 miliardów złotych (oznacza to ponad dwudziestoprocentowy wzrost względem roku poprzedniego). Z puli tej, ponad jedna czwarta środków (5,4 miliarda zł) wydatkowana została przez przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenie województwa śląskiego. **Tym samym udało się wyprzedzić dotychczasowego lidera zestawień regionalnych – Mazowsze. O ile dynamika wskaźnika z okresu 2005–2007 będzie się nadal utrzymywać, województwo śląskie wkrótce pozostawi pozostałe regiony daleko w tyle**³⁵.

Powyższe spostrzeżenie potwierdza tezę, że w ostatnich latach w regionie zaobserwować można poprawę relacji pomiędzy sektorem B+R a MŚP (patrz analiza poprzedniego celu szczegółowego). Niemniej jednak wciąż aktualne pozostają opinie stwierdzające, że:³⁶ „Istotnym utrudnieniem są także stereotypy panujące tak w sektorze przedsiębiorców, jak naukowców, odnośnie do każdej ze stron oraz ich odmienne podejście do kwestii szerokiego informowania o opracowanych przez siebie innowacji”.³⁷ Ponadto, jak stwierdza, opracowanie Grupy Gumułka: „zdecydowana większość badanych przedsiębiorców nigdy nie starała się podjąć współpracy z sektorem B+R. (..) Częstokroć podjęcie współpracy z sektorem B+R łączy się z poniesieniem wysokich kosztów przez przedsiębiorcę, a także z pewnym ryzykiem. Być może dla pojedynczego przedsiębiorcy omawiane koszty oraz ryzyko są zbyt duże, dlatego w tym przypadku rozwiązaniem mogą być (również propagowane przez RSI) sieci współpracy³⁸”. Jednocześnie, jak wynika z przeprowadzonych badań (zaprezentowanych w ramach omówienia poprzedniego celu), choć jednostki B+R deklarują działania dostosowawcze wobec MŚP i zmiany postaw na bardziej proinnowacyjne, to jednak w świetle opinii respondentów reprezentujących inne środowiska, zjawiska te nie są widoczne.

W powyższym kontekście jednoznacznie pozytywnego wydźwięku nabierają przykłady takich działań, w które realnie angażują się podmioty sfery nauki, odgrywając rolę dostawcy nowych rozwiązań. W tym przypadku potwierdzenie znajduje przywołana powyżej konkluzja Grupy Gumułka, stwierdzająca, że „rozwiązaniem mogą być (również propagowane przez RSI) sieci współpracy”. Przypadki współpracy sektora nauki z przedsiębiorstwami w ramach klasterów stanowią idealny przykład tego rodzaju zjawisk „elastycznych procedur” (zagadnienie to zostało omówione m.in. w ramach celu 16).

³⁵ Ecorys Polska (2009): *Możliwości rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim*. Raport końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 44.

³⁶ Tamże, str. 76.

³⁷ Tamże, str. 76.

³⁸ Grupa Gumułka. Kancelaria Prawa Finansowego (2009): *Wykonanie badań ankietowych w zakresie wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013*. Raport Końcowy. Katowice, JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Kolejnym zagadnieniem, wpisującym się w realizację analizowanego celu, są kwestie związane z opracowywaniem metodologii analiz potrzeb MŚP i trendów rynkowych. W tym zakresie należy wskazać, że w regionie Śląskim jest kreowany i rozwijany potencjał w tym zakresie, a do szczególnych przejawów tego rodzaju działań należy zaliczyć nie tylko działania podejmowane na poziomie administracji (działania prowadzone przez JKW RIS), ale także na niższych poziomach wdrażania Strategii, np. w ramach prac struktur IOB, a w szczególności klasterów, które podejmują prace nad rozpoznaniem potrzeb MŚP (szerzej na ten temat: omówienie celu 17).

Kwestią komplementarną do generowania wiedzy na temat potrzeb firm i sytuacji rynkowej, jest udostępnienie MŚP wyników tych prac. Także w tym kontekście dużą rolę odgrywają wspomniane powyżej podmioty (zagadnienie omówione zostało szerzej także w ramach celu 17), choć należy jednoznacznie podkreślić, że w tym zakresie w regionie nie doszło do budowy „oryginalnego” regionalnego sieciowego systemu informowania MŚP o sytuacji rynkowej.

Podsumowując, należy stwierdzić, że rozpatrywany **cel znajduje się na etapie realizacji**. Świadczy o tym dostrzeżenie znaczenia, jakie może odegrać utworzenie w regionie „zintegrowanego modelu sieci obserwatoriów kluczowych obszarów technologicznych Województwa Śląskiego”, oraz wzmocnienie już istniejących portali o profilu innowacyjnym, które to inicjatywy zostały zaproponowane w ramach Programu Wykonawczego na lata 2009-2013³⁹. Jednocześnie, jak wynika z przeprowadzonych wywiadów pogłębionych, działania w tym zakresie zostały podjęte i mają szansę realizacji m.in. w ramach bieżących projektów systemowych.

Cel 12. Zwiększanie udziału w międzynarodowych sieciach współpracy

Realizacja celu szczegółowego w postaci zwiększania udziału w międzynarodowych sieciach współpracy rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Promowanie znaczenia benchmarkingu. jako elementu istotnego dla optymalnego rozwoju instytucji sektora B+R na jednolitym rynku europejskim.
- Promowanie korzyści z uczestnictwa w międzynarodowych sieciach współpracy.
- Utworzenie systemu informacyjnego poświęconego upowszechnianiu wiedzy o możliwościach uczestnictwa w międzynarodowych sieciach współpracy.

Jak wynika z analiz przeprowadzonych przez IBC Group⁴⁰, udział jednostek sektora B+R działających w województwie śląskim w międzynarodowych sieciach współpracy, deklaruje

³⁹ Śląska Rada Innowacji, JKW RIS (2010): Program Wykonawczy 2009-2013 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Zarząd Województwa Śląskiego. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 34.

⁴⁰ IBC Group (2009): Wykonanie analizy na potrzeby opracowania projektu Programu Wykonawczego dla Regionalnej Strategii Innowacji nt. „Identyfikacja możliwości rozwoju sektora naukowo-badawczego

połowa (tj. 20 z 40) przebadanych przez wspomnianą powyżej firmę instytucji. Charakterystyczne jest przy tym, iż większość podmiotów deklarujących tego rodzaju aktywność (12), „deklarowała udział w więcej niż jednej takiej sieci współpracy, a nierzadko respondenci stwierdzali uczestnictwo w 5-6 międzynarodowych sieciach współpracy.” Jednocześnie należy zauważyć, że – jak wynika z kolejnych konkluzji płynących z przywołanego opracowania – te z jednostek, które działania tego rodzaju prowadzą, odnotowują najwyższy wskaźnik liczby „projektów innowacyjnych zakończonych złożeniem wniosku o objęcie wyniku przeprowadzonych badań ochroną prawną (patent, wzór użytkowy, wzór przemysłowy)”.

Badanie podmiotów sektora B+R w formule CATI, przeprowadzone w ramach niniejszego badania, stawia jednostki pochodzące z tego środowiska w jeszcze bardziej korzystnym świetle. **W obecnie przeprowadzonym badaniu tylko jedna na 50 przebadanych instytucji wskazuje, że nie jest zaangażowana w działalność międzynarodową; co więcej zdecydowana większość (35 jednostek) wskazuje, że działalność ta ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia prowadzonych działań.** Z kolei odnosząc się *stricte* do aspektu sieciowego w ujęciu międzynarodowym, należy stwierdzić, że jak wynika z badania CATI, 39 (z 50) przebadanych jednostek, deklaruje realizację projektów, które mają na celu zwiększanie udziału w międzynarodowych sieciach współpracy. **Zagadnienie promowania współpracy międzynarodowej, jest również spostrzegane przez przedstawicieli środowiska B+R, z którymi rozmawiano w trakcie prowadzonej ewaluacji, jako jeden z najważniejszych elementów skutecznych działań proinnowacyjnych.**

Materiał zebrany zarówno w trakcie dotychczasowych, jak i bieżących badań, pozwala więc na wskazanie, że kwestia uczestnictwa śląskich jednostek B+R w międzynarodowych sieciach współpracy wymaga skoncentrowania działań na aktywizacji tych jednostek, które jak dotąd takiej współpracy nie podjęły, jako że charakterystyczna jest pewnego rodzaju dwubiegowość w tym zakresie - z jednej strony mamy do czynienia z jednostkami aktywnie działającymi na tym polu (np. uczestnictwo w wielu sieciach), z drugiej – podmiotami nie wykazującymi aktywności. W tym kontekście należy podkreślić, że dostępne źródła literaturowe nie pozwoliły na identyfikację działań (w szczególności systemowych) promujących korzyści z uczestnictwa w takich sieciach, jak też praktyki benchmarkingowe w sektorze B+R. Nie zidentyfikowano również w regionie funkcjonowania systemu, który wspierał by naukowców województwa w przystępowaniu do tego rodzaju inicjatyw. Sprawia to, że rozpatrywany **cel szczegółowy pozostaje na etapie realizacji.**

Cel 13. Wspieranie specjalizacji sektora B+R działającego w tradycyjnych sektorach

województwa śląskiego”. Raport Końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 69.

Realizacja celu szczegółowego w postaci wspierania specjalizacji sektora B+R działającego w tradycyjnych sektorach rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Wspieranie wyspecjalizowanych eksperckich zespołów powstałych dla rozwiązania określonych problemów badawczych.
- Wspieranie tworzenia zintegrowanych instytucji badawczych.
- Zapewnienie odpowiedniego poziomu technicznego infrastruktury naukowo-badawczej.

Rozpatrując realizację przedstawionego powyżej celu szczegółowego przez pryzmat pierwszego z wymienionych elementów (zespoły eksperckie), należy stwierdzić, że zarówno w świetle przeprowadzonych studiów literaturowych, jak też badań terenowych zrealizowanych w ramach niniejszego badania, potencjał regionu w zakresie tworzenia i funkcjonowania zespołów eksperckich jest wysoki.

Jak bowiem stwierdza prof. J. Stachowicz, w opracowaniu podsumowującym realizację celów RSI-S na koniec 2007 r., „(...) potencjał badawczo-rozwojowy województwa śląskiego jest duży. Świadczą o tym funkcjonujące w strukturach tutejszych jednostek Centra Doskonałości, koordynatorzy Polskich Platform Technologicznych oraz Centra Zaawansowanych Technologii. (...) W ramach programów związanych z CZT zainicjowano wiele działań na rzecz wspierania specjalizacji badawczo-rozwojowej zarówno w tradycyjnych dla Śląska sektorach działalności (np. energetyka) oraz nowych (np. teleinformatyka)”⁴¹. Działania te, koncentrują się zarówno – jak wskazują prof. K. Czaplicka oraz J. Bondaruk na „tradycyjnych dla regionu sektorach gospodarczych”⁴² - jak też na innych dziedzinach, które nabierają charakteru „śląskich specjalizacji” (np. rozwiązania w branży medycznej; szerzej na ten temat w ramach omówienia celu 14)⁴³.

Istotną kwestią problemową wciąż pozostaje zagadnienie wspierania w regionie inicjatyw prowadzących do powstawania tego rodzaju powiązań. Jak bowiem wynika z opinii przywołanych powyżej autorów, prof. K. Czaplickiej oraz J. Bondaruka „Tradycyjną działalność sektora B+R należy wspierać poprzez specjalizacje w niszach rynkowych zarówno na poziomie regionalnym jak i międzynarodowym. Pomocą w tym zakresie może okazać się

⁴¹ Stachowicz J. (2007): Rekomendacje do przeprowadzonego w 2007 roku monitoringu realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 oraz Programu Wykonawczego 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013, Zabrze, 2007, s. 24; por. także: Kowalska B.: Stan wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego, Jednostka Koordynująca Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji, Katowice, maj 2009, s. 17; Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek. B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw s. 3.

⁴² Śląska Rada Innowacji, JKW RIS (czerwiec 2009): Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 101.

⁴³ Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek. B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, s. 58.

sposób prowadzenia działalności B+R poprzez zintegrowane ośrodki B+R skupiające zespoły naukowców o wybitnych osiągnięciach badawczych, które współpracują ze środowiskiem gospodarczym w zakresie wspólnych tematów badawczych. Zespoły te powinny mieć dostęp do aparatury o odpowiednim standardzie, zapewniającym realizację badań na najwyższym poziomie technicznym. Koniecznym jest zatem wspieranie eksperckich zespołów powstałych do rozwiązywania problemów badawczych, wspieranie instytucji badawczych i zapewnienie odpowiedniego poziomu technicznej infrastruktury naukowo-badawczej”⁴⁴.

Jak wynika z opinii zebranych wśród ekspertów – uczestników zogniskowanego wywiadu grupowego, postulaty wskazane powyżej są nadal aktualne; w szczególności dotyczy to kwestii poziomu technicznej infrastruktury naukowo-badawczej, która wymaga modernizacji.

Powyższe konkluzje naświetlają więc nie tylko konieczność wspierania inicjatyw polegających na tworzeniu wyspecjalizowanych grup eksperckich w wymiarze organizacyjnym, ale także infrastrukturalnym. Co więcej, pewne odzwierciedlenie w wynikach badania CATI które zostało przeprowadzone w ramach niniejszego badania na próbie 50 jednostek sektora B+R, znajdują także konkluzje dotyczące procesu integracji jednostek badawczych. Respondenci poddani badaniu, stwierdzają bowiem, że działania prowadzące do integracji ośrodków badawczych mogą – choć w niezbyt wysokim stopniu – prowadzić do rozwoju specjalizacji naukowych tworzonych zgodnie z trendami rynkowymi. Decyduje to o fakcie, że rozpatrywany **cel szczegółowy, pozostaje wciąż na etapie realizacji.**

Cel 14. Wspieranie powstawanie nowych specjalizacji w działalności B+R

Realizacja celu szczegółowego w postaci wspierania powstawania nowych specjalizacji w działalności B+R rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Ustawiczne prowadzenie wewnętrznych analiz umożliwiających ocenę rzeczywistego stanu zaplecza B+R z udziałem ekspertów ze środowiska gospodarczego.
- Opracowywanie i wdrażanie przez regionalne grupy eksperckie (przedstawiciele środowisk gospodarczych i naukowych) programu rozwijania nowych specjalizacji naukowych.
- Określenie sposobu wyboru w zakresie tworzenia lub importu technologii niezbędnych dla gospodarki i ich dostosowania do warunków regionalnych.

Zagadnienie powstawania nowych specjalizacji w działalności B+R zostało zasygnalizowane w ramach omówienia poprzedniego celu szczegółowego (13), gdzie wskazano, że zjawiska

⁴⁴ Śląska Rada Innowacji, JKW RIS (czerwiec 2009): Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 101.

specjalizacji odnoszą się nie tylko do wymiaru sektorów tradycyjnych, lecz także nabierają cech „śląskich specjalizacji”, czego przykładem są np. rozwiązania w branży medycznej⁴⁵.

Zagadnienie specjalizacji zostało dostrzeżone już w Programie Wykonawczym na lata 2005-2008, gdzie wskazano, że konieczne jest rozwijanie współpracy między „instytucjami sektora B+R działającymi w dziedzinach: informatyki, optoelektroniki, automatyki przemysłowej, inżynierii materiałowej, bioinżynierii, a także innych dziedzin perspektywicznych. (..)“⁴⁶, wskazując jednocześnie, że region dysponuje także odpowiednim zapleczem merytorycznym: „W województwie śląskim aktywnych jest wielu wybitnych naukowców oraz działa wiele ośrodków badawczych dysponujących wysokiej klasy aparaturą naukową, co może stać się podstawą do rozwijania nowych specjalizacji głównie w zakresie:

- Biotechnologii, w tym bioinżynierii, biologii oraz technologii dla zdrowia.
- Technologii dla energetyki, w tym technologii wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, spalania i termicznej utylizacja odpadów oraz oszczędzających energię.
- Technologii dla ochrony środowiska, w tym inżynierii biogeochemicznej oraz zarządzania odpadami.
- Technologii informatycznych i telekomunikacyjnych.
- Produkcji i przetwarzania materiałów, w tym materiałów przyszłościowych⁴⁷.

Pomimo tego, nie można w jednoznaczny sposób wskazać konkretnych działań o charakterze systemowym, które prowadziły by do wspierania tego rodzaju inicjatyw, w tym w szczególności działań stanowiących istotę rozpatrywanego celu szczegółowego (monitoring zaplecza B+R, wdrażanie programu specjalizacji naukowych). Krokiem w kierunku identyfikacji technologii niezbędnych (lub wręcz przyszłościowych) dla gospodarki regionu, było natomiast przeprowadzenie analiz dotyczących sektorów wzrostowych województwa⁴⁸. Ponadto, jako istotne narzędzie wsparcia w tym zakresie, dostrzec można *foresight* regionalny⁴⁹, którego potencjał jest wykorzystywany w coraz większym stopniu (szerzej na ten temat w omówieniu celu szczegółowego nr 18). Konkluzje te potwierdzają eksperci uczestniczący w wywiadach przeprowadzonych w ramach niniejszej ewaluacji. Tym samym, można stwierdzić, że omawiany **cel szczegółowy znajduje się na etapie realizacji**.

⁴⁵ Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, s. 58.

⁴⁶ Kocek H., Kowalska B., Machnik-Słomka J., Palmen L. (2005): Program Wykonawczy 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Zarząd Województwa Śląskiego. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 16.

⁴⁷ Tamże, s. 16.

⁴⁸ WYG International (2007): Analiza sektorów wzrostowych, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

⁴⁹ Ecorys Polska (2009): Możliwości rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim. Raport końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 79.

Cel 15. Promowanie najlepszych praktyk jako wizytówki regionu

Realizacja celu szczegółowego w postaci promowania najlepszych praktyk jako wizytówki regionu rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Zwiększenie wiedzy instytucji sektora B+R o korzyściach płynących z tworzenia wspólnego marketingu w obszarach techniki.
- Tworzenie zróżnicowanych programów marketingowych skierowanych do: MŚP, potencjalnych inwestorów zagranicznych oraz uczniów.

Jak wynika z dotychczasowych badań, których przedmiot odnosił się do zagadnienia rozpowszechniania przez podmioty w regionie (jednostki sektora B+R) rozwiązań w postaci wypracowanych dobrych praktyk, zjawiska te jak dotąd nie stały się powszechne⁵⁰. Przyczyny tego stanu upatruje się głównie w braku w większości organizacji o charakterze B+R, komórek, które dedykowane były by *stricte* zagadnieniom marketingowym, czego genezę stanowi „bariera mentalna” dająca swój wyraz w braku aktywności na polu dzielenia się z innymi swymi osiągnięciami⁵¹. Z drugiej strony wskazać należy, że w regionie istnieje wysoki poziom zasobów jednostek B+R oraz uczelni wyższych, które mogłyby stać się przedmiotem takiej promocji⁵².

Powyższa diagnoza nie byłaby pełna bez wskazania, że działania tego rodzaju są w regionie – choć w ograniczonym stopniu – podejmowane. Jako przykład tego rodzaju aktywności można podać (wskazaną w trakcie jednego z indywidualnych wywiadów pogłębionych) aktywną współpracę Wyższej Szkoły Bankowości i Finansów w Bielsku Białej z uczestnikami klastera NT Hills w zakresie opracowywania rozwiązań informatycznych, czy też zaprezentowaną w opracowaniu JZ RSI praktykę „Śląskich specjalizacji medycznych” (zasygnalizowane także w trakcie omawiania poprzedniego celu). Obserwacje dotyczące ograniczonego zakresu takich działań jednostek B+R czy uczelni, potwierdzają się jednak w większości w ustaleniach przeprowadzonego zogniskowanego wywiadu grupowego oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych - zapytywani Respondenci w większości nie potrafili bowiem zidentyfikować przypadków, wskazujących na przejawy promowania czy też

⁵⁰ Należy zaznaczyć, że w kontekście treści rozpatrywanego celu szczegółowego RSI-S pojęcie dobrych praktyk zostało umieszczone w kontekście działań prowadzonych lub inicjowanych przez śląskie jednostki B+R.

⁵¹ Tutaj M. (czerwiec 2009): Marketing regionalny (best practices and lobbying). Wykorzystanie najlepszych praktyk sektora B+R jako wizytówki regionu. Rekomendacje. PRIME Public Relations. [w]: Śląska Rada Innowacji, JKW RIS: Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 111.

⁵² Czaplicka K., Bondaruk J. (czerwiec 2009): Współpraca sektora B+R i MSP na rzecz proekologicznego rozwoju regionu oraz wdrażania ekoinnowacji w województwie śląskim – bariery i szanse. Główny Instytut Górnictwa. [w]: Śląska Rada Innowacji, JKW RIS: Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 98.

zapoznawania szerszego grona odbiorców z wynikami prowadzonych z sukcesem prac sektora badawczego. Działo się tak pomimo tego, że w przeprowadzonym wśród jednostek B+R i uczelni badaniu CATI, ponad połowa Respondentów wskazała, że prowadzone są działania, których istotę można określić, jako „promowanie najlepszych praktyk jako wizytówki regionu”.

Powyższe stwierdzenia pokazują, że zarówno obszar kształtowania świadomości pracowników sektora B+R (i szerzej – nauki) w zakresie korzyści, jakie płyną nie tylko z upowszechniania własnych osiągnięć, ale także podejmowania takich działań z innymi podmiotami, jak też obszar kreowania produktów marketingowych przez te podmioty, nie jest w regionie jeszcze rozwinięty. Stąd też zapewne pojawiają się postulaty intensyfikacji działań w tym zakresie, które przybrały m.in. formę propozycji wprowadzenia do Programu Wykonawczego na lata 2009-2010 zapisów o konieczności realizacji kampanii promocyjnej pod przykładowym tytułem „Śląskie. Pełne innowacji.”, która w fazie przygotowawczej zawierałaby komponent „udroźnienia” podmiotów sfery B+R jako źródła informacji na temat innowacyjnych rozwiązań, a następnie – realizację operacyjnych działań promocyjnych.⁵³ Jako drogę rozwiązania zdiagnozowanego problemu, można wskazać także realizację postulatu utworzenia jednostki, która stanowić będzie „pomost” pomiędzy sferą produkcji a wykorzystania wiedzy⁵⁴. Należy dodać, że założenia, wpisujące się w ten nurt znalazły się swoje odzwierciedlenie w zapisach Programu Wykonawczego na lata 2009-2013 (Priorytet III: Kreowanie marki regionu technologicznej, biznesowej i kulturowej doskonałości). Świadczy to o fakcie, że cel **szczegółowy**, jakim jest „Promowanie najlepszych praktyk jako wizytówki regionu” **pozostaje na etapie realizacji**.

Cel 16. Rozwijanie współpracy sektorowej z udziałem MŚP

Realizacja celu szczegółowego w postaci „rozwijania współpracy sektorowej z udziałem MŚP”, rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Procesów promowania i rozwijania współpracy sektorowej z udziałem MŚP przy wykorzystaniu doświadczenia rozwiniętych regionów w zakresie tworzenia sieci powiązań i wspierania klastrów.

⁵³ Tutaj M. (czerwiec 2009): Marketing regionalny (best practices and lobbying). Wykorzystanie najlepszych praktyk sektora B+R jako wizytówki regionu. Rekomendacje. PRIME Public Relations. [w]: Śląska Rada Innowacji, JKW RIS: Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 112.

⁵⁴ Wskazują na to wyniki badania przeprowadzonego przez IBC Group (2009): Wykonanie analizy na potrzeby opracowania projektu Programu Wykonawczego dla Regionalnej Strategii Innowacji nt. „Identyfikacja możliwości rozwoju sektora naukowo-badawczego województwa śląskiego”. Raport Końcowy. Katowice, JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 75, Wykres 34. Postulowane przez przedstawicieli JBR-ów działania wzmacniające sektor B+R w województwie śląskim.

- Wprowadzania metodologii analizy łańcucha wartości dla lepszego zrozumienia rozwoju oraz identyfikowania kluczowych wyzwań w sektorach przemysłowych.
- Wsparcia przedsiębiorstw opartych na związkach kooperacyjnych (konsorcjach) z sektorem B+R lub innymi przedsiębiorstwami.
- Promowanie i rozwijanie sieci podwykonawców w celu przyciągnięcia bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Jednocześnie, tak rozumiany cel szczegółowy, stał się przedmiotem Priorytetu 8 „Programu Wykonawczego 2005-2008”. Zagadnienia promowania i rozwijania współpracy sektorowej, przy wykorzystaniu doświadczenia rozwiniętych regionów w zakresie tworzenia sieci powiązań i wspierania klastrów, stało się przedmiotem rozważań teoretycznych, wskazujących zagraniczne przykłady tego rodzaju inicjatyw⁵⁵, jak również – przybrało postać praktycznych działań, których efektem stały się utworzenie określonych struktur na mapie województwa śląskiego. Do inicjatyw o tym charakterze należy zaliczyć⁵⁶:

- Sieć Turystyki⁵⁷,
- Sieć Wyrobów Medycznych⁵⁸,
- Sieć Transportu Szynowego⁵⁹,
- Sieć OEKO⁶⁰.

⁵⁵ Omówienia przykładów przedsięwzięć, które mogły by stanowić inspirację dla woj. śląskiego w tym zakresie, dokonał prof. J. Stachowicz (2007): Rekomendacje do przeprowadzonego w 2007 roku monitoringu realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 oraz Programu Wykonawczego 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Katowice, Analiza zlecona przez JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, ss. 83-103.

⁵⁶ Kowalska B. (maj 2009): Stan wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego, Jednostka Koordynująca Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji w ramach Innoobservator Silesia. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 18.

⁵⁷ <http://www.sieci.gapp.pl/turystyka/>; sieć powstała w ramach projektu „Tworzenie sektorowych sieci współpracy i struktur wspierających w województwie śląskim” realizowanego przez GAPP S.A., na temat sieci także w: Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek. B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, s. 47.

⁵⁸ <http://www.sieci.gapp.pl/medyczna/>; sieć powstała w ramach projektu „Tworzenie sektorowych sieci współpracy i struktur wspierających w województwie śląskim” realizowanego przez GAPP S.A., na temat sieci także w: Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek. B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, s. 47.

⁵⁹ <http://www.sieci.gapp.pl/szynowy/>; sieć powstała w ramach projektu „Tworzenie sektorowych sieci współpracy i struktur wspierających w województwie śląskim” realizowanego przez GAPP S.A., na temat sieci także w: Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek. B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, s. 47.

⁶⁰ <http://www.oeko.pl/>; sieć współpracy przedsiębiorstw działających w sektorze zdrowej żywności. Więcej na ten temat: Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek. B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, s. 47.

Poza powyżej wymienionymi inicjatywami o charakterze sieci branżowych, wskazać można także na pojawienie się i funkcjonowanie do chwili obecnej w województwie śląskim inicjatyw o charakterze klasterowym⁶¹, do których należy zaliczyć:

- Klaster Technologii Energooszczędnych,
- Śląski Klaster Wodny,
- Śląski Klaster Lotniczy⁶²,
- Pierwszy Polski Klaster Budownictwa Pasywnego i Energooszczędnego,
- Klaster Informatyczny Wzgórza Nowych Technologii – NT Hills,
- Klaster mobajl.org,
- Klaster Energetyczny,
- Klaster 3x20,
- Polish Wood Cluster,
- Klaster Usług Architektura - Budownictwo – Geodezja,
- Stowarzyszenie Beskidzka Organizacja Turystyczna (BOT),
- Klaster E-południe,
- Śląski Klaster eBiznesu
- Śląski Klaster Innowacyjny Czystych Technologii Węglowych.

Należy zaznaczyć, że spośród przedstawionych powyżej, istniejących dziś inicjatyw wszystkie powstały po 2005 r. (jedna została utworzona w roku 2005, jedna w 2006, pięć w 2007, trzy w 2008, a cztery – w 2009). W sumie, w wyżej wymienionych inicjatywach uczestniczy 428 podmiotów (średnio 30 podmiotów na klaster), w tym przede wszystkim przedsiębiorstwa, uczelnie, jednostki sektora B+R, a także jednostki samorządowe i instytucje otoczenia biznesu. Biorąc pod uwagę branżową specjalizację klasterów, na pierwsze miejsce wysuwają się inicjatywy z zakresu energii (3 klaster). Z kolei rozpatrując źródła finansowania klasterów, wskazać można na inicjatywy związane dzięki środkom ZPORR (np. ŚK Technologii Węglowych), jak też PO IG (np. Klaster Energetyczny), jak również – inicjatywy finansowane wyłącznie przez ich inicjatorów (np. Klaster Technologii Energooszczędnych; Klaster Informatyczny Wzgórza Nowych Technologii – NT Hills).

Zagadnieniem, rzucającym mniej korzystne światło na niewątpliwe osiągnięcia regionu w zakresie tworzenia powiązań sieciowych, jest ich trwałość. Jak wynika z wypowiedzi części uczestników zogniskowanego wywiadu grupowego, zauważyć można, że wiele tego rodzaju inicjatyw, po ustaniu współfinansowania ich ze środków publicznych, ograniczyło lub w praktyce zawiesiło swoją aktywność⁶³. Należy jednak dodać, że jak wskazał jeden

⁶¹ Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek. B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, s. 99.

⁶² Oficjalna nazwa: Federacja Firm Lotniczych Bielsko. Wszystkie firmy Federacji są członkami między-regionalnego Klastera „Dolina Lotnicza”. Źródło: http://aeronet.pl/Presentations/Silesian_Aviation_Cluster.pdf

⁶³ Należy jednak stwierdzić, że są to zjawiska charakterystyczne nie tylko dla regionu Śląska, lecz także dla innych regionów kraju.

z Respondentów – zjawiska tego rodzaju charakteryzują głównie przedsięwzięcia inicjowane odgórnie.

Drugim wskazywanym przez Respondentów zogniskowanego wywiadu grupowego zastrzeżeniem jest – w niektórych przypadkach – brak występowania przedsiębiorców (lub ich marginalnego udziału) w strukturze klastrów. Powyższa uwaga odnosi się także do uczestnictwa w strukturach klastrów jednostek sektora B+R. W tym kontekście należy wskazać, że choć w przypadku części klastrów jednostki B+R wchodzi w ich skład, to jednak – w świetle przeprowadzonego badania CATI – jedynie trzy instytucje B+R (z 50 uczestniczących w tym badaniu), wskazała na powiązanie z tego rodzaju strukturą⁶⁴. Z drugiej strony w przypadku 10 przebadanych klastrów (z 14 istniejących), 5 wskazało na fakt występowania w ich strukturze jednostek B+R. W tych przypadkach, w świetle wyników przywołanego badania CATI, instytucje te odgrywają bardzo przydatną rolę – oceniane są bowiem przez większość animatorów/koordynatorów klastrów jako istotne ogniwo transferu wiedzy i technologii do firm w oparciu o prowadzone badania naukowe. Ukazują także trendy w branży, jak również aktywnie włączają się w rozwiązywanie problemów przedsiębiorstw.

Przede wszystkim należy jednak podkreślić te inicjatywy, które zawiązane zostały oddolnie (bez angażowania środków publicznych), oraz te, które po ustaniu współfinansowania ze środków publicznych, wciąż funkcjonują i stanowią przykład sukcesów. W świetle przeprowadzonych wywiadów, należy stwierdzić, że do takich inicjatyw należy m.in. Śląski Klaster Wodny, Śląski Klaster Lotniczy, Klaster Informatyczny Wzgórza Nowych Technologii – NT Hills, a także Klaster Technologii Energooszczędnych, który na przestrzeni ostatnich kilku lat ugruntował swoją pozycję, poszerzył grono uczestników do kilkudziesięciu podmiotów i dalej rozwija swą działalność.

Rozważenie powyższych zagadnień, pozwala na płynne przejście do oceny działań, jakie zostały podjęte w województwie na rzecz stymulowania powstawania powiązań kooperacyjnych pomiędzy przedsiębiorstwami lub przedsiębiorstwami a podmiotami B+R. W tym kontekście należy stwierdzić, że Województwo Śląskie, podobnie jak inne województwa, otworzyło i nadal oferuje możliwości wspierania finansowego powstawania inicjatyw klastrów (oraz innych struktur sieciowych)⁶⁵. Tak jak zasygnalizowano wcześniej, źródłem wsparcia tego rodzaju inicjatyw były w regionie środki ZPORR. Obecnie, jak wynika z przeprowadzonych wywiadów pogłębionych (rozmowa z reprezentantem

⁶⁴ Należy dodać, że poza wskazaniem przez 3 Respondentów z sektora B+R na powiązania ze strukturami klastrowymi, 5 kolejnych Respondentów wskazało na powiązania z Centrami Doskonałości, a 6 kolejnych – na powiązania z Centrami Zaawansowanych Technologii. Jednocześnie w ramach tego samego badania CATI, 47 (z 50) Respondentów wskazuje, że ich instytucja podejmuje inicjatywy/projekty związane z rozwojem współpracy nauka – biznes. Wynika z tego, że działania tego rodzaju, podejmowane przez instytucje B+R regionu, posiadają charakter raczej indywidualny bądź ograniczony do wąskiej liczby partnerów, niż wpisujący się w ramy sieciowe.

⁶⁵ Potwierdzeniem tego jest silna korelacja wskazana w tabeli „Wartość siły korelacji i jej kluczowe cechy w podziale na cele szczegółowe RSI WŚL”, w odniesieniu do celu 3.1.1.

środowiska administracji), „polityka klastrowa wpisuje się w działania 3.1.1. oraz 3.1.2. RPO WŚL, a działania wspierające (promocja) „są realizowane w ramach projektu systemowego [realizowanego przez Urząd Marszałkowski ze środków PO KL]⁶⁶”. Należy jednak zaznaczyć, że powyższe formy wsparcia nie zawsze okazują się trafnymi dla rzeczywistych potrzeb związanych się inicjatyw. Jak bowiem wynika z opinii, pozyskanej od Respondenta pochodzącego spoza środowiska administracji, w odniesieniu do inicjatyw klastrowych podejmowanych samodzielnie (oddolnie), obecnie w regionie nie istnieją formy wsparcia finansowego, mogące wprost dofinansować tego rodzaju aktywność. Przyczyną tego jest wymóg wykazania przez potencjalnego beneficjenta środków publicznych solidnych podstaw finansowych i instytucjonalnych, co jest niemożliwe do wypełnienia przez dopiero wyłaniającą się organizację.

Przedstawiona powyżej analiza, pozwala z jednej strony na podsumowanie dyskusji odnoszącej się do oceny poziomu realizacji rozpatrywanego celu szczegółowego, a z drugiej – na wskazanie rekomendacji odnoszącej się do sposobu doskonalenia tego obszaru.

W pierwszym przypadku, należy stwierdzić, że **analizowany cel szczegółowy, w kontekście liczby stwierdzonych powyżej istniejących powiązań sieciowych, należy uznać za zrealizowany, choć w regionie powinny podejmowane być dalsze działania doskonalące, których celem powinno być dalsze podnoszenie liczby tego rodzaju przedsięwzięć oraz jakości** (tzn. w pewnych przypadkach struktura sieci powinna ulec zmianie w kierunku większego dostrzeżenia przedsiębiorstw, jako uczestników sieci bądź klastrow oraz podniesienia poziomu zaangażowania podmiotów sektora B+R⁶⁷).

W drugim przypadku, należy zauważyć, że – jak wynika z dotychczasowych doświadczeń nie tylko regionu Śląska, ale i innych regionów Polski – zapewnienie dopływu środków finansowych nie stanowi kluczowego czynnika sukcesu powstania i funkcjonowania inicjatywy sieciowej. W tym kontekście konieczna jest dalsza praca nad podniesieniem poziomu zaufania pomiędzy podmiotami oraz zgromadzenie ich wokół wspólnego celu i ukazanie korzyści płynących ze współpracy, czego przykładem są m.in. niektóre wskazane w niniejszej analizie inicjatywy⁶⁸. Należy stwierdzić, że zdecydowanie korzystnym krokiem w

⁶⁶ Projekt systemowy „Zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego”, realizowany od lipca 2009 do grudnia 2012 roku, koordynowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego; http://ris.slaskie.pl/?grupa=1&art=1135239871&kat=0_03&katrodzic=0

⁶⁷ W świetle przeprowadzonego wśród podmiotów B+R badania CATI, obiecujące wyniki może przynieść w tym zakresie także integracja ośrodków badawczych.

⁶⁸ W tym kontekście powyższe stwierdzenie koresponduje z diagnozą dokonaną w pod koniec 2007 r., przez prof. J. Stachowicza (J. Stachowicz, Rekomendacje do przeprowadzonego w 2007 roku monitoringu realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 oraz Programu Wykonawczego 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013, Zabrze, 2007), który stwierdził, że m.in. w ramach budowy śląskiego RSI pominięte zostały aspekty budowy relacji budujących więzi społeczne między organizacjami i mieszkańcami regionu. (patrz: s. 8, także s. 60, w odniesieniu do klastrow). Na niski poziom zaufania pomiędzy potencjalnymi uczestnikami struktur sieciowych, wskazują także niektórzy Respondenci indywidualnych wywiadów pogłębionych.

tym kierunku są przywołane powyżej działania, podejmowane w ramach projektu systemowego „Zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego”, obejmujące takie formy jak przygotowanie podręcznika dobrych praktyk czy organizacja krajowych i międzynarodowych konferencji klastrowych w ramach Regionalnej Platformy Rozwoju Innowacji. W szczególności w świetle zdiagnozowanego niskiego zainteresowania udziałem jednostek sektora B+R w tego rodzaju inicjatywach, działania uświadamiające winne być skierowane właśnie do podmiotów tego sektora.

Cel 17. Utworzenie elastycznej struktury sieciowej na rzecz innowacji

Realizacja celu szczegółowego w postaci „tworzenia elastycznej struktury sieciowej na rzecz innowacji”, rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Skupienie instytucji środowisk gospodarczych, naukowych i samorządowych w Komitecie Sterującym, Regionalnym Forum Innowacji i grupach eksperckich na poziomie strategicznym i operacyjnym.
- Opracowanie i wdrożenie zróżnicowanych pakietów usług dla firm o niskiej, średniej i wysokiej innowacyjności, dostosowanych do potrzeb MŚP.
- Opracowanie i wdrożenie regionalnego systemu monitoringu i informacji dla MŚP.
- Opracowanie lepszych procedur ułatwiania kontaktów między MŚP, instytucjami B+R i instytucjami wsparcia biznesu.

Odnosząc się do pierwszego z przedstawionych powyżej postulatów, należy stwierdzić, że został on w pełni zrealizowany. Powołany na potrzeby realizacji projektu RIS Silesia Komitet Sterujący, znalazł bowiem swą bezpośrednią kontynuację w postaci Komitetu Sterującego Regionalnej Strategii Innowacji, który – stał się – poza Regionalnymi Grupami Eksperckimi, Jednostką Koordynującą Wdrażanie RIS-S i Jednostką Zarządzającą RSI – oraz Zarządem Województwa, jedną z kluczowych struktur zaangażowanych w procesy wdrażania Strategii. Tak powołany (w 2005 r.) Komitet, funkcjonuje do chwili obecnej, a biorąc pod uwagę jego skład – należy stwierdzić, że reprezentowane są w jego ramach środowiska wszystkich kluczowych interesariuszy⁶⁹ regionalnego systemu innowacji. Istotną rolę odegrały Regionalne Grupy Eksperckie, które – po wykonaniu zadania jakim było przygotowanie – bezpośrednio po opracowaniu treści RIS-S – Programu Wykonawczego na lata 2005-2008, działały w ramach projektu „Jednostka Zarządzająca RSI” koordynowanego przez GAPP S.A. przerwały swoje funkcjonowanie a następnie pojawiły się - w nowej formule w roku 2009 jako Komisje Ekspertów, powoływanych przy nowo utworzonym (2009 r.) gremium w postaci Śląskiej Rady Innowacji przy Komitecie Sterującym RIS-S⁷⁰. Owocem prac pierwszej Komisji Ekspertów stał się Program Wykonawczy na lata 2009-2013.

⁶⁹ http://ris.slaskie.pl/?grupa=1&art=1135240346&kat=0_11_01&katrodzic=0_11

⁷⁰ Jak wskazuje Raport ECORYS powołanie ŚRI wynikało z chęci aktywizacji Komitetu Sterującego RIS, który osłabił swoją działalność jako ciała decyzyjnego. Nie pogłębiając kwestii skuteczności funkcjonowania KS RIS należy stwierdzić, że ocena taka jest zbyt kategoryczna i nie powinna odnosić się do oceny całokształtu

Ocena skuteczności funkcjonowania struktur wdrażania RIS-S stanowiła już przedmiot analiz podejmowanych przez zewnętrznych ekspertów⁷¹, przy czym należy zaznaczyć, że sama konstrukcja systemu wdrażania została wskazana jako dobra praktyka wdrażania regionalnych strategii innowacji⁷². Biorąc pod uwagę wyniki przywołanych badań, jak też informacje zgromadzone w ramach prac badawczych prowadzonych w ramach niniejszego badania, należy stwierdzić, że ciała te są silnie ugruntowane w strukturze instytucjonalnej regionu, zaś ewentualne rekomendacje powinny odnosić się jedynie do wymiaru doskonalenia ich skuteczności. Także w przypadku trzeciego z przywołanych działań, nie można mieć wątpliwości co do faktu jego realizacji, przy czym – jako że jest to proces wciąż trwający – nie można określić poziomu jego zaawansowania jako pełny.

Bez wątplenia jednak aktywne, trwałe i konsekwentne prace Jednostki Koordynującej Wdrażanie RIS-S (realizowane nieprzerwanie od roku 2004), oraz jakość przyjętej metodyki działań, pozwalają sądzić, że cel ten wkrótce zostanie osiągnięty, tym bardziej – że jak wynika z przeprowadzonego wywiadu pogłębionego z osobą odpowiedzialną za funkcjonowanie JKW RIS, umożliwią to środki zagwarantowane w bieżącym projekcie systemowym realizowanym przez Urząd Marszałkowski⁷³ (w którego strukturach JKW RIS pozostaje).

Całokształt działań w tym zakresie potwierdza uzyskanie przez działania JKW rangi „dobrej praktyki” wdrażania regionalnych strategii innowacji⁷⁴. Należy podkreślić, że Jednostka ta od początku swego powołania zdołała nie tylko stworzyć solidny potencjał merytoryczny, którego przejawem jest zaprojektowanie i wdrażanie trójpoziomego systemu monitorowania procesów innowacyjnych zachodzących w regionie oraz rozpowszechniania informacji z tego zakresu, ale także – partnerstwo w regionie wokół samego zagadnienia monitorowania (współpraca z regionalnym oddziałem GUS). Tak jak wspomniano powyżej, działania w tym zakresie są wciąż wdrażane, a osiągnięte efekty – doskonałe, czego przykładem jest – jak wynika z przeprowadzonego zogniskowanego wywiadu grupowego – przewidziana na I kw. 2011 modyfikacja portalu Innoobservator Silesia.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że działania JKW RIS, nie są jedynymi, które podejmowane są w regionie w zakresie monitoringu. Nie można bowiem pominąć wielu działań prowadzonych przez inne struktury, aktywne na niższych poziomach wdrażania Strategii.

funkcjonowania KS RIS-S w cały dotychczasowym okresie jego działalności. Należy bowiem stwierdzić, że w świetle badań PSBD, w pierwszym okresie działalności (do 2008) Komitet funkcjonował sprawnie i skutecznie.

⁷¹ Np. przywołany powyżej Raport ECORYS, a także m.in.: WYG International (listopad 2006): Przeprowadzenie ewaluacji procesu wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji 15 regionów Polski pod kątem implementacji projektów wynikających ze strategii, Warszawa, PARP.

⁷² Rogut A., Piasecki B., Klepka M. Czyż P. (2009): Dobre praktyki wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji, Warszawa, PARP.

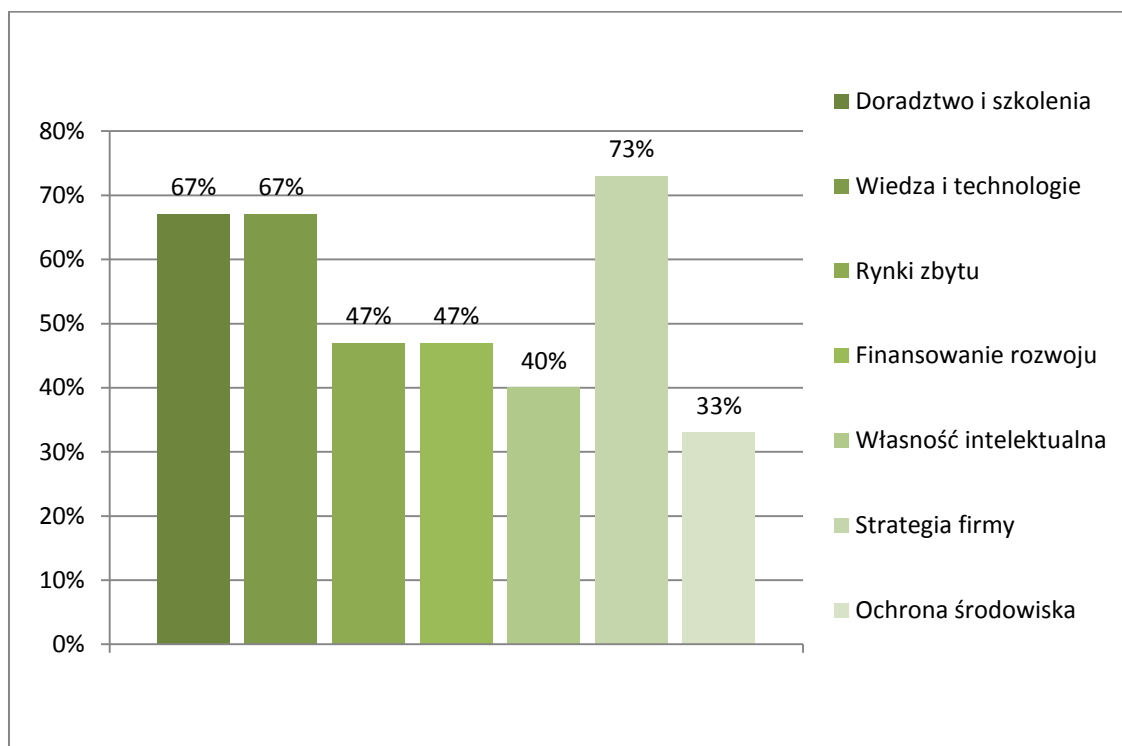
⁷³ „Zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego”; http://ris.slaskie.pl/?grupa=1&art=1135239871&kat=0_03&katrodzic=0

⁷⁴ Rogut A., Piasecki B., Klepka M. Czyż P. (2009): Dobre praktyki wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji, Warszawa, PARP.

Przykładem tego mogą być poddane analizie przedsięwzięcia klasterowe, w których – jak wynika z przeprowadzonych badań CATI - w jedynie 3 (na 10) przypadków nie prowadzono monitoringu potrzeb firm uczestniczących w klasterze. W pozostałych 7 przypadkach, największa aktywność badawcza dotyczy monitoringu potrzeb w zakresie potrzeb doradczych i szkoleniowych oraz potrzeb firm w zakresie wiedzy i technologii.

Aktywność na polu monitorowania potrzeb firm stanowi także pole działań instytucji otoczenia biznesu (Rysunek nr 14). Jak wynika z przeprowadzonego badania CATI wśród reprezentantów tej grupy, działania monitoringowe w tym zakresie odnoszą się najczęściej do zagadnień związanych z nową wiedzą i technologiami.

Rys. 14. Odsetek IOB Województwa Śląskiego prowadzących działania monitoringowe (stałe i ad hoc) potrzeb MŚP w poszczególnych zakresach

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI przeprowadzonego wśród IOB woj. Śląskiego (n=90)

Wiedza w tym zakresie jest także pożądana przez przedsiębiorców regionu: jak wskazują wyniki badania PAPI, ponad 40% przebadanych firm (n=601), stara się monitorować rynek na którym działa, a prawie 65% - pogłębiać wiedzę na temat własnej branży.

Odnosząc się do drugiego ze wskazanych działań, wpisujących się w realizację celu szczegółowego, należy stwierdzić, że w regionie dostrzec można inicjatywy sieciowe, których funkcję stanowi świadczenie usług doradczych, szkoleniowych i informacyjnych kierowanych do firm sektora MŚP. Jako przykład działania w tym zakresie należy wskazać inicjatywę podjętą przez GAPP S.A., jaką jest Regionalna Sieć Promocji i Transferu Technologii. Należy jednak dodać, że kluczowe działania w tym zakresie upowszechniania informacji wśród MŚP i posiadające charakter sieciowy, stanowią przejaw interwencji publicznej podejmowanej na szczeblu centralnym (jednostki sieci KSU oraz KSI, a także nadzorowany i współfinansowany przez PARP program Punktów Konsultacyjnych⁷⁵; Branżowe i Regionalny Punkty Kontaktowe Programów Ramowych finansowane przez MNiSW⁷⁶, Sieć placówek Centrum Innowacji NOT⁷⁷).

⁷⁵ <http://ksu.parp.gov.pl/pl>

⁷⁶ <http://www.kpk.gov.pl/kpk/adresy/index.html>

⁷⁷ <http://centruminnovacji.org/>

Ponadto, zarówno w pierwszym, jak i drugim przypadku nie można jednoznacznie stwierdzić – w świetle zarówno analizy danych zastanych, jak też wywiadów - faktu występowania „pakietów usług dla firm o niskiej, średniej i wysokiej innowacyjności, dostosowanych do potrzeb MŚP”, które dodatkowo były by dostosowane do potrzeb firm o „o niskiej, średniej i wysokiej innowacyjności”. Należy zaznaczyć, że w regionie podejmowane są także indywidualne inicjatywy o charakterze działań doradczych lub informacyjnych kierowanych do przedsiębiorstw spełniających określone warunki (przynależność do branży czy też działanie na określonym obszarze geograficznym).

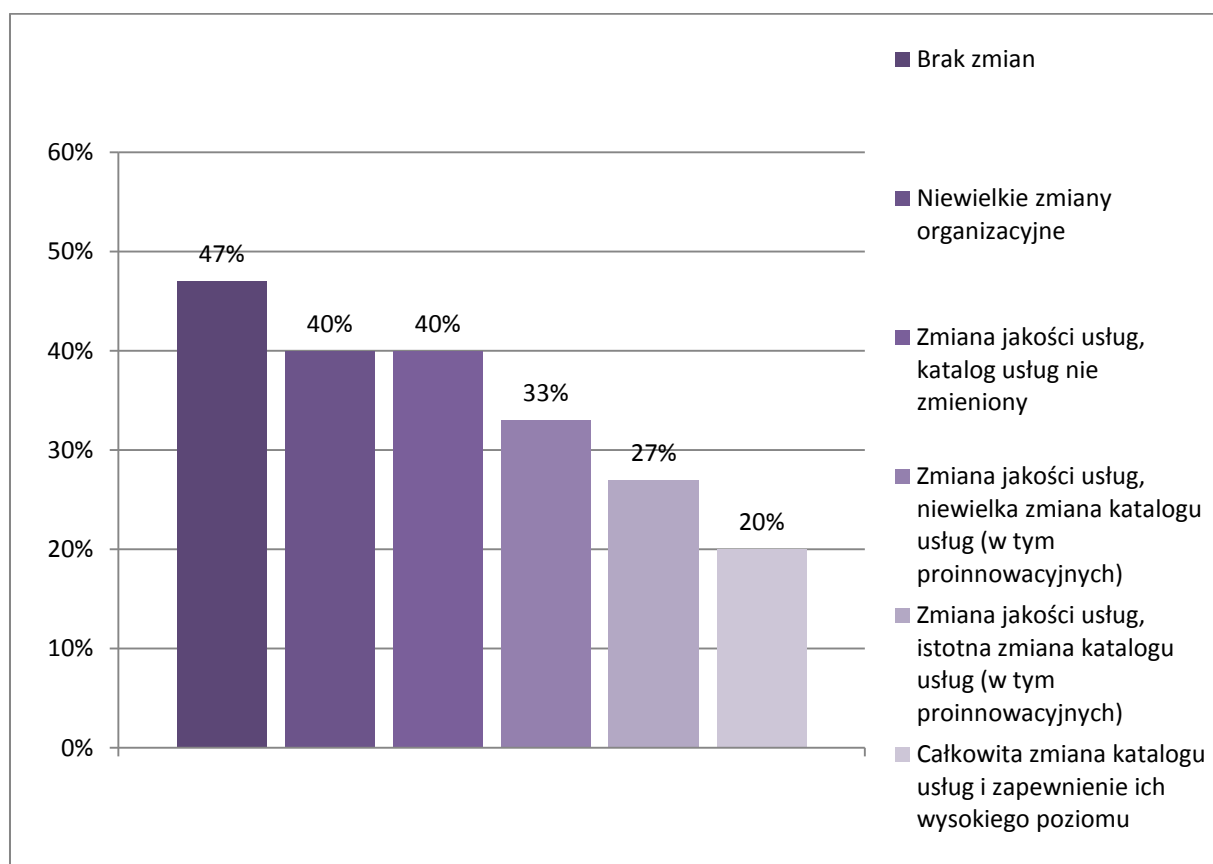
W tym zakresie wskazać należy na inicjatywy takie jak⁷⁸:

- Śląskie Centrum Informacji Chemicznej,
- DlaFirmy.info.pl,
- System Informacji Gospodarczej w Sosnowcu,
- Regionalne Centrum Informacji i Transferu Technologii przy GAPP S.A.,

Należy jednak bezwzględnie podkreślić, że w okresie ostatnich kilku lat w regionie dało się zaobserwować poprawę w zakresie dostępu przedsiębiorców do informacji, doradztwa czy szkoleń – zarówno w aspekcie ilościowym, jak i jakościowym. Wypowiedzi respondentów badań CATI pochodzących z sektora IOB (Rysunek nr 15) jak i indywidualnych wywiadów pogłębionych reprezentujących ten sektor wskazują bowiem m.in. na zjawisko wyspecjalizowania się podmiotów świadczących usługi doradcze i szkoleniowe dla MŚP dotyczące zagadnień związanych z innowacyjnością.

⁷⁸ Kowalska B. (maj 2009): Stan wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego, Jednostka Koordynująca Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji w ramach Innoobservator Silesia. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
oraz Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek. B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw.

Rys. 15. Zakres zmian w instytucjach wsparcia innowacyjnego w regionie w dotychczasowym okresie wdrażania RIS-S

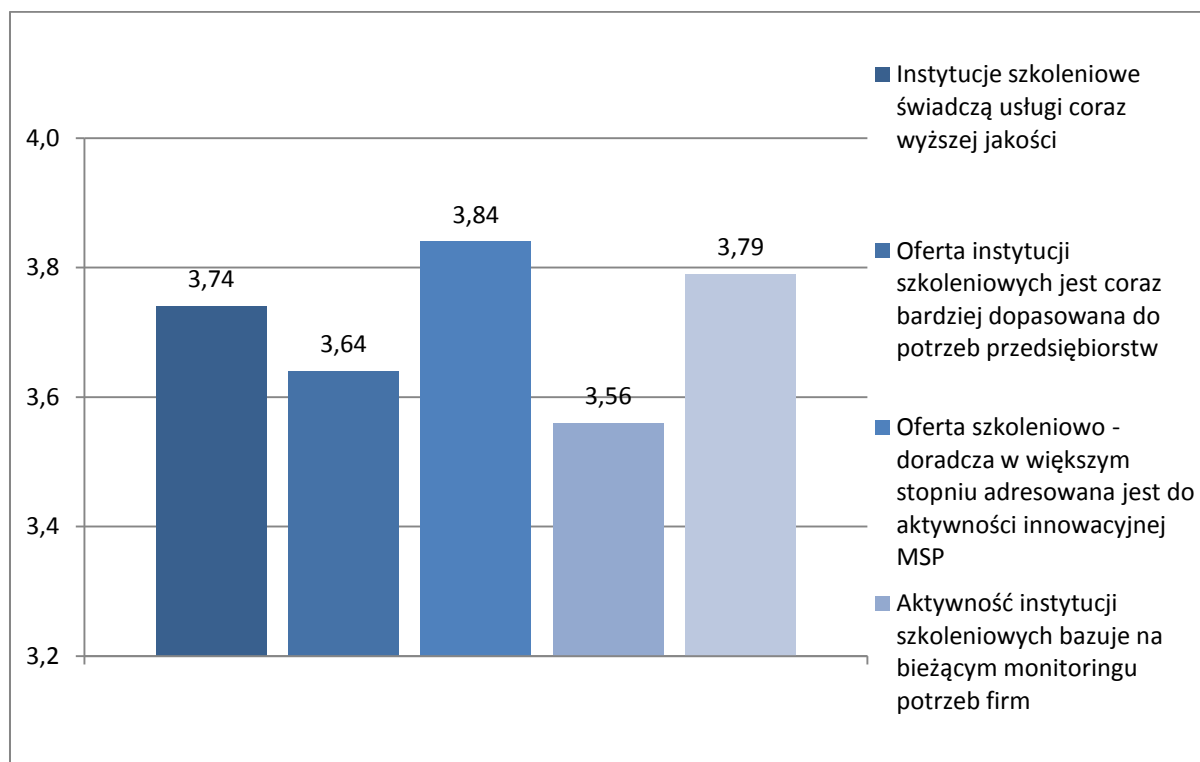
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI przeprowadzonego wśród IOB woj. Śląskiego (n=90)

Wskazana powyżej specjalizacja IOB pozwala na przygotowanie dla klientów z sektora firm, usług dokładnie dostosowanych do ich oczekiwań i zaprojektowanych w oparciu o przeprowadzony wcześniej monitoring potrzeb firm, który – jak wynika z przedstawionych uprzednio danych, stanowi praktykę istotnej części śląskich instytucji otoczenia biznesu. Znajduje to także odzwierciedlenie w ocenach firm, które w sposób pozytywny (choć nie maksymalny) dostrzegają, że „Aktywność instytucji szkoleniowych bazuje na bieżącym monitoringu potrzeb firm” (Rys. 16.).

Powyższe opinie potwierdzają wyniki badania CATI, przywołanego już uprzednio w ramach niniejszego opracowania (cel 1), a przeprowadzonego wśród przedsiębiorców woj. Śląskiego, którzy również pozytywnie oceniają zmianę w dostępie do informacji, szkoleń i doradztwa, która miała miejsce na przestrzeni ostatnich 5 lat (Rysunek 1), jak też zmiany w zakresie jakości tych usług (omawiane także w przypadku analizy celu 2; Rys. 16.). W tym przypadku ponownie należy odnieść się do kwestii postulatu stworzenia „pakietów usług dla firm o niskiej, średniej i wysokiej innowacyjności, dostosowanych do potrzeb MŚP” - jak bowiem wynika z przywołanych wyników badań, choć pakiety te jednoznacznie nie zostały stworzone, to jednak respondenci badań CATI z sektora MŚP pozytywnie oceniają, że „oferta

szkoleniowo-doradcza w większym stopniu adresowana jest do aktywności innowacyjnej MŚP” (Rysunek nr 16).

Rys. 16. Ocena zmian jakości usług szkoleniowych i doradczych w opinii reprezentantów MŚP (1 – zdecydowanie się nie zgadzam; 5 - zdecydowanie się zgadzam)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI przeprowadzonego wśród MŚP woj. Śląskiego (n=450)

Odnosząc się do czwartego z działań, wskazanych dla osiągnięcia celu szczegółowego – tzn. „opracowania lepszych procedur ułatwiania kontaktów między MŚP, instytucjami B+R i instytucjami wsparcia biznesu”, należy stwierdzić, że jak wskazują wyniki badań literaturowych, w województwie śląskim, nie były podejmowane systemowe działania, których istotę stanowiło by wypracowanie procedur lub też mniej lub bardziej sformalizowanych zasad, określających zasady współpracy pomiędzy tymi środowiskami. Potwierdzają to spostrzeżenia dokonane przez jednego z uczestników zogniskowanego wywiadu grupowego, który stwierdził, że nie wypracowano np. jednego wzorca umów o współpracy pomiędzy firmą a B+R.

Powyższe informacje, w kontekście przywołanych już uprzednio wyników badania CATI przeprowadzonego wśród reprezentantów sektora B+R, z których większość (38 z 50 badanych), deklaruje, że ich instytucja wdrożyła narzędzia lub procedury komercjalizacji, a prawie wszyscy (47 z 50) deklarują podejmowanie inicjatyw, których celem jest nawiązanie współpracy z przedsiębiorcami, prowadzą do wniosku, że działania z tego zakresu podejmowane są indywidualnie przez poszczególne jednostki B+R i nie posiadają charakteru skoordynowanego. W tym świetle, pozytywnego znaczenia nabiera (przywoływane już

uprzednio) zjawisko tworzenia zintegrowanych ośrodków badawczych, które - jak wynika z badania CATI przeprowadzonego wśród reprezentantów sektora B+R, pozytywnie powinno wpłynąć na zwiększenie dynamiki współpracy z przedsiębiorstwami w regionie, jak też na rozwój specjalizacji naukowych zgodnych z oczekiwaniami rynkowymi.

Biorąc pod uwagę przedstawioną powyżej dyskusję, należy stwierdzić, że rozpatrywany cel szczegółowy został zrealizowany w części, tzn. w zakresie odnoszącym się do działania pierwszego (w pełni) oraz trzeciego (zadanie wkrótce zostanie zrealizowane). Niemniej jednak konieczne jest podjęcie bardziej skutecznych i intensywnych działań na rzecz stworzenia spójnego systemu usług wspierających MŚP w regionie, zgodnie z przyjętymi w RSI-S założeniami (w szczególności standaryzacja usług).

O zamiarze doskonalenia już osiągniętych rezultatów w tym zakresie, oraz podjęciu nowych działań, poprzez wzmocnienie zarówno strony „kreowania” informacji poprzez obserwację zjawisk w regionie, jak też ich popularyzację i udostępnianie, świadczy podkreślenie roli tych zagadnień w Programie Wykonawczym na lata 2009-2013, w szczególności w ramach Priorytetu I „Wzrost poziomu wiedzy w zakresie stanu i uwarunkowań proinnowacyjnego rozwoju Województwa Śląskiego w perspektywie 2013+”.

W tym zakresie wskazuje się m.in. na konieczność zarządzania treścią portali udostępniających informacje związane z innowacjami, uatrakcyjnienie ich oferty itp. Jest to szczególnie istotne w obliczu faktu, że jak wynika z przeprowadzonego badania PAPI, prawie 8% (46 na n=601) respondentów spośród badanych przedsiębiorstw wskazuje na fakt, iż barierą w procesie innowacyjnym stanowi brak informacji na temat potencjalnych partnerów, którzy mogli by wesprzeć ten proces, a prawie 40% respondentów tego samego badania (230 na n=601) deklaruje iż czynnikiem pozytywnie wpływającym na decyzję o wprowadzeniu innowacji, jest wiedza na temat pojawienia się nowych możliwości technologicznych. Powyższe dane świadczą więc o tym, że dalsza budowa systemu informacji dla MŚP w regionie jest w pełni uzasadniona.

Cel 18. Wspieranie procesu przewidywania trendów rynkowych

Realizacja celu szczegółowego w postaci „wspierania procesu przewidywania trendów rynkowych”, rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Wzrost wiedzy w środowiskach gospodarczych, sektora B+R, akademickich oraz samorządowych o znaczeniu procesu *foresight* dla rozwoju regionu.
- Utworzenie systemu *foresight*, przy współdziałaniu osób zaangażowanych w innowacje, jednocześnie dysponujące odpowiednią wiedzą i doświadczeniem.

Jak wskazuje prof. J. Stachowicz w przywołanym już w ramach niniejszej analizy opracowaniu⁷⁹, działanie pt. „Wspieranie procesu przewidywania trendów rynkowych”, weszło w skład 7 Priorytetu Programu Wykonawczego na lata 2005-2008 pn. „Kształtowanie gospodarki regionalnej wspieranej silnymi klastrami technologicznymi”. Jednocześnie, cytowany powyżej Autor wskazuje, że na koniec 2007 r., nie można było zaobserwować wypracowania w regionie jednolitego systemu *foresight*⁸⁰, postulując jednocześnie rozpoczęcie realizacji procesu *foresight*, „angażując wszystkie środowiska, które określą, jakie przemysły i technologie posiadają największe możliwości i które mają największe szanse rozwoju. (...)”.

Także badanie ECORYS z 2009 r., potwierdzając znaczenie *foresightu* regionalnego wskazuje na fakt, że choć działania tego rodzaju były w regionie prowadzone, to nie zapewniono „ich ciągłości oraz konsekwencji realizacji wyznaczonych celów”, a także praktycznego wykorzystania ich wyników, wskazując, że w tym kontekście zabrakło „lidera”, który mógłby zaktywizować interesariuszy wokół tego zadania⁸¹.

Przedstawione powyżej opinie sprzed kilku lat, wydają się potwierdzać przeprowadzone w ramach niniejszego badania indywidualne wywiady pogłębione, jak też zogniskowany wywiad grupowy. Jak wskazują ich wyniki, choć wszystkie kluczowe środowiska regionu nie tylko dostrzegły, ale też były zaangażowane w działania o charakterze *foresight*⁸², które dotąd były prowadzone w województwie, to jednak wypowiedzi Respondentów wskazują na brak wypracowania w regionie systemowego podejścia do tego zagadnienia. Co więcej, potwierdza się fakt, że wyniki dotychczasowych prac w tym zakresie nie zostały wykorzystane w praktyce czy to sektorów, czy też regionu jako całości.

Korzystniejsze światło na powyższe zjawisko kieruje analiza wypowiedzi Respondentów badań ilościowych. W przypadku badań CATI, które zostały przeprowadzone na próbie reprezentantów 50 podmiotów sektora B+R z regionu. Jak wynika z ww. badania, częstą praktyką śląskich B+R jest czerpanie wiedzy na temat możliwych kierunków rozwoju z już

⁷⁹ Stachowicz J. (2007): Rekomendacje do przeprowadzonego w 2007 roku monitoringu realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 oraz Programu Wykonawczego 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Katowice, Analiza zlecona przez JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

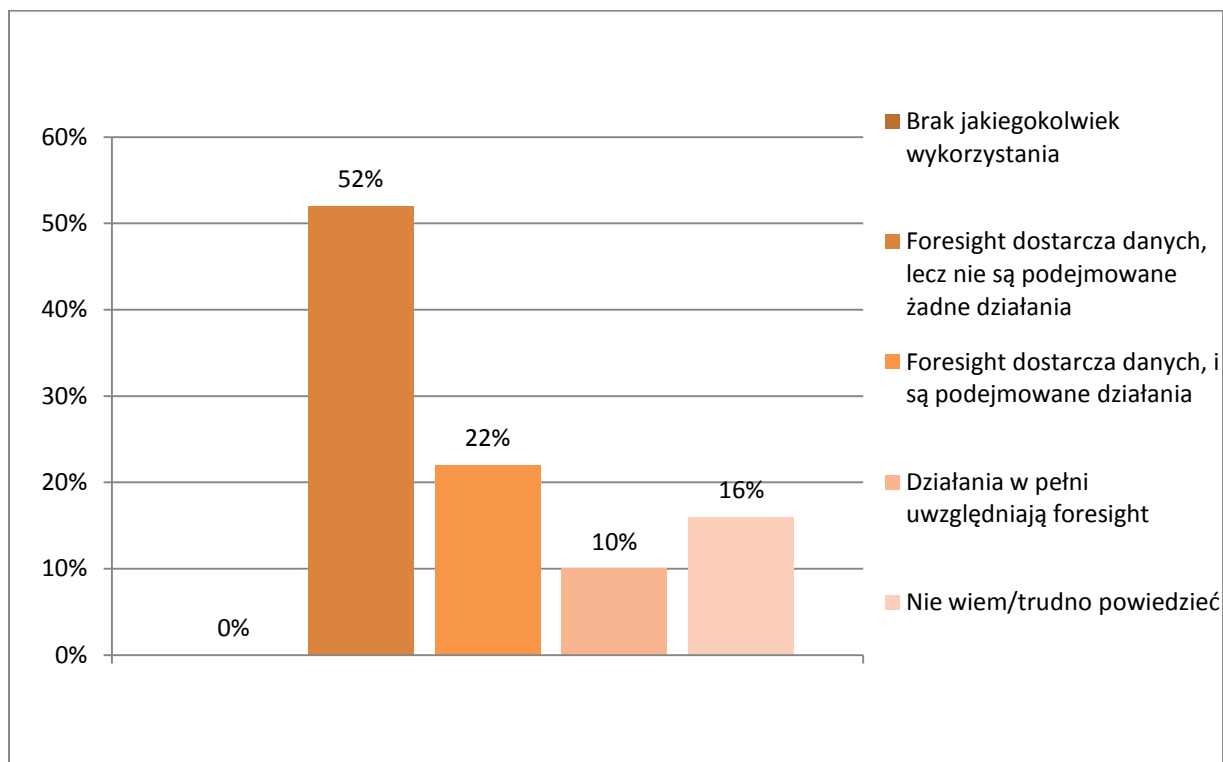
⁸⁰ Tamże, s. 18.

⁸¹ Ecorys Polska (2009): Możliwości rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim. Raport końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, str. 79.

⁸² *Foresight* regionalny „Priorytetowe technologie dla zrównoważonego rozwoju województwa śląskiego”. W realizację tego przedsięwzięcia zaangażowane były takie podmioty jak: Politechnika Śląska w Gliwicach, Główny Instytut Górnictwa w Katowicach, Akademia Ekonomiczna w Katowicach oraz Urząd Marszałkowski. Więcej na ten temat: Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, s. 43.

przeprowadzonych *foresightów*, choć zdecydowana mniejszość jednostek B+R „transferuje” ustalenia *foresight* w praktyczne działania (Rysunek 17).

Rys. 17. Wykorzystanie foresight w działaniach badawczych i wdrożeniowych śląskich jednostek B+R

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI przeprowadzonego wśród jednostek B+R woj. Śląskiego (n=50)

Ponadto – jak wynika z przeprowadzonego badania CATI na grupie 10 klastrów działających w Województwie Śląskim, wiedza z zakresu trendów rynkowych (*foresight*), stanowi czynnik wpływający bardzo pozytywnie na dynamikę rozwoju klastrów. Również opinie pozyskane w trakcie badania CATI przeprowadzonego wśród reprezentantów 90 śląskich instytucji otoczenia biznesu, wskazują na fakt, że wiedza w zakresie trendów rynkowych (*foresight*), jest postrzegana jako najważniejszy czynnik wpływający pozytywnie na dynamikę aktywności proinnowacyjnej tych instytucji.

Także w świetle badania PAPI przeprowadzonego wśród przedsiębiorców, należy wskazać, że zasoby wiedzy, niesione przez *foresight*, są potencjalnie interesujące dla tej grupy (prawie 65% z 601 ankietowanych przedsiębiorców deklaruje istotne znaczenie procesu pogłębiania wiedzy na temat własnej branży), przy czym w kontekście wypowiedzi uczestników zogniskowanego wywiadu grupowego, należy stwierdzić, że postawy te charakteryzują głównie przedsiębiorstwa średnie i duże.

Można więc stwierdzić, że *foresight*, w szczególności w ostatnim czasie, uzyskał istotne miejsce w świadomości kluczowych aktorów regionalnego systemu innowacji

w województwie Śląskim. Swego rodzaju ukoronowanie tego zjawiska, stanowi opracowanie i przyjęcie (w formie uchwały KS RSI) w dniu 11 marca 2011 r. „Programu Rozwoju Technologii 2010-2020”, który określa kierunki rozwoju technologicznego województwa Śląskiego. Należy dodać, że w opracowanie dokumentu, zaangażowane zostało szerokie spektrum interesariuszy regionu, co pozwala mieć nadzieję na wdrożenie jego założeń z sukcesem.

W świetle powyższych informacji, należy stwierdzić, że cel, jakim jest „wspieranie procesu przewidywania trendów rynkowych”, został osiągnięty przy czym należy podkreślić zwiększenie dynamiki działań związanych z jego realizacją w ciągu ostatnich dwóch lat. Obecnie, wszystkie kluczowe środowiska regionalnego systemu innowacji znają narzędzie foresight i doceniają jego znaczenie oraz funkcję, choć poprawy wymaga zwiększenie skuteczności transferu osiągnięć regionu w tym zakresie w praktykę działań interesariuszy. Zjawisko to zostało dostrzeżone m.in. w opiniach sformułowanych przez Ekspertów wchodzących w skład Komisji Śląskiej Rady Innowacji ds. Programu Wykonawczego⁸³, w myśl których foresight winien zostać zaimplementowany, jako „trwały element kształtowania polityki regionalnej, w szczególności w obszarach „wrażliwych”, takich jak problematyka ochrony środowiska”.

Cel 19. Promowanie wzornictwa i projektowania użytkowego

Realizacja celu szczegółowego w postaci „promowania wzornictwa i projektowania użytkowego”, rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności dwóch działań:

- Procesów służących zwiększaniu świadomości MŚP o korzyściach związanych z wzornictwem przemysłowym i projektowaniem użytkowym.
- Połączenia w sieć regionalną rozproszonej oferty usług w zakresie wzornictwa przemysłowego i projektowania użytkowego.

Z formalnego punktu widzenia, powyższe zagadnienia zostały dostrzeżone jako istotne już w pierwszym etapie wdrażania RIS-S, czego przejawem było ich ujęcie w ramach pierwszego priorytetu „Programu Wykonawczego 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”⁸⁴; przystąpiono również do ich praktycznej implementacji. Wyrazem tego jest m.in. opinia wskazana już w grudniu 2007

⁸³ Śląska Rada Innowacji, JKW RIS (czerwiec 2009): Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 10, 56.

⁸⁴ Stachowicz J. (2007): Rekomendacje do przeprowadzonego w 2007 roku monitoringu realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 oraz Programu Wykonawczego 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Katowice, Analiza zlecona przez JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 14.

przez prof. J. Stachowicza⁸⁵, który stwierdził, iż inicjatywy podjęte w regionie do roku 2007, skutecznie przyczyniają się do realizacji celu promowania wzornictwa i projektowania użytkowego i powinny być kontynuowane w przyszłości.

Punktem wyjścia dla przeprowadzenia oceny poziomu wdrożenia RIS-S w powyższym zakresie, jest stwierdzenie, że począwszy od roku 2005 na terenie województwa doszło do dynamicznego rozwoju potencjału instytucjonalnego (rozumianego zarówno jako organizacje, jak i inicjatywy), bezpośrednio nakierowanego na realizację promocji wzornictwa i projektowania oraz budowę powiązań pomiędzy aktorami RSI w tym zakresie. W tym kontekście należy wskazać, że poza kluczową instytucją regionu, jaką stanowi Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, wyodrębnił się kolejny aktywny podmiot (i związane z jego działalnością inicjatywy), jakim jest Zamek Cieszyn. (do 31 grudnia 2010 r. Śląski Zamek Sztuki i Przedsiębiorczości).

Do działań Zamku, które należy przywołać w ramach analizy poziomu wdrożenia rozpatrywanego celu, należą w szczególności:

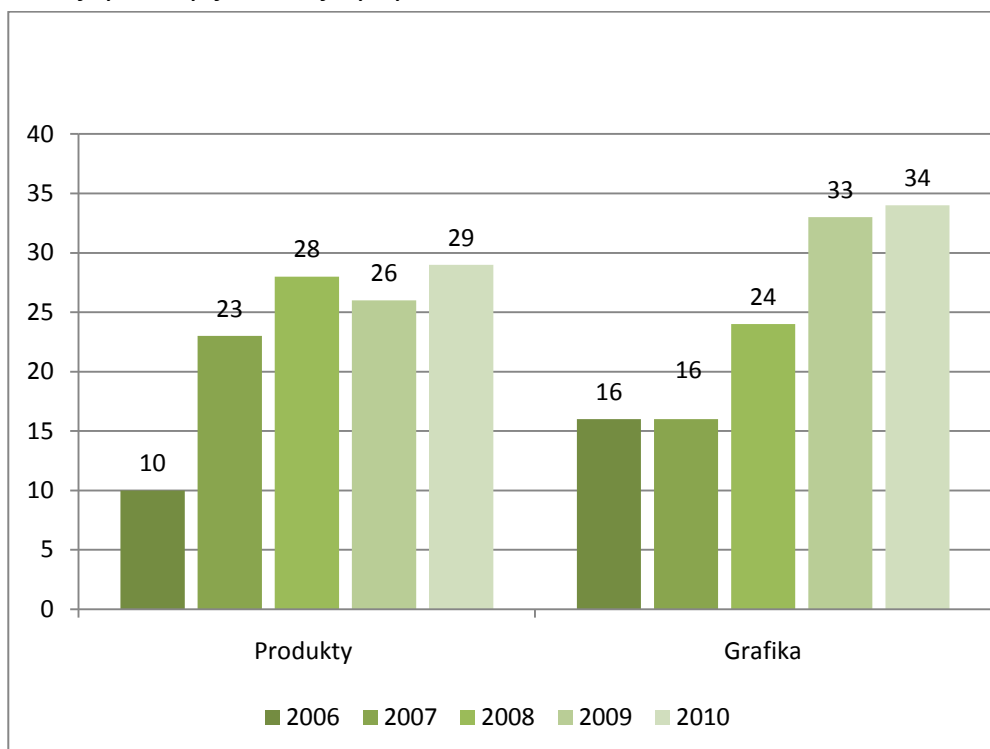
- Projekt „Śląska sieć na rzecz wzornictwa”, który stanowił pierwszą inicjatywę, której celem była adaptacja potencjału wzornictwa dla potrzeb rozwoju śląskiej gospodarki. Jak wskazują realizatorzy projektu, jego efektem było ułatwienie nawiązywania kontaktów pomiędzy przedsiębiorcami a projektantami, oraz rozbudzenie potrzeb w zakresie tego rodzaju współpracy, przy wskazaniu na korzyści z niej płynące⁸⁶.
- Konkurs „Śląska rzecz” którego celem jest „jest wyłonienie i promowanie najlepszych pod względem wzornictwa produktów wdrożonych na terenie województwa śląskiego”⁸⁷. W tym zakresie należy podkreślić istotną funkcję uświadamiającą tej inicjatywy, której dowodem jest stale rosnąca (pierwszy konkurs miał miejsce w roku 2006), liczba uczestników, jak i zgłaszanych propozycji (Rysunek nr 18).

⁸⁵ Stachowicz J. (2007): Rekomendacje do przeprowadzonego w 2007 roku monitoringu realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 oraz Programu Wykonawczego 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Katowice, Analiza zlecona przez JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 16.

⁸⁶ Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, s. 105.

⁸⁷ http://slaskarzecz.zamekcieszyn.pl/regulamin_czytaj.php

Rys. 18. Liczba produktów oraz projektów graficznych zgłoszonych do konkursu „Śląska Rzecz” w kolejnych edycjach inicjatywy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Zamek Cieszyn (Śląski Zamek Sztuki i Przedsiębiorczości w Cieszynie)

Należy podkreślić, że zarówno pierwsza, jak i druga inicjatywa cechuje się nie tylko profesjonalizmem organizacyjnym, czego dowodem jest np. uzyskanie przez projekt „Śląska sieć...” nagród w konkursach na dobre praktyki m.in. w zakresie budowy systemów innowacji, ale przede wszystkim trwałością. Jak bowiem wskazują wyniki indywidualnych wywiadów pogłębionych, projekt „Śląska sieć...” posiada swą kontynuację w ramach projektu „Design Silesia”⁸⁸ (projekt systemowy Samorządu Województwa Śląskiego), a konkurs „Śląska rzecz” jest nieprzerwanie organizowany od roku 2005.

Poza niewątpliwym znaczeniem, jakie powyższe inicjatywy posiadają dla budowy świadomości potrzeb i korzyści płynących z wzornictwa i projektowania, należy podkreślić ich rolę w kreowaniu (choć nie zawsze w ujęciu sformalizowanym) struktur sieciowych oraz partnerstw koncentrujących się wokół tej tematyki. Dowodem tego jest m.in. skład konsorcjum projektowego „Śląskiej sieci...”, skład jury konkursu „Śląska rzecz”, czy też skład konsorcjum projektu „Design Silesia”. Co więcej, projekt „Śląskiej sieci...” stał się bezpośrednią przyczyną zjawiska rozlewania się partnerstwa, gdyż „(...) w trakcie realizacji projektu do grona beneficjentów dołączyły samorządy terytorialne, które szybko odkryły

⁸⁸ <http://www.design-silesia.pl/>

wartość dobrego projektowania przestrzeni publicznej dla zwiększenia atrakcyjności i promocji gminy”⁸⁹.

Jak wynika z jednego z przeprowadzonych wywiadów pogłębionych, grupa zarówno branż, jak i reprezentujących je firm, dostrzegających zalety wzornictwa i projektowania (współpraca z projektantami) staje się coraz bardziej liczna. W tym kontekście, jako wiodące wskazać można branże: medyczną, sportową, spożywczą oraz wyposażenia wnętrz, zaś w odniesieniu do ujęcia geograficznego - największe zainteresowanie tymi zagadnieniami przejawiają firmy subregionu centralnego oraz południowego. Z kolei inni z Respondentów wskazują na przejawy dostrzegania znaczenia tego zjawiska dla kształtowania przestrzeni publicznej (zainteresowanie samorządów, czy forma zaplanowania, wdrożenia oraz ciągłego rozwoju systemu wizualnego kompleksu Euro-Centrum).

Jeżeli chodzi o potencjał instytucjonalny, należy stwierdzić, że masa krytyczna konieczna dla realizacji działań z zakresu promowania wzornictwa i projektowania została osiągnięta. Zarówno bowiem Śląski Zamek Sztuki i Przedsiębiorczości, jak też Akademia Sztuk Pięknych, istnieją, działają i rozbudowują oraz ugruntowują swoją pozycję w tym zakresie. Zamek w chwili obecnej znajduje się w fazie wyodrębniania jako podmiot posiadający własną osobowość prawną (dotychczas w jego imieniu występował samorząd lokalny) co zwiększy elastyczność jego działań, zaś Akademia Sztuk Pięknych rozbudowuje swój potencjał infrastrukturalny i merytoryczny⁹⁰. Niemniej jednak, choć działania podejmowane w regionie w związku z realizacją analizowanego celu szczegółowego charakteryzują się wysoką intensywnością i skutecznością, to jednak proces realizacji wspomnianego celu wciąż trwa. W tym kontekście jako obszar wymagający podjęcia bardziej skoncentrowanych działań, jawi się stworzenie systemu świadczenia usług w zakresie wzornictwa i projektowania, który sprawiłby, że usługi tego rodzaju będą bardziej dostępne.

Dotychczasowe działania w zakresie rozbudowy instytucji zajmujących się wzornictwem i projektowaniem, jak też obecnie realizowane projekty wpisujące się w procesy promowania wzornictwa i projektowania stymulują czynniki, które – w świetle jednego z przeprowadzonych wywiadów – są kluczowe dla dalszego upowszechniania i adaptacji wzornictwa i projektowania wśród przedsiębiorców i do których należą:

- „wzmocnienie edukacji na szczeblu wyższym jak i średnim (wyższa jakość kształcenia projektantów, jak też wzmocnienie ich relacji z sektorem prywatnym,
- promocja i działania kształtujące postawy świadomego konsumenta/użytkownika,
- wykorzystanie "design thinking" w administracji publicznej i usługach,

⁸⁹ Rogut A., Piasecki B., Klepka M. Czyż P. (2009): Dobre praktyki wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji, Warszawa, PARP, s. 105.

⁹⁰ Śląska Rada Innowacji, JKW RIS (czerwiec 2009): Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 87.

- wsparcie innowacyjnych firm i procesów wdrażania szybką i mało biurokratyczną pomocą finansową”.

Obecnie w regionie, realizowane są kolejne projekty związane z promocją wzornictwa i projektowania. Poza wspomnianym wcześniej „Design Silesia”, należy wskazać „Innowacyjny Dizajn lokomotywą śląskiej gospodarki”⁹¹, „innowacyjna współpraca”⁹², oraz konkursy: „Arting”⁹³ oraz wspomniana wcześniej – „Śląska Rzecz”. Należy podkreślić, że – podobnie jak wcześniej przywołane działania – gromadzą one – w różnych konfiguracjach – kluczowych partnerów regionu (Śląski Zamek Sztuki i Przedsiębiorczości, ASP Katowice, Urząd Marszałkowski, Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach). Planowane są również kolejne inicjatywy (np. „Śląski Klaster Dizajnu”).

Podsumowując, należy stwierdzić, że w województwie pojawił się potencjał instytucjonalny niezbędny dla prowadzenia skutecznych form promowania wzornictwa i projektowania, oraz rozpoczął się proces jego integracji oraz realizacji skutecznych działań. **Oznacza to, że obecnie cel określony w treści RSI został osiągnięty** i konieczne jest pogłębienie już istniejących zjawisk integracji partnerów wokół tego celu i koncentracja na działaniach, które pozwolą na przeniknięcie m aspektów wzornictwa oraz projektowania do codzienności funkcjonowania instytucji posiadających kontakt z przedsiębiorstwami (rola IOB), których działania (informacyjne) stanowiłyby element komplementarny do potencjału regionu w zakresie świadczenia usług w zakresie wzornictwa i projektowania oraz do potencjału liderów tego obszaru, prowadzących działania promocyjne (Zamek Cieszyn) oraz kreujących potencjał merytoryczny (ASP).

Cel 20. Zwiększenie wykorzystania prawa własności intelektualnej

Realizacja celu szczegółowego, jakim jest „zwiększenie wykorzystania własności intelektualnej”, oceniana była poprzez pryzmat dwóch następujących działań wskazanych w RIS-S:

- działania w zakresie zwiększania wykorzystania własności przemysłowej,
- usprawnienia działań promocyjnych, informacyjnych oraz doradczych w zakresie ochrony znaków towarowych, wzorów przemysłowych i patentów.

Punktem wyjścia dla dyskusji poziomu osiągnięcia powyższego celu, jest stwierdzenie, że powyższy cel szczegółowy stał się udziałem Programu Wykonawczego na lata 2005-2008 (Priorytet pierwszy).

Ocena stanu realizacji powyższego celu, dokonana pod koniec 2007 r., przez prof. J. Stachowicza, wskazuje na fakt, że już w przywołanym powyżej momencie, cel ten był w zaawansowanym stadium realizacji. Jak bowiem wskazywał przywołany Autor, „realizacja

⁹¹ <http://www.innowacyjny-dizajn.pl/>

⁹² Projekt międzynarodowy.

⁹³ <http://www.arting.com.pl/>

[tego celu], wymaga (...) odpowiednich usług doradczych z tego obszaru udostępnianych zainteresowanym przedsiębiorcom.

Wszystkie trzy sieci transferu technologii (Regionalna Sieć Promocji i Transferu Technologii - RSPTT, Ogólnopolska Sieć Transferu Technologii i Wsparcia Innowacyjności MŚP - STIM, Innovation Relay Centre - IRC), mają w swojej ofercie usługi tego rodzaju⁹⁴. Należy dodać, że wszystkie powyżej wskazane inicjatywy, funkcjonują także obecnie (styczeń 2011 r.). Co więcej, w bieżącej perspektywie finansowej pojawiają się dodatkowe przedsięwzięcia z tego zakresu. Jak wskazują wyniki przeprowadzonych indywidualnych wywiadów pogłębionych, działania z tego zakresu realizowane są m.in. przez Regionalną Izbę Gospodarczą w Katowicach, która m.in. prowadzi projekt promujący tematykę ochrony własności intelektualnej w ramach projektu finansowanego ze środków PO IG (Działanie 5.4.2.), czy projekt „Popularyzacja wiedzy o ochronie własności przemysłowej w inkubatorach przedsiębiorczości i technologicznych” realizowany ze środków tego samego Działania przez ARR SA w Bielsku Białej.

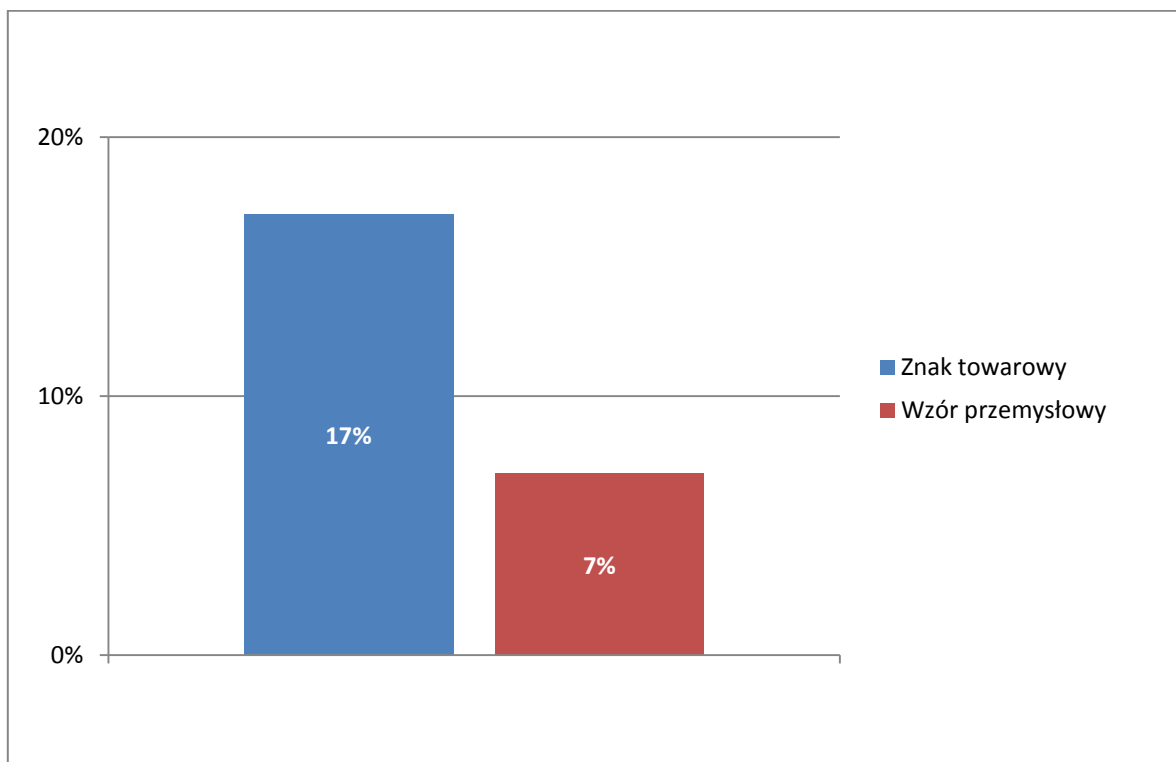
Należy dodać, że działania tego rodzaju są uzupełniane przez prowadzony przez śląskie IOB monitoring potrzeb MŚP w tym zakresie (36 IOB z 90 badanych w ramach CATI stwierdziło, że podejmuje działania tego rodzaju, w tym 18 – że są to działania ciągłe) i że zmiany w prawodawstwie w zakresie ochrony własności przemysłowej, stanowią jeden z najważniejszych czynników wpływających na dynamikę aktywności proinnowacyjnej badanych IOB.

O tym, że intensyfikacja działań zmierzających do praktycznego stosowania praw własności przemysłowej, a także działania promocyjne, informacyjne oraz doradcze w zakresie ochrony znaków towarowych, wzorów przemysłowych i patentów, znajdują swe uzasadnienie w potrzebach regionu, świadczą wyniki przeprowadzonych badań ankietowych PAPI – poziom praktycznego wykorzystania tego rodzaju rozwiązań jest bowiem wśród badanych przedsiębiorców bardzo niski (Rysunek nr 19).

Niemniej jednak, jak wynika z jednego z przeprowadzonych wywiadów pogłębionych, obecny poziom znajomości zagadnień związanych z prawami własności intelektualnej, jest bezwzględnie wyższy, niż kilka lat temu. Potwierdzają to wyniki badania CATI przeprowadzonego wśród przedsiębiorców, przywołane w ramach oceny pierwszego celu szczegółowego, zgodnie z którymi, 59% Respondentów korzystało z zewnętrznych informacji na temat aktów prawnych dotyczących ochrony własności przemysłowej.

⁹⁴ Por. Stachowicz J. (2007): Rekomendacje do przeprowadzonego w 2007 roku monitoringu realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 oraz Programu Wykonawczego 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Katowice, Analiza zlecona przez JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 14.

Rys. 19. Odsetek przedsiębiorców deklarujących posiadanie praw ochronnych na znak towarowy, i praw ochronnych na wzór przemysłowy w świetle badania PAPI

Źródło: opracowanie własne w oparciu o wyniki badania PAPI (n=601)

Przeprowadzone indywidualne wywiady pogłębione pozwoliły na bliższe rozpoznanie ról i warsztatu działań, jakie pełnią instytucje otoczenia biznesu w zakresie popularyzacji wiedzy nt. znaczenia praw własności przemysłowej. Jak wynika z jednego z wywiadów, rola instytucji otoczenia biznesu w tym względzie ogranicza się (i stan ten powinien zostać utrzymany) do przekazania przedsiębiorcom podstawowych informacji na ten temat oraz do stworzenia warunków do uzyskania przez nich wiedzy bezpośrednio od specjalistów. Niemniej jednak, jak zaznaczono w rozmowie, to właśnie dostęp do ekspertów (np. rzeczników patentowych, prawników), którzy stanowią kluczową kadrę szkoleń czy spotkań poświęconych tej tematyce, stanowi kluczową barierę, która utrudnia realizację tego zadania.

W kontekście powyższych wyników, należy stwierdzić, że **omawiany cel szczegółowy wciąż znajduje się na etapie realizacji**. Choć inicjatywy podejmowane w zakresie wspierania wykorzystania własności przemysłowej oraz promocji, usługi informacyjnych, doradczych i szkoleniowe w zakresie ochrony znaków towarowych, wzorów przemysłowych i patentów są trwałe i wciąż pojawiają się nowe, to jednak wciąż wykorzystanie tych narzędzi przez przedsiębiorstwa regionu jest niskie.

Cel 21. Wspieranie kultury innowacyjnej w systemie edukacji

Realizacja celu szczegółowego w postaci „wspieranie kultury innowacyjnej w systemie edukacji”, rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Zwiększania zainteresowania kadry zarządzającej i pedagogicznej w szkołach/uczelnianach rozwojem przedsiębiorczości i kreatywności uczniów oraz studentów, ich umiejętności podejmowania ryzyka i pracy zespołowej.
- Opracowania i wdrażania programów nauczania w szkołach i uczelniach, w zakresie przedsiębiorczości i kreatywności, podejmowania ryzyka i pracy zespołowej.
- Realizacja powyższego zadania, znalazła swe odzwierciedlenie w celu 6 Programu Wykonawczego na lata 2005-2008 pt. „Rozwijanie kultury innowacyjnej w regionie”.

Jak wskazuje analiza danych zastanych, w regionie podjętych zostało wiele działań wpisujących się w powyższą tematykę. Jako przykłady wskazać można w tym zakresie⁹⁵:

- Regionalny Fundusz Stypendiów Doktoranckich (Sieć BioMedTech Silesia),
- Śląski Miesiąc Kreatywności (Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości),
- Młodzi przedsiębiorcy, innowacyjny region (Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Fundusz Górnośląski),
- Zainicjowanie działalności BNI Polska sp. z o.o.,
- Stowarzyszenie Forum Firm Miasta Radlin.

Jak wskazuje analiza wyników badań, przeprowadzonych w I połowie 2009 roku przez Grupę Gumułka, odnotować należy zmianę mentalności nauczycieli (głównie szkoły średnie), w odniesieniu do zagadnień związanych przedsiębiorczością, czego pozytywnym skutkiem jest zachęcanie uczniów do udziału w konkursach i wykładach, pozytywnie wpływających na poziom umiejętności i postawy przedsiębiorcze⁹⁶. Przykładem tego może być inspirowanie przez dydaktyków uczniów do prowadzenia pierwszych prac badawczych, jak miało to miejsce w przypadku I L.O. w Pszczynie czy też działania podejmowane w II L.O. w Gliwicach (Klub Net)⁹⁷. Konkluzję tę potwierdzają także wyniki badania ECORYS⁹⁸ z 2009 r., wskazujące

⁹⁵ Kowalska B. (maj 2009): Stan wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego, Jednostka Koordynująca Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji w ramach Innoobservator Silesia. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 17

oraz Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek. B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, s. 35.

⁹⁶ Grupa Gumułka. Kancelaria Prawa Finansowego (2009): Wykonanie badań ankietowych w zakresie wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Raport Końcowy. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 38.

⁹⁷ Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek. B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, s. 35 i s. 37.

na fakt, że w regionie „coraz powszechniejsze staje się profilowanie przedmiotów nauczania, zarówno w szkołach średnich, jak i wyższych, pod kątem potrzeb rynku, co z kolei przekłada się na tworzenie kultury innowacyjnej, kultury przedsiębiorczości”. Także badania CATI, przeprowadzone w ramach niniejszego projektu badawczego wykazały, że zdecydowana większość (35 z 50 poddanych badaniu) ankietowanych szkół wyższych i jednostek B+R realizuje inicjatywy/projekty, których istotą jest promocja kultury innowacyjnej⁹⁹. Zmiana w zakresie zainteresowania kadry, zarówno szkół, jak i uczelni (których kadra „wspiera” niejako działania szkół w tym zakresie¹⁰⁰), przekłada się na zatem na rzeczywiste działania kierowane do młodzieży. Szczęólnego podkreślenia wymagają w tym względzie działania szkół wyższych, w których podejmowane są inicjatywy promujące postawy pro-przedsiębiorcze i proinnowacyjne.

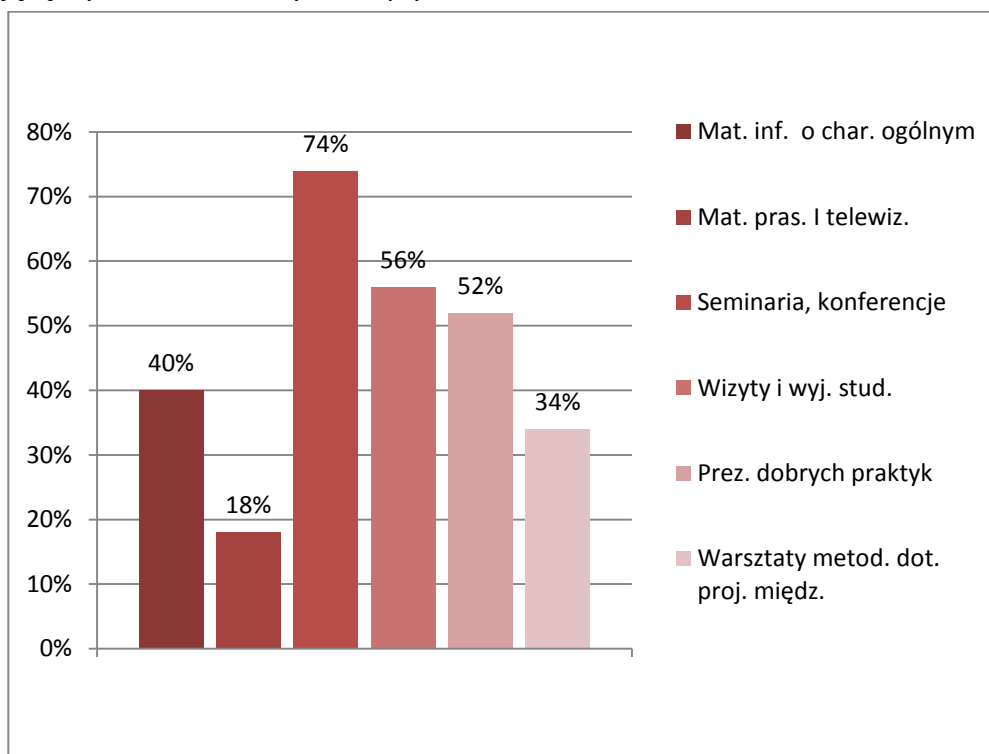
Jak zauważono powyżej, czynnikiem sukcesu, decydującym o uruchomieniu inicjatyw kierowanych do młodzieży, jest wykreowanie postawy proinnowacyjnej wśród kadry jednostek naukowych. Jak wskazują wyniki badania CATI, przeprowadzonego wśród 50 tego typu placówek (szkoły wyższe, jednostki B+R), do najsukuteczniejszych pod tym względem mechanizmów, należą seminaria i konferencje oraz prezentacje dobrych praktyk (Rysunek nr 20).

⁹⁸ Polska (2009): *Możliwości rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim. Raport końcowy*, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 56.

⁹⁹ Należy dodać, że w świetle badania CATI, przeprowadzonego wśród reprezentantów 90 śląskich instytucji otoczenia biznesu, także i ten sektor deklaruje pozytywne oddziaływanie na promocję i kreowanie kultury innowacyjnej wśród naukowców i studentów. Respondenci zadeklarowali bowiem, że rola ich instytucji nie jest w tym zakresie marginalna. Dowodem tego może być angażowanie się instytucji otoczenia biznesu, jako partnerów w projektach promujących przedsiębiorczość akademicką.

¹⁰⁰ Np. jak wynika z cytowanego raportu Grupy Gumułka *„Uczelnie prowadzą także różnorodne działania wspomagające inne placówki oświatowe w krzewieniu postaw przedsiębiorczych np. Święto liczby PI, wykłady, wystawy, pokazy dla uczniów szkół średnich”*. Por. Grupa Gumułka. Kancelaria Prawa Finansowego (2009): *Wykonanie badań ankietowych w zakresie wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Raport Końcowy*. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 8.

Rys. 20. Siła oddziaływania mechanizmów promujących innowacyjność na zmianę postaw kadry szkół wyższych i jednostek B+R (n=50) jako % wskazań na daną metodę jako posiadającą wysoki i bardzo wysoki wpływ

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania CATI wśród jednostek B+R

Należy zaznaczyć, że czynnikiem, który pozytywnie wpłynął na wzrost liczby projektów, których istotę stanowi podnoszenie poziomu kultury innowacyjnej, jest uruchomienie środków perspektywy finansowej na lata 2007-2013. W tym przypadku zwrócić należy uwagę w szczególności na inicjatywy realizowane w ramach VII oraz VIII Osi Priorytetowej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w tym – zarówno projekty realizowane przez beneficjentów indywidualnych, jak też projekty systemowe. Jak wynika z przeprowadzonych wywiadów pogłębionych, w szczególności podkreślić należy inicjatywy finansowane ze środków działania 8.2.1. (wsparcie stypendialne dla doktorantów, realizujących projekty wpisujące się w założenia Regionalnej Strategii Innowacji, czy promocja i wspieranie inicjatyw „przedsiębiorczości akademickiej”), które realizowane są zarówno przez uczelnie, jak też i inne podmioty regionu (np. Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach).

W przypadku działań systemowych, w świetle przeprowadzonych wywiadów pogłębionych, podkreślić należy aktywność Urzędu Marszałkowskiego oraz zaangażowanych w te inicjatywy partnerów z regionu, którzy wspólnie realizują działania „Kadry dla innowacji”, jak też inicjatywę kształcenia „animatorów sieci”, którzy świadczyć mają funkcje szkoleniowo – doradcze na terenie całego województwa. Tego rodzaju działania, podejmowane w ramach projektu systemowego Urzędu Marszałkowskiego „Zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego”, posiadają więc charakter kreowania rozwiązań o charakterze systemowym. Ponadto, w ramach projektu systemowego realizowane są spotkania informacyjne (konferencje) kierowane do szerokiego

spektrum interesariuszy systemu innowacji: przedsiębiorców, sfer nauki, badań i rozwoju. Z kolei, jak wynika z innych przeprowadzonych wywiadów, partnerzy Urzędu w projekcie (Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Politechnika Śląska, Główny Instytut Górnictwa, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach), koncentrują się na realizacji zadania, w zakresie opracowywania i wdrażania programów nauczania w szkołach i uczelniach w zakresie przedsiębiorczości i kreatywności, podejmowania ryzyka oraz pracy w zespołach, opracowywania i wdrażania działań promujących przedsiębiorczość i innowacyjność wśród uczniów i studentów.

Podsumowując, należy stwierdzić, że rozpatrywany **cel szczegółowy, został jak dotąd zrealizowany w części**. W regionie podejmowane są bowiem działania pozytywnie oddziałujące na poziom kreatywności i postawy przedsiębiorcze zarówno wśród młodzieży szkół średnich, jak też studentów (oraz kadry) uczelni wyższych, zauważalny jest także wzrost poziomu zainteresowania dydaktyków (i nie tylko) tego rodzaju działaniami. Niemniej jednak dostrzec można także problemy w realizacji tego procesu. Jak wskazuje jeden z Respondentów indywidualnych wywiadów pogłębionych, zapytany o działania w zakresie promowania kultury innowacyjnej: „każdy próbuje dołożyć swoją cegiełkę do tego typu działań. Ciągłe jednak (...) brak koordynacji na szczeblu ponad beneficjentami”. Nie sposób także pominąć istotnego problemu o randze systemowej, który został wyeksponowany w trakcie zogniskowanego wywiadu pogłębionego, a odnoszącego się do zagadnienia kształtowania i wspierania postaw proinnowacyjnych i proprzedsiębiorczych wśród studentów i kadry naukowej (przedsiębiorczość akademicka). W trakcie spotkania stwierdzono bowiem, że prowadzone działania promocyjne (szkolenia, doradztwo skierowane do osób zainteresowanych podjęciem działań w zakresie przedsiębiorczości akademickiej), nie rozwiązują istotnego problemu ograniczeń, jakie napotykają takie osoby w samym systemie szkolnictwa na poziomie wyższym (duże obciążenie dydaktyką, mentalność i niechęć do zmian w strukturach uczelni). Stwierdzono jednak, że problemy te nie mogą być rozwiązane na poziomie regionu, jako wynikające z regulacji na poziomie centralnym.

Cel 22. Wspieranie powstawania nowych firm

Realizacja celu szczegółowego w postaci „wspierania powstawania nowych firm”, rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Opracowanie i wdrożenie przez instytucje sektora B+R wspólnego podejścia do tworzenia nowych firm innowacyjnych (wraz z procedurami ułatwiającymi ich powstawanie oraz doprecyzującymi kwestie związane z własnością intelektualną).
- Opracowania i wdrożenia przez wyższe uczelnie programów nauczania i działań promocyjnych zachęcających studentów do tworzenia firm innowacyjnych.
- Rozbudowanie parków technologicznych i inkubatorów technologicznych jako narzędzia ułatwienia dostępu powstającym nowym innowacyjnym MŚP do infrastruktury oraz wiedzy sektora B+R.

- Opracowanie i wdrożenie metodologii procedur dotyczących możliwości realizowania w parkach technologicznych projektów badawczych opracowanych w instytucjach sektora B+R.

Realizacja ww. celu, stała się przedmiotem Priorytetu 9 Programu Wykonawczego na lata 2005-2008. Odnosząc się do trzeciego z przedstawionych powyżej działań, należy wskazać, że jak wynika z analizy źródeł literaturowych, w województwie Śląskim zaobserwować można wysoką aktywność w tym zakresie, której praktycznym przejawem są m.in. takie przedsięwzięcia jak ¹⁰¹:

- „Tworzenie sektorowych sieci współpracy i struktur wspierających w województwie śląskim” (Politechnika Śląska w Gliwicach),
- Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (powstałe w takich ośrodkach akademickich jak: Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania w Katowicach, Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Chorzowie, Politechnika Częstochowska, Regionalne Centrum Inkubacji),
- Beskidzki Inkubator Technologiczny,
- Park Naukowo Technologiczny Technopark Gliwice sp. z o. o. (Politechnika Śląska w Gliwicach, Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna SA, Miasto Gliwice),
- Sieć Efektywnej Komercjalizacji Technologii (Miasto Gliwice).

Powyższe obserwacje potwierdzają wyniki badania przeprowadzonego w 2009 roku przez ECORYS¹⁰². W tym miejscu należy jednak stwierdzić, że choć zespół badawczy przywołanego powyżej Wykonawcy zwrócił uwagę na znaczną liczbę inicjatyw takich jak centra transferu technologii, parki technologiczne i inkubatory przedsiębiorczości, to wskazał jednocześnie na fakt, że podmioty te nie do końca realizują postawione przed nimi cele. Jak bowiem wynikało z opinii Respondentów poddanych badaniu przez ECORYS, działania ww. podmiotów nie odpowiadały „potrzebom stymulowania interakcji, przepływu kadr i wiedzy”, czego przyczynę utożsamiano z wczesnym etapem ich rozwoju; niemniej jednak wskazywano także na to, że główną ofertę tego rodzaju podmiotów stanowi wynajem powierzchni i zapewnienie obsługi księgowej lub prawnej, natomiast funkcje związane ze wspieraniem transferu wiedzy odgrywają rolę marginalną. Należy jednak stwierdzić, że druga z przywołanych opinii powinna być rozpatrywana bezwzględnie w kontekście pierwszego ze spostrzeżeń. Jak bowiem wynika z indywidualnych wywiadów pogłębionych, przeprowadzonych z reprezentantami instytucji otoczenia biznesu w ramach niniejszego badania, zjawisko braku podejmowania przez organizacje prowadzące parki i inkubatory technologiczne aktywnych działań na rzecz nowych przedsięwzięć, wynikało z braku w regionie narzędzi, które mogły by „pomagać” tymże instytucjom w prowadzeniu tego rodzaju działań. W opinii jednego z Respondentów, sytuacja ta zasadniczo uległa zmianie

¹⁰¹ Por.: cytowane uprzednio opracowania autorstwa prof. J. Stachowicza (s. 22-28), oraz B. Kowalskiej (s. 16), a także publikacja „Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji”.

¹⁰² Ecorys Polska (2009): Możliwości rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim. Raport końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 60.

przede wszystkim w momencie pojawienia się w regionie wsparcia (Działanie 3.1. PO IG), którego docelowym przeznaczeniem jest „wejście” kapitałowe w obiecujące przedsięwzięcia technologiczne¹⁰³, lecz także i innych form (np. Poddziałania 5.4.2. PO IG), ułatwiających przedsiębiorcom zlokalizowanym w parkach i inkubatorach dostęp do wiedzy¹⁰⁴. W chwili obecnej za wcześnie jest jednak mówić o działaniach w zakresie opracowywania i wdrażania metodologii procedur dotyczących możliwości realizowania w parkach technologicznych projektów badawczych opracowanych w instytucjach sektora B+R (działanie czwarte). W odniesieniu do działania pierwszego, należy wskazać, że badania przeprowadzone

w ramach niniejszego projektu, pozwalają na postawienie tezy, że na styczeń 2011 r., w większości śląskich jednostek sektora B+R istnieją procedury w zakresie komercjalizacji technologii. Jak bowiem wynika z przeprowadzonego wśród 50 jednostek B+R badania CATI, reprezentanci dwunastu podmiotów odpowiedzieli przecząco na pytanie, czy w ich instytucjach zostały wdrożone procedury/narzędzia komercjalizacji technologii. Z kolei wyniki zogniskowanego wywiadu grupowego wskazują, że działania te posiadają raczej charakter specyficzny dla każdej instytucji oddzielnie, a nie stanowią wynik wypracowanego przez sektor, wspólnego podejścia w tym zakresie. W konsekwencji, należy stwierdzić, że zagadnienia związane z problematyką własności intelektualnej (wspomniane powyżej w odniesieniu do działania czwartego), powinny stać się przedmiotem działań promocyjnych, kierowanych nie tylko do sektora przedsiębiorców, lecz także B+R.

Analizując problematykę „wspierania powstawania nowych innowacyjnych firm” w województwie śląskim w kontekście drugiego z działań tj. „opracowania i wdrożenia przez wyższe uczelnie programów nauczania i działań promocyjnych zachęcających studentów do tworzenia firm innowacyjnych”, należy zaznaczyć, że zagadnienie to częściowo pokrywa się z problematyką kreowania kultury innowacyjnej w środowisku akademickim, omówioną w ramach dyskusji realizacji celu „Wspieranie kultury innowacyjnej w systemie edukacji”, w części poświęconej działaniom oraz ograniczeniom, jakie mają miejsce w odniesieniu do wspierania oraz inicjowania przedsiębiorstw akademickich, które stanowią „wzorcowy” przykład innowacyjnego przedsięwzięcia. W tym kontekście należy przypomnieć, że w województwie zauważyć można wiele inicjatyw realizowanych zarówno przez uczelnie, jak też inne podmioty, których celem jest wsparcie osób zainteresowanych tego rodzaju działalnością poprzez szkolenia i doradztwo. Odzwierciedleniem tego są wyniki badania, przeprowadzonego przez Grupę Gumułka, w 2009 r.¹⁰⁵, zgodnie z którymi jedynie 30,8 % respondentów z uczelni wyższych regionu, wskazało, że działania w tym zakresie nie są

¹⁰³ Obecnie w regionie realizowanych jest kilka inicjatyw w ramach przywołanego programu dotacji. Przykładem jest projekt „TechnoBit Venture – wiedza i kapitał dla innowacji”, realizowany przez ARR SA w Bielsku Białej (prowadzącej inkubator technologiczny) oraz projekt „Kapitał dla Energii”, realizowany przez Euro – Centrum (prowadzącej Park Naukowo – Technologiczny).

¹⁰⁴ Przykładowo w ramach tego poddziałania ARR SA w Bielsku Białej realizuje projekt „Popularyzacja wiedzy o ochronie własności przemysłowej w inkubatorach przedsiębiorczości i technologicznych”.

¹⁰⁵ Grupa Gumułka. Kancelaria Prawa Finansowego (2009): Wykonanie badań ankietowych w zakresie wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Raport Końcowy. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 6.

podejmowane przez placówkę, w której pracują. Do głównych przejawów tej aktywności należą: przedstawianie studentom zalet otwierania firm innowacyjnych, porady w zakresie prowadzenia tego rodzaju działalności, czy też znalezienie partnera gospodarczego; potwierdzają to także wyniki badań prowadzonych wśród studentów stwierdzających, że są świadomi istnienia oferty wsparcia w tym zakresie (61,5% respondentów wskazuje na znajomość takich działań).

W świetle wyników prac Grupy Gumułka, jak też własnej analizy zakresu form wsparcia, jakie oferowane są młodym osobom zainteresowanym uruchomieniem firmy innowacyjnej, należy jednak stwierdzić, że działania te powinny – poza przekazaniem niezbędnej wiedzy – oferować możliwość wskazania źródeł finansowania tego rodzaju przedsięwzięć. Należy stwierdzić, że w tym zakresie powinny zostać wykorzystane atuty, jakie oferują – wymienione wcześniej – projekty realizowane w regionie w ramach Działania 5.3. PO IG, w których ramach przewiduje się wsparcie kapitałowe nowych, obiecujących inicjatyw.

Rozpatrując zagadnienie „powstawania nowych firm innowacyjnych”, nie sposób pominąć w rozważaniach roli i stanu sektora finansowego, które zasila nowe przedsięwzięcia środkami finansowymi. Choć aktywność tego rodzaju podmiotów, nie została zaliczona do katalogu działań, które powinny zostać poddane analizie w kontekście realizacji rozpatrywanego celu szczegółowego, należy stwierdzić, że wgląd w stan tego sektora jest pożądany, tym bardziej, że działanie z zakresu „Utworzenia Regionalnego Systemu Finansowania Rozwoju MŚP w zakresie innowacji” stało się przedmiotem celu 3 Programu Wykonawczego na lata 2005-2008. Ponadto, jak wskazują wyniki przeprowadzonego badania PAPI wśród przedsiębiorców, „bezpośrednie wsparcie w postaci grantów inwestycyjnych” stanowi jeden z najbardziej pożądanych (po ulgach podatkowych i obniżeniu stawek podatkowych), form wsparcia procesu innowacyjnego. W tym kontekście należy wskazać, że jak wynika z analizy źródeł literaturowych, w województwie śląskim, wykreowanych zostało w ostatnich latach¹⁰⁶ wiele instytucji których funkcję stanowić miało dofinansowywanie przedsięwzięć innowacyjnych. W tym zakresie wskazać można m.in. na: inicjatywy Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach, Silesia Fund sp. z o.o. czy SATUS sp. z o.o.

Podsumowując, należy stwierdzić, że **cel szczegółowy**, jakim jest „wspieranie powstawania nowych firm innowacyjnych”, **rozumiany jako funkcjonowanie w regionie kompletnego systemu wsparcia w zakresie inicjowania, tworzenia i funkcjonowania firm innowacyjnych, został jak dotąd zrealizowany w części**. Istnieją bowiem w chwili obecnej elementy, które wpisują się w filozofię funkcjonowania tego mechanizmu (podsystem finansowania przedsięwzięć; a także podmioty podsystemu wsparcia doradczego czy promocyjnego) niemniej jednak oferta ta dopiero jest budowana. Brak jest także spójnego podejścia reprezentowanego przez sektor B+R do tego rodzaju inicjatyw oraz podmioty odpowiedzialne za transfer technologii (szerzej na ten temat w omówieniu celu 23).

¹⁰⁶ Kowalska B. (maj 2009): Stan wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego, Jednostka Koordynująca Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji w ramach Innoobservator Silesia. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 16.

Cel 23. Ułatwianie transferu technologii

Realizacja celu szczegółowego w postaci „Ułatwienie transferu technologii”, rozpatrywana była poprzez pryzmat intensywności oraz skuteczności następujących działań:

- Stworzenie i rozwój instytucjonalnego systemu transferu technologii (sieci ośrodków wspierania innowacji i transferu technologii; branżowych instrumentów transferu technologii).
- Zwiększenie wiedzy MŚP o dostępnych formach transferu technologii i sposobie ich wykorzystania.
- Opracowanie i wdrażanie procedur ułatwiających transfer technologii pomiędzy instytucjami B+R a firmami.
- Wspieranie konsolidacji wśród MŚP dla optymalnego wykorzystania potencjału transferowanych technologii.

Zagadnienie „ułatwienia transferu technologii”, stanowiło element pierwszego Priorytetu Programu Wykonawczego na lata 2005-2008.

Kwestie „stworzenia systemu transferu technologii”, a także kolejnych działań wpisujących się w zakres celu cząstkowego pt. „ułatwienie transferu technologii” w postaci „zwiększenia wiedzy MŚP o dostępnych formach transferu technologii i sposobie ich przeprowadzenia”, a także „opracowania i wdrażania procedur ułatwiających transfer technologii poprzez alokację personelu pomiędzy instytucjami B+R a firmami” zostały częściowo zasygnalizowane wcześniej, jako odnoszące się do zagadnienia związanego z tworzeniem nowych innowacyjnych firm.

Biorąc pod uwagę pierwsze z wymienionych działań, w świetle analizy danych zastanych należy stwierdzić, że analizowany cel szczegółowy nosi w chwili obecnej symptomy realizacji. Już bowiem pod koniec 2007 r.,¹⁰⁷ w regionie wskazać można było na występowanie wielu struktur o charakterze sieciowym, których funkcję stanowił transfer technologii. W tym kontekście wymienić można inicjatywy takie jak: Regionalna Sieć Promocji i Transferu Technologii (RSPTT; inicjatywa regionalna), Ogólnopolska Sieć Transferu Technologii i Wspierania Innowacyjności MŚP (STIM; inicjatywa ogólnopolska), Innovation Relay Centre - Ośrodki Przekazu Informacji (IRC; inicjatywa międzynarodowa), przy czym należy dodać, że jedna z tych inicjatyw (RSPTT) została doceniona jako dobra praktyka w zakresie świadczenia „usług dla innowacji”¹⁰⁸. Jako kolejne regionalne (choć nie sieciowe) inicjatywy w tym

¹⁰⁷Por. Stachowicz J. (2007): Rekomendacje do przeprowadzonego w 2007 roku monitoringu realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 oraz Programu Wykonawczego 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Katowice, Analiza zlecona przez JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 14.

¹⁰⁸ „Dobre praktyki wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji”, PARP, Warszawa, 2009, a także: B. Kowalska, Stan wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego, Jednostka Koordynująca Wdrażanie

zakresie, wskazać można Śląskie Centrum Zaawansowanych Technologii czy Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii (także wyróżnione jako dobre praktyki)¹⁰⁹.

W tym kontekście dodać należy także inicjatywy branżowe, takie jak przedsięwzięcia realizowane przez Śląski Zamek Sztuki i Przedsiębiorczości w Cieszynie (Śląska Sieć na Rzecz Wzornictwa)¹¹⁰ czy też Instytut ITAM (Sieć współpracy Normalizacyjno – Technicznej Śląskiego Przemysłu Medycznego).

Podsumowując, system transferu technologii w województwie śląskim bez wątpliwości posiada cechy sieciowe, choć system ten opiera się w dużej mierze na inicjatywach sieciowych realizowanych w skali krajowej (STIM), czy międzynarodowej (IRC). Z jednej strony stanowi to niewątpliwą zaletę (dostęp do źródeł wiedzy innych niż regionalne, bez konieczności ponoszenia dodatkowych nakładów na kreowanie nowych powiązań), lecz z drugiej – zagrożenie związane z możliwością decyzji o zaprzestaniu funkcjonowania takich sieci, które mogą zostać podjęte poza regionem. Wskazuje to na konieczność wzmocnienia niewątpliwie silnej strony regionu, jakimi są przywołane powyżej sieci organizowane w skali regionalnej, oraz stymulowanie powiązań pomiędzy tymi przedsięwzięciami z zakresu transferu technologii, które działają w rozproszeniu.

W świetle przeprowadzonych indywidualnych wywiadów pogłębionych, należy stwierdzić, że równoległe z działaniami wzmacniającymi trwałość już istniejących powiązań sieciowych i kreowanie nowych, w zakresie transferu technologii powinny być podejmowane działania o charakterze promocji tego zagadnienia wśród przedsiębiorców. Jak bowiem wskazuje jeden z respondentów indywidualnych wywiadów pogłębionych, przedsiębiorcy „nie są do końca świadomi”, jak wygląda proces transferu technologii i jakich efektów oczekiwać po tym mechanizmie.

Dodatkowo należy podkreślić zdiagnozowany uprzednio brak opracowania i wdrożenia w regionie procedur ułatwiających transfer technologii pomiędzy instytucjami B+R a firmami, choć można wskazać na fakt, że jak wskazują wyniki opracowania ECORYS¹¹¹ istnieją pojedyncze przykłady instytucjonalnej regulacji tego rodzaju działań (np. aby dostać się na stanowisko adiunkta na Politechnice, trzeba posiadać co najmniej roczne doświadczenie w pracy w przedsiębiorstwie).

Ostatnim elementem poddanym analizie, jest zagadnienie wspierania konsolidacji wśród MŚP dla optymalnego wykorzystania potencjału transferowanych technologii. W dostępnych

Regionalnej Strategii Innowacji, Katowice, maj 2009, s. 17; Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw (2007), Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji., Katowice, s. 19.

¹⁰⁹ Kowalska B. (maj 2009): Stan wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego, Jednostka Koordynująca Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji w ramach Innoobservator Silesia. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 19.

¹¹⁰ Zamek uczestniczył także w innych inicjatywach w tym zakresie, np. w RSPTT.

¹¹¹ Ecorys Polska (2009): Możliwości rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim. Raport końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, s. 60.

źródłach literaturowych nie można jednak odnaleźć informacji na temat tego rodzaju działań. Także respondenci wywiadów pogłębionych, nie posiadają informacji na ten temat. Wskazuje to na fakt, że systemowa czy też doraźna pomoc dla MŚP w tym zakresie nie występuje.

Podsumowując, należy stwierdzić, że cel szczegółowy, jakim jest „ułatwienie transferu technologii” został częściowo osiągnięty – w regionie występują zarówno typowo regionalne powiązania sieciowe posiadające funkcję transferu technologii, jak też przejawy krajowej czy też międzynarodowej działalności w tym zakresie. W tym kontekście wydaje się celowe – tak jak zasygnalizowano powyżej - wzmocnienie regionalnych przejawów tej działalności. Ponadto, brak jest wypracowanych w regionie wspólnych dla sektora B+B procedur ułatwiających transfer technologii pomiędzy podmiotami B+R a firmami (choć, tak jak wspomniano w ramach omawiania poziomu realizacji celu „wspierania nowych innowacyjnych firm”, w świetle badania CATI częste jest opracowywanie takich standardów/narzędzi w poszczególnych jednostkach), nie są także wspierane w sposób systemowy inicjatywy oddolne przedsiębiorców, ukierunkowane na wspólną adaptację technologii.

Podsumowanie stopnia realizacji założonych celów szczegółowych RSI WŚL

Jak wynika z przedstawionej powyżej dyskusji poziomu osiągnięcia celów szczegółowych, większość z nich znajduje się na etapie realizacji. W poniższej tabeli przedstawiono podsumowanie prowadzonych rozważań.

Tab. 19. Realizacja założonych celów szczegółowych RSI WŚL

Cel nr	Poziom realizacji	Zalecenia
1	Cel na etapie realizacji	Utrzymanie prac nad tworzonym portalem informacyjnym
2	Cel na etapie realizacji	Wdrożenie skutecznych mechanizmów wyceny wartości intelektualnej oraz zapewnienie satysfakcjonującej przedsiębiorców dostępności funduszy na projekty innowacyjne
3	Cel na etapie realizacji	Konieczny stały monitoring zmian oczekiwań i potrzeb przedsiębiorców i adekwatnie aktualizowanie kierowanej do nich oferty szkoleniowo-doradczej
4	Cel na etapie realizacji	Podjęcie systematycznych działań zorientowanych na obronę konkretnych ważnych inicjatyw finansowanych z środków krajowych. Dotychczas nie wykazano istnienia regionalnego systemu lobbingu na rzecz innowacji
5	Cel na etapie realizacji	Kontynuacja i intensyfikacja dotychczasowych działań w zakresie identyfikacji i upowszechniania dobrych praktyk, oraz zwiększenia ich adekwatności do potrzeb przedsiębiorców.
6	Cel na etapie realizacji	Promocja wartości płynących z posiadania strategii firmy i wspieranie jej tworzenia w śląskich MŚP.
7	Cel na etapie realizacji	Kontynuacja działań, których celem jest podnoszenie poziomu świadomości innowacyjnej MŚP.
8	Cel osiągnięty	Utrzymanie oraz rozwój / doskonalenia dotychczasowych instytucji wspierających obecność śląskich MŚP na JRE.
9	Cel na etapie realizacji	Kontynuacja działań promujących korzyści płynące z rozbudowy infrastruktury ICT w firmach.
10	Cel na etapie realizacji	Kontynuacja działań związanych z podnoszeniem zarówno poziomu wiedzy, jak też umiejętności kadry sektora B+R
11	Cel na etapie realizacji	Kontynuacja dotychczasowych działań z zakresu budowy zintegrowanego modelu sieci obserwatoriów kluczowych obszarów technologicznych Województwa Śląskiego, oraz wzmocnienie już istniejących portali o profilu innowacyjnym
12	Cel na etapie realizacji	Aktywizacja jednostek B+R które dotąd nie podjęły współpracy międzynarodowej, w tym poprzez promocję korzyści z uczestnictwa w międzynarodowych sieciach badawczych i wspieranie procesów akcesji do tych sieci.
13	Cel na etapie realizacji	Wspieranie zaplecza B+R poprzez wsparcie inicjatyw polegających na tworzeniu wyspecjalizowanych grup eksperckich, a także procesów modernizacji infrastruktury badawczej.
14	Cel na etapie realizacji	Konsekwentna realizacja „Programu Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2010-2020”.
15	Cel na etapie realizacji	Działania podnoszące świadomość pracowników B+R w zakresie korzyści płynących z dzielenia się własnymi doświadczeniami
16	Cel osiągnięty	Konieczność realizacji dalszych działań doskonalących, których celem powinno być dalsze podnoszenie liczby oraz jakości sieci powiązań o charakterze sektorowym.
17	Cel na etapie realizacji	Wskazane podjęcie skutecznych i intensywnych działań na rzecz stworzenia spójnego systemu usług wspierających MŚP w regionie, zgodnie z przyjętymi w RSI-S założeniami (w szczególności standaryzacja usług).

Cel nr	Poziom realizacji	Zalecenia
18	Cel osiągnięty	Poprawy wymaga zwiększenie skuteczności transferu wyników <i>foresight</i> w praktykę działań interesariuszy RSI.
19	Cel osiągnięty	Konieczne pogłębienie już istniejących zjawisk integracji partnerów wokół promocji wzornictwa i koncentracja na działaniach, które pozwolą na przeniknięcie aspektów wzornictwa oraz projektowania do codzienności funkcjonowania instytucji posiadających kontakt z przedsiębiorstwami.
20	Cel na etapie realizacji	Inicjatywy podejmowane w regionie w zakresie promocji znaczenia wykorzystania własności przemysłowej oraz promocji, usługi informacyjnych, doradczych i szkoleniowe w zakresie ochrony znaków towarowych, wzorów przemysłowych i patentów są trwałe i wciąż pojawiają się nowe. Niemniej jednak konieczne jest wspieranie skutecznego wykorzystywania tych narzędzi w MŚP.
21	Cel na etapie realizacji	Konieczność podjęcia działań koordynujących działania związane z promocją kreatywności i przedsiębiorczości podejmowanych w regionie.
22	Cel na etapie realizacji	Konieczność koncentracji działań na rzecz poszerzenia oferty podmiotów otoczenia biznesu w zakresie tworzenia firm innowacyjnych oraz wypracowania wspólnego podejścia wobec tego zagadnienia przez podmioty B+R.
23	Cel na etapie realizacji	Wskazane wzmocnienie regionalnych powiązań sieciowych o funkcji transferu technologii, oraz wspieranie w sposób systemowy inicjatyw oddolnych przedsiębiorców, ukierunkowanych na wspólną adaptację technologii.

2. Realizacja punktów zwrotnych Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013

Ocena stopnia realizacji punktów zwrotnych RSI WŚL skłania do ogólnej refleksji o pozytywnie obranym kierunku działań w regionie względem celów zawartych w strategii innowacji. Konsekwencją tego jest zidentyfikowany poziom realizacji punktów zwrotnych, syntetycznie ujęty w Tabeli nr 20.

Tab. 20. Realizacja punktów zwrotnych RSI WŚL

Punkt zwrotny	Czy został zrealizowany /lub stopień realizacji	Uwagi
Regionalny System Innowacji oparty na sieciach współpracy między organizacjami wsparcia biznesu, sektorem B+R, samorządem terytorialnym a firmami, funkcjonujący od 2005 r.	Częściowo zrealizowany	Zbyt niski poziom współpracy, zwłaszcza pomiędzy przedsiębiorstwami a sferą nauki. <u>W porównaniu do innych regionów Polski jest względnie intensywna.</u> Kontynuacja nawiązanej współpracy uzależniona od zewnętrznego finansowania.
10% wzrost liczby nowo zarejestrowanych patentów rocznie, od 2008 roku.	Zrealizowany	Punkt zwrotny zrealizowany w roku 2009.
<u>100 nowych firm innowacyjnych</u> utworzonych do 2008 roku, dzięki technologiom opracowanym w ośrodkach badawczo-rozwojowych i uczelniach wyższych.	Zrealizowany (wnioskowanie pośrednie)	<u>Ogółem, w latach 2005-2008 powstało 420 nowych podmiotów, których działalność zaliczona jest do wysokiej techniki.</u> W sytuacji, jeżeli przyjmiemy, że 24% z nich jest organizacjami typu spin-off lub spin-out to w takiej sytuacji można uznać, że punkt zwrotny został zrealizowany.
1000 małych i średnich firm działających <u>w 15 klastrach lokalnych i regionalnych</u> , do 2008 r.	Częściowo zrealizowany	<u>14 działających klastrów</u> , 428 organizacji, podpisany list intencyjny na utworzenie kolejnego klastra.
10 000 studentów rocznie zaangażowanych w działania w zakresie innowacji i przedsiębiorczości, od 2005 roku.	Brak danych	Brak danych pozwalających na przeprowadzenie wnioskowania.
100 000 osób pracujących w sektorach średnio-wysokiej i wysokiej techniki, do roku 2013.	Zrealizowany	Punkt zwrotny zrealizowany w 2004 r.

Źródło: opracowanie własne

- a. Punkt zwrotny 1: 1 Regionalny System Innowacji oparty na sieciach współpracy między organizacjami wsparcia biznesu, sektorem B+R, samorządem terytorialnym a firmami, funkcjonujący od 2005 roku

Przeprowadzone badania pozwalają stwierdzić, że oparty na sieciach współpracy Regionalny System Innowacji województwa śląskiego funkcjonuje słabo - są problemy z zachowaniem jego trwałości oraz wewnętrzną integracją. Na chwilę obecną wskazać można następujące elementy systemu:

- Klastry (14),
- Akademickie inkubatory przedsiębiorczości (6 jednostek),
- Centra transferu technologii (7 jednostek),
- Inkubatory przedsiębiorczości (12 jednostek),
- Inkubatory technologiczne (3 jednostki),
- Parki naukowo-technologiczne i przemysłowe (19 jednostek),
- Ośrodki szkoleniowo-doradcze (33 jednostki),
- Centra zaawansowanych technologii (4 jednostki),
- Regionalne i lokalne fundusze pożyczkowe (7 jednostek),
- Fundusze poręczeń kredytowych (5 jednostek),
- Instytucje otoczenia biznesu (ogólnie 147 jednostek, w tym wymienione powyżej),
- Instytucje B+R (łącznie 135 jednostek (dane za 2007 rok)).

Ta duża liczba instytucji i organizacji wskazuje na potencjalnie bardzo szeroki zakres współpracy międzyinstytucjonalnej w ramach Regionalnego Systemu Innowacji. Jednak w opiniach przedstawicieli środowiska wyrażonych podczas wywiadów, wzajemne przenikanie się i podejmowanie wspólnych inicjatyw jest stanowczo zbyt mało dynamiczne mimo, iż w ramach Funduszy Strukturalnych podjęto do tej pory około 60 projektów dedykowanych aktywności w tej sferze.¹¹² Wskazuje się, że prowadzone działania nie są konsekwentne oraz są zbyt rozłożone w czasie, w wyniku czego nie udało się zbudować w pełni zintegrowanego systemu innowacyjnego.

Brak, lub słaba struktura współpracy w regionie rzutuje bezpośrednio na wyniki Śląskich firm. Wprost, jak wynika z danych INNOBSERVATOR SILESIA, współpracę z innymi przedsiębiorstwami i instytucjami deklaruje jedynie co 4 przedsiębiorstwo. Szczegółowy podział ze względu na wielkość przedsiębiorstw i rozkład w latach 2005-2008 przedstawia Tabela nr 21. Przede wszystkim przedsiębiorcy wskazują na zdecydowanie zbyt niski poziom współpracy sfery nauki z przemysłem, na brak rozwiązań systemowych w przyznawaniu środków na działania innowacyjne (w tym budowanie sieci powiązań), które obecnie są

¹¹² Interpretowane jako działania zorientowane na wdrażanie celu szczegółowego 3.1.2 - Utworzenie elastycznej struktury sieciowej na rzecz innowacji. Dotychczas wdrażano go poprzez projekty ZPORR, Działanie 2.6 - 23 projekty, Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013, Działanie 8.2 Transfer wiedzy - 27 projektów, oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego - 9 projektów. Statystyka nie ujęła projekty, które realizowane były w partnerstwie w innych Działaniach obowiązujących Programów Operacyjnych i bezpośrednio lub pośrednio oddziaływały na tworzenie układów sieciowych.

uzależnione od bieżącej dostępności funduszy oraz na niedostateczną znajomość RSI wśród przedsiębiorców.

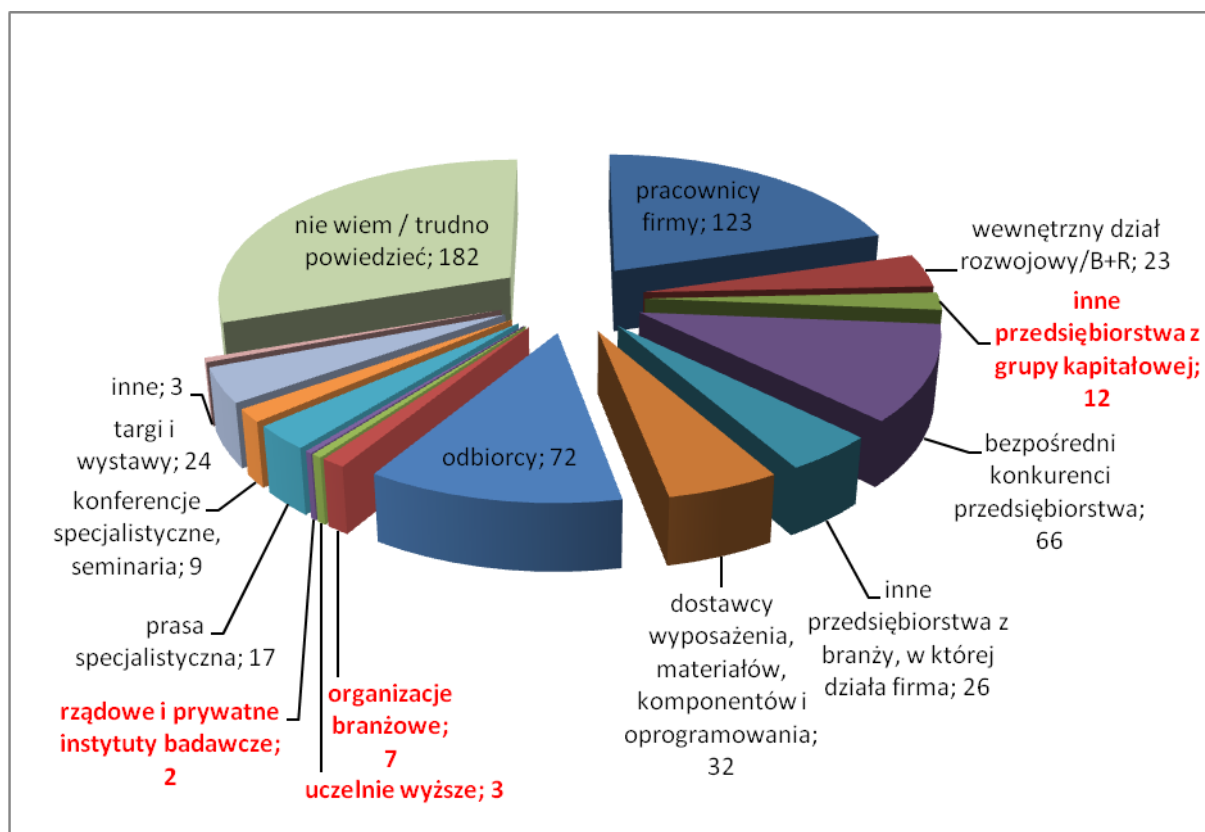
Tab. 21. Przedsiębiorstwa przemysłowe województwa śląskiego współpracujące z innymi przedsiębiorstwami i instytucjami w zakresie działalności innowacyjnej w latach 2005-2008

Lata:	Podmioty powyżej 49 pracujących w stosunku do ogółu przedsiębiorstw powyżej 49 pracujących w przemyśle	Podmioty o liczbie pracujących 50-249 w stosunku do ogółu przedsiębiorstw o liczbie pracujących 50-249 w przemyśle
2008	24,0%	17,6 %
2007	25,8%	18,9%
2006	30,4%	23,7%
2005	28,0%	21,1%

Źródło: INNOOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL

Zidentyfikowany poziom współpracy przedsiębiorstw potwierdzają dociekania niniejszej ewaluacji bieżącej w części zawartej w badaniu PAPI na grupie 601 przedsiębiorstw. Zapytani o źródła informacji używanej w procesach służących rozwojowi innowacyjnemu w obszarach nowych produktów, usług, procesów i zmian (organizacyjnych, marketingowych), znacząco odnieśli się do źródeł wewnętrznych lub swobodnych obserwacji, w minimalnym stopniu do źródeł noszących cechy współpracy podmiotowej (z jednostkami B+R, instytucjami branżowymi, innymi przedsiębiorstwami). Jak przedstawione zostały na Wykresie nr 21, dla ww. grupy źródeł informacji łącznie uzyskano 24 wskazania (3,8% respondentów). Jako pośredni związek z tworzeniem powiązań uznać można źródło jakim są dostawcy wyposażenia, materiałów, komponentów oraz oprogramowania, których udział w działalności innowacyjnej dostrzegły 32 przedsiębiorstwa (5,4% respondentów).

Rys. 21. Źródła informacji używanej w procesach służących rozwojowi innowacyjnemu przedsiębiorstw województwa śląskiego

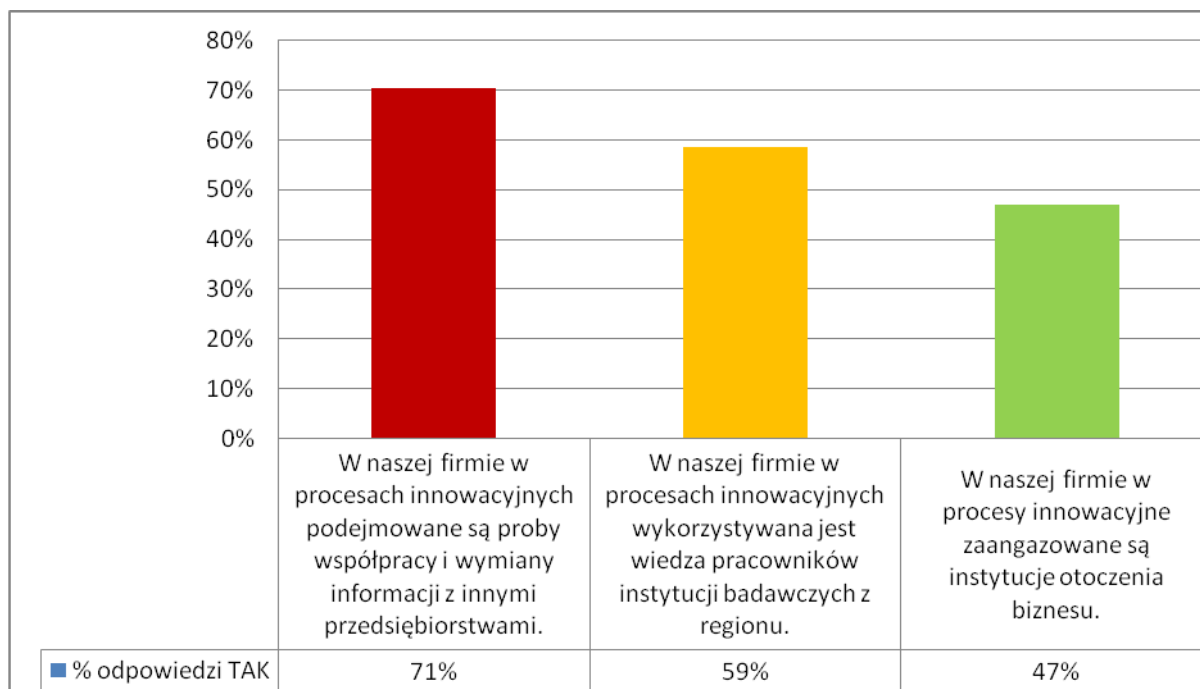

Źródło: PAPI (n=601)

Z obu przedstawionych obrazów odczytać należy, iż włączanie instytucji z regionu w aktywność innowacyjną firm, poza finansowaniem, nie następuje w skali pozwalającej na sieciowanie i nawiązywanie współpracy podmiotowej. Oczywiście należy postawić tezę, iż obecny stan postępuje według sprzężenia zwrotnego wzajemnie ujemnie skojarzonych zjawisk słabej współpracy IOB pomiędzy sobą, słabej integracji usług, przez to niskiej ich jakości a przez to małego zainteresowania MŚP. Ostatnie zarazem nie mobilizuje IOB do działania w przedmiotowym zakresie.

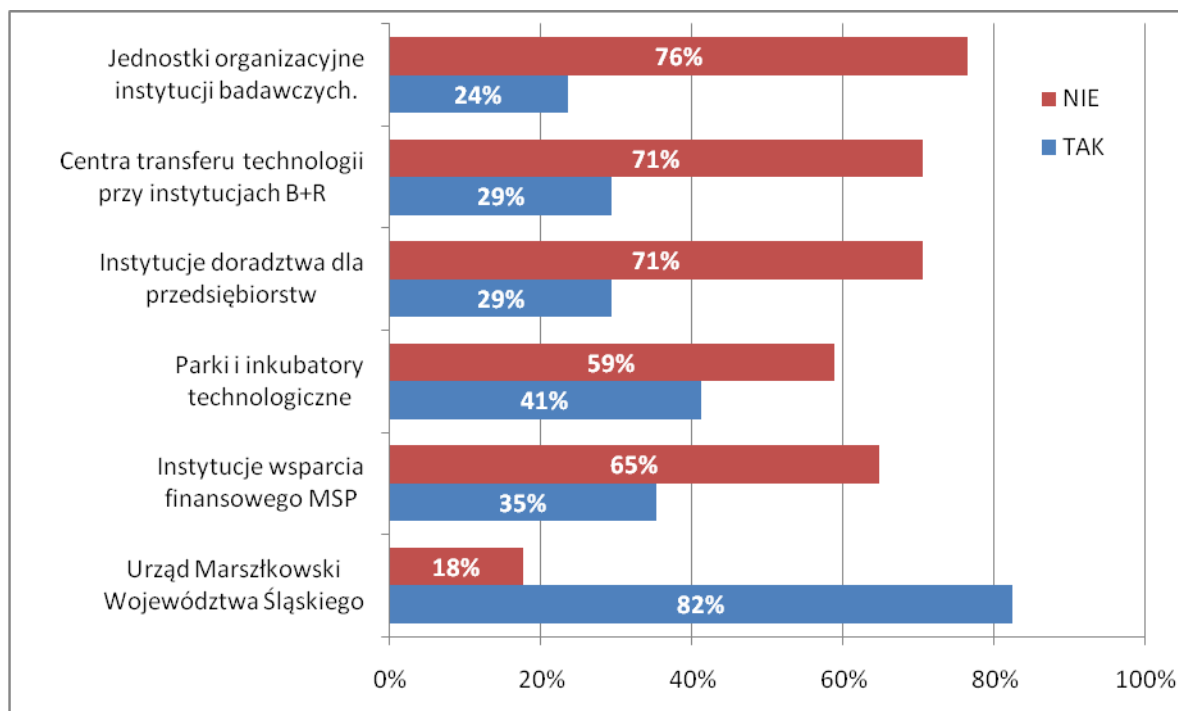
Ciekawe i ważne dane pochodzą z badania CATI przeprowadzonych wśród 450 przedsiębiorstw korzystających z pomocy publicznej w ramach Funduszy Strukturalnych na działania innowacyjne. MŚP proszone o potwierdzenie zaangażowania instytucji z ich otoczenia w działalność innowacyjną dają powód do wielkiego optymizmu. (Wykres nr 22). Trudno obojętnie przejść wobec uzyskanych danych, natomiast nie można ich interpretować wprost jako obecną sytuację w badanych firmach. Z analizy kontaktów tych podmiotów w okresie ostatnich 2 lat wynika, iż największy odsetek firm korzystał z informacji udzielanych przez Urząd Marszałkowski. Wyniki te są oczywiste z punktu widzenia doboru respondentów, natomiast obnażają faktyczny problem istoty i roli jaką pełnią w regionie pozostałe instytucje. Szczegółowe zestawienie przedstawia Wykres nr 23.

Rys. 22. Poziom zaangażowania instytucji z otoczenia MŚP w ich działalność innowacyjną

Źródło: CATI (n=450)

Rys. 23. Kontakty MŚP z instytucjami regionu w okresie ostatnich 2 lat

Źródło: CATI (n=450)

Różnice wynikają przede wszystkim z czasookresu jakiego dotyczy analiza: w pierwszym przypadku oczekiwano generalnych wskazań bez ograniczeń czasowych, w drugim zaś ocenę odniesiono do ostatnich 2 lat aktywności firm. Konsekwencją powyższego jest prawdopodobne podejmowanie prób prowadzących do współpracy w okresie działalności firm, natomiast aktywność ta nie jest cechą charakterystyczną dla ostatniego okresu.¹¹³

Warto przy tej okazji zwrócić uwagę na wnioski wynikające z analiz współpracy MŚP w ramach INNOOBSERVATOR SILESIA dla lat 2005-2008¹¹⁴. To co jest najważniejsze, obserwacje odnoszące się do rodzajów instytucji partnerskich, z jakimi przedsiębiorstwa przemysłowe województwa śląskiego współpracują w zakresie działalności innowacyjnej, wskazują na względną stabilizację skali tego zjawiska. Oznacza to, iż w ujęciu historycznym, trudno odczytać znaczącą zmianę w tym zakresie, co nie pozwala jednocześnie na wyciąganie pozytywnych wniosków, zwłaszcza w kontekście zapisów RSI WŚL. Jeżeli bowiem za oczekiwany rezultat budowania sieci współpracy przyjmiemy aktywność sieciową i współpracę na polu innowacyjności z udziałem MŚP, wyniki badań ilościowych oraz analizy desk research pozwalają na postawienie jedynie tezy, iż jak dotąd realizowane projekty

¹¹³ Odczytując faktyczny stan MSP w tym względzie należy zwrócić szczególną uwagę na poziomie analiz/ewaluacji programów wpierających innowacyjność w MSP i wciągnąć wyniki z tych analiz na listę potencjalnych źródeł wiedzy do procesu zarządzania wdrażaniem RSI WŚL.

¹¹⁴ Danych tych nie można bezpośrednio przytoczyć w przedmiotowej analizie z uwagi na inne podejście metodyczne i ryzyko błędnego ich odczytania, niemniej jednak wnioski z tych analiz zachowują spójność z niniejszymi i pozwalają na lepszą interpretację identyfikowanych obecnie procesów.

niestety nie przyczyniły się do nawiązania trwałej współpracy i budowy zaufania pomiędzy aktorami systemu innowacji. Przedsiębiorcy nadal podchodzą do takiej współpracy nieufnie, zaś trwałe związki kooperacyjnych między przedsiębiorstwami a sektorem nauki są raczej wyjątkiem niż regułą.¹¹⁵

Badania wskazują konieczność podjęcia działań mających na celu tworzenie mechanizmów budowy zaufania wśród firm w regionie. Główne przyczyny małej skuteczności działań w tym zakresie to:

- brak komunikacji i wymiany wiedzy pomiędzy sektorem B+R a przemysłem,
- brak kapitału po stronie przedsiębiorstw,
- brak wiedzy o docelowym modelu gospodarki regionu wśród potencjalnych partnerów.

Warto jednak zauważyć, że o ile współpraca między sektorem nauki i przedsiębiorcami jest ograniczona, to jednak w porównaniu do innych regionów Polski jest względnie intensywna. Nie zmienia to jednakże faktu, iż punkt zwrotny zrealizowany został częściowo.

b. Punkt zwrotny 2: 10% wzrost liczby nowo zarejestrowanych patentów rocznie, od 2008 roku

Realizacja punktu zwrotnego oceniana w oparciu o dostępne dane statystyczne jednoznacznie wskazuje na jego osiągnięcie. Jak przedstawione zostało w Tabeli nr 22, średniorocznie dla okresu 2007 - 2009 ilość zarejestrowanych patentów wynosi 115.9% liczonaw stosunku do roku poprzedniego. Konsekwentnie (bezwzględna) wartość przyrostu patentów rocznie wynosi dla tego okresu 15.9%. Wartość ta rozkłada się jednakże w latach z dużą dysproporcją (2007 - 31.84%, 2008 - 1.69%, 2009 - 14.17%), trudno jednakże na bazie oczekiwań zawartych w RSI WŚL oddziaływać na moment rejestracji patentu, jest to niezależne od wnioskodawcy.

¹¹⁵ Dyskusja w tym względzie podjęta została w ramach analizy wpływu zrealizowanych/realizowanych projektów w latach 2004-2010 (w ramach ZPORR, SPO WKP, SPO RZL, PO IG, PO KL, RPO WŚL, 5-7 Program Ramowy Unii Europejskiej itp.) na rozwój regionalnego systemu innowacji, strony 34-40.

Tab. 22. Liczba zgłoszonych i zarejestrowanych patentów w województwie śląskim oraz w skali kraju w latach 2003-2009

lata:	Zgłoszone wynalazki				Patenty na wynalazki			
	woj. Śląskie		Polska		woj. Śląskie		Polska	
	ilość	% w stosunku do roku poprzedniego	ilość	% w stosunku do roku poprzedniego	ilość	% w stosunku do roku poprzedniego	ilość	% w stosunku do roku poprzedniego
2009	374	97,65%	2899	116,52%	274	114,17%	1536	105,86%
2008	383	94,33%	2488	104,01%	240	101,69%	1451	92,13%
2007	406	108,56%	2392	113,20%	236	131,84%	1575	140,37%
2006	374	106,55%	2113	104,19%	179	95,24%	1122	106,45%
2005	351	b.d.	2028	b.d.	186	155,00%	1054	135,48%
2004	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	120	99,17%	778	126,92%
2003	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	121	b.d.	613	b.d.

Źródło: Raporty roczne Urzędu Patentowego RP za lata 2003 - 2009

Z zestawienia odczytać można ponadto, iż w latach 2004-2007 na tle kraju województwo śląskie notowało generalnie niższe przyrosty liczby zarejestrowanych patentów (z wyjątkiem roku 2005) niż wynosiła średnia w skali Polski. Od roku 2008 liczba zarejestrowanych patentów rośnie szybciej niż przeciętna dla kraju. W kryzysowym roku 2008 wynik województwa śląskiego był o ponad 9 punktów procentowych lepszy niż dla całej Polski, jednak w stosunku do roku poprzedniego liczba zarejestrowanych patentów wzrosła jedynie o 1,7%. Warto przy tym dodać, iż w wartościach bezwzględnych lepszy wynik w zakresie zgłoszonych i opatentowanych wynalazków osiągało jedynie województwo mazowieckie.

Istotną wartością, która nie powinno pozostać bez zaznaczenia w ramach niniejszej analizy jest fakt rosnącej jakości wniosków patentowych składanych do Urzędu Patentowego. Porównując dynamikę zmian w ilości składanych wniosków i uzyskiwanych patentów zauważyć należy zdecydowany skok w skuteczności aplikacji. Z średnioroczną stałą ilością wniosków patentowych (dla lat 2007-2009 wartość zmiany wynosi średnio 0.18%) średnioroczna ilość patentów notuje wartość ponad 15%. **To cenna wartość dodana identyfikowanych zmian w województwie śląskim.**

- c. 100 nowych firm innowacyjnych utworzonych do 2008 roku, dzięki technologiom opracowanym w ośrodkach badawczo-rozwojowych i uczelniach wyższych

Z przeprowadzonych analiz dostępnych baz danych z województwa śląskiego oraz danych krajowych, bezpośrednia ocena realizacji tego punktu zwrotnego nie jest możliwa z uwagi na brak danych statystycznych obrazujących miejsce wytworzenia technologii, wokół których powstały nowe przedsiębiorstwa. Celem dostosowania się do zidentyfikowanej sytuacji dokonano pośredniej oceny bazującej na statystykach nowozarejestrowanych podmiotów,

których działalność zaliczona została do wysokiej techniki.¹¹⁶ Zestawienie zawarte w Tabeli nr 23 obrazuje wartości wskaźnika dla województwa śląskiego za lata 2005-2008.

Tab. 23. Podmioty nowozarejestrowane w województwie śląskim, których działalność zaliczona została do wysokiej techniki

Rok powstania podmiotu	Wielkość zatrudnienia		
	0-9 pracujących	10-49 pracujących	50-249 pracujących
2008	111	3	-
2007	141	2	-
2006	123	-	-
2005	139	1	-

Źródło: INNOOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL

Ogółem, w latach 2005-2008 powstało 420 nowych podmiotów, których działalność zaliczona jest do wysokiej techniki. W sytuacji, jeżeli przyjmujemy, że 24% z nich jest bazuje na wartościach intelektualnych pochodzących z ośrodków badawczych i uczelni wyższych (co w świetle dostępnych badań wydaje się mało prawdopodobne), to w takiej sytuacji można **uznać, że punkt zwrotny został zrealizowany**. Z uwagi jednakże na nieczytelny obraz wyłaniający się z dostępnych danych (w tym brak jednoznacznie oddzielonych projektów wpływających na powstanie nowych firm na Śląsku) należy uznać niniejszy punkt zwrotny **jako wciąż obowiązujący**. Jednocześnie zawarta została właściwa rekomendacja dot. dalszych działań analitycznych w tym względzie.

- d. Punkt zwrotny 3: 1000 małych i średnich firm działających w 15 klastrach lokalnych i regionalnych, do 2008 roku

W chwili obecnej na terenie województwa śląskiego funkcjonuje 14 klastrów, w ramach których działa 428 organizacji (stan na koniec roku 2009), włączając w to przedsiębiorstwa, jednostki naukowo-badawcze, instytucje otoczenia biznesu, jednostki naukowe (w tym uczelnie) oraz jednostki samorządu terytorialnego. Dane dotyczące funkcjonujących klastrów zawarte zostały w Tabeli nr 24.

¹¹⁶ Wysoka technika obejmuje następujące działy i grupy PKD: 35.3, 24.4, 30, 32, 33.

Tab. 24. Klasy działające na terenie województwa śląskiego

Inicjatywa klastrowa	Institucja zarządzająca/Koordinator klastra	liczba członków klastra	Data utworzenia
Śląski Klaster Wodny	Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. Prezes - Jarosław Kania	56 , w tym: przedsiębiorstwa wod-kan: 11, jednostki samorządowe: 7, uczelnie: 4, inne instytucje poza wodociągowe: 4, inne przedsiębiorstwa: 31	czerwiec 2007 r.
Klaster Technologii Energooszczędnych	Euro-Centrum Park Naukowo-Technologiczny Sp. z o.o.	Liczba przedsiębiorstw - 28 Liczba jednostek naukowo-badawczych - 3 Liczba instytucji otoczenia biznesu - 5 Liczba innych członków/partnerów - 3 (uczelnie wyższe)	2007
Śląski Klaster Lotniczy	Federacja Firm Lotniczych Bielsko	20	01 września 2006 r.
Pierwszy Polski Klaster Budownictwa Pasywnego i Energooszczędnego	Górnośląski Park Przemysłowy Sp. z o.o.	21	29 lutego 2008 r.
Klaster Informatyczny Wzgórza Nowych Technologii – NT Hills	NT Hills Regionalne Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Klastrowych i Edukacyjnych	29	czerwiec 2008 r.
Klaster mobajl.org	Zrzeszenie Uczestników Rynku Mobajl.org	22	28 grudnia 2009 r.
Klaster Energetyczny	Zespół Doradców Klastra Energetycznego Sp. z o.o.	Przedsiębiorców: 10 Jednostek naukowo badawczych: 1 Instytucji otoczenia biznesu: 3 Inne (organizacje branżowe MŚP): 2	2 listopada 2009 r.
Klaster 3x20	eGmina, Infrastruktura, Energetyka Sp. z o.o. Politechnika Śląska, Wydział Elektryczny, Instytut Elektroenergetyki i Sterowania Układów	39	19 grudnia 2007 r.
Polish Wood Cluster	Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o.	48	28 sierpnia 2007 r.
Klaster Usług Architektura - Budownictwo - Geodezja	Śląski Park Przemysłowo-Technologiczny	15	2009
Stowarzyszenie Beskidzka Organizacja Turystyczna (BOT)		36	2008

Klaster E-południe	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego "e-południe"	30	2007
Innowacyjny Śląski Klaster Czystych Technologii Węglowych	Główny Instytut Górnictwa	30	2005
Śląski Klaster eBiznesu	Inkubator Przedsiębiorczości „Strażacka” Sp. z o.o.	27	28 grudnia 2009 r.

Źródło: INNOOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL

Ocena aktywności klastrów dokonana przy okazji analizy wpływu zrealizowanych/realizowanych projektów w latach 2004-2010 (w ramach ZPORR, SPO WKP, SPO RZL, PO IG, PO KL, RPO WŚL, 5-7 Program Ramowy Unii Europejskiej itp.) na rozwój regionalnego systemu innowacji (strony 36-37), wskazuje na ich silną orientację na tworzenie sieci współpracy. Przytoczone tam słowa potwierdzają przyjęty obecnie kierunek przyciągania nowych instytucji do struktur, natomiast skala tego procesu jest ograniczona wieloma czynnikami. Biorąc pod uwagę obecne tempo rozwoju inicjatyw klastrowych (Śląski Klaster Multimedialny, list intencyjny podpisany 12.03.2010), jest bardzo mało prawdopodobne, aby było do końca obowiązywania niniejszej strategii możliwe osiągnięcie tego punktu zwrotnego RSI bez podjęcia intensywnych działań mających na celu powołanie kolejnych inicjatyw klastrowych oraz, przede wszystkim, nakierowanych na zwiększenie liczby członków istniejących klastrów.

- e. Punkt zwrotny 5¹¹⁷: 100 000 osób pracujących w sektorach średnio-wysokiej i wysokiej techniki, do roku 2013

Z dostępnych danych wynika, iż liczba osób zatrudnionych w sektorach średnio-wysokiej oraz wysokiej techniki przekroczyła założony punkt zwrotny już w 2004 roku i od tego okresu systematycznie dalej rośnie. Ocena zmian wskazuje, iż przyrost, rozumiany jako jego dynamika charakteryzuje się nieco niższym tempem, aniżeli w innych województwach w kraju, w latach 2005-2007 odpowiednio o 103,5%, 107,7% oraz 108,1%, podczas gdy dla Polski analogiczne wskaźniki wyglądały następująco: 103,1%, 108,15% oraz 112,1%. Należy jednak zaznaczyć, iż w wartościach bezwzględnych województwo śląskie jest nadal liderem (zgodnie z danymi za rok 2007) w dziedzinie wielkości zatrudnienia w sektorach średnio-wysokiej i wysokiej techniki. Rozkład wartości zatrudnienia w województwie śląskim oraz pozostałych województwach przedstawiony został w Tabeli nr 25.

¹¹⁷ W niniejszej analizie pominięto charakterystykę Punktu zwrotnego 4: 10 000 studentów rocznie zaangażowanych w działania w zakresie innowacji i przedsiębiorczości, od 2005 roku, z uwagi na wskazany wcześniej brak danych w tym zakresie.

Tab. 25. Liczba zatrudnionych w sektorze produkcji medium-high i high tech w Polsce w podziale na województwa i lata

	2004	2005	2006	2007
Dolnośląskie	57 567	67 983	73 979	103 655
Kujawsko-Pomorskie	43 208	39 809	33 360	37 115
Łódzkie	34 963	46 329	49 907	50 566
Lubelskie	27 561	27 122	26 742	22 558
Lubuskie	19 863	20 489	19 030	23 577
Małopolskie	48 022	43 685	49 863	58 385
Mazowieckie	82 242	75 243	83 716	94 861
Opolskie	24 980	24 597	20 507	23 975
Podkarpackie	35 622	41 477	44 766	52 670
Podlaskie	13 071	12 682	12 665	15 755
Pomorskie	49 672	49 811	54 980	70 673
Śląskie	105 861	109 551	118 018	127 632
Świętokrzyskie	14 299	15 752	14 441	19 082
Warmińsko-Mazurskie	12 343	11 889	13 518	15 440
Wielkopolskie	77 326	76 015	83 619	80 461
Zachodniopomorskie	22 585	27 301	35 596	39 718
Polska	669 184	689 735	745 920	836 122

Źródło: INNOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL

W obliczu zebranych danych zdefiniowana została rekomendacja wskazująca na konieczność weryfikacji oczekiwanej wartości wskaźnika przy okazji aktualizacji RSI WŚL.

3. Realizacja wskaźników benchmarkingu

Istotą definiowania wskaźników benchmarkingu w RSI WŚL była świadomość potrzeby prowadzenia oceny wpływu realizacji Regionalnej Strategii Innowacji na poziom innowacyjności województwa śląskiego w stosunku do innych regionów europejskich i w świecie. Z punktu widzenia niniejszego badania, kluczowe było określenie wartości dla zdefiniowanych wskaźników umożliwiając w ten sposób podjęcie analizy benchmarkingowej w odrębnym badaniu, albo w ramach prowadzonych badań przez Jednostkę Koordynującą Wdrażanie RSI lub też w odrębnym zleconym procesie analitycznym.

Interpretacja wskaźników benchmarkingu skłania do refleksji, iż RSI WŚL została dobrze przemyślana i właściwie zaprogramowana. W ogólnej pozytywnej ocenie, wątpliwości dostarcza jednakże sposób definicji części wskaźników benchmarkingu w świetle doświadczeń w prowadzeniu badań naukowych, a w szczególności analiz statystycznych. Zakładając, iż wskaźniki benchmarkingu służą do dokonywania porównań międzyregionalnych, ich dobór gwarantować powinien dostęp do danych zebranych według takiej samej metodyki. Jedynie wówczas możliwe jest generowanie właściwych wniosków. W obliczu powyższego w rekomendacjach zawarto zapis odnoszący się do ponownej weryfikacji wskaźników nr 3.2, 3.3 i 3.4.

Wyniki przeprowadzonej analizy poziomu wskaźników benchmarkingu przedstawione zostały w Tabeli nr 26 oraz odpowiadającym im wykresach i tabelach zawartych w załączniku nr 4.

Tab. 26. Realizacja wskaźników benchmarkingu

Lp	Wskaźnik	Wartość (rok)	Obserwowalny trend Numer rysunku/tabeli ¹¹⁸
1	Wskaźniki innowacyjności regionu		
1.1	Ilość patentów zgłoszone w Urzędzie Patentowe	374 (2009)	Tabela nr 1.1.1 Wykres nr 1.1.1
1.2	Nakłady na działalność B+R (%PKB)	0,33 (2007)	Tabela nr 1.2.1 Tabela nr 1.2.2 Tabela nr 1.2.3
1.3	Wielkość zatrudnienia w działalności B+R	6589 (2007)	Tabela nr 1.3.1 Tabela nr 1.3.2
1.4	Udział nowych produktów/usług w ogólnej sprzedaży firmy	14,0% (2008)	Tabela nr 1.4.1 Tabela nr 1.4.2
1.5	Udział eksportu w ogólnej sprzedaży firmy	23% (2009)	Tabela nr 1.5.1
2	Wskaźniki działalności i zdolności badawczych regionu		
2.1	Ilość instytucji sektora B+R, rodzaj i specjalizacje	171 (2009)	Tabela nr 2.1.1 Tabela nr 2.1.3 Tabela nr 2.1.4

¹¹⁸ Dotyczy rysunków i tabel zamieszczonych w załączniku nr 4

2.2	Finansowanie działalności B+R ze środków publicznych (ilość, %)	58,3% (2007)	Tabela nr 2.2.1 Tabela nr 2.2.2
2.3	Finansowanie działalności B+R ze środków prywatnych (ilość, %)	31,10% (2007)	Tabela nr 2.3.1 Tabela nr 2.3.2
2.4	Zatrudnienie w laboratoriach badawczych	6 940 (2009)	Tabela nr 2.4.1 Tabela nr 2.4.2
2.5	Ilość opublikowanych artykułów naukowych	21 036 (2008)	Tabela nr 2.5.1
2.6	Ilość firm, które posiadają działy badawcze	123 (2009)	Tabela nr 2.6.1 Tabela nr 2.6.2
3	Wskaźniki odnośnie działań wspierających innowacje		
3.1	Zatrudnienie w obszarze innowacji w instytucjach wsparcia biznesu	b/d	-
3.2	Poziom umiejętności w instytucjach wsparcia biznesu (wskaźnik jakościowy)	Dane jakościowe	Wykres nr 3.2.1
3.3	Ilość i rodzaj usług w zakresie innowacji uzyskanych przez MŚP we współpracy z instytucjami wsparcia biznesu	b/d	-
3.4	Poziom zmiany świadomości i przyzwyczajzeń MŚP w wyniku organizowanych akcji	b/d	-

C. Realizacja założonych celów strategicznych i szczegółowych RSI WŚL w kontekście kształtowania Regionalnego Systemu Innowacji

1. Ocena dokumentu RSI WŚL w kontekście oddziaływania na kształtowanie Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim

Pytania szczegółowe:

1. Czy RSI identyfikuje kluczowy potencjał innowacyjny regionu i działania służące poprawie innowacyjności gospodarki?
2. Czy realizacja celów strategicznych i szczegółowych przyczyni się do wzmocnienia filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy?
3. Jaki jest stopień realizacji założeń Strategii Lizbońskiej w RSI?

a. Jakość dokumentu RSI WŚL w kontekście identyfikacji kluczowego potencjału regionu.

Ocena dokumentu RSI WŚL z punktu widzenia identyfikacji kluczowego potencjału regionu jest próbą zwrócenia uwagi na ile proces definiowania tego dokumentu, przypadający na lata 2002-2003, odniósł się do czynników, które w tamtym okresie, jak i latach późniejszych kreowały wartości związane z podejmowaniem działań innowacyjnych na poziomie regionalnym (rozumianym jako regionalna polityka innowacji). Proces analityczny związany był z przeprowadzeniem rozbudowanych analiz typu Desc Research zgodnie z logiką przedstawioną w Ramce nr 5.

Ramka 5. Logika prac analitycznych

1. Określenie katalogu cech „kluczowego potencjału regionu”
2. Przeprowadzenie analizy dokumentu RSI WŚL.
3. Określenie mapy zgodności zapisów RSI WŚL z cechami „kluczowego potencjału regionu”

Do określenia kluczowego potencjału regionu posłużyły zespołowi dokumenty i raporty opracowane dla potrzeb tworzenia i wdrażania RSI WŚL. Na ich podstawie zdefiniowano katalog zgodnie z zapisami Tabeli nr 27.

Tab. 27. Stopień odzwierciedlenia kluczowego potencjału regionu w zapisach dokumentu RSI WŚL

Części dokumentu RSI WŚL	Potencjał regionu							
	Potencjał sfery przedsiębiorstw	Potencjał sfery badawczo-rozwojowej	Potencjał infrastruktury parkowej i inkubatorowej	Potencjał instytucji systemu finansowego	Potencjał instytucji doradczych i szkoleniowych	Potencjał instytucji edukacyjnych	Potencjał (kapitał) społeczny	Potencjał społeczeństwa
Diagnoza innowacyjności	"+++"	"++"	0	"+"	0	"+"	0	"+"
Analiza SWOT innowacji w województwie śląskim	"++"	"++"	"+"	"+"	0	0	"+"	0
Scenariusze rozwoju gospodarki województwa śląskiego do 2013 roku	"++"	"++"	0	0	0	0	"+"	0
Obszary, cele strategiczne, cele szczegółowe, kierunki rozwoju RSI WŚL	"+++"	"+++"	"+++"	"+++"	"+++"	"+++"	"+++"	"+"
System wdrażania RSI WŚL na lata 2003-2013 (wskaźniki)	"+++"	"+++"	"+"	"+++"	"+++"	"+"	"+++"	"+"

Legenda:

Interpretacja sily identyfikacji	Ocena
Brak identyfikacji	0
Wzmianka bez interpretacji	"+"
Opis z interpretacją potencjału	"++"
"++" z wyraźnym akcentem na oceniony potencjał	"+++"

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzona analiza polegała na określeniu skali odzwierciedlenia poszczególnych składników potencjału regionu w poszczególnych częściach dokumentu RSI, począwszy od diagnozy innowacyjności po system wdrażania (wraz ze wskaźnikami).

Przygotowany materiał ma charakter poglądowy i nie wymaga dodatkowego opisu i interpretacji. Niemniej jednak z przedstawionego opisu wynika, iż najsilniej zaakcentowane zostały oczekiwania względem potencjału sfery B+R oraz przedsiębiorstw w regionie. Z układu horyzontalnego wynika natomiast, iż zdecydowanych zapisów dotyczących poszczególnych potencjałów doszukać się można w części projekcyjnej RSI WŚL (cele i system wdrażania), co z jednej strony stanowi o wysokiej jakości tych części strategii z punktu widzenia wykorzystania i wzmacniania potencjału, z drugiej zaś rodzi pytanie o zgodność części diagnostycznej z projekcyjną (a więc spójność dokumentu) Na potrzeby diagnozy opracowano cztery duże analizy dotyczące: MŚP, IOB, B+R oraz zintegrowaną analizę struktury gospodarczej. Wyniki tych analiz przełożone zostały na części strategiczne. Z uwagi na charakter analizy ten wątek nie stanowi punktu do dalszej dyskusji.

b. Jakość dokumentu RSI WŚL w kontekście wzmocnienia filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy.

Z ogólnej opinii, bazującej na przeprowadzonej analizie korelacji założeń wdrażania RSI WŚL ujętych w celach szczegółowych oraz założeń budowy gospodarki opartej o wiedzę, a dokładniej oczekiwań co do działań składających się na ich realizację oraz oczekiwanych wskaźników rezultatów wynika, iż realizacja celów strategicznych i szczegółowych przyczyni się do wzmocnienia filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy.

Opinie zebrane w ramach niniejszej analizy znalazły dodatkowo potwierdzenie w wypowiedziach respondentów uczestniczących w przeprowadzonych wywiadach, wzmacniając podstawę do postawienia tezy, iż strategia jest kompleksowa, trafnie i kompleksowo opisuje potencjał regionu, wpisując się jednocześnie w założenia GOW.

Proces analityczny związany z przedmiotową oceną związany był z zebraniem podstawowych danych oraz przygotowaniem odpowiednich narzędzi zgodnie z logiką przedstawioną w Ramce nr 6.

Ramka nr 6. Logika prac analitycznych

1. Określenie podstawowych cech GOW
2. Określenie wskaźników rezultatów dla poszczególnych cech GOW
3. Opracowanie narzędzi analitycznych (macierzy korelacji)
4. Określenie definicji wag (siły korelacji)
5. Przeprowadzenie analizy.

W procesie analitycznym za wartości Gospodarki Opartej o Wiedzę uznano, zgodnie z sugestiami Zamawiającego zawartymi w SIWZ oraz oficjalną wykładnią OECD, cztery cechy,

którym przyporządkowano jednocześnie kluczowe wskaźniki rezultatów zgodnie z zapisami Tabeli nr 28.

Tab. 28. Parametry Gospodarki Opartej o Wiedzę

Lp	Cecha GOW	Wskaźniki pomiaru cechy
1	Reżim bodźców gospodarczych i instytucjonalnych/bodźce ekonomiczne i porządek instytucjonalny	1. bariery taryfowe i pozataryfowe, 2. jakość regulacji, 3. zasady prawne
2	Edukacja i zasoby ludzkie	1. wykształcenie na poziomie średnim i wyższym
3	System innowacji	1. wpływy z opłat licencyjnych, 2. liczba patentów i znaków towarowych, 3. artykuły naukowe
4	Technologie informatyczne	1. telefony/1000 mieszkańców, 2. komputery/1000 mieszkańców, 3. użytkownicy internetu/10 000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na bazie danych OECD

Parametry GOW poddane zostały analizie korelacji z parterami celów szczegółowych RSI WŚL na płaszczyźnie poszczególnych wskaźników, bazując na kluczowym pytaniu badawczym: w jakim stopniu realizacja celu szczegółowego wpłynie na osiągnięcie założeń cechy GOW? Przedmiotowe pytanie zadane zostało dla każdej pary wskaźników (odpowiednio) - wskaźnik rezultatu celu szczegółowego RSI WŚL (zawarte w treści RSI WŚL w części 4.4. Wskaźniki realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 str. 58-63) → wskaźnik cech GOW. Siłę związku określano na podstawie zdefiniowanego katalogu wartości od 1 do 5 o rosnącej wartości, zgodnie z zapisami Tabeli nr 29.

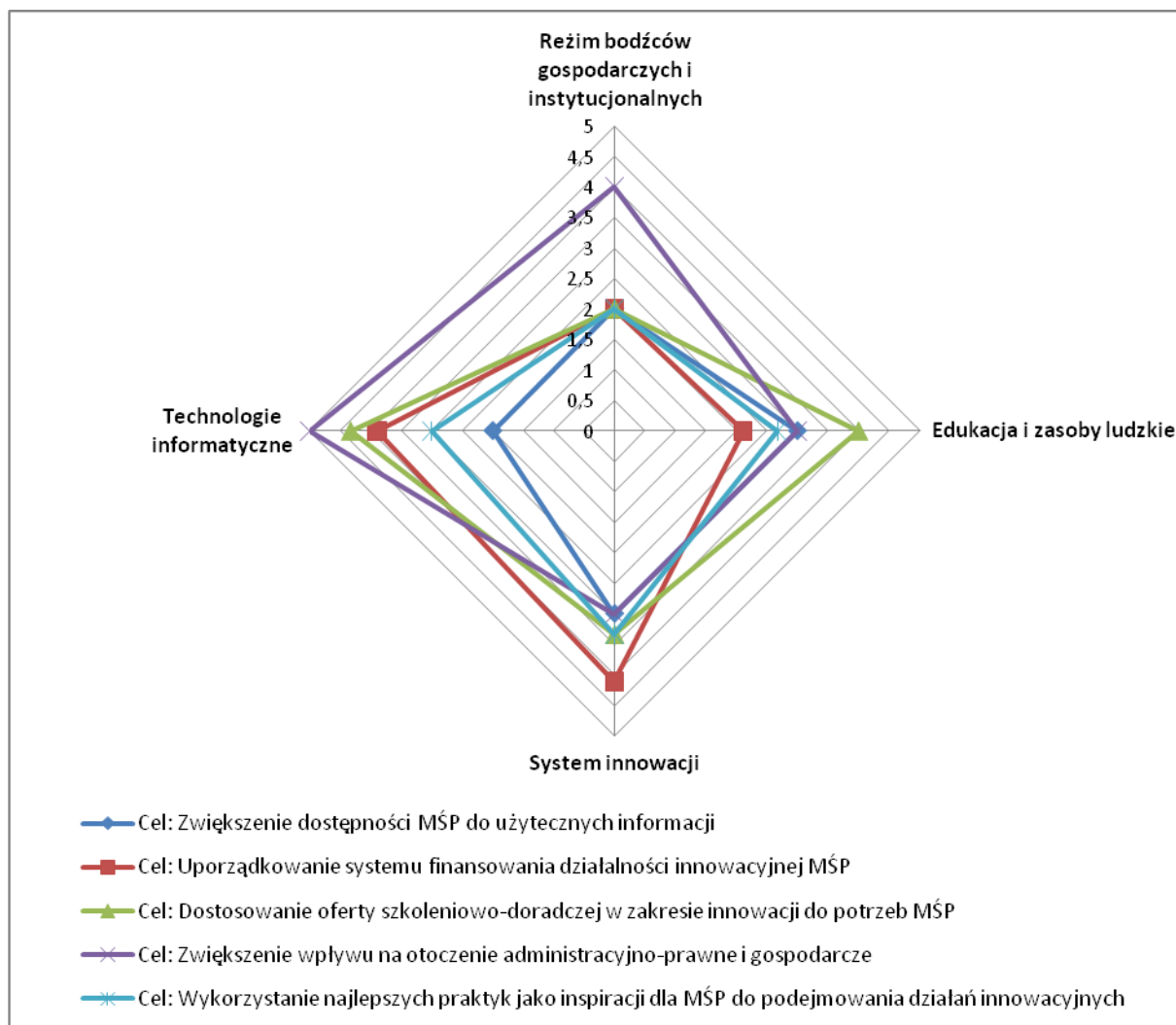
Tab. 29. Miary siły korelacji przyjęte w analizie korelacji realizacji celów szczegółowych RSI WŚL i wzmacniania filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy

Ocena	Nazwa oceny	Interpretacja oceny
1	Nieszacowalne	Realizacja celu RSI jest trudna do określenia
2	Pośrednio - późno	Realizacja celu RSI wpływa pośrednio na realizację filaru GOW a zmiany pojawić się mogą o upływie jakiegoś czasu
3	Pośrednio - szybko	Realizacja celu RSI wpływa pośrednio na realizację filaru GOW a zmiany pojawić się mogą szybko
4	Bezpośrednio - późno	Realizacja celu RSI wpływa bezpośrednio na realizację filaru GOW a zmiany pojawić się mogą o upływie jakiegoś czasu
5	Bezpośrednio - szybko	Realizacja celu RSI wpływa bezpośrednio na realizację filaru GOW a zmiany pojawić się mogą szybko

Przy ocenie przyjęto zarazem założenie, iż siła korelacji nigdy nie osiągnie wartości „0”, z uwagi na liczne zależności o charakterze pośrednim pomiędzy analizowanymi cechami, które w każdym warunkach mogą w nieokreślonym dla nas czasie i nieznaną logikę

oddziaływać na siebie. Jednocześnie wartość „1” charakterystyczna jest dla sytuacji, o której mowa powyżej.

Rys. 24. Potencjalny wpływ celów szczegółowych w ramach Celu strategicznego 1.1 - *Wzrost poziomu zaufania wśród firm poprzez polepszenie klimatu biznesu*, na wzmocnienie filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy

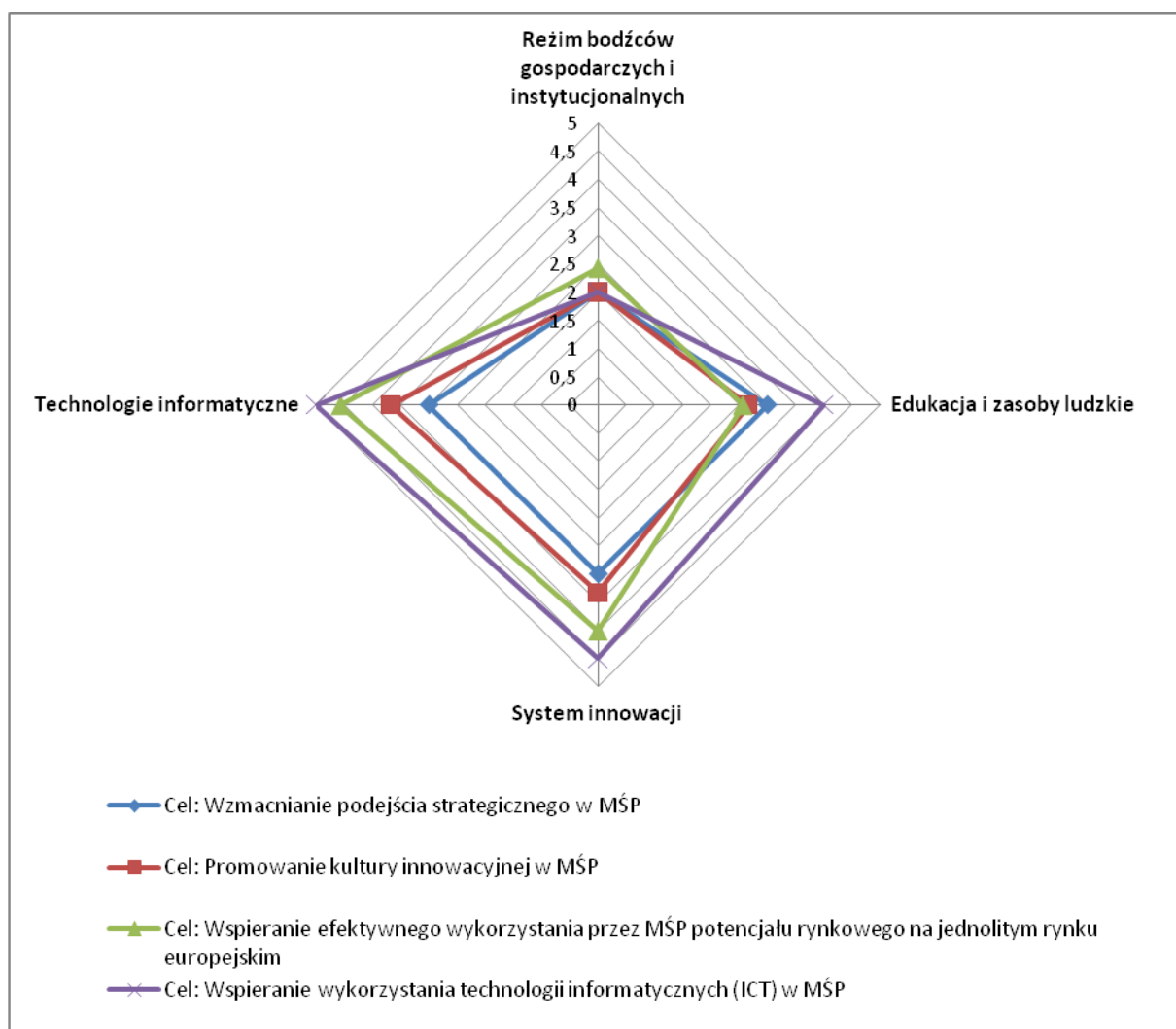
Źródło: opracowanie własne

Z zidentyfikowanych zależności w odniesieniu do Celu strategicznego 1.1 *Wzrost poziomu zaufania wśród firm poprzez polepszenie klimatu biznesu* (Wykres nr 24) trudno wyciągnąć jednoznaczne wnioski. Brak jest dominującego kierunku oddziaływania na GOW, z jednoczesnym ważnym związkiem celu szczegółowego *Zwiększenie wpływu na otoczenie administracyjno-prawne i gospodarcze*, z doskonaleniem GOW w obszarze *reżimu bodźców gospodarczych i instytucjonalnych*, co odróżnia niniejszy cel strategiczny od pozostałych.

Sporo podobieństw odszukać można w analizie oddziaływania Celu Strategicznego 1.2 *Wspieranie doskonałości w MŚP* (Wykres nr 25). Najsilniej cele szczegółowe w obecnym

brzmieniu wpływają na tworzenie GOW w obszarach systemu innowacji oraz technologii informatycznych. Trudno zarazem odszukać jakiegokolwiek bezpośrednie związki z reżimem gospodarczym i instytucjonalnym.

Rys. 25. Potencjalny wpływ celów szczegółowych w ramach Celu strategicznego 1.2 - *Wspieranie doskonałości w MŚP*, na wzmocnienie filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy

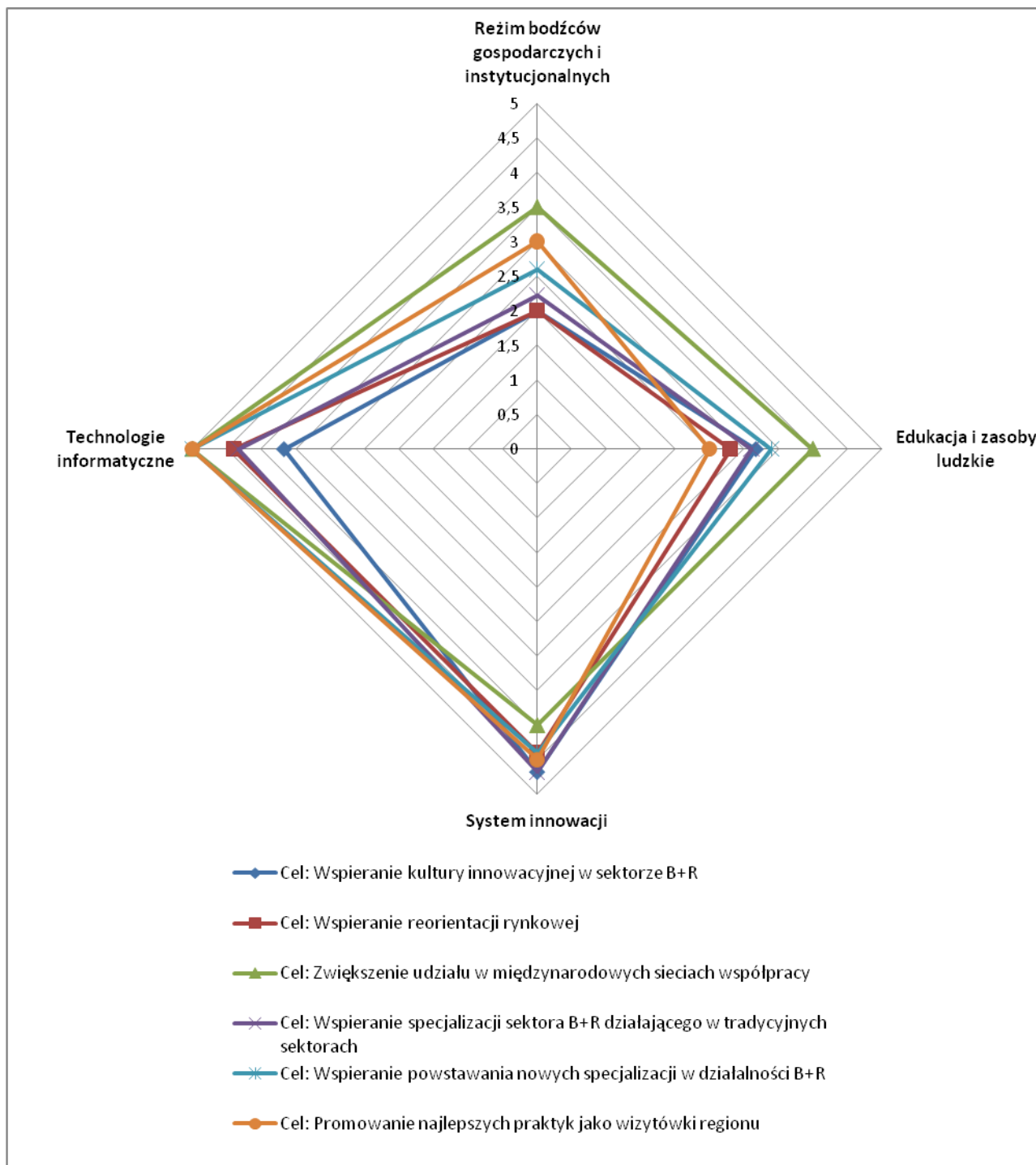
Źródło: opracowanie własne

Silny bezpośredni wpływ na edukację i zasoby ludzkie związany jest w ramach tego Celu Strategicznego jedynie z działaniami w obszarze wspierania wykorzystania technologii ICT w MŚP, co z kolei związane jest w niniejszej interpretacji z koniecznością wprowadzenia tych technologii do systemów kształcenia oraz szkoleń dla potencjalnych i obecnych pracowników firm. Ma to również swoje odniesienie do edukacji społeczeństwa, zwłaszcza w obliczu tworzenia nowych narzędzi marketingu oraz sprzedaży z wykorzystaniem Internetu.

Rozważania w przedmiocie wspierania GOW w ramach wdrażania RSI WŚL w części dotyczącej doskonalenia potencjału badawczego - Obszaru strategicznego 2 - *Zwiększenie wykorzystania potencjału badawczo-rozwojowego*, zdaje się potwierdzać już wcześniej zaobserwowaną zależność silnego oddziaływania na wszystkie cechy GOW poza reżimem bodźców gospodarczych i instytucjonalnych (Wykres nr 26).

Charakter pośredni zauważony został ponadto w odniesieniu do edukacji i zasobów ludzkich, właściwie głównie z uwagi na brak bezpośredniego odniesienia się do wspierania kadr B+R na rzecz większej koncentracji działań zorientowanych na rozwój instytucjonalny oraz prowadzone badania.

Rys. 26. Potencjalny wpływ celów szczegółowych w ramach Obszaru strategicznego 2 - *Zwiększenie wykorzystania potencjału badawczo-rozwojowego*, na wzmocnienie filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy

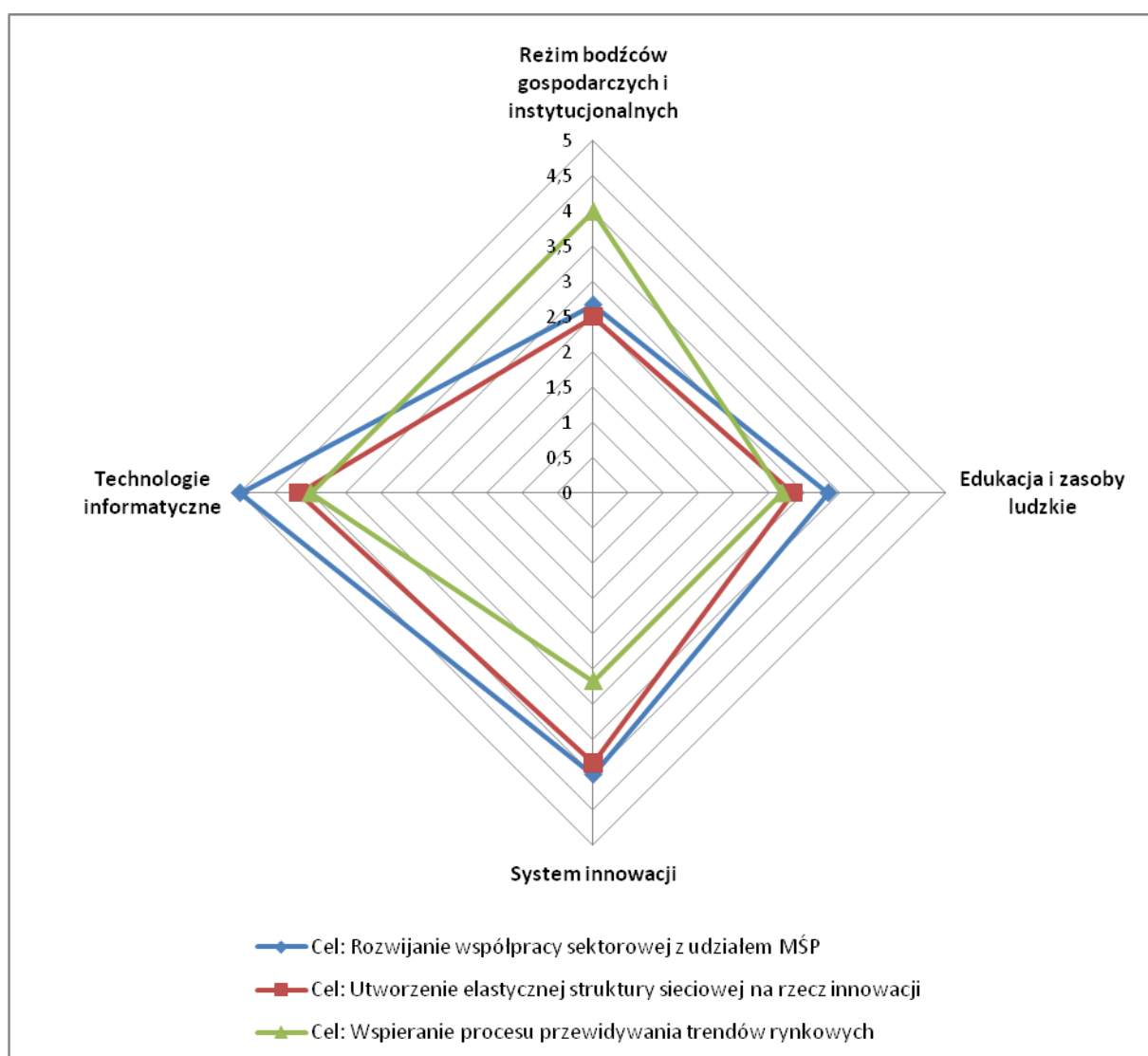

Źródło: opracowanie własne

W odniesieniu do oddziaływania Celu Strategicznego 3 - *Zapewnienie skutecznego Regionalnego Systemu Innowacji opartego na wzajemnym zaufaniu, kreatywności*

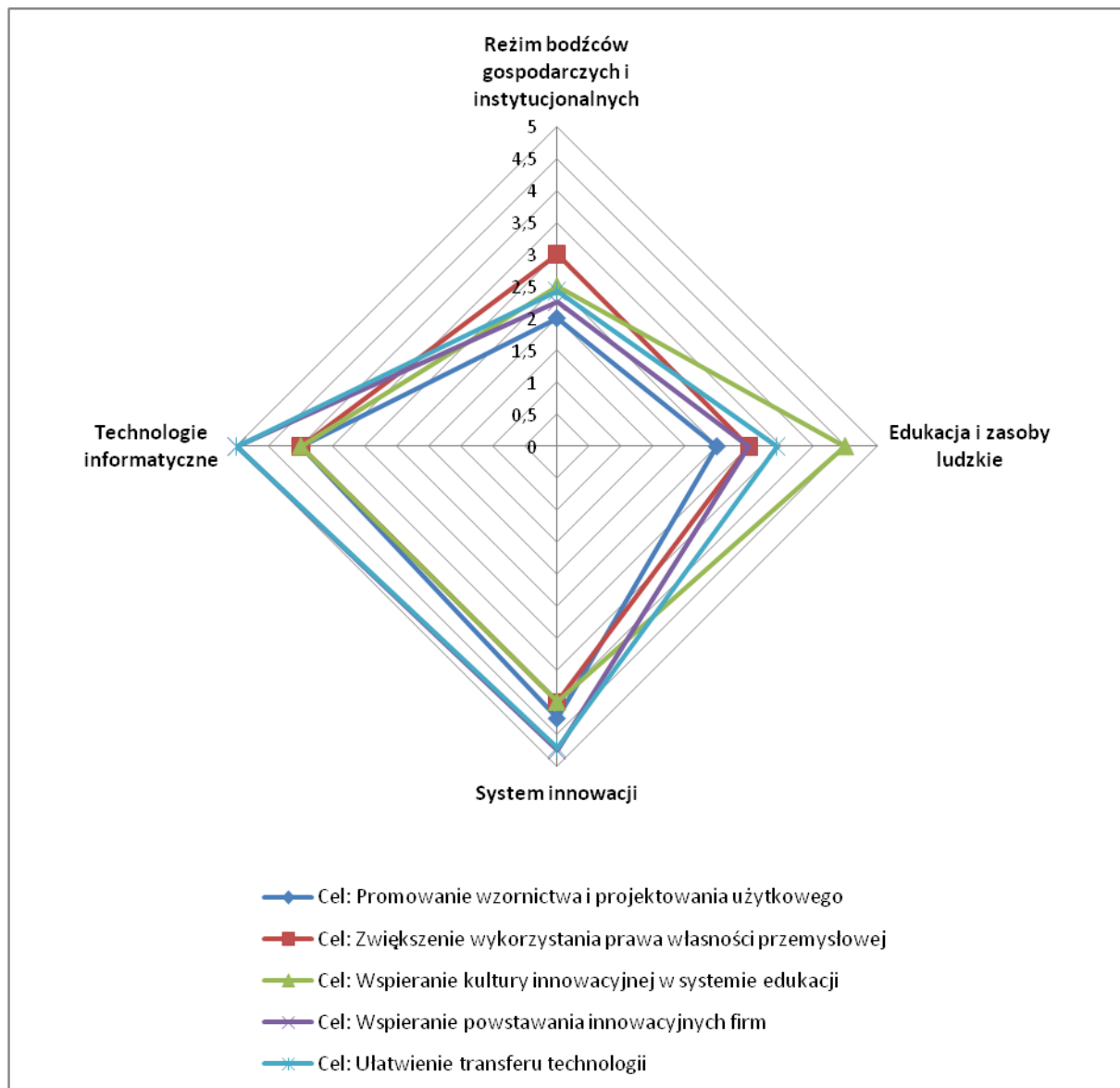
i doskonałości, zgodnie z treścią przedstawioną na Wykresach nr 27 i 28 zachowany został podobny trend co w przypadku Celu Strategicznego 2. Trudno wyciągać jednoznaczne wnioski natomiast zebrane dane pozwalają utwierdzić w przekonaniu o silnej zgodności założeń GOW z założeniami RSI WŚL.

Rys. 27. Potencjalny wpływ celów szczegółowych w ramach Celu strategicznego 3.1 - *Rozwój współpracy partnerskiej na rzecz innowacji*, na wzmocnienie filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy

Źródło: opracowanie własne

Rys. 28. Potencjalny wpływ celów szczegółowych w ramach Celu strategicznego 3.2 - *Rozwój współpracy partnerskiej na rzecz innowacji*, na wzmocnienie filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy

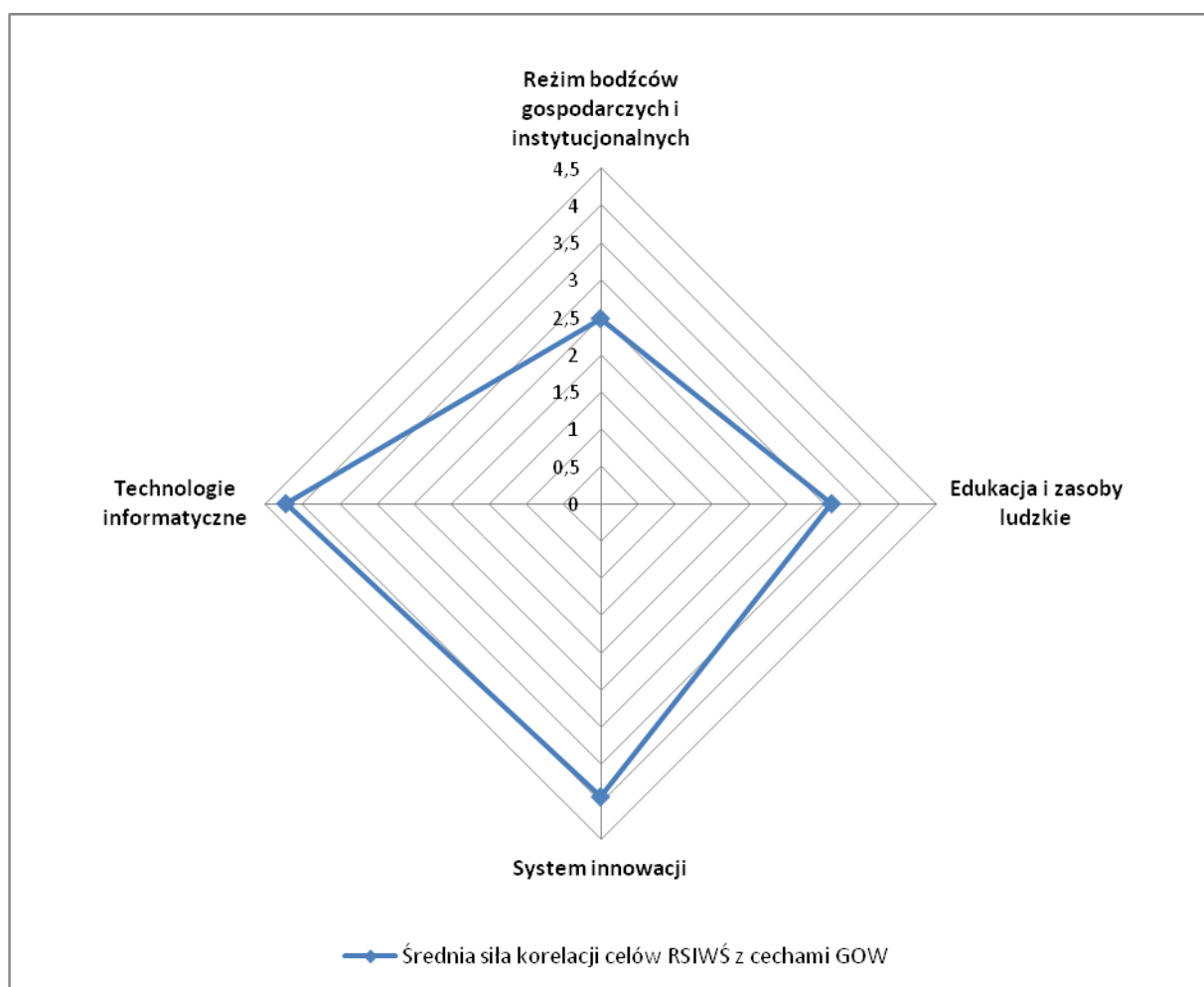
Źródło: opracowanie własne

Dokonując podsumowania wpływu celów strategicznych i operacyjnych RSI WŚL na tworzenie i doskonalenie Gospodarki Opartej o Wiedzę zwrócić należy uwagę na zdecydowaną dominację kierunków związanych z tworzeniem systemu innowacji oraz technologiami informatycznymi. W przypadkach tych mówić można o bezpośrednim lub co najmniej pośrednim szybkim oddziaływaniu. Podsumowanie zamieszczone na Wykresie nr 29 daje doskonały obraz tych tendencji. W najmniejszym stopniu zachodzić będzie wdrażanie obszaru zatem reżim bodźców gospodarczych i instytucjonalnych, w ogólnym podsumowaniu objęty co najwyżej oddziaływaniem pośrednim i to w dłuższej perspektywie czasu. Edukacja i zasoby ludzkie cieszą się oceną na poziomie średnim z generalną tendencją do oceny wyższej. Należy jednocześnie zaznaczyć, iż wspieranie tego obszaru ma często

charakter wartości dodanej do aktywności w pozostałych obszarach. W wyniku tego niemożliwe jest precyzyjne oszacowanie średniej oceny wsparcia tego obszaru. Trudno zarazem jest oszacować skalę zmian w tym zakresie, stąd też ocenę tą należy traktować poglądowo.

Z punktu widzenia procesu analitycznego bazującego na subiektywnej opinii ekspertów, wartości przedstawione w poszczególnych częściach analizy mogą ulec zmianie w obliczu ciągłego procesu doskonalenia gospodarki województwa i podnoszenia jego zdolności do rozwoju.

Rys. 29. Wartość średnia korelacji RSI WŚL i GOW

Źródło: opracowanie własne

c. Stopień realizacji założeń Strategii Lizbońskiej w RSI WŚL.

Głównym założeniem Strategii Lizbońskiej jest podniesienie konkurencyjności europejskiej gospodarki, natomiast w swoich kluczowych założeniach szczególny nacisk kładzie na wiedzę, innowacje i kapitał ludzki.

Ogólna analiza dokumentu RSI WŚL pozwala na wyrażenie opinii, iż cele szczegółowe wpisują się w założenia Strategii Lizbońskiej. Obszary oddziaływania priorytetów strategicznych RSI WŚL nie różnią się *de facto* znacząco od celów projektów Strategii Lizbońskiej. Wspólnym mianownikiem są zarówno aspekty ww. kapitału ludzkiego, wsparcia innowacyjności MŚP oraz promowania współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami badawczo-rozwojowymi czy jednostkami naukowymi. W trakcie realizacji wywiadów zwrócono natomiast uwagę na fakt braku dokumentów operacyjnych do Strategii Lizbońskiej (brak jasnego określenia sposobów realizacji celów), oraz światowy kryzys gospodarczy, w praktyce znacząco utrudniające realizację założeń Strategii Lizbońskiej.

Mimo ogólnie przyjętego założenia dla niniejszej ewaluacji bieżącej, o potrzebie oceny stopnia realizacji założeń Strategii Lizbońskiej, w trakcie prac badawczych podjęta została decyzja o skierowaniu uwagi na stopień realizacji założeń Strategii Europa 2020. U podstaw leżało przekonanie, iż w obliczu przeprowadzonego procesu transformacji Strategii Lizbońskiej w ww. Strategię Europa 2020, bardziej cenna dla Władz Województwa i innych instytucji będzie znajomość stopnia gotowości do realizacji nowej wizji rozwoju Europy aniżeli odniesienie się do nieobowiązującego już dokumentu. Przedmiotowa zmiana ma jednocześnie duże znaczenie w kontekście planowanej aktualizacji RSI WŚL.

Wyniki przeprowadzonej analizy zawierają się w ogólnym Wykresie nr 30, którego rolą jest identyfikacja siły związku pomiędzy przyjętymi celami strategicznymi RSI WŚL oraz głównymi celami ww. Strategii Europa 2020.¹¹⁹ Mówiąc Europa 2020 należy mieć na uwadze, iż w dokumencie tym kwestie dotyczące rozwoju innowacyjnego zawarte zostały w Priorytecie „Rozwój inteligentny”.

Z tego też powodu przedmiotowa analiza odnosi się do celów tego Priorytetu, na które składają się:

1. Podniesienie jakości edukacji.
2. Poprawa jakości działalności badawczej.
3. Wspieranie transferu innowacji i wiedzy w Unii.
4. Pełne wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych.

¹¹⁹ Z uwagi na ogólnodostępny charakter Strategii Europa 2020, opis tego dokumentu sprowadza się jedynie do wskazania celów w ramach odpowiedniego Priorytetu Strategii - „Rozwój inteligentny”.

Tab. 30. Wartości oceny siły związku celów RSI WŚL i Europa 2020

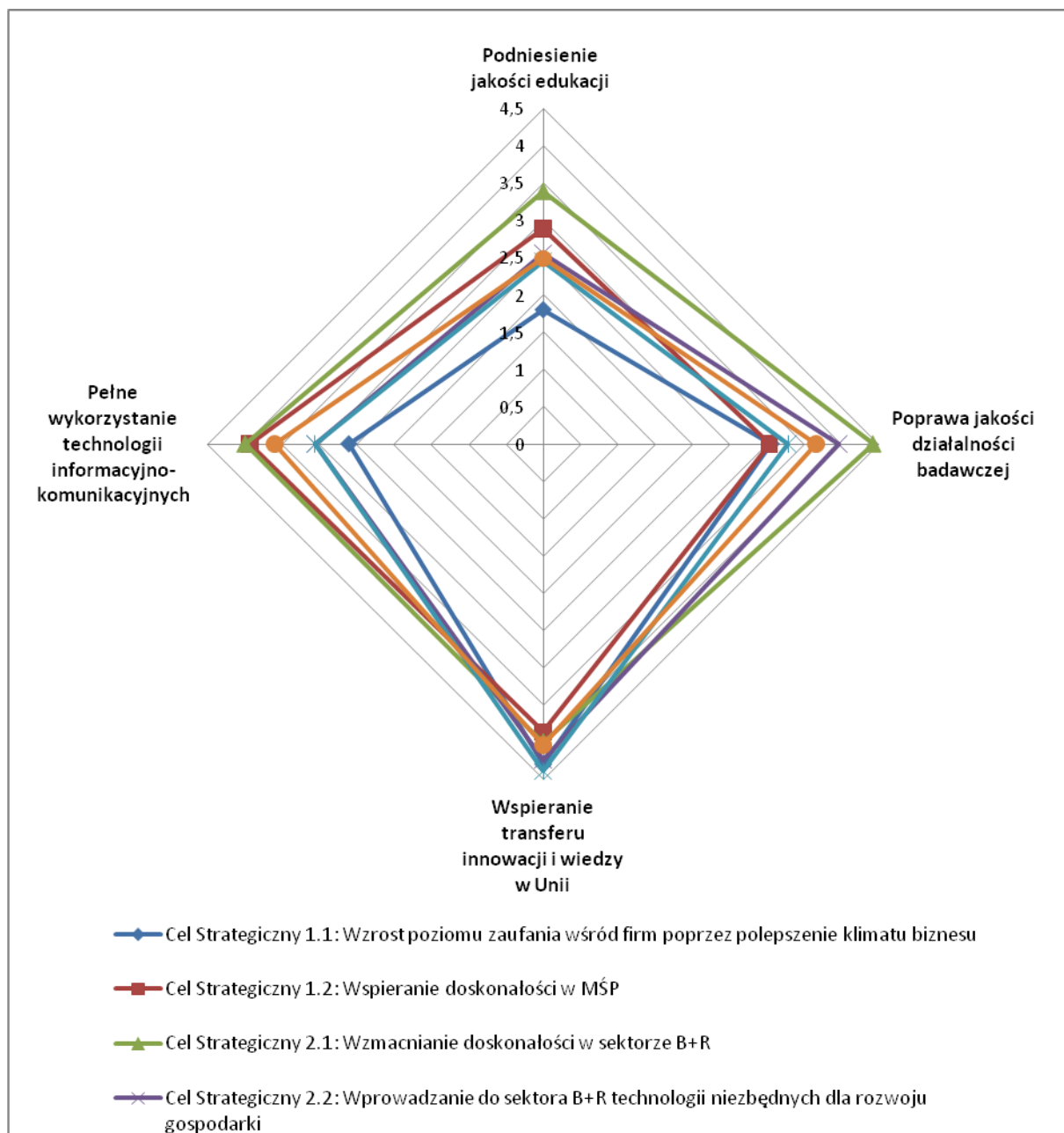
Ocena	Interpretacja siły związku celów RSI WŚL i celów dokumentu Europa 2020
1	Relacja celu RSI WŚL do celu priorytetu „rozwój inteligentny” bliżej nieokreślona
2	Realizacja celu RSI WŚL wpływa pośrednio na realizację celu priorytetu „rozwój inteligentny” a zmiany pojawić się mogą po upływie jakiegoś czasu
3	Realizacja celu RSI WŚL wpływa pośrednio na realizację celu priorytetu „rozwój inteligentny” a zmiany pojawić się mogą szybko
4	Realizacja celu RSI WŚL wpływa bezpośrednio na realizację celu priorytetu „rozwój inteligentny” a zmiany pojawić się mogą o upływie jakiegoś czasu
5	Realizacja celu RSI WŚL wpływa bezpośrednio na realizację celu priorytetu „rozwój inteligentny” a zmiany pojawić się mogą szybko

Źródło: opracowanie własne

Przy definiowaniu siły związku posłużono się katalogiem jakościowym przyjmującym wartości od 1 do 5 wraz z rosnącą siłą związku pomiędzy celami RSI WŚL a celami Priorytetu „Rozwój inteligentny”, jak to przedstawione zostało w Tabeli nr 30¹²⁰

¹²⁰ Wykresy cząstkowe odnoszące się do celów szczegółowych zawarte zostały w załączniku 3.3.

Rys. 30. Siła związku Celów strategicznych RSI WŚL z celami Priorytetu „Rozwój inteligentny” w ramach Strategii Europa 2020

Źródło: opracowanie własne

Z przeprowadzonej analizy wyłania się ogólny trend, zauważony przy analizie związku z GOW, silnego związku z cechami składającymi się z tworzeniem systemu innowacji oraz rozwojem i wykorzystaniem technologii informatycznych. Jednocześnie potwierdzona została słabsza korelacja RSI WŚL z ogólnie ujętym obszarem doskonalenia systemów edukacji i zasobów ludzkich, odnosząc się do tego rozwoju w sposób pośredni.

Analiza uzupełniająca względem powyższej, w praktyce kierująca uwagę na płaszczyznę operacyjną Strategii Europa 2020 jest ocena potencjalnego wpływu RSI WŚL na realizację

założenia „smart growth” ujętego dokumentem zat. *Polityka regionalna jako czynnik przyczyniający się do inteligentnego rozwoju w ramach strategii Europa 2020*¹²¹.

W ramach ww. dokumentu określono siedem kluczowych wyzwań potencjału innowacyjnego na poziomie regionu:

1. Innowacyjne klastry.
2. Przyjazne innowacjom środowiska prowadzenia działalności MŚP.
3. Uczenie się przez całe życie w obszarze badań i innowacji.
4. Atrakcyjna regionalna infrastruktura badawcza i ośrodki kompetencji.
5. Sektor kultury i twórczości.
6. Agenda cyfrowa.
7. Zamówienia publiczne przyjazne innowacjom.

Na potrzeby niniejszej analizy podjęto próbę eksperckiego określenia stopnia odzwierciedlenia ww. wyzwań w oczekiwanych rezultatach Celów Strategicznych RSI WŚL korzystając z opracowanej mapy siły związku zgodnie z Tabelą nr 31.

Tab. 31. Kryteria oceny siły związku Celów Strategicznych RSI WŚL z obszarami „smart growth”

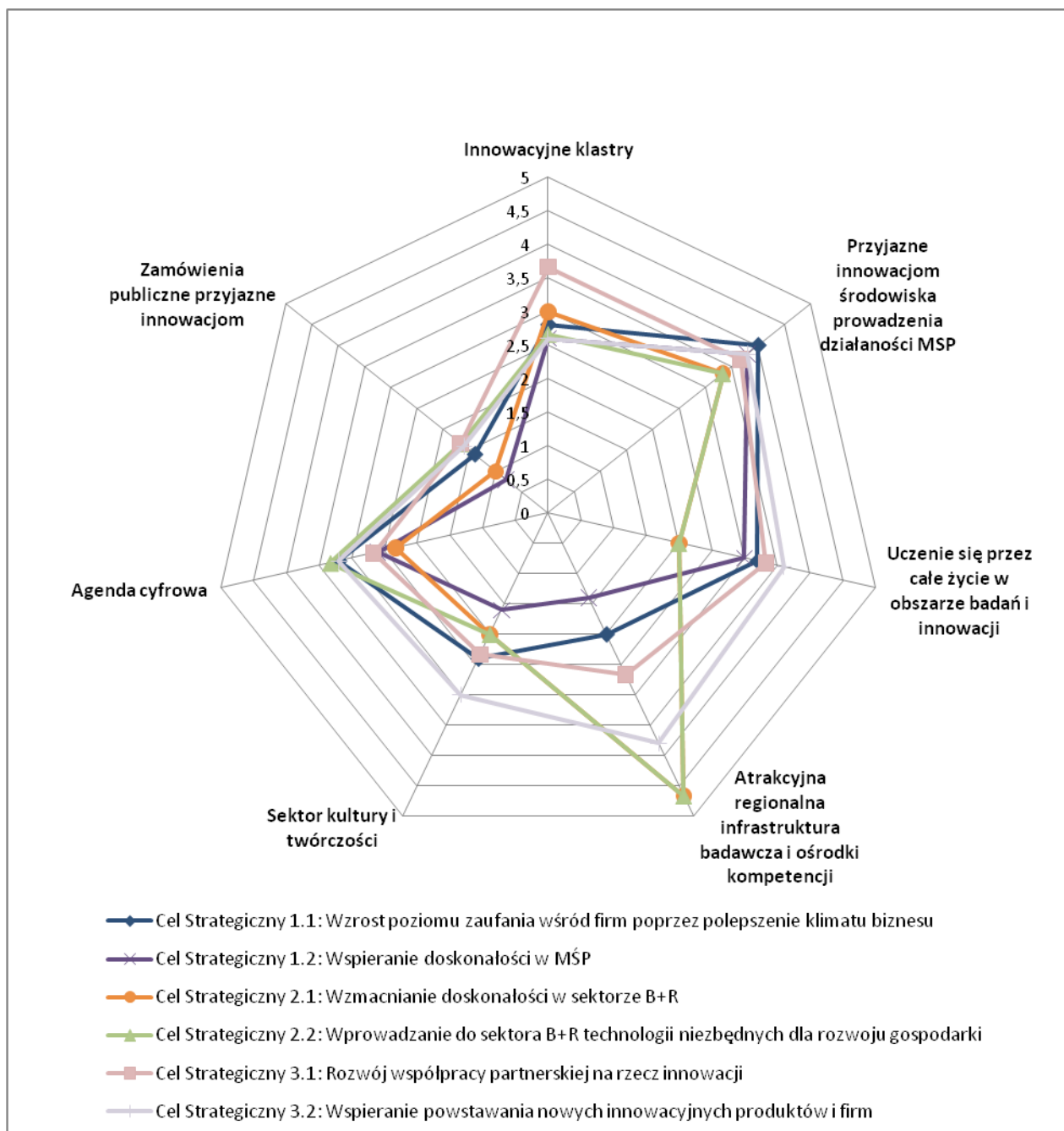
Ocena		Interpretacja oceny
1	Brak	Relacja celu RSI do obszaru rozwoju inteligentnego na poziomie regionalnym bliżej nieokreślona
2	Niski	Realizacja celu RSI wpływa pośrednio na rozwój inteligentny na poziomie regionalnym a zmiany pojawić się mogą po upływie jakiegoś czasu
3	Średni	Realizacja celu RSI wpływa pośrednio na rozwój inteligentny na poziomie regionalnym a zmiany pojawić się mogą szybko
4	Wysoki	Realizacja celu RSI wpływa bezpośrednio na rozwój inteligentny na poziomie regionalnym a zmiany pojawić się mogą o upływie jakiegoś czasu
5	B. wysoki	Realizacja celu RSI wpływa bezpośrednio na rozwój inteligentny na poziomie regionalnym a zmiany pojawić się mogą szybko

Źródło: opracowanie własne

Wyniki analiz przedstawione zostały na Wykresie nr 31.

¹²¹ (ang.) Regional Policy contributing to smart growth in Europe 2020 - COM(2010) 553 - 06/10/2010 (Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów - Polityka regionalna jako czynnik przyczyniający się do inteligentnego rozwoju w ramach strategii Europa 2020).

Rys. 31. Realizacja założeń „smart growth” przez Cele Strategiczne RSI WŚL

Źródło: opracowanie własne

Z uwagi na rozbudowany charakter obszarów, trudno jednoznacznie ocenić przedmiotową siłę oddziaływania. Na bazie dostępnych danych oraz wiedzy ekspertów możliwe było dokonanie oceny na dużym poziomie ogólności oraz w oparciu o odczucia subiektywne. Wyłaniający się obraz wskazuje, iż w przypadku niespełnienia wszystkich pól oceny zapisy RSI WŚL odnoszą się w sposób bezpośredni do analizowanych cech. Zależności takiej nie można przypisać do pola *sektor kultury i twórczości* oraz *zamówienia publiczne przyjazne innowacjom*.

Zaskakującym mogą być wyniki odnoszące się do wspierania innowacyjnych klastrów oraz agendy cyfrowej. W poprzednich analizach wartość tej oceny była wyższa niż w tym przypadku. Powodów tego stanu rzeczy poszukiwać można w zapisach analizowanego dokumentu, który sprowadził dociekania na grunt większych szczegółów, w odróżnieniu do wcześniejszych bardziej ogólnych wskazań. Konsekwentnie stopień dopasowania zapisów może się różnić na niekorzyść niniejszych, to zaś może skłaniać do refleksji o potencjalnej potrzebie doprecyzowania zapisów RSI WŚL ukierunkowując jej intencje na powoływanie np. klastrów innowacyjnych w odróżnieniu do obecnych zapisów odnoszących się do klastrów jako takich. Warto w tym miejscu przytoczyć wyniki analizy CATI klastrów potwierdzające ich większą koncentrację na integracji aniżeli na aktywności innowacyjnej.

2. Wpływ procesu wdrażania RSI WŚL na wybrane aspekty polityki innowacji i innowacyjności województwa

Pytania szczegółowe:

1. Jakiego typu zmiany administracyjne, techniczno-technologiczne i społeczno-ekonomiczne w obszarze potencjału innowacyjnego w regionie uzyskano w efekcie wdrożenia RSI?
2. Ocena stopnia ewolucji roli instytucji wsparcia innowacyjnego, w szczególności IOB oraz instytucji sfery B+R w procesach tworzenia regionalnego systemu innowacji.
3. Czy typy projektów wspierających współpracę między światem nauki i przedsiębiorstwami, realizowanych w ramach RSI były skuteczne?
4. Ocena wpływu działań podejmowanych w ramach wsparcia kapitału ludzkiego oraz tworzenia kultury innowacji w województwie na skalę aktywności innowacyjnej i proinnowacyjnej instytucji systemu innowacji.
5. W jakim stopniu wdrożenie RSI poprawiło dyfuzję innowacji w regionie (rozwój sieci społecznych, stymulacja procesu uczenia się, ocena jakości i trwałości powstałych sieci współpracy i systemów komunikacji i wymiany informacji, ocena istniejących luk)?
6. Ocena wpływu tworzonych oraz rozwijanych sieci współpracy podmiotowych instytucji województwa śląskiego na poziomie regionu, kraju, Europy, na procesy animowania działalności innowacyjnych.

Podjęcie trudu definiowania i wdrażania RSI WŚL jest ważnym elementem siatki działań systemowych związanych z doskonaleniem różnych obszarów życia społeczno-gospodarczego. Na skalę i dynamikę obserwowanych zmian złożyły się ponadto procesy zachodzące w wymiarze administracyjnym, co wprost związane jest z stworzeniem struktur odpowiedzialnych za procesy zarządzania i wdrażania RSI WŚL w ramach struktury administracyjnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (zagadnienie to zostało omówione szerzej w ramach dyskusji dotyczącej poziomu osiągnięcia celu szczegółowego nr 17).

Drugim aspektem rozwoju w tym zakresie jest fakt dostrzeżenia znaczenia problematyki innowacyjności w funkcjonowaniu także innych ciał związanych z jednostkami administracji publicznej regionu (w szczególności na poziomie lokalnym). W tym zakresie wskazać można m.in. na takie przykłady, jak zaangażowanie przedstawiciela JST (Śląski Związek Gmin i Powiatów) w prace JZ RSI, czy realizacja przez Urząd Miasta w Gliwicach projektu SEKT. Uwzględniając szerszy kontekst zmian administracyjnych należy dostrzec fakt, iż proces wdrażania RSI WŚL zaangażował lub animował struktury administracyjne, które dotąd nie miały okazji uczestniczyć w systemowych działaniach pro-innowacyjnych (Śląskie Konsorcjum Instytucji Wsparcia Rozwoju Przedsiębiorczości, Regionalna Konferencja Rektorów Uczelni Akademickich, Śląska Rada Jednostek Badawczo – Rozwojowych). Najbardziej wyraźnym przejawem zmian jakościowych jest natomiast zawarcie odniesienia do innowacyjności

w realizowanych procedurach administracyjnych – np. kryteriach wyboru projektów przewidzianych do objęcia dofinansowaniem ze środków publicznych.

W kontekście potencjału społeczno – ekonomicznego zwrócić należy uwagę w szczególności na proces kształtowania potencjału społecznego, który jak wynika z przedstawionych w ramach niniejszego Raportu analiz jeszcze się nie zakończył¹²², to jednak bez wątpienia jest realizowany i wskazać można wiele inicjatyw służących budowie relacji społecznych czy to w ramach sektorów (klastery, sieci tematyczne), czy w ramach samodzielnych inicjatyw poszczególnych aktorów (działania sektora nauki oraz instytucji otoczenia biznesu w zakresie promowania i kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży).

Zagadnieniem najmniej wymiernym jest ocena wpływu procesu wdrażania RSI WŚL na zmiany techniczno – technologiczne w regionie¹²³. Niemniej jednak, zmiany techniczno – technologiczne – zgodnie założeniami filozofii Gospodarki Opartej na Wiedzy, stanowią w szczególności wypadkową (konsekwencję) procesów sieciowania, a co za tym idzie – intensyfikacji powiązań pomiędzy aktorami procesów wymiany wiedzy. Tym samym wpływ wdrażania RSI WŚL na zmiany w rozpatrywanej dziedzinie może być rozpatrywany poprzez pryzmat skuteczności działań podejmowanych zarówno w ujęciu administracyjnym (inicjowanie powiązań w sposób odgórny), jak i społecznym (inicjowanie powiązań oddolnych). W kontekście treści zawartych w niniejszym Raporcie, wskazujących na fakt, że powiązania sieciowe – w szczególności wiążące sektor przedsiębiorstw z sektorem B+R są wciąż tworzone i jak dotąd umiejętność współpracy tych dwóch sektorów nie jest zjawiskiem powszechnym, należy stwierdzić, że wpływ wdrażania Strategii na ten obszar jest wciąż zbyt niski.

Zmiany, o których jest mowa powyżej, wyznaczają pewien trend dla obserwowanych zmiennych odnoszących się do dynamiki i skali ewolucji Regionalnego Systemu Innowacji. Rozważając np. skuteczność projektów wspierających współpracę między światem nauki i przedsiębiorstwami, realizowanych w ramach RSI WŚL zauważyć należy raczej średni poziom zmian w środowisku w zmiennych dotyczących aktywności istniejących i nowych firm, realizację prac badawczo-rozwojowych dla MŚP oraz ilość nowych produktów/procesów/rozwiązań innowacyjnych wynikających z współpracy między MŚP i sektorem B+R. Szczegółowy rozkład odpowiedzi respondentów pochodzących ze sfery B+R przedstawia Wykres nr 32. Dla przyjętej skali wartości od „0” - brak wpływu po „5” - bardzo silny wpływ, uzyskane wartości dla poszczególnych kryteriów skuteczności uzyskały maksymalną wartość 2,96 dla kryterium *Ilość/rodzaj nowych produktów/procesów/rozwiązań innowacyjnych wynikających z współpracy między MŚP i sektorem B+R*, mającego charakter ogólny względem pozostałych.

¹²² Patrz m.in. omówienie celu szczegółowego nr 16, 17 czy 21 oraz opis Obszaru 1

¹²³ Równoległe z prowadzonymi pracami w ramach niniejszej ewaluacji prowadzono działania służące określeniu Programu Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2010-2020. Z uwagi na brak wyczerpujących danych oraz wciąż trwający proces niniejszy materiał nie zawiera bezpośrednich odniesień do tego aspektu.

Warto zarazem podkreślić, iż aż 84% badanych instytucji B+R deklaruje realizację projektów wspierających reorientację rynkową, w tym współpracę pomiędzy światem nauki i przedsiębiorstwami.

Wyniki te zachowują spójność z ocenami zawartymi w dotychczasowych badaniach oraz przeprowadzonymi wywiadami. Analiza dokumentów prowadzi do wniosku, że skuteczność przedmiotowych projektów jest ograniczona. Jako główne przyczyny takiego stanu rzeczy wskazano:¹²⁴

- brak komunikacji i wymiany wiedzy pomiędzy sektorem B+R a przemysłem, w tym przede wszystkim brak wzajemnego zainteresowania ewentualną współpracą (przedsiębiorstwa nie są zainteresowane innowacyjnością, sektor B+R nie zna potrzeb i oczekiwań przedsiębiorstw),
- brak kapitału po stronie przedsiębiorstw,
- brak wiedzy o postulowanym przez władze regionalne docelowym (w średniej i długiej perspektywie) modelu gospodarki regionu wśród potencjalnych partnerów.

W opinii respondentów realizowane projekty w istotny sposób przyczyniły się do zawiązania współpracy między światem nauki a przedsiębiorcami, w mniejszym stopniu zaś przełożyły się na wymierne wartości. W szczególności pozytywne efekty uzyskano z punktu widzenia MŚP, które wcześniej praktycznie nie współpracowały z placówkami naukowymi z uwagi na brak funduszy na ten cel.

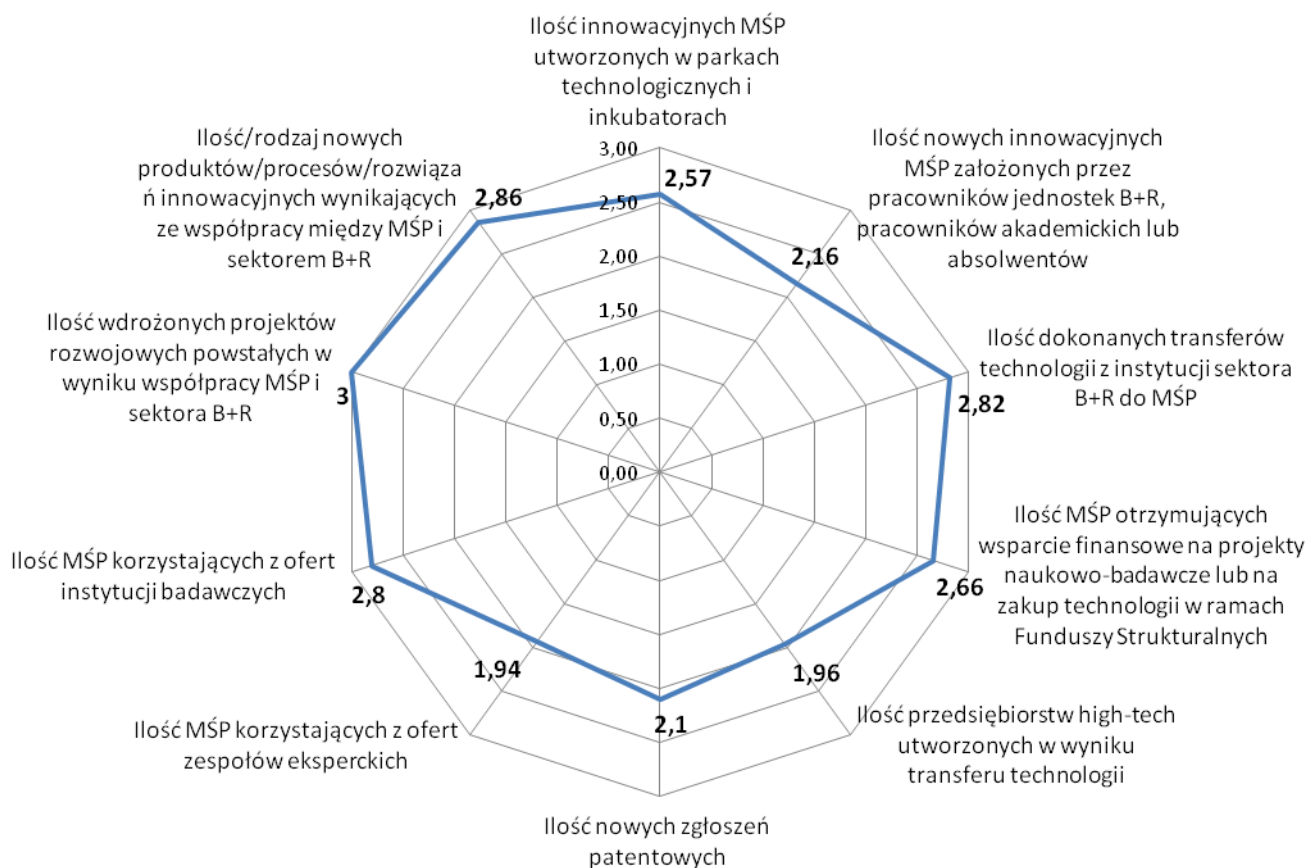
Projekty realizowane w ramach RSI WŚL pozwoliły zmienić ten stan. Podawano przykłady, gdzie nawiązanie współpracy mającej na celu realizację konkretnego projektu przerodziło się w trwałe związki nauki i biznesu. W opinii przedsiębiorców ten pozytywny trend niekoniecznie jest powiązany z RSI WŚL, za sprawą chociażby braku wiedzy na temat istnienia strategii lub jej założeń. Tym niemniej jest to nadal obszar wymagający szczególnie silnego wsparcia, jako że generalnie respondenci oceniają, że ta współpraca jest zdecydowanie zbyt skromna w stosunku do potrzeb przedsiębiorców i potencjału śląskich placówek naukowych.

Warto zwrócić uwagę, że ponad 50% jednostek B+R w regionie posiada świadomość prowadzenia działań foresight, a 30% w sposób częściowy lub pełny uwzględnia ich wyniki w swych działaniach. Wskazane jest efektywne wdrażanie „Programu Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2010-2020”.

Rys. 32. Skuteczność projektów wspierających współpracę pomiędzy światem nauki i przedsiębiorstwami jako siła oddziaływania na kluczowe zmiany jakościowe w regionie

¹²⁴ IBC Group (2009): Wykonanie analizy na potrzeby opracowania projektu Programu Wykonawczego dla Regionalnej Strategii Innowacji nt. „Identyfikacja możliwości rozwoju sektora naukowo-badawczego województwa śląskiego”. Raport Końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

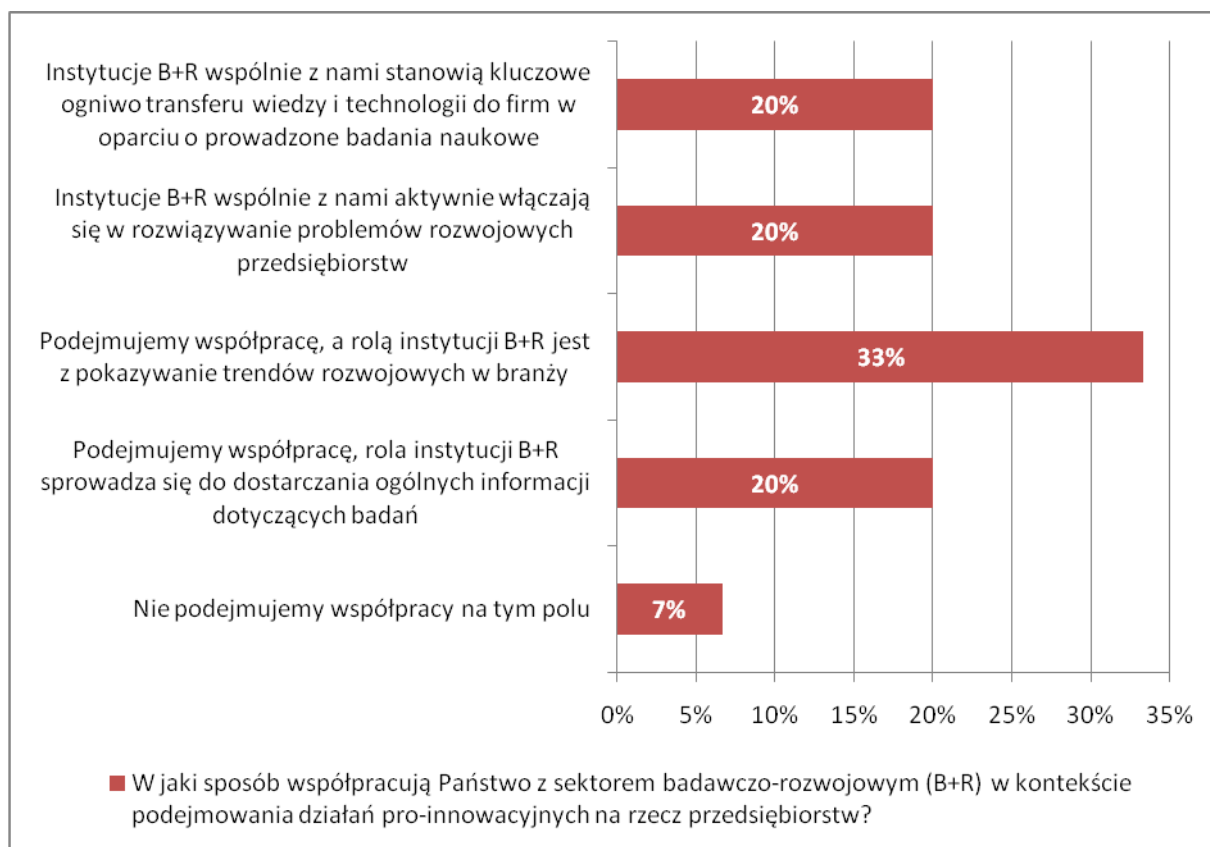
— Czy Pana/i zdaniem projekty wspierające współpracę pomiędzy światem nauki a przedsiębiorstwami są skuteczne, tzn. czy mają wpływ na następujące obszary:

Źródło: CATI (n=50)

Część respondentów wskazywała na problemy we współpracy z uczelniami wynikające z bardzo rozbudowanych struktur administracyjnych, co bardzo utrudnia współpracę i wydłuża wszelkie procedury. Jest to jedna z przyczyn, dla których przedsiębiorstwa przedkładają współpracę z konkretnymi naukowcami nad współpracę z jednostkami naukowymi. Respondenci wskazywali również na istotne luki w tym zakresie, jak chociażby POKL Poddziałanie 8.2.1, w ramach którego istnieje możliwość dofinansowywania staży naukowych pracowników uczelni w przedsiębiorstwach i staży przedsiębiorców na uczelniach. Od początku wdrażania Programu w 2008 roku nie był realizowany praktycznie żaden projekt w tym zakresie. Jednym z nielicznych przykładów pozytywnych działań w tym zakresie był realizowany przez Regionalną Izbę Gospodarczą w Katowicach przy udziale Politechniki Śląskiej, Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach projekt „Przez naukę do biznesu”. W jego ramach prowadzone były szkolenia pracowników naukowych pod kątem zakładania firm spin-off i spin-out.

Rys. 33. Współpraca IOB i sektora B+R a zmiany w MŚP

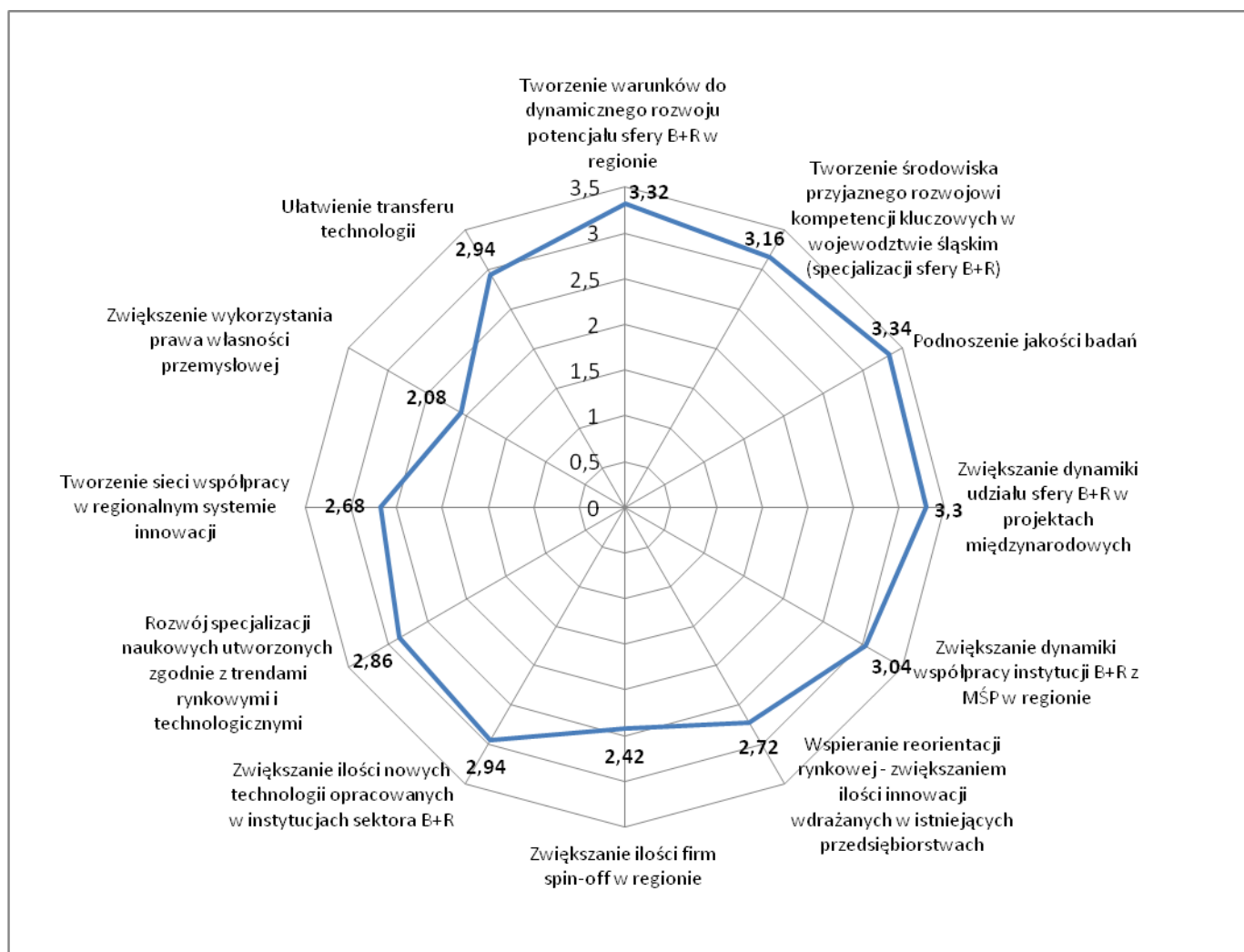

Źródło: CATI (n=90)

Dodatkowych argumentów pogłębiających konieczność doskonalenia wysiłków na polu skuteczności współpracy sfery B+R z MŚP dostarcza analiza aktywności instytucji otoczenia biznesu w zakresie realizacji wspólnych inicjatyw z instytucjami B+R na rzecz wspierania firm województwa śląskiego. Jak wynika z danych zawartych na Wykresie nr 33, w zaledwie 40% przypadków współpraca IOB z instytucjami B+R prowadzi do bezpośrednich zmian jakościowych przez aktywne włączanie się w rozwiązywanie problemów rozwojowych przedsiębiorstw lub bezpośredni transfer wiedzy i technologii do firm w oparciu o prowadzone badania naukowe. W pozostałych przypadkach współpraca zorientowana jest na dostarczanie informacji lub danych dot. trendów. Dodatkowe pytanie mające na celu określenie stopnia oddziaływania aktywności IOB na skalę wykorzystania potencjału B+R w regionie spotkało się z wyjątkowo wysoką oceną (samooceną) na poziomie 8 pkt (w skali od 1 do 10).¹²⁵

Rys. 34. Tworzenie zintegrowanych ośrodków badawczych a wspieranie innowacyjności województwa śląskiego

¹²⁵ Z uwagi na ogólny charakter pytania trudno o uznanie go za kluczowe w definiowaniu wniosków w ramach niniejszej ewaluacji.

Źródło: CATI (n=50)

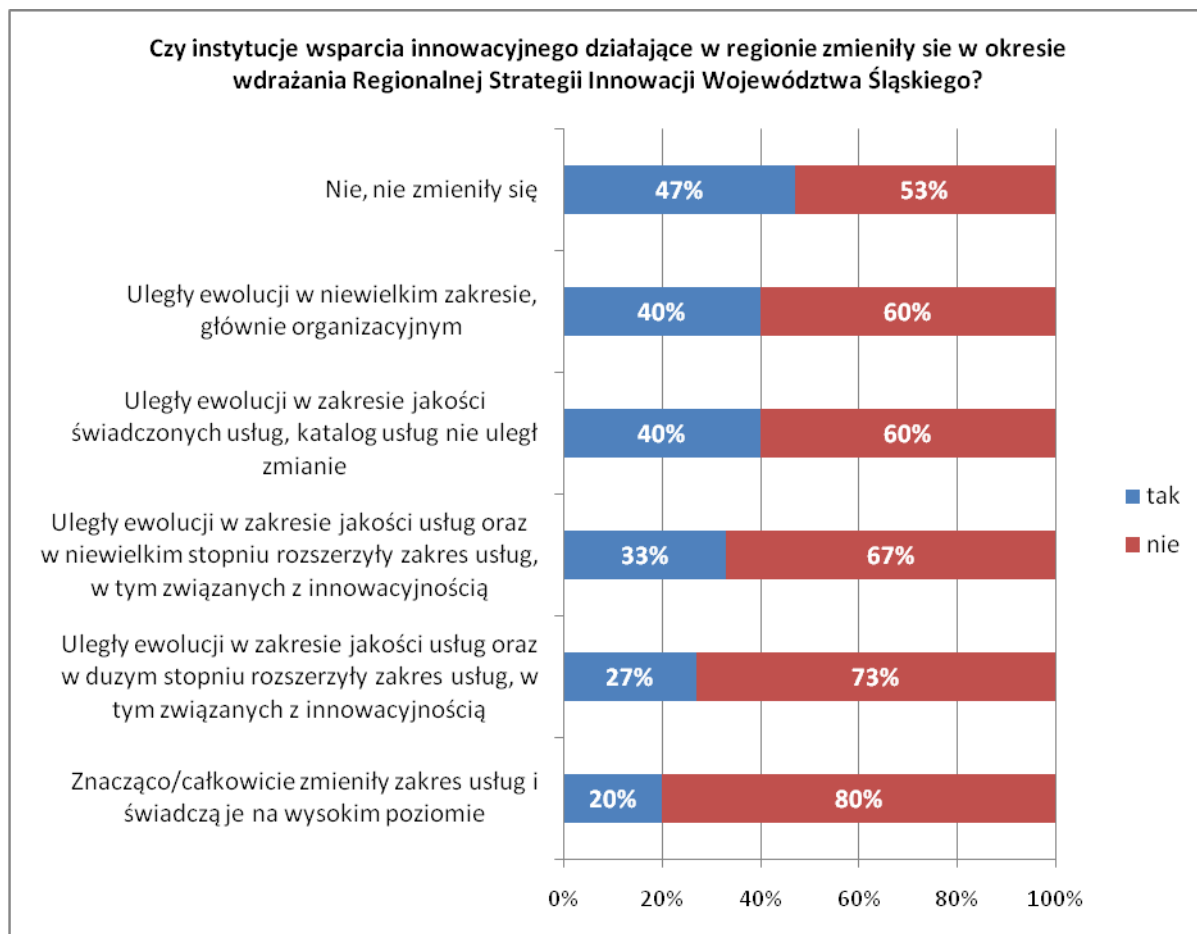
Sytuacji nie polepszają inicjatywy związane z tworzeniem zintegrowanych ośrodków badawczych typu Centra Doskonałości i Centra Zaawansowanych Technologii, mimo, iż zostało to dostrzeżone jako wyraźny rezultat wdrażania RSI (Wykres nr 37).

Przeprowadzona analiza siły relacji pomiędzy tworzeniem przedmiotowych ośrodków oraz wspieraniem innowacyjności w województwie śląskim zauważalny jest silniejszy trend do doskonalenia bazy badawczej aniżeli oddziaływania na innowacyjność firm w regionie. Należy jednakże podkreślić, iż niniejsza analiza zachowuje pośredni związek z aktywnością projektową zorientowaną na współpracę B+R i MŚP. Niemniej jednak idea tworzenia CZW sama w sobie zawiera tworzenie powiązań z biznesem, można to zatem uznać za ważny kierunek dociekań, na pewno zaś jest to znakomita okazja do oceny zmian jakościowych w regionie w obliczu wdrażania inicjatyw sieciowych. Wyniki, o których mowa powyżej zawarte zostały na Wykresie nr 34.

Różnica pomiędzy określonymi sferami nie jest znacząca, natomiast zauważalna i potwierdzona w opinii respondentów uczestniczących w wywiadach oraz spotkaniu grupowym dot. sfery badań.

Powyższe rozważania stanowią doskonały punkt wyjścia do oceny stopnia ewolucji instytucji B+R i IOB w regionie w procesie wdrażania RSI WŚL (Wykres nr 35).

Rys. 35. Ewolucja IOB w okresie wdrażania RSI WŚL

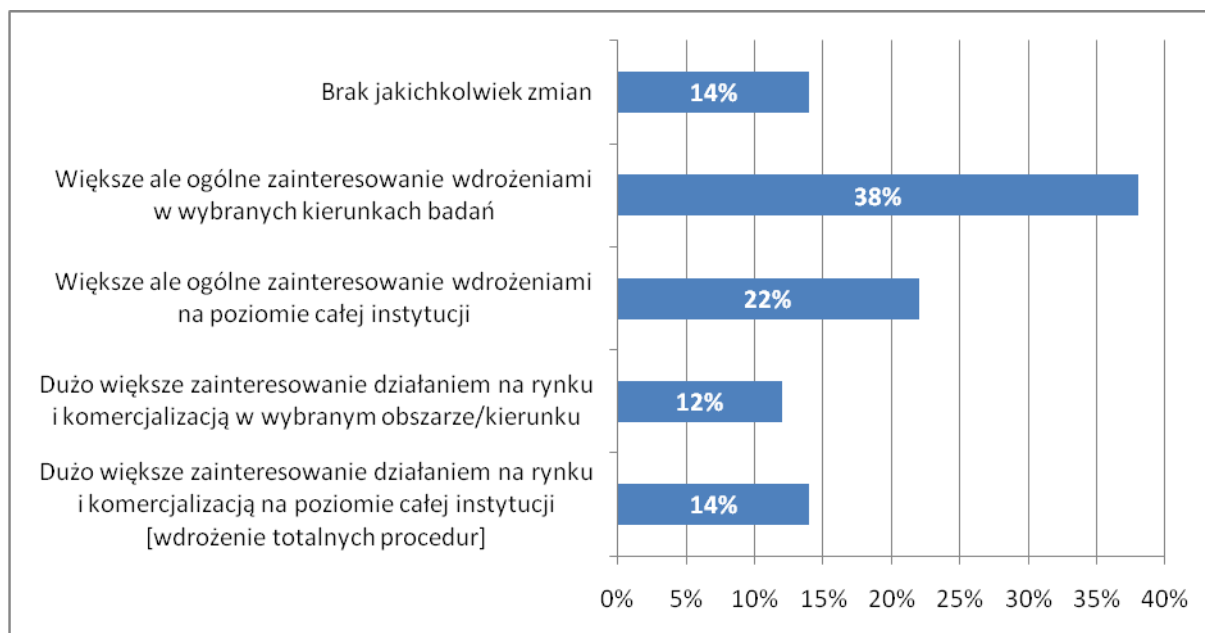
Źródło: CATI (n=90)

Zaskakujące jest odczucie przedstawicieli 47% śląskich instytucji otoczenia biznesu o braku zmian (jakościowych w zakresie usług świadczonych przez te instytucje) w okresie obowiązywania RSI WŚL, a zarazem braku realizacji zapisów RSI przez te instytucje. Każde z następnym ocenianym stopni ewolucji spotkały się z malejącym udziałem wskazań pozytywnych osłabiając i tak już słabe wyniki dla badanej zależności. Powodów doszukiwać się można w dużej ilości tego typu instytucji w regionie, konsekwentnie ograniczony sposób dotarcia bezpośredniego (poprzez kampanie informacyjne itp.) oraz pośredniego (poprzez procedury administracyjne wskazane powyżej). Te same dane posłużyły do oceny stopnia wdrożenia RSI WŚL w części odnoszącej się do pierwszego i trzeciego obszaru strategicznego, obnażając poniekąd słabość procesu zmian w regionie.

Dociekania dotyczące ewolucji sfery B+R są równie ciekawe. Jak wynika z opinii przedstawicieli tych instytucji, proces wdrażania RSI WŚL w niewielkim stopniu zmienił rzeczywistość transferu wiedzy i komercjalizacji (najważniejsza sfera ich działalności na styku z biznesem). Jak widać na Wykresie nr 36, ponad połowa badanych nie zauważyła zmian lub zmiany zaznaczyły się na niewielkim poziomie oddziaływania na innowacyjność regionu.

W przeciwnym biegunie widać zarazem że jedynie co 7 instytucja może pochwalić się zmianami o wysokiej wartości dodanej, poprzez wdrażanie procedur komercjalizacji.

Rys. 36. Ewaluacja instytucji B+R w kontekście zaangażowania w komercjalizację w procesie wdrażania RSI WŚL

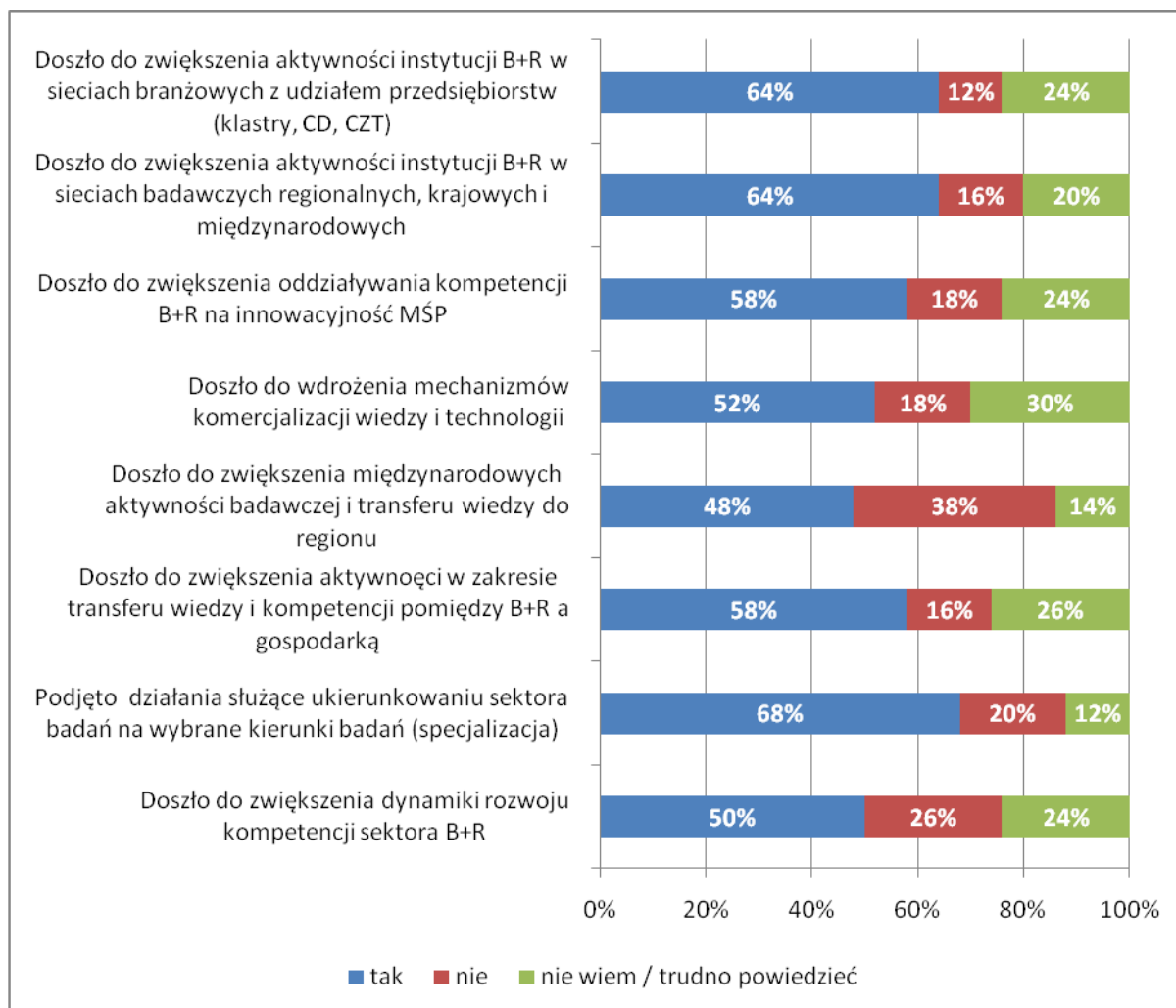

Źródło: CATI (n=50)

Jeżeli wynik ten odczytamy jako słaby, powodów doszukiwać się można w tym samym czynniku co w przypadku ww. IOB (duża liczba instytucji). Mając jednakże na uwadze fakt wdrożenia procedur komercjalizacji w 7% instytucji, co może i jest pewnym sukcesem, to warto obecnie położyć nacisk na ich promocję i traktowanie jak dobre praktyki.

W ramach badania CATI wśród instytucji B+R podjęto również próbę oceny, jakie inne zmiany nastąpiły w okresie od powołania RSI WŚL. Mimo, iż respondenci nie definiowali siły/skali zmian (z uwagi na potencjalny problem uzyskania odpowiedzi „nie wiem” w dużej skali, ograniczono odpowiedzi na opcji Tak/Nie) uzyskane dane są użytecznym „inputem” do kreowania dalszych działań w obszarze doskonalenia uczestnictwa sfery B+R w Regionalnym Systemie Innowacji. Wyniki przedstawia Wykres nr 37.

Rys. 37. Zmiany jakościowe w aktywności Śląskiej sfery B+R w wyniku okresie wdrażania RSI WŚL

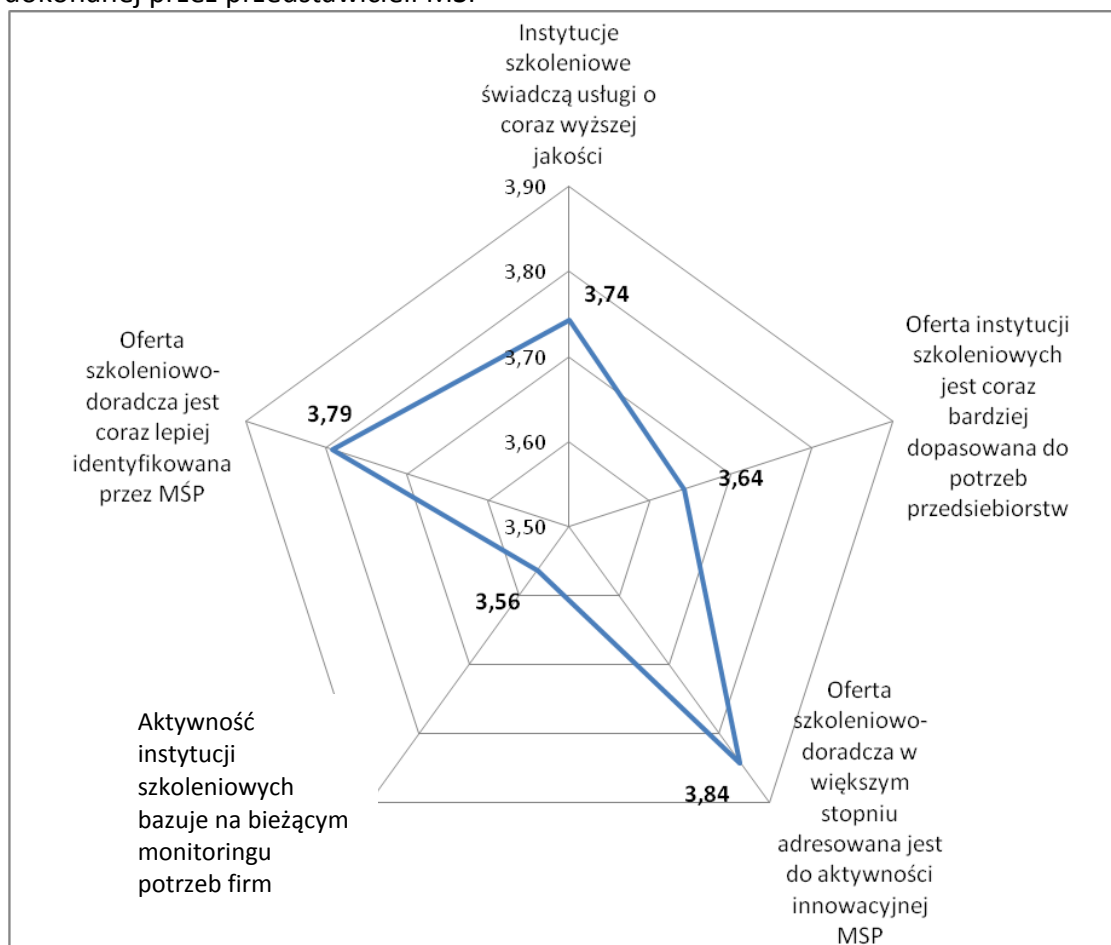

Źródło: CATI (n=50)

Zmiany w regionie mają również silny związek z podejmowanymi działaniami zorientowanymi na rozwój kapitału ludzkiego. Dominujący wpływ ma w tym zakresie aktywność śląskich instytucji otoczenia biznesu, prowadzących szeroką aktywność szkoleniowo-doradczą oraz promującą innowacyjność. W badaniu CATI do podejmowania działań wspierających kapitał ludzki przyznała się co druga instytucja. W kolejnym etapie instytucje te wskazały, iż po stronie zmian w aktywności instytucji wspartych w zakresie zasobów ludzkich w regionie w największym stopniu obejmowały one ekspansję na nowe rynki (43% pozytywnych wskazań), rozwój istniejących form współpracy podmiotów systemu innowacji (43%) oraz zwiększenie ogólnego przepływu wiedzy w systemie (również 43%). W mniejszym stopniu przejawiały się natomiast w pojawianiu się innowacji (29%) oraz nowymi formami współpracy (29%). Jednocześnie zauważyć można znaczny poziom braku wiedzy/świadomości o rezultatach podejmowanych działań szkoleniowych przez IOB. Przejawem tego zjawiska była przeważająca ilość odpowiedzi „nie wiem”. O ile trudno jest wskazać bezpośredni powód tej sytuacji, w ogólnym brzmieniu skłania ona do opinii o niedoskonałym systemie oceny konsekwencji przedmiotowych projektów. Pełen obraz

niniejszego kontekstu analizy przedstawiony został przy ocenie stopnia wdrażania celów szczegółowych 1.1.1, 1.1.3. W opinii przedsiębiorców badanych w ramach CATI, działania zorientowane na zasoby ludzkie (domyślnie bowiem samo badanie zorientowane było na ocenę parametrów aktywności instytucji szkoleniowych) zostały ocenione raczej średnio. Znamienne jest to dla wszystkich badanych cech, jak przedstawia Wykres nr 38.

Rys. 38. Wyniki oceny aktywności instytucji szkoleniowych w województwie śląskim dokonanej przez przedstawicieli MŚP

Źródło: CATI (n=450)

Oceny MŚP zawierały się w przedziale 1 - nie zgadzam się z tezą, 5 - w pełni się zgadzam. Wyniki, z uwagi na ich klarowność, nie wymagają rozbudowanej interpretacji natomiast pokazują, iż kwestia doskonalenia działań związanych z wzmocnieniem zasobów ludzkich nadal zawiera pole do doskonalenia. Kierunki działań natomiast wymagają głębszej dyskusji wokół dotychczasowych działań podejmowanych na tym polu oraz wykorzystania mechanizmów dostępnych w ramach POKL w regionie.

Kierunki działań powinny natomiast przełamywać ogólną tendencję do wyrażania opinii, iż wpływ samej RSI WŚL na edukację czy szkolenia jest trudny do uchwycenia. Przede wszystkim wynika to z rozproszenia funduszy, w ramach których takie działania są prowadzone oraz z faktu, że rozwój kapitału ludzkiego najczęściej jest tylko jednym z etapów

całego realizowanego projektu, którego nie da się rozpatrzeć w oderwaniu od całego projektu. Zwrócono przy tym uwagę na generalnie niską skuteczność projektów stricte szkoleniowych, z których większość zakończyła się co prawda osiągnięciem zakładanych wskaźników, ale w rzeczywistości ich uczestnicy nie odnieśli z udziału w nich żadnych istotnych korzyści.

3. Ogólna ocena Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 i jej wdrażania

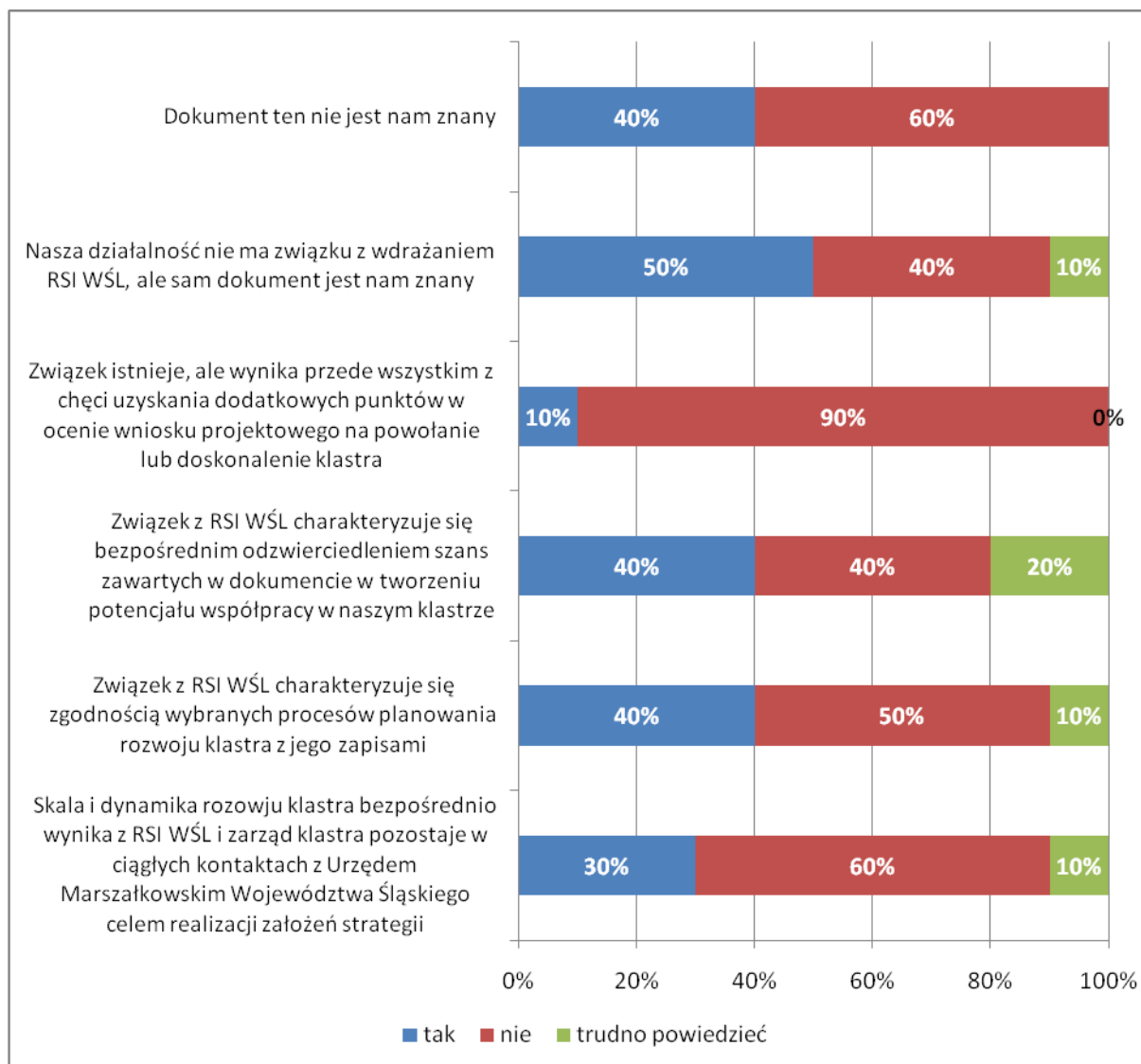
Pytania szczegółowe:

1. Czy „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013” (RSI) jest wykorzystywana w praktyce?
2. Czy „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013” jest nadal aktualna?

a. Praktyczne wykorzystanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013

Dociekania niniejszej ewaluacji okresowej w zakresie praktycznego wykorzystania RSI WŚL skoncentrowały uwagę na opiniach respondentów uczestniczących w badaniach ilościowych typu CATI. Pakiet informacji otwiera analiza przeprowadzona wśród przedstawicieli klastrów województwa śląskiego (Wykres nr 39).

Rys. 39. Rola RSI WŚL w aktywności klastrów województwa śląskiego

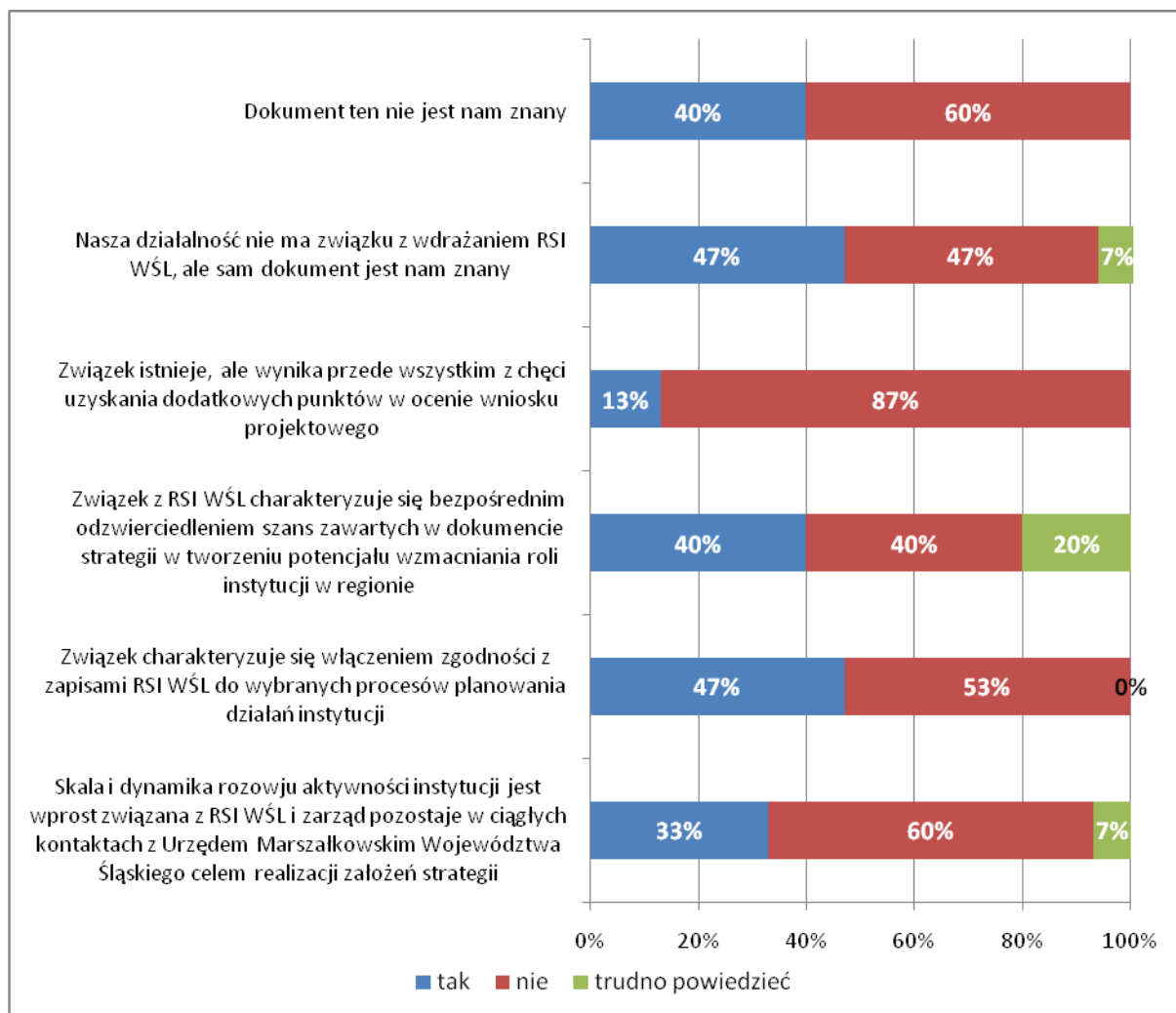
Źródło: CATI (n=10)

Wyniki wskazują, iż wykorzystywanie dokumentu RSI WŚL jest tożsame w 40% populacji klastrów. Wobec przyjętego schematu cech poddanych ocenie o rosnącym poziomie istotności zauważyć należy, iż klastry deklarujące znajomość RSI WŚL deklarują również wykorzystanie zapisów tego dokumentu we wszystkich analizowanych cechach. W ogólnej ocenie, wyniki znajomości RSI WŚL w gronie klastrów są nie zadowalające. W ich obliczu doszukać się można osłabienia oczekiwań względem osiągnięcia punktu zwrotnego dot. ilości firm w klastrach. Proces prowadzący do jego osiągnięcia nie do końca może być konsekwencją wdrażania RSI WŚL.

Szczególnie cenne jest jednocześnie uzyskanie niemal 100% pewności, iż związek aktywności klastrów z zapisami RSI WŚL nie ma kontekstu pragmatyzmu „projektowego” wynikającego z dodatkowych punktów w ocenie merytorycznej projektów. Podobne wyniki w tym

kontekście wynikają z oceny CATI przeprowadzonej na grupie 90 instytucji otoczenia biznesu województwa śląskiego (Wykres nr 40).

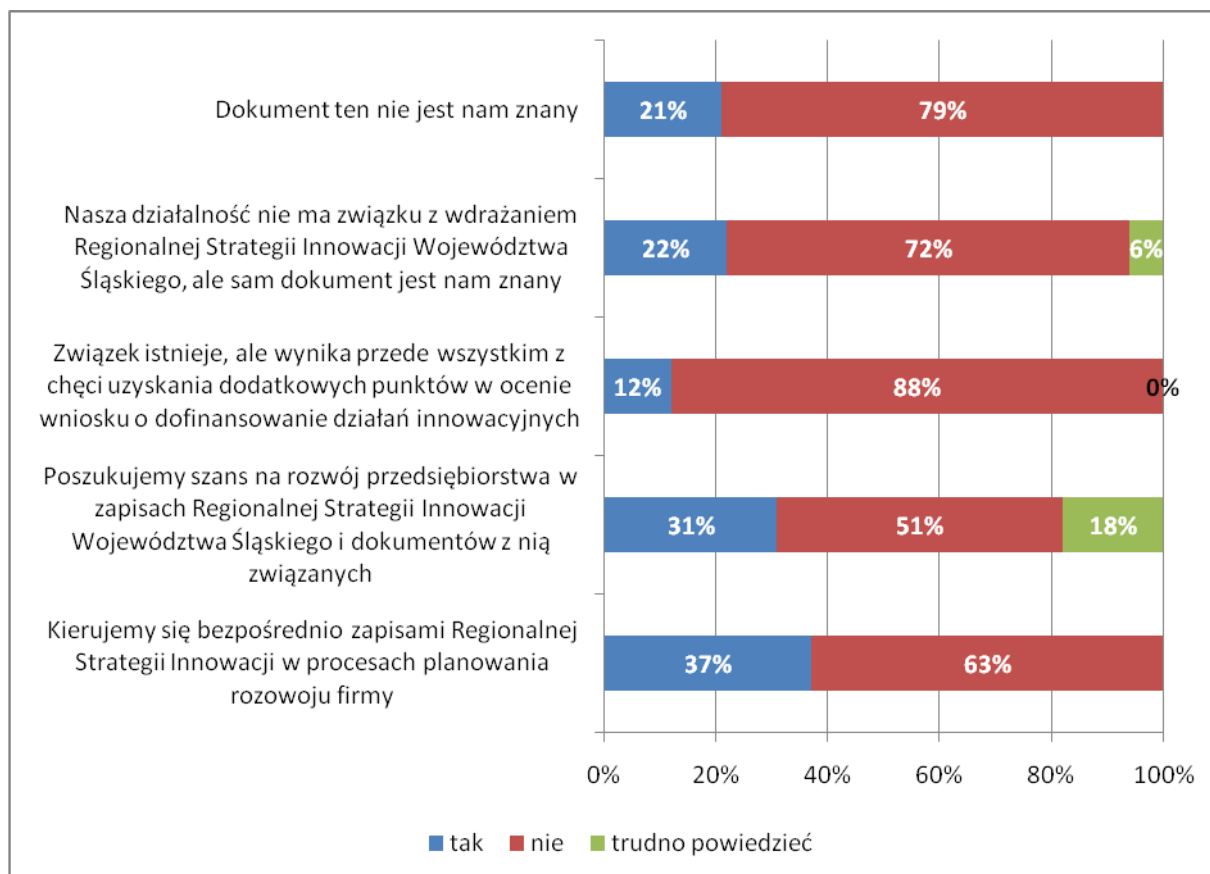
Rys. 40. Rola RSI WŚL w aktywności instytucji otoczenia biznesu województwa śląskiego

Źródło: CATI (n=90)

Nieznacznie wyższy poziom wykazały odpowiedzi dotyczące wplatania zapisów RSI WŚL w praktykę działalności tych podmiotów, mimo znacząco wyższym poziomem jej znajomości. Nie jest to natomiast poziom pozwalający na wyrażenie jednoznacznej opinii o istotnej roli Strategii w aktywności tych instytucji. Niemniej jednak w tym przypadku wiedza o RSI WŚL charakterystyczna jest już dla 60 % pytaných IOB (przedstawicieli tych instytucji).

Rys. 41. Rola RSI WŚL w aktywności firm województwa śląskiego

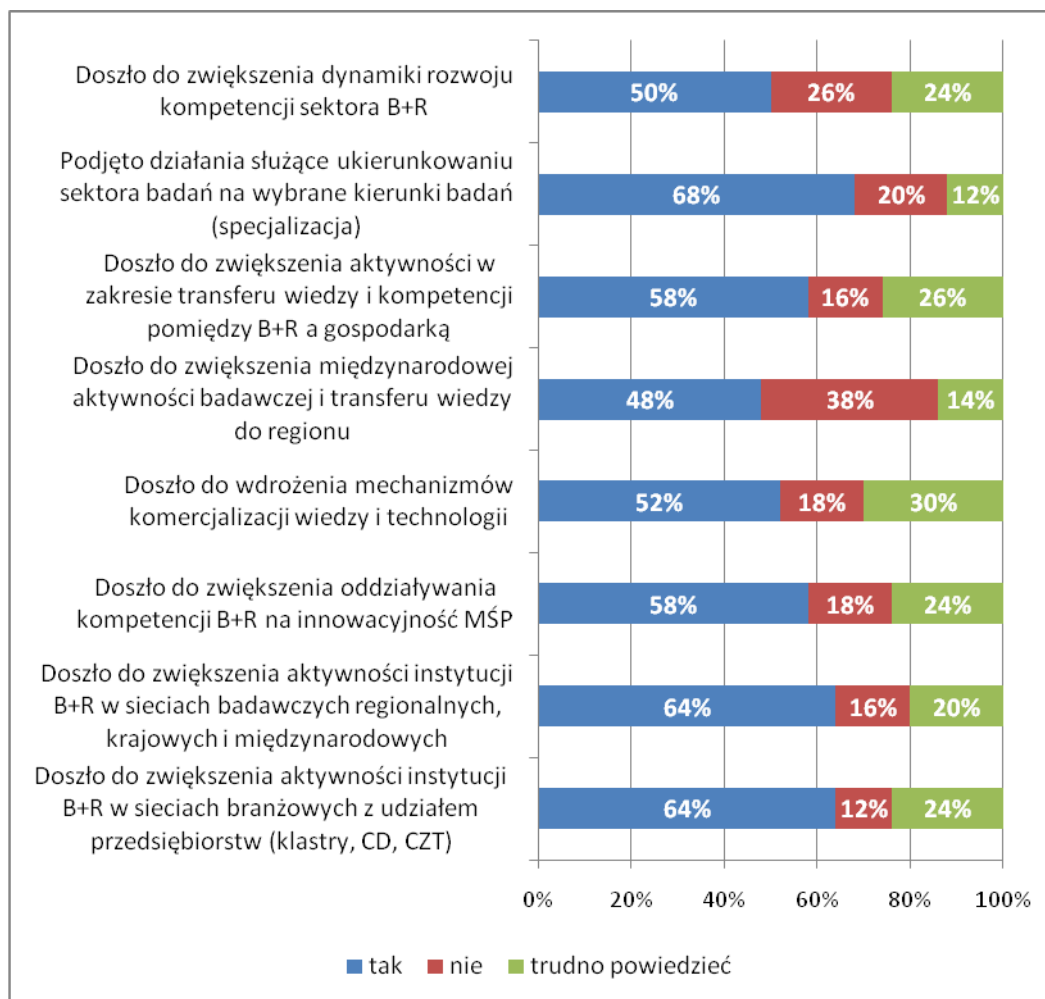

Źródło: CATI (n=450)

Zaskakująco wysoki jest poziom znajomości RSI WŚL przez MŚP województwa śląskiego (79% - wykres nr 41). Jednocześnie w obrębie swobodnie definiowanej siły związku niemal ta sama grupa deklaruje odniesienie się do tego dokumentu w ramach podejmowanej aktywności. Wraz ze wzrostem siły związku (w zadawanych pytaniach) ilość wskazań znacząco się zmniejsza. Można na podstawie tych danych wskazać na praktyczne wykorzystywanie RSI WŚL natomiast trudno o wskazanie faktycznych relacji w obliczu tak znaczących dysproporcji w zebranych danych. Zachowany natomiast został już wcześniej zidentyfikowany trend dotyczący wykorzystywania RSI WŚL jako środka a zarazem kryterium sukcesu w działalności projektowej firm.

Uzupełniający charakter w zakresie praktycznego wykorzystywania RSI WŚL w regionie przedstawiają dane zebrane w instytucjach B+R w ramach analizy CATI. W tym przypadku podjęta była próba oceny stopnia, w jakim pojawienie się strategii (jej wdrażanie) oddziaływało na skalę zmian w tym środowisku. Wyniki zawarte są na Wykresie nr 42.

Rys. 42. Rola RSI WŚL w doskonaleniu sfery B+R w województwie śląskim

Źródło: CATI (n=50)

Praktycznie we wszystkich analizowanych aspektach pojawienie się RSI WŚL i proces jej wdrażania odczytany został jako istotny czynnik pozytywnych zmian w sferze B+R. **Najsilniej odzwierciedlony został obszar definiowania specjalizacji badawczych oraz tworzenia sieci powiązań wewnątrz sfery oraz z jej otoczeniem (regionalnym, krajowym i międzynarodowym). Najslabiej z kolei wypadła międzynarodowa aktywność badawcza.** Ogólny obraz wpisuje się w ogólną opinię wobec zmian w regionie wyrażoną podczas przeprowadzonych wywiadów oraz potwierdza dotychczasową aktywność projektową ośrodków badawczych w województwie.

Dokonując podsumowania praktycznego wykorzystania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 w pierwszej kolejności należy wskazać duże dysproporcje w znajomości tego dokumentu w regionie. O ile nie budzi obaw sfera B+R i MŚP, o tyle w przypadku klastrów i instytucji otoczenia biznesu dane są niepokojące. Ma to swoje naturalne konsekwencje w praktycznym jej zastosowaniu. Już obecnie można mieć wątpliwości w tym względzie, choć z analizy przeprowadzonej w Obszarze 1 wyłania się

pozytywny obraz aktywności projektowej związanej z wdrażaniem RSI WŚL. Kluczowe pytanie, które należy zadać w świetle niniejszych obserwacji: w jakim zakresie realizacja projektów deklaratorywnie związana jest z wdrażaniem Strategii, na ile zaś tylko funkcją dostępnych środków (rozważania wokół efektu netto RSI WŚL). Wiedzę o takim zakresie zebrać można jedynie podczas gruntownej analizy wniosków projektowych ww. instytucji.

b. Aktualność Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013

W ocenie respondentów założenia RSI są nadal aktualne, chociaż cele szczegółowe i wskaźniki ich realizacji należałoby zmodyfikować, biorąc pod uwagę dotychczasowe wnioski z realizacji strategii, obecną sytuację gospodarczą, w tym również konkurencję dalekowschodnią

i trendy rozwoju gospodarki światowej oraz obecny stan realizacji samej strategii. Zwracają również uwagę na ogromny potencjał innowacyjny młodych ludzi, który należy właściwie ukierunkować i wykorzystać do budowania przewagi konkurencyjnej regionu. Takie działania są dużo łatwiejsze właśnie dzięki istnieniu dokumentu strategicznego, który je definiuje i wyznacza konkretne cele. Mając na względzie fakt zbliżającego się terminu opracowania nowej strategii na przyszły okres programowania, osoby uczestniczące w wywiadach wykorzystały okazję do przytoczenia rekomendacji mających na celu doskonalenie jej zapisów. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- opracowanie i wdrożenie zróżnicowanych pakietów usług dla firm o niskiej, wysokiej i średniej innowacyjności dostosowane do potrzeb MŚP,
- opracowanie i wdrażanie przez instytucje sektora B+R wspólnego podejścia do tworzenia nowych firm innowacyjnych wraz z procedurami ułatwiającymi ich powstawanie,
- opracowanie i rozwój regionalnego systemu monitoringu i informacji dla MŚP,
- opracowanie ulepszonych procedur ułatwiania kontaktów między MŚP, instytucjami B+R i samorządami,
- opracowanie i wdrażanie programów nauczania w szkołach i uczelniach w zakresie przedsiębiorczości, kreatywności, odejmowania ryzyka oraz pracy w zespołach,
- opracowanie i wdrażanie działań promujących przedsiębiorczość i innowacyjność wśród uczniów i studentów,
- rozbudowywanie parków technologicznych i inkubatorów,
- opracowanie i wdrażanie metodologii procedur dotyczących możliwości realizowania w parkach projektów badawczych projektów badawczych opracowanych w instytucjach B+R.

Doceniono znaczenie systemu transferu technologii. Zdaniem respondentów powinien on być zorientowany na tworzenie trwałych powiązań pomiędzy nauką, jednostkami badawczo rozwojowymi i przedsiębiorstwami, których celem powinna być komercjalizacja badań naukowych. W ramach takiego systemu konieczne jest też bardzo precyzyjne rozpisanie ról każdego z uczestników w taki sposób, aby maksymalizować atuty każdego z uczestników.

Wskazano, że kluczowymi elementami systemu transferu technologii powinny być branżowe instrumenty transferu technologii, parki technologiczne oraz wspieranie konsolidacji wśród MŚP dla optymalnego wykorzystania potencjału transferowanych technologii.

Na aktualność RSI WŚL istotny wpływ wywierają obserwowane zmiany społeczno-gospodarcze w regionie, kraju i w szerszym układzie geograficznym. Następują ponadto zmiany w zakresie akcentów w polityce regionalnej (ze wspierania regionów słabszych, na finansowanie silnych i dynamicznych) co łącznie może przyczynić się do szybszej dezaktualizacji dotychczasowych celów RSI. Z tego punktu widzenia przemysł wymaga struktura przyjętych celów, a w szczególności jednakże zdefiniowanych punktów zwrotnych, których struktura częściowo się już wyczerpała. Aktualizacja przyczynić się również powinna do podniesienia poziomu ambicji w kontekście zmian w strukturze społeczno-gospodarczej w obliczu realizacji polityki innowacji, w tym akcentując pojawiające się oczekiwania po stronie nowych dokumentów programowych Unii Europejskiej w zakresie rozwoju innowacyjnego.

Wnioski i rekomendacje

Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 i postępujące w rezultacie tworzenie i rozwój regionalnego systemu innowacji uwikłane są w proces o charakterze ewolucyjnym. Urzeczywistnienia upatrywać należy chociażby w doskonaleniu dokumentów operacyjnych do Strategii w województwie śląskim, jak i prowadzeniu działań monitoringowych w ramach INNOBSERVATORA. Wraz z opracowaniem niniejszego raportu stworzono podstawę do wprowadzania kolejnych udoskonaleń do ww. procesów, co pozwolić powinno zarówno władzom regionalnym i innym odbiorcom Raportu do uruchamiania dalszych projektów i inicjatyw w coraz większym stopniu dopasowanych do realiów „rynku innowacji” w województwie.

U podstaw potencjalnych zmian, jakie nastąpić mogą po przeprowadzeniu prac badawczych składających się na przedmiotową ewaluację, leżą rekomendacje przedstawione w dalszej części raportu. Wraz z ich definiowaniem przyjęto założenie, iż treść pozwoli zarówno na bezpośrednie odzwierciedlenie w nowych-udoskonalonych działaniach, jak i do dalszego poszukiwania i analizy ich słabych stron.

Zastosowany układ, odzwierciedlający oczekiwania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, jako Zamawiającego przedmiotową ewaluacją bieżącą, pozwolić powinien na właściwą identyfikację i interpretację problemów oraz wskazanie potencjalnych scenariuszy prac związanych z ich rozwiązywaniem (rozumiane jako wskazanie wariantu o cechach pozytywnych oraz instytucji mogących podjąć działania naprawcze).

Lp	Problem	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrażania	Termin realizacji	Stopień istotności
1	Brak instrumentu ewidencji projektów realizowanych w regionie pozwalającego na bezpośrednie przyporządkowanie działań do poszczególnych celów szczegółowych RSI WŚL, konsekwentnie nie można określić faktycznej skali aktywności projektowej w podziale na cele szczegółowe.	Wprowadzenie mechanizmu bazodanowego pozwalającego na gromadzenie danych o realizacji poszczególnych celów szczegółowych poprzez określanie skali budżetu projektów wydanych na te cele.	Urząd Marszałkowski, JKW RIS	Wykorzystanie narzędzia bazodanowego RIS Evaluation Tool Box, www.eedri.pl	Rekomendowane po przeprowadzeniu aktualizacji RSI WŚL	Ważne
2	Brak narzędzi łączenia subsystemów w ramach Systemu Innowacji - działania w projektach są ze sobą nieskoordynowane (rozproszone) oraz brak jest podejścia kompleksowego w zakresie usług pro-innowacyjnych.	Konieczne jest opracowanie macierzy korelacji inicjatyw składających się (potencjalnie) na System Innowacji w celu określenia stopnia związków w układzie ZALEŻNOŚCI i WPŁYWU	Urząd Marszałkowski, JZ RSI	Wykorzystanie narzędzi opracowanych na potrzeby analiz foresightowych dla technologii i użycie ich w kontekście usług pro-innowacyjnych. Rekomendowane jest zaangażowanie szerszego grona uczestników, w tym poprzez zastosowanie technik kreatywności i warsztatów.	Do przeprowadzenia w każdej chwili	Ważne
3	W ramach badań zwrócono uwagę na uciążliwe i kosztowne procedury związane z przygotowaniem dokumentacji projektowych.	Wprowadzenie 2-etapowych procedur oceny - w pierwszym etapie dokonywana była by ocena merytoryczna projektu, a dopiero po pozytywnym rozpatrzeniu takiego wniosku należałoby złożyć wszystkie wymagane dokumenty. Taka procedura pozwalałaby na zaoszczędzenie środków przeznaczanych przez przedsiębiorstwa na przygotowanie wniosków.	Urząd Marszałkowski	Dostosowanie dokumentacji programowych w nowej perspektywie finansowej FS.	Odroczone do nowej perspektywy	Mało ważne

Lp	Problem	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrażania	Termin realizacji	Stopień istotności
4	Brak możliwości oceny stopnia realizacji punktu zwrotnego dot. zaangażowania studentów w działalność innowacyjną. Jednocześnie brak katalogu działalności o takim charakterze	Konieczne jest wprowadzenie mechanizmów oceny aktywności studentów w okresie studiów oraz po ich zakończenia (monitoring absolwentów) oraz stworzenie systemu gromadzenia danych na potrzeby procesów decyzyjnych na uczelniach i w JST.	Uczelnie Wyższe, Urząd Marszałkowski, JKW RIS	Wykorzystanie dobrych praktyk z zagranicy, wykorzystanie istniejących baz danych studentów w celu ich rozbudowania poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań ICT.	Systemu na uczelniach - 2011, spójny system w regionie w 2012.	Średnio ważne.
5	Jak wynika z przeprowadzonej analizy (cel 1), jednym z problemów jest brak rozpropagowania informacji na temat stanu i perspektyw utworzenia Regionalnego Systemu Informacji dla MŚP (szczególnie wśród przedsiębiorców i przedstawicieli klastrów).	Konieczne jest podjęcie działań promocyjnych i informacyjnych.	Urząd Marszałkowski, JKW RIS, Instytucje Otoczenia Biznesu	Wykorzystanie tworzonego obecnie portalu informacyjnego, prowadzenie szerokiej akcji informacyjnej podczas wszelkich akcji (szkoleń, konferencji, seminariów).	Do określenia na drodze konsensusu w regionie	Ważna
6	Użyteczność otrzymanych informacji (cel 1) jest oceniana przez przedsiębiorców raczej średnio, w skali od 1 do 5 wszystkie instytucje otrzymują średnie noty między 3,4 a 3,7 gdzie 5 jest notą najwyższą. Najwyżej oceniono użyteczność informacji udzielanych przez Jednostki organizacyjne instytucji badawczych oraz Instytucje wsparcia finansowego MŚP.	Stałe monitorowanie potrzeb informacyjnych, kreowanie polityki informacyjnej z uwzględnieniem badania potrzeb informacyjnych przedsiębiorców.	Urząd Marszałkowski, JKW RIS, Instytucje Otoczenia Biznesu, Instytucje B+R	Wykorzystanie tworzonego obecnie portalu informacyjnego do prowadzenia forum, na którym przedstawiciele MŚP będą mogli uzyskać możliwość zadawania pytań. Należy zadbać, aby odpowiedzi nie miały charakteru ogólnego, ale pozwalały rozwiązać problem, z którym zgłasza się zadający pytanie.	Zgodnie z harmonogramem budowania i promowania portalu informacyjnego (do połowy 2011).	Ważna
7	Jak wynika z przeprowadzonej analizy (cel 1), obecnie mamy w	Oferta informacyjna i szkoleniowa powinna zacząć	Urząd Marszałkowski, JKW	Prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej. Portal jest dobrym narzędziem dla adresata	Zgodnie z harmonogramem	Ważna

Lp	Problem	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrażania	Termin realizacji	Stopień istotności
	województwie do czynienia z wieloma przedsiębiorstwami bardzo aktywnymi i „świadomymi”, pozostaje jednak nadal bardzo szeroka grupa przedsiębiorstw, która w nie jest włączona w procesy proinnowacyjne.	docierać do przedsiębiorców, którzy do tej pory byli mało aktywni.	RIS, Instytucje Otoczenia Biznesu	„świadomego”, który sam poszukuje informacji. Należy zatem docierać również do adresatów, którzy do tej pory nie przejawiali zainteresowania tematami innowacyjności. Szczególnie istotnie jest pokazywanie praktycznych i wymiernych korzyści, jakie mogą odnieść przedsiębiorcy. Tutaj istotne mogą okazać się planowane działania promowania dobrych praktyk.	budowania i promowania portalu informacyjnego (do połowy 2011).	
8	Brak jest mechanizmów wyceny wartości intelektualnej (cel 2), co w szczególności negatywny sposób wpływa na chęć podejmowania współpracy między sektorem biznesu a nauki	W tym zakresie, rekomenduje się podjęcie działań, których celem będzie wypracowanie mechanizmów wyceny wartości intelektualnej	Instytucje Otoczenia Biznesu, Instytucje B+R	Inicjatywa sformułowania katalogu-poradnika obejmującego uwarunkowania prawne oraz rozwiązania stosowane w innych krajach. Powinno w pierwszej kolejności stać się przedmiotem debaty na forum KS RIS-S.	Do końca 2013	Średnia
9	Dotychczas nie wykazano istnienia regionalnego systemu lobbingu na rzecz innowacji (cel 4)	W tym zakresie, rekomenduje się podjęcie działań, których celem będzie wypracowanie mechanizmów prowadzenia lobbingu na rzecz innowacji	Urząd Marszałkowski, Przewodniczący Komitetu Sterującego RIS oraz forum członków KS RIS, Instytucje Otoczenia Biznesu	Inicjatywa sformułowania katalogu działań oraz wytycznych do prowadzenia lobbingu na rzecz innowacji. Powinno w pierwszej kolejności stać się przedmiotem debaty na forum KS RIS-S.	Do końca 2013	Średnia
10	Spośród 450 przebadanych firm, mniej niż połowa (41%) deklaruje, że posiada i wdraża strategię rozwoju (cel 6), w niemal co piątej firmie trwają prace nad jej definiowaniem, natomiast w prawie 1/3 (31%) nie ma strategii i nie pracuje się nad jej określeniem. Można zatem uznać, że	Oferta szkoleniowa powinna obejmować tworzenie i wdrażanie strategii rozwoju firmy.	Instytucje Otoczenia Biznesu	Szkolenia i usługi doradcze powinny obejmować tworzenie i wdrażanie strategii rozwoju firmy, ze szczególnym uwzględnieniem praktycznych aspektów i korzyści dla przedsiębiorcy. Szkolenia powinny również uwzględniać specyfikę branży reprezentowanej przez przedsiębiorcę.	Do końca 2013	Średnia

Lp	Problem	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrażania	Termin realizacji	Stopień istotności
	jeszcze dużo jest do zrobienia w kwestii promowania podejścia strategicznego w MŚP.					
11	Nadal istniejący brak wzajemnego zainteresowania tą współpracą: MŚP- sektor B+R, brak wzajemnej znajomości potrzeb, oczekiwań i możliwości (cel 10 i 15)	Kontynuowanie działań informacyjnych i uświadamiających zarówno przedsiębiorcom (szczególnie sektorowi MŚP), jak i sektorowi B+R korzyści płynących z współpracy na rzecz innowacyjności	Urząd Marszałkowski, JZ RIS, Instytucje Otoczenia Biznesu, KS RSI	Prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej z wykorzystaniem przykładów dobrych praktyk – zróżnicowanych jeżeli chodzi o branże.	Zgodnie z harmonogramem analiz wdrażania RSI WŚL. Do ustalenia w ramach regionalnego konsensusu i indywidualnych potrzeb instytucji	Ważna
12	Jak wynika z przeprowadzonej analizy (cel 16), jednym z problemów występujących w klastrach woj. Śląskiego jest brak występowania w niektórych strukturach tego rodzaju aktywnych jednostek sektora nauki / B+R lub zdominowanie tego rodzaju struktur przez podmioty inne niż przedsiębiorstwa.	Konieczne jest podjęcie działań, których celem będzie aktywizacja jednostek B+R (lub ich włączenie) w niektóre struktury klastrów regionu lub też stymulacja udziału przedsiębiorców w tego rodzaju strukturach.	Urząd Marszałkowski, JZ RIS	Konieczne jest podjęcie działań analitycznych, których wynikiem będzie diagnoza problemów w zakresie aktywności B+R / udziału MŚP w poszczególnych klastrach regionu. Zdobyta w ten sposób wiedza winna zostać wykorzystana w trakcie działań promocyjnych prowadzonych w zakresie klastrów w ramach projektu systemowego realizowanego przez Urząd Marszałkowski (sprofilowanie grup seminaryjnych, opracowanie podręcznika dobrych praktyk, dobór tematyki spotkań i prowadzących w sposób pozwalający na zaplanowanie w trakcie zajęć odpowiednich działań w klastrach przez ich animatorów/koodrynatorów)	Zgodnie z harmonogramem projektu systemowego w zakresie promocji zagadnień związanych z klastrami (do końca 2012).	Ważna
13	Jak wynika z przeprowadzonej analizy poziomu realizacji celu 17, choć w regionie zauważyć można istotne osiągnięcia w zakresie	W tym zakresie, rekomenduje się podjęcie działań, których celem będzie wypracowanie – wspólnych dla wszystkich	Instytucje Otoczenia Biznesu	Inicjatywa sformułowania katalogu powinna w pierwszej kolejności stać się przedmiotem debaty na forum KS RIS-S, celem zaangażowania w pomysł w szczególności	Do końca 2013.	Średnia

Lp	Problem	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrażania	Termin realizacji	Stopień istotności
	poszerzania zakresu i podnoszenia poziomu jakości usług dla MŚP, to jednak wskazane są dalsze prace doskonalące.	podmiotów (sieci) świadczące usługi dla MŚP – wspólnego podstawowego katalogu informacji (nie doradztwa i szkoleń), - „pakietu usług”, który dodatkowo byłby zróżnicowany „wewnętrznie” pod kątem poziomu innowacyjności (oczekiwań) klientów z sektora MŚP.		reprezentantów środowisk IOB oraz B+R. W następnej kolejności powinny zostać podjęte działania mające na celu sprecyzowanie zakresu nowej usługi oraz zasilania jej aktualizacji (w tym zakresie istotną rolę, jako dostawcy danych, powinna pełnić JKW RIS). Ostatecznie, nowa usługa powinna przybrać formę pakietu „informacyjnego” udostępnianego bezpośrednio przedsiębiorcom. Możliwe – w roli wsparcia – ew. powołanie Komisji Tematycznej Ekspertów ŚRI.		
14	Jak wskazują wyniki przeprowadzonych badań w zakresie celu 18, ponad 50% jednostek B+R w regionie posiada świadomość prowadzenia działań foresight, lecz jedynie kolejne 30% w sposób częściowy lub pełny uwzględnia ich wyniki w swych działaniach.	Rekomenduje się podniesienie zdolności oraz świadomości jednostek B+R do absorpcji wyników foresight prowadzonych w regionie.	Urząd Marszałkowski, JKW RIS wraz ze wsparciem KS RIS oraz Śląskiej Rady JBR (jej aktualnego odpowiednika)	W pierwszej kolejności rekomenduje się pogłębienie badań wśród reprezentantów sektora B+R na temat przyczyn wykorzystywania / braku wykorzystywania wyników foresight w pracach poszczególnych placówek. W tym zakresie konieczne jest w szczególności porównanie wyników i czynników stojących za grupą tych podmiotów które nie wykorzystują badań foresight, z tymi, które deklarują ich wykorzystanie, a także – zaczerpięcie (w miarę możliwości) dobrych praktyk z tego zakresu z innych regionów. Możliwe – w roli wsparcia – ew. powołanie Komisji Tematycznej Ekspertów ŚRI. Dla podjęcia dyskusji wskazane efektywne wdrażanie „Programu Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2010-2020”	Do końca 2013.	Średnia
15	Jak wskazują wyniki badania (cel 19) w regionie istnieje bardzo silny	Wskazane jest podjęcie działań, których wynikiem będzie	Instytucje zaangażowane w	Usługi świadczone w analizowanym zakresie przez IOB nie powinny być b. zaawansowane	Do końca realizacji projektów	Ważna.

Lp	Problem	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrażania	Termin realizacji	Stopień istotności
	potencjał instytucjonalny w zakresie wzornictwa i projektowania przemysłowego. Brak jest jednak dostępu do podstawowej wiedzy na ten temat w IOB regionu.	wzbogacenie IOB, świadczących usługi informacyjne dla przedsiębiorców w regionie, o możliwościach, jakie oferują w zakresie wzornictwa i projektowania regionalne organizacje zaangażowane w to działanie.	projekty systemowe „Design Silesia” oraz „Zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego”	- jest to rolą regionalnych organizacji zaangażowanych w to działanie. Rekomenduje się raczej podjęcie działań, których wynikiem będzie wprowadzenie do „katalogu podstawowych informacji”, które świadczone są klientom z sektora MŚP „dodatkowego elementu” z jednej strony ukazującego zalety działań w zakresie wzornictwa i projektowania, a z drugiej – podającego informację, jakie podmioty w tym zakresie mogą przedsiębiorcy świadczyć profesjonalne usługi. Sposób realizacji powinien opierać się na wypracowaniu w ramach obecnie realizowanych projektów systemowych, których istota dotyczy wzornictwa / projektowania, gotowego tekstu promocyjnego, który następnie powinien zostać przekazany do IOB regionu (do wykorzystania rola forum w postaci KS RSI-S), z rekomendacją wykorzystania w materiałach promocyjnych itp. Zadaniem komplementarnym (strona popytowa) powinny być działania promujące postawy „świadomego konsumenta”.	systemowych.	
16	Jak wynika z przeprowadzonego badania, IOB regionu angażują się w prowadzenie działań promujących zagadnienia znaczenia własności przemysłowej wśród MŚP regionu. Jednak problemem jest pozyskanie ekspertów (rzeczników patentowych itp.) na potrzeby realizacji tego	Konieczne jest podjęcie działań, dzięki którym zapewniony zostanie niezakłócony dostęp IOB prowadzących działania promocyjne w tym zakresie do odpowiednich ekspertów.	Instytucje Otoczenia Biznesu, Instytucje B+R	Rekomendowane jest wsparcie działań podejmowanych przez IOB, sektor B+R oraz władze regionu, które mogą przekształcić swój autorytet w czynnik zachęcający potencjalnych prelegentów do udziału w spotkaniach. Jako podmiot pośredniczący w tych działaniach powinien wystąpić JZ RSI.	Do końca 2011.	Ważna.

Lp	Problem	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrażania	Termin realizacji	Stopień istotności
	rodzaju działań.					
17	Jak wynika z przeprowadzonego badania (cel 21), działania prowadzone w regionie w zakresie przedsiębiorczości akademickiej, powinny być skierowane w sposób bardziej skoncentrowany na konkretne formy wsparcia potencjalnych odbiorców (konieczne odejście do działań typowo promocyjnych). Co więcej, działania powinny kierowane być w szczególności do studentów ostatnich lat oraz pracowników naukowych i doktorantów.	Wprowadzenie korekt do regulaminów konkursów oraz sposobów oceny projektów w ramach Działania PO KL 8.2.1. w sposób umożliwiający preferowanie działań nie – promocyjnych oraz kierowanych do doktorantów oraz pracowników naukowych.	IP PO KL w regionie	Wprowadzenie odpowiednich zapisów w dokumentacji konkursowej (w części dotyczącej grup beneficjentów uprawnionych do korzystania ze wsparcia) oraz zmiany w siatce ocen (Działanie 8.2.1) a także odpowiednio - w PO KL.	Przedstawienie propozycji zmian – przy najbliższym posiedzeniu KM PO KL w regionie.	Ważna.
18	Jak wykazują przeprowadzone badania (cel 23), w regionie działania w zakresie wypracowywania metod współpracy jednostek B+R z przedsiębiorcami, prowadzone są niezależny przez poszczególne instytucje.	W świetle wyników badania, istotnego znaczenia nabiera wypracowanie w regionie wspólnego podejścia B+R do zagadnienia współpracy z sektorem firm.		Wypracowanie wspólnego podejścia sektora B+R jest zadaniem długotrwałym i skomplikowanym. W tym celu, w pierwszej kolejności konieczne jest zainicjowanie i podjęcie dyskusji na temat wspomnianego problemu w samym środowisku („zmapowanie stanu działań w tym zakresie w poszczególnych jednostkach / sektorze”), a następnie – wspólne zastanowienie się – jakie są krytyczne czynniki sukcesu wdrożenia tego pomysłu. Podmiotem inicjującym dyskusję powinna być SRI.	Do czasu zakończenia obecnej edycji projektu systemowego „Zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego”	Ważna
19	Niespójne i niepełne odzwierciedlenie zapisów RSI WŚL do zapisów Europa 2020 i smart growth. Tu problem klastrów versus	Zwrócenie uwagi na zapisy przy aktualizacji RSI WŚL	Urząd Marszałkowski, JKW RIS.	Konieczność przeprowadzenia bardziej pogłębionych analiz spójności dokumentów, w szczególności na poziomie operacyjnym. Badania uwzględniać powinny nowe	W procesie aktualizacji RSI WŚL	Ważne

Lp	Problem	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrażania	Termin realizacji	Stopień istotności
	klastrów innowacyjnych.			dokumenty opublikowane po zakończeniu prac nad niniejszym raportem.		
20	Ograniczona wiedza instytucji z regionu w zakresie RSI WŚL	Intensyfikacja działań w kontekście promocji strategii i jej celów.	Urząd Marszałkowski, JZ RIS / IP POKL / IOB / B+R / Klastry	Wypracowanie spójnego mechanizmu promocji i włączenie go jako elementu działań promocyjnych przez kluczowych partnerów. Standaryzacja promocji. Wprowadzenie standaryzacji jako warunek konieczny do realizacji projektów (np. w kryteria POKL)	W każdej chwili.	Ważne

Indeksy

1. Bibliografia

Baron M., Bartoszek B., Kocek H., Kordel P., Kulisz A., Michalik A., Palmen L., Świderek B. (2007): Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Śląski System Innowacji. Katowice, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw.

Czaplicka K., Bondaruk J. (czerwiec 2009): Współpraca sektora B+R i MSP na rzecz proekologicznego rozwoju regionu oraz wdrażania ekoinnowacji w województwie śląskim – bariery i szanse. Główny Instytut Górnictwa. [w]: Śląska Rada Innowacji, JKW RIS: Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Ecorys Polska (2009): Możliwości rozwoju Regionalnego Systemu Innowacji w województwie śląskim. Raport końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Grupa Gumułka. Kancelaria Prawa Finansowego (2009): Wykonanie badań ankietowych zleconych przez JKW RIS w zakresie wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Raport Końcowy, Katowice. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

GUS (2010): Nauka i technika w Polsce w 2008 roku. Warszawa, Główny Urząd Statystyczny.

Herba A. (2009): Regionalny System Informacji dla małych i średnich przedsiębiorstw, Katowice, Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach.

IBC Group (2009): Wykonanie analizy na potrzeby opracowania projektu Programu Wykonawczego dla Regionalnej Strategii Innowacji nt. „Identyfikacja możliwości rozwoju sektora naukowo-badawczego województwa śląskiego”. Raport Końcowy, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Jabłoński M. (2008): Poziom zaawansowania procesów inicjowania i rozwoju klastrów oraz sieci współpracy w województwie śląskim. Bielsko-Biała, ConnectionPoint (dokument dostępny w wersji elektronicznej na: <http://www.connectionpoint.com.pl/dopobrania.html>).

Kocek H., Kowalska B., Machnik-Słomka J., Palmen L. (2005): Program Wykonawczy 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Zarząd Województwa Śląskiego. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Kowalska B. (maj 2009): Stan wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego, Jednostka Koordynująca Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji w ramach Innoobservator Silesia. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Machnik-Słomka J. (czerwiec 2009): Rozwijanie sieciowych powiązań dotyczących usług w zakresie innowacji i technologii w województwie śląskim. Stan aktualny i rekomendacje [w]: Śląska Rada Innowacji, JKW RIS: Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (2010): Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE. Raport 2010. Warszawa.

Regional Policy contributing to smart growth in Europe 2020 - COM(2010) 553 - 06/10/2010 (Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów - Polityka regionalna jako czynnik przyczyniający się do inteligentnego rozwoju w ramach strategii Europa 2020).

Re-Source. Pracownia badań i analiz (czerwiec 2009): Wykonanie badań ankietowych dotyczących potrzeb informacyjnych instytucji oraz przedsiębiorstw województwa śląskiego w zakresie innowacji. Raport końcowy. Poznań. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Rogut A. (2007): Modele sektorowego systemu innowacji. Raport ze studiów literaturowych, Instytut Badań nad Przedsiębiorczością i Rozwojem Ekonomicznym, Łódź, 2007.

Rogut A., Piasecki B., Klepka M. Czyż P. (2009): Dobre praktyki wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji, Warszawa, PARP.

Stachowicz J. (2007): Rekomendacje do przeprowadzonego w 2007 roku monitoringu realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 oraz Programu Wykonawczego 2005-2008 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013, Katowice. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Supel Jerzy A.: Udział Polski w 6. Programie Ramowym Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i wdrożeń, przyczyniających się do tworzenia Europejskiej Przestrzeni Badawczej i innowacji (2003-2006). Statystyki - raport końcowy. Warszawa, Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej.

Śląska Rada Innowacji, JKW RIS (czerwiec 2009): Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Śląska Rada Innowacji, JKW RIS [Baron M., Bondaruk J., Bujnowska-Sęda B., Burzec T., Jabłoński M., Knop L., Kowalska B., Król W., Machnik-Słomka J., Matuszek J., Mierzwa M., Ochojski A., Ptak-Kruszelnicka M., Wawrzyniak K.] (2010): Program Wykonawczy 2009-2013 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013. Wyobrażenia tworzą rzeczywistość. Zarząd Województwa Śląskiego. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Tutaj M. (czerwiec 2009): Marketing regionalny (best practices and lobbying). Wykorzystanie najlepszych praktyk sektora B+R jako wizytówki regionu. Rekomendacje. PRIME Public Relations. [w]: Śląska Rada Innowacji, JKW RIS: Identyfikacja obszarów problemowych wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego. Opinie eksperckie wykonane na potrzeby opracowania projektu „Programu Wykonawczego 2009- 2010 dla Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”. Katowice, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Urząd Patentowy RP: Raporty roczne za lata 2003 – 2009. Warszawa.

Urząd Statystyczny w Katowicach: Dane statystyczne opracowane na zlecenie JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

WYG International (listopad 2006): Przeprowadzenie ewaluacji procesu wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji 15 regionów Polski pod kątem implementacji projektów wynikających ze strategii. Warszawa, PARP.

WYG International (2007): Analiza sektorów wzrostowych województwa śląskiego, Warszawa. JKW RIS w ramach Innoobservator Silesia, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Żołnierski A. (red.) (2006): Innowacyjność 2006, Warszawa, PARP.

Źródła internetowe:

http://aeronet.pl/Presentations/Silesian_Aviation_Cluster.pdf

<http://centruminnowacji.org/>

<http://ksu.parp.gov.pl/pl>

http://ris.slaskie.pl/?grupa=1&art=1135240346&kat=0_11_01&katrodzic=0_11

http://slaskarzecz.zamekcieszyn.pl/regulamin_czytaj.php

<http://www.arting.com.pl/>

<http://www.coal.silesia.pl>

<http://www.design-silesia.pl/>

<http://www.inkubatorrudzki.pl>

<http://www.innowacyjny-dizajn.pl/>

<http://www.kpk.gov.pl/kpk/adresy/index.html>

<http://www.mapadotacji.gov.pl>

<http://www.oeko.pl/>

<http://www.parp.gov.pl/index/index/1101>

http://www.scp-slask.pl/index.php?grupa=18&id_kon=25&s=#p25

<http://www.sieci.gapp.pl/medyczna/>

<http://www.sieci.gapp.pl/turystyka/>

2. Spis tabel

Tab. 1. Pytania kluczowe i szczegółowe ewaluacji	13
Tab. 2. Baza wiedzy do ewaluacji - Obszar 1	19
Tab. 3. Baza wiedzy do ewaluacji - Obszar 2	20
Tab. 4. Baza wiedzy do ewaluacji - Obszar 3	20
Tab. 4. Wartość siły korelacji i jej kluczowe cechy w podziale na cele szczegółowe RSI WŚL	26
Tab. 5: Rozkład terytorialny uczestników z Polski biorących udział w projektach 5. i 6. PR	38
Tabela nr 6: Rozkład terytorialny aktywności sfery B+R województwa śląskiego w 6. PR	39
Tab. 7: Udział instytucji ze Śląska w 7. PR w podziale na obszary tematyczne	40
Tab. 8. Wpływ RSI WŚL na aktywność innowacyjną MŚP	50
Tab. 9. Wiedza o Regionalnym Systemie Informacji dla MŚP	51
Tab. 10. Zakres informacji z których korzystały MŚP w okresie 2 lat	51
Tab. 11. Źródła informacji dla MŚP	52
Tab. 12. Użyteczność informacji dla MŚP (ocena 1-5)	52
Tab. 13. Dostępność funduszy na projekty innowacyjne dla MŚP	56
Tab. 14. Ocena instytucji szkoleniowych	57
Tab. 15. Rola dobrych praktyk w działalności innowacyjnej firm	59
Tab. 16. Strategie rozwoju w MŚP	60
Tab. 17. Innowacje w MŚP	61
Tab. 18. Związek działalności innowacyjnej w MŚP z RSI WŚL	62
Tab. 19. Realizacja założonych celów szczegółowych RSI WŚL	107
Tab. 20. Realizacja punktów zwrotnych RSI WŚL	109
Tab. 21. Przedsiębiorstwa przemysłowe województwa śląskiego współpracujące z innymi przedsiębiorstwami i instytucjami w zakresie działalności innowacyjnej w latach 2005-2008	111
Tab. 22. Liczba zgłoszonych i zarejestrowanych patentów w województwie śląskim oraz w skali kraju w latach 2003-2009	116
Tab. 23. Podmioty nowozarejestrowane w województwie śląskim, których działalność zaliczona została do wysokiej techniki	117

Tab. 24. Klastry działające na terenie województwa śląskiego	118
Tab. 25. Liczba zatrudnionych w sektorze produkcji medium-high i high tech w Polsce w podziale na województwa i lata	120
Tab. 26. Realizacja wskaźników benchmarkingu	121
Tab. 27. Stopień odzwierciedlenia kluczowego potencjału regionu w zapisach dokumentu RSI WŚL	124
Tab. 28. Parametry Gospodarki Opartej o Wiedzę	126
Tab. 29. Miary siły korelacji przyjęte w analizie korelacji realizacji celów szczegółowych RSI WŚL i wzmacniania filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy	126
Tab. 30. Wartości oceny siły związku celów RSI WŚL i Europa 2020	157
Tab. 31. Kryteria oceny siły związku Celów Strategicznych RSI WŚL z obszarami „smart growth”	137
Tab. 1.1.1. Ilość patentów zgłoszonych w Urzędzie Patentowym RP	237
Tab. 1.2.1. Nakłady na B+R w latach 2003-2007 (dane w mln zł)	237
Tab. 1.2.2. Udział nakładów na B+R w PKB (dane w %)	239
Tab. 1.2.3. Dynamika wzrostu nakładów na działalność badawczo-rozwojową w latach 2003-2007. (rok poprzedni = 100%)	241
Tab. 1.3.1. Wielkość zatrudnienia w działalności B+R	242
Tab. 1.3.2. Dynamika wielkości zatrudnienia w działalności B+R (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %)	243
Tab. 1.4.1. Produkcja sprzedana wyrobów nowych lub istotnie ulepszonych w województwie śląskim w przedsiębiorstwach przemysłowych (dane w % produkcji sprzedanej wyrobów)	244
Tab. 1.4.2. Dynamika udziału produkcji sprzedanej wyrobów nowych lub istotnie ulepszonych w ogóle produkcji sprzedanej w województwie śląskim w przedsiębiorstwach przemysłowych (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %)	244
Tab. 1.5.1. Udział sprzedaży eksportowej w przychodach ogółem (dane w %)	245
Tab. 2.1.1. Ilość instytucji sektora B+R	246
Tab. 2.1.2. Przyrosty ilości instytucji sektora B+R (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %)	247
Tab. 2.1.3. Instytucje sektora B+R (dane za rok 2007, 135 jednostek)	248
Tab. 2.1.4. Dziedziny badań instytucji sektora B+R (dane za rok 2007, 135 jednostek)	257
Tab. 2.2.1. Finansowanie działalności B+R ze środków publicznych (% nakładów na B+R)	258

Tab. 2.2.2. Finansowanie działalności B+R ze środków publicznych (% nakładów na B+R) (dynamika zmian w stosunku do roku poprzedniego w %)	259
Tab. 2.3.1. Finansowanie działalności B+R ze środków prywatnych (% nakładów na B+R)	260
Tab. 2.3.2. Finansowanie działalności B+R ze środków prywatnych (% nakładów na B+R) (dynamika zmian w stosunku do roku poprzedniego w %)	261
Tab. 2.4.1. Zatrudnieni w instytucjach B+R	262
Tab. 2.4.2. Dynamika zatrudnienia w instytucjach B+R (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %)	263
Tab. 2.5.1. Liczba publikacji naukowych i cytowań w Polsce	264
Tab. 2.5.2. Wskaźnik Essential Science Indicators - uaktualniony 2 listopada 2009, obejmuje publikacje z 10 lat i 8 miesięcy (01.01.99-31.08.2009)	264
Tab. 2.6.1. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność badawczo-rozwojową	265
Tab. 2.6.2. Dynamika przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczo-rozwojową (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %)	266

3. Spis wykresów

Rys. 1. Poziom korelacji Wskaźników rezultatu celów szczegółowych w Obszarze Strategicznym 1 ze wskaźnikami źródeł finansowania	24
Rys. 2. Poziom koerlacji wskaźników rezultatu celów szczegółowych w Obszarze Strategicznym 2 ze wskazaniem rezultatu źródeł dofinansowania	24
Rys. 3. Poziom koerlacji wskaźników rezultatu celów szczegółowych w Obszarze Strategicznym 3 ze wskazaniem rezultatu źródeł dofinansowania	25
Rys. 4. Wartość projektów z województwa śląskiego dofinansowanych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw 2004-2006, z wartością projektów realizowanych w innych wybranych województwach	32
Rys. 5. Wartość projektów z województwa śląskiego dofinansowanych w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, z wartością projektów realizowanych w innych wybranych województwach	32
Rys. 6. Liczba projektów NPR 2004-2006 w obszarze konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy wg województw	34
Rys. 7. Projekty NPR 2004-2006 w obszarze konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy wg województw	35
Rys. 8. Liczba projektów NSRO 2007-2013 w obszarze konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy (badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość	36

oraz społeczeństwo informacyjne) wg województw

Rys. 9. Wartość projektów NSRO 2007-2013 w obszarze konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy (badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość oraz społeczeństwo informacyjne) wg województw	37
Rys. 10: Udział instytucji z Polski w 7. PR	39
Rys. 11: Wpływ aktywności w śląskich klastrach na realizację GOW	44
Rys. 12: Rezultaty podejmowanej aktywności w ramach klastrów w województwie śląskim	47
Rys. 13. Ocena zmian w dostępie do informacji niezbędnych dla prowadzenia firmy na przestrzeni ostatnich 5 lat w opinii reprezentantów MŚP (1 – brak poprawy; 5 – zdecydowana poprawa)	53
Rys. 14. Odsetek IOB Województwa Śląskiego prowadzących działania monitoringowe (stałe i ad hoc) potrzeb MŚP w poszczególnych zakresach	83
Rys. 15. Zakres zmian w instytucjach wsparcia innowacyjnego w regionie w dotychczasowym okresie wdrażania RIS-S	85
Rys. 16. Ocena zmian jakości usług szkoleniowych i doradczych w opinii reprezentantów MŚP (1 – zdecydowanie się nie zgadzam; 5 - zdecydowanie się zgadzam)	86
Rys. 17. Wykorzystanie foresight w działaniach badawczych i wdrożeniowych śląskich jednostek B+R	89
Rys. 18. Liczba produktów oraz projektów graficznych zgłoszonych do konkursu „Śląska Rzecz” w kolejnych edycjach inicjatywy	92
Rys. 19. Odsetek przedsiębiorców deklarujących posiadanie praw ochronnych na znak towarowy, i praw ochronnych na wzór przemysłowy w świetle badania PAPI	96
Rys. 20. Siła oddziaływania mechanizmów promujących innowacyjność na zmianę postaw kadry szkół wyższych i jednostek B+R (n=50) jako % wskazań na daną metodę jako posiadającą wysoki i bardzo wysoki wpływ	99
Rys. 21. Źródła informacji używanej w procesach służących rozwojowi innowacyjnemu przedsiębiorstw województwa śląskiego	112
Rys. 22. Poziom zaangażowania instytucji z otoczenia MŚP w ich działalność innowacyjną	113
Rys. 23. Kontakty MŚP z instytucjami regionu w okresie ostatnich 2 lat	114
Rys. 24. Potencjalny wpływ celów szczegółowych w ramach Celu strategicznego 1.1 - <i>Wzrost poziomu zaufania wśród firm poprzez polepszenie klimatu biznesu</i> , na wzmocnienie filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy	127
Rys. 25. Potencjalny wpływ celów szczegółowych w ramach Celu strategicznego 1.2 - <i>Wspieranie doskonałości w MŚP</i> , na wzmocnienie filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy	128

Rys. 26. Potencjalny wpływ celów szczegółowych w ramach Obszaru strategicznego 2 - <i>Zwiększenie wykorzystania potencjału badawczo-rozwojowego</i> , na wzmocnienie filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy	130
Rys. 27. Potencjalny wpływ celów szczegółowych w ramach Celu strategicznego 3.1 - <i>Rozwój współpracy partnerskiej na rzecz innowacji</i> , na wzmocnienie filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy	131
Rys. 28. Potencjalny wpływ celów szczegółowych w ramach Celu strategicznego 3.2 - <i>Rozwój współpracy partnerskiej na rzecz innowacji</i> , na wzmocnienie filarów Gospodarki Opartej na Wiedzy	132
Rys. 29. Wartość średnia korelacji RSI WŚL i GOW	133
Rys. 30. Siła związku Celów strategicznych RSI WŚL z celami Priorytetu „Rozwój inteligentny” w ramach Strategii Europa 2020	136
Rys. 31. Realizacja założeń „smart growth” przez Cele Strategiczne RSI WŚL	138
Rys. 32. Skuteczność projektów wspierających współpracę pomiędzy światem nauki i przedsiębiorstwami jako siła oddziaływania na kluczowe zmiany jakościowe w regionie	143
Rys. 33. Współpraca IOB i sektora B+R a zmiany w MŚP	144
Rys. 34. Tworzenie zintegrowanych ośrodków badawczych a wspieranie innowacyjności województwa śląskiego	145
Rys. 35. Ewolucja IOB w okresie wdrażania RSI WŚL	146
Rys. 36. Ewaluacja instytucji B+R w kontekście zaangażowania w komercjalizację w procesie wdrażania RSI WŚL	147
Rys. 37. Zmiany jakościowe w aktywności Śląskiej sfery B+R w wyniku okresie wdrażania RSI WŚL	148
Rys. 38. Wyniki oceny aktywności instytucji szkoleniowych w województwie śląskim dokonanej przez przedstawicieli MŚP	149
Rys. 39. Rola RSI WŚL w aktywności klastrów województwa śląskiego	152
Rys. 40. Rola RSI WŚL w aktywności instytucji otoczenia biznesu województwa śląskiego	153
Rys. 41. Rola RSI WŚL w aktywności firm województwa śląskiego	154
Rys. 42. Rola RSI WŚL w doskonaleniu sfery B+R w województwie śląskim	155
1.1.1. Zwiększenie dostępności MŚP do użytecznych informacji	214
1.1.2. Uporządkowanie systemu finansowania działalności innowacyjnej MŚP	215
1.1.3. Dostosowanie oferty szkoleniowo-doradczej w zakresie innowacji do potrzeb MŚP	216
1.1.4. Zwiększenie wpływu na otoczenie administracyjno-prawne i gospodarcze	217
1.1.5. Wykorzystanie najlepszych praktyk jako inspiracji dla MŚP do podejmowania	218

działań innowacyjnych

1.2.1. Wzmacnianie podejścia strategicznego w MŚP	219
1.2.2. Promowanie kultury innowacyjnej w MŚP	220
1.2.3. Wspieranie efektywnego wykorzystania przez MŚP potencjału rynkowego na jednolitym rynku europejskim	221
1.2.4. Wspieranie wykorzystania technologii informatycznych (ICT) w MŚP	222
2.1.1. Wspieranie kultury innowacyjnej w sektorze B+R	223
2.1.2. Wspieranie reorientacji rynkowej	224
2.1.3. Zwiększenie udziału w międzynarodowych sieciach współpracy	225
2.2.1. Wspieranie specjalizacji sektora B+R działającego w tradycyjnych sektorach	226
2.2.2. Wspieranie powstawania nowych specjalizacji w działalności B+R	227
2.2.3. Promowanie najlepszych praktyk jako wizytówki regionu	228
3.1.1. Rozwijanie współpracy sektorowej z udziałem MŚP	229
3.1.2. Utworzenie elastycznej struktury sieciowej na rzecz innowacji	230
3.1.3. Wspieranie procesu przewidywania trendów rynkowych	231
3.2.1. Promowanie wzornictwa i projektowania użytkowego	232
3.2.2. Zwiększenie wykorzystania prawa własności przemysłowej	233
3.2.3. Wspieranie kultury innowacyjnej w systemie edukacji	234
3.2.4. Wspieranie powstawania innowacyjnych firm	235
3.2.5. Ułatwienie transferu technologii	236
Rys. 1.1.1. Przyrosty ilości patentów zgłoszonych w Urzędzie Patentowym RP w poszczególnych latach (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %), dane dla Polski i województw: dolnośląskie, małopolskie, mazowieckie, pomorskie, śląskie, wielkopolskie	238
Rys. 2.1.1. Przyrosty ilości instytucji sektora B+R (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %), dane dla Polski i województw: dolnośląskie, małopolskie, mazowieckie, śląskie, wielkopolskie	248
Rys. 3.2.1 Skala zmian jakościowych IOB w wybranych aspektach polityki innowacji	267

Załączniki

Załącznik 1.1. Pytania dodatkowe w ramach badania „Bieżąca ewaluacja procesów wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”

Kluczowe pytania badawcze:

1. W jaki sposób poprawić jakość kapitału ludzkiego (edukacja i szkolenia) oraz społecznego (umiejętności współdziałania, zaufanie, społeczeństwo obywatelskie)?
2. W jaki sposób wzmacniać powiązania między ośrodkami naukowymi zlokalizowanymi w regionie a ich odpowiednikami w globalnej sieci metropolii z jednej strony, oraz z ich bezpośrednim zapleczem regionalnym z drugiej.
3. Jak integrować region z ogólnopolskimi i ponadregionalnymi sieciami transferu innowacji i technologii?
4. Jak oceniać, czy wartości docelowe wskaźników poszczególnych osi priorytetowych działań skierowanych na wspieranie innowacyjności zostały właściwie oszacowane?
5. Jak funkcjonują parki technologiczne, ośrodki transferu technologii i inne jednostki pośredniczące w transferze know-how?

Pytania szczegółowe:

1. Czy istniejące w regionie zasoby ludzkie, wiedza, umiejętności menedżerskie są wystarczające dla osiągnięcia założeń RSI?
2. Czy zasoby finansowe, dostępność zewnętrznych źródeł finansowania pozwalają na osiągnięcie założeń RSI na poziomie mikroekonomicznym?
3. Czy posiadane zasoby techniczne i technologiczne w przedsiębiorstwach są wykorzystywane dla osiągnięcia celów podnoszenia innowacyjności?
4. Czy dostęp do informacji, zarządzanie informacją, źródła informacji dla głównych graczy realizujących RSI są wystarczające?
5. Czy edukacja przedsiębiorców w zakresie możliwości wykorzystania nowych technologii dla zwiększenia konkurencyjności branż tradycyjnych (wzrost wykorzystania produktów wysoko technologicznych w branżach tradycyjnych) będzie stymulować rozwój sektora high-tech?
6. Czy istnieją powiązania w procesie innowacyjnym między małymi i średnimi firmami przemysłu high-tech a wiedzochłonnymi usługami biznesowymi?
7. Czy dostrzegany jest wzrost zakresu korzystania przez MŚP high-tech z usług instytucji proinnowacyjnych?
8. Czy wzrost gospodarczy w regionie wynika ze zwiększenia poziomu usług wiedzochłonnnych?

9. Czy kształcenie potencjalnych pracowników jest skierowane na wzbudzenie zainteresowania kapitału zagranicznego lokowaniem na terenie regionu (ze względu na istniejące tu kwalifikacje)?
10. Czy istnieją programy kształcenia specjalistów w dziedzinie nauk o nowych technologiach?
11. Czy umożliwia się wysoko wykwalifikowanym specjalistom w przedsiębiorstwach i jednostkach naukowych na czasowe wyjazdy zagraniczne?
12. Czy sprawne wykorzystanie funduszy strukturalnych dla rozwoju firm wysoko technologicznych jest w większym stopniu skierowane na wspieranie badań i rozwoju niż na zakup gotowej technologii?
13. Czy sektor instytucji proinnowacyjnych - inkubatory i parki technologiczne jako lokalizacje zapewniające firmom high-tech usługi z zakresu prowadzenia biznesu, pośrednictwa technologicznego, ale także dostęp do laboratoriów niezbędnych dla prowadzenia badań, spełniają swoją rolę?
14. Na ile dostrzegalna jest w przedsiębiorstwach i sektorze nauki niechęć młodzieży do kształcenia się na kierunkach związanych z wysokimi technologiami lub nieodpowiednie przygotowanie do takich studiów na poziomie szkoły średniej?
15. Na ile dokuczliwa jest niewiedza o możliwościach wykorzystania sektora high-tech w przemyśle i społeczeństwie - brak popytu na zaawansowane produkty?
16. Czy widoczne jest pojawienie się negatywnych skutków badań nad nowymi technologiami, które mogą zastopować ich rozwój przez spadek zaufania do nich - np. kwestie etyczne badań genetycznych?
17. Czy istnieje strategiczna polityka rozwoju firm wysokich technologii na poziomie gmin?
18. Na ile istotne jest niedostosowanie uczelni do wymagań przedsiębiorczości akademickiej?
19. Czy wystąpiło w ostatnich dwóch latach ograniczenie nakładów na badania i rozwój?
20. Czy przedsiębiorstwa dostrzegają niedostosowanie kształcenia do potrzeb przemysłów high-tech?
21. Czy edukacja w szkołach nastawiona jest na odtwarzanie wiedzy zamiast na kreatywność?
22. Czy na poziomie przedsiębiorstw dostrzegane są braki w zakresie umiejętności pracy zespołowej koniecznej przy opracowywaniu wysoko-technologicznych produktów?
23. Czy ma miejsce wypieranie śląskich małych i średniej wielkości firm high-tech przez konkurencję zagraniczną?

Załącznik 1.2. Wybrane aspekty stanowiące wyniki analizy w oparciu o określone dodatkowe pytania badawcze

1. W jaki sposób poprawić jakość kapitału ludzkiego (edukacja i szkolenia) oraz społecznego (umiejętności współdziałania, zaufanie, społeczeństwo obywatelskie)?

Poprawa jakości kapitału ludzkiego powinna dotyczyć dwóch aspektów: rozpowszechniania wiedzy i budowy kluczowych kompetencji. Rozpowszechnianie wiedzy polega w tym kontekście na przemieszczaniu tradycyjnych zasobów materialnych między podmiotami. Kluczowe kompetencje mają pierwszorzędne znaczenie zwłaszcza w rozwoju innowacyjności małych przedsiębiorstw. Kapitał intelektualny jest niezależny od posiadanych zasobów materialnych, również podmioty o mniejszym znaczeniu w korporacji, dzięki zaangażowaniu swojej wiedzy, mogą zdobyć kluczowe kompetencje oraz osiągnąć dobrą pozycję w zakresie innowacyjności i konkurencyjności.

Respondenci uważają, że prowadzone do tej pory działania z zakresu wsparcia kapitału ludzkiego były nieefektywne. Dużo lepsze efekty osiągnięto w działaniach nakierowanych na promowanie kształcenia ustawicznego i wspieranie umiejętności skutecznego zdobywania wiedzy. Zdaniem respondentów w przyszłości środki powinny być w pierwszym rzędzie kierowane na ten cel, natomiast finansowanie szkoleń należy zdecydowanie ograniczyć.

2. W jaki sposób wzmacniać powiązania między ośrodkami naukowymi zlokalizowanymi w regionie a ich odpowiednikami w globalnej sieci metropolii z jednej strony, oraz z ich bezpośrednim zapleczem regionalnym z drugiej?

Badane przedsiębiorstwa oceniają, że najbardziej korzystają w działalności innowacyjnej na współpracy z dostawcami wyposażenia, materiałów, komponentów lub oprogramowania. Wynika to z faktu, że wzrost poziomu zaawansowania technologicznego dostawców wymusza dostosowanie firm-odbiorców. Drugim co do ważności najcenniejszym partnerem dla MŚP są klienci. Najważniejsze są więc powiązania pionowe z dostawcami i klientami. Jest to model dominujący na świecie i wynika z kluczowej roli tych partnerów w całym procesie produkcyjnym. Dosyć ważne dla polskich MŚP są też powiązania z firmami z grupy jeśli w skład takiej firma wchodzi. Znacznie mniej korzystają przedsiębiorstwa na współpracy z usługami wiedzochłonnymi, czy to prywatnymi jak firmy konsultingowe czy publicznymi jak jednostki badawczo-rozwojowe i szkoły wyższe.

3. Jak integrować region z ogólnopolskimi i ponadregionalnymi sieciami transferu innowacji i technologii?

Integracja województwa śląskiego z ogólnopolskimi i ponadregionalnymi sieciami transferu innowacji i technologii ma ogromne znaczenie dla zapewnienia trwałości wzrostu innowacyjności śląskich przedsiębiorstw. Respondenci reprezentujący przedsiębiorstwa zwracali uwagę, na brak, ich zdaniem, wsparcia w tym zakresie. Podnoszono kwestie współpracy międzynarodowej prowadzonej przez ośrodki naukowe, o której nie są oni ani informowani ani do której nie są włączani. Z kolei przedstawiciele sfery nauki zwracali

uwagę na niechęć ze strony przedsiębiorców do włączania się w takie działania. Inne opinie na temat współpracy ponadregionalnej i międzynarodowej mieli przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu, którzy podkreślali dużą aktywność w tym zakresie, która jednak jak dotąd nie przynosi spodziewanych rezultatów. W skali kraju problemem w nawiązaniu takiej współpracy było rozproszenie działań między poszczególne regiony, co powodowało częste sytuacje, gdy realizowane projekty były względem siebie konkurencyjne, co miało negatywne skutki dla podjęcia ewentualnej współpracy. Z kolei w przypadku nawiązywania współpracy międzynarodowej, najczęściej występującym problemem był brak finansowania u partnerów zagranicznych. W chwili obecnej nie daje się wskazać innych metod zaradczych niż prowadzenie wśród przedsiębiorców działań promujących znaczenie i korzyści tworzenia takich sieci transferu innowacji i technologii.

4. Jak oceniać, czy wartości docelowe wskaźników poszczególnych osi priorytetowych działań skierowanych na wspieranie innowacyjności zostały właściwie oszacowane?

W opinii respondentów wartości docelowe wskaźników poszczególnych osi priorytetowych działań skierowanych na wspieranie innowacyjności zostały w pewnym stopniu przeszacowane, jednak z drugiej strony wytyczanie mało ambitnych celów mogło by zniechęcać do realizacji tak sformułowanej strategii. Zwrócono też uwagę, że poważnym zagrożeniem dla realizacji założonych wskaźników jest brak finansowania, które w znacznej mierze zostało już wyczerpane. Takie postrzeganie RSI może wynikać z braku przekonania co do trwałości osiągniętych efektów. Dotychczasowe efekty projektów nie pozwalają na jednoznaczne rozstrzygnięcie, czy trwałość została osiągnięta czy też nie.

Zwrócono uwagę na wady systemu oceniania stanu realizacji strategii na podstawie wskaźników. Zdaniem respondentów lepszym systemem byłoby jakościowe ocenianie efektów konkretnych przedsięwzięć. Jednak zauważano też wady takiego systemu, wśród których w pierwszym rzędzie trzeba wymienić wysoki koszt tak prowadzonego monitoringu. Kolejną, wskazywaną wadą systemu wskaźnikowego jest to, że zniechęca on do finansowania wieloletnich projektów w końcowym okresie programowania, co może powodować dążenie do możliwie szybkiego wyczerpania funduszy.

Respondenci wskazali też na skomplikowanie procedur oceniania realizacji projektów. Zwrócono uwagę, że jednostki międzynarodowe mają bardzo prostą procedurę oceniania, zazwyczaj ograniczoną do porównania poniesionych kosztów z osiągniętymi efektami. Z kolei instytucje krajowe wymagają większej ilości dokumentów niż międzynarodowe, natomiast regionalne są pod względem szczegółowości procedur najbardziej restrykcyjne. W efekcie, w projektach lokalnych często ocenie nie podlegają wypracowane efekty, tylko spełnienie warunków formalnych. Tak więc projekty regionalne są też najtrudniejsze do rozliczenia.

5. Jak funkcjonują parki technologiczne, ośrodki transferu technologii i inne jednostki pośredniczące w transferze know-how?

Wspieranie i pobudzanie rozwoju technologicznego może przejawiać się w udostępnianiu innowacyjnym przedsiębiorstwom potrzebnego im kapitału. Może to się odbywać zarówno poprzez fundusze, jak i poprzez zakładanie i finansowanie instytucji wspierających procesy

rozwojowe, m.in. takie, które ułatwiają pokonywanie trudności typowych dla początków działalności gospodarczej. Chodzi tu o centra wynalazcze, parki lub inkubatory technologiczne, firmy doradztwa innowacyjnego, parki nauki, centra transferu technologii etc. Obecność takiej infrastruktury jest podstawą sukcesu wielu klastrów innowacyjnych, gdzie obfitość tego typu instytucji pozwala na powstanie nowych firm technologicznych rocznie. Z tego punktu widzenia rola parków technologicznych na Śląsku jest znacząca i ciągle - wydaje się - niedoceniana przez administrację.

Zdaniem respondentów parki technologiczne, ośrodki transferu technologii i inne jednostki pośredniczące w transferze know-how mogą być efektywnym narzędziem wspierania innowacyjności, jednak zależy to w dużej mierze od zarządzających daną jednostką oraz od dostępności funduszy przeznaczanych na ten cel. Respondenci uważają, że takie jednostki pozbawione nadzoru, o ile nie koncentrują się na wspieraniu działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej, często zaczynają pełnić funkcje zarządcy nieruchomości, co należy uznać za zjawisko naganne.

6. Czy istniejące w regionie zasoby ludzkie, wiedza, umiejętności menedżerskie są wystarczające dla osiągnięcia założeń RSI?

W badanych śląskich przedsiębiorstwach formalizm działań firmy nie przyjmuje skrajnych postaci i występuje zazwyczaj na poziomie, który można by określić jako punkt środkowy między zupełnie niesformalizowanym stylem pracy a stylem silnie sformalizowanym. Stopień sformalizowania firmy jest silnie skorelowany z poziomem wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnej. Sformalizowane działania firmy sprzyjają wyższemu poziomowi wykorzystywania technologii informacyjno-telekomunikacyjnej.

W celu rozwiązywania problemów najczęściej wykorzystywaną taktyką jest ich omawianie w gronie pracowników i kierowników. Wraz z rosnącym poziomem innowacyjności gospodarki udział wartości materialnych w wartości całkowitej produktu zmniejsza się na korzyść zawartych w nim wartości niematerialnych. W tradycyjnej gospodarce przedsiębiorstwa chcące osiągać zyski musiały inwestować w zasoby materialne (zapasy surowców, maszyny, środki transportu, magazyny półproduktów i wyrobów gotowych). Obecnie przedsiębiorstwa chcące osiągać zyski muszą inwestować w zasoby niematerialne. Dostępne zasoby wiedzy, kapitału intelektualnego i ludzkiego nie są wystarczające do osiągnięcia GOW - założeń RSI. Niezbędne jest ciągłe rozwijanie kompetencji, zarówno pracowników jak i menedżerów. Ważnym zagadnieniem jest też rozwój nowych form organizacyjnych, w tym organizacji sieciowych. Kryterium wyróżniającym sieci jest specyficzny rodzaj wiedzy, którym dysponują wchodzące do niej jednostki, jak na przykład: wiedza naukowa, wiedza o procesach produkcyjnych, o rynku, klientach czy też o modelach biznesowych. Zdaniem respondentów podstawową barierą w osiągnięciu celów RSI są niewystarczające środki finansowe oraz bariery mentalnościowe, utrudniające nawiązywanie skutecznej współpracy między przedsiębiorcami a sferą naukową i B+R.

7. Czy zasoby finansowe, dostępność zewnętrznych źródeł finansowania pozwalają na osiągnięcie założeń RSI na poziomie mikroekonomicznym?

Dostępne zasoby finansowe w postaci zarówno źródeł zewnętrznych, jak i najpowszechniejszych w procesie innowacyjnym, źródeł wewnętrznych są niewystarczające. Badania wskazują, że większość firm, która korzystała ze wsparcia publicznego doświadczyła problemów w trakcie przyznawania takiego wsparcia. Badani przedsiębiorcy są zresztą przekonani o trudności w pozyskiwaniu funduszy unijnych dla przedsiębiorstw innowacyjnych. Należy jednak uznać, że działania polegające na dofinansowaniu poszczególnych stadiów procesów innowacyjnych w dużym stopniu składają się na sukces badanych przedsiębiorstw.

8. Czy posiadane zasoby techniczne i technologiczne w przedsiębiorstwach są wykorzystywane dla osiągnięcia celów podnoszenia innowacyjności?

Zasoby techniczne i technologiczne przedsiębiorstw są wykorzystywane w procesach innowacyjnych. Np. same innowacje procesowe polegają m.in. na zakupie urządzeń do automatyzacji procesów produkcyjnych. Wyposażenie w środki automatyzacji produkcji odzwierciedla zaawansowanie technologiczne firm. Główne środki automatyzacji produkcji w firmach przemysłowych to komputery do sterowania i regulacji procesami, które w znacznej mierze przyczyniają się do sukcesu w procesach implementacji innowacji.

Wewnętrzne sieci komputerowe, własne serwery, strony internetowe, konta poczty elektronicznej to standard w przebadanych firmach. 13 proc. firm, które mają wewnętrzną sieć komputerową stosuje sieci bezprzewodowe. Prawie wszystkie przebadane firmy wykorzystują programy finansowo-księgowe (94 proc.). Nieznacznie mniej popularne jest oprogramowanie kadrowo-płacowe (70 proc.) i służące do zarządzania magazynami (61 proc.). Co trzeci przebadany przedsiębiorca korzysta również z oprogramowania do zarządzania produkcją, stosuje oprogramowanie do kontaktów z przedstawicielami handlowymi. Wśród innych typów oprogramowań wykorzystywanych w firmach wymieniano: SAP, CRM, programy do projektowania przestrzennego (AUTOCAD, Visual Studio, 3D Studio MAX), programy do obsługi działań szkoleniowych i obsługi firmy (TENVIRK, systemy do obsługi szkół), programy obliczeniowe do obliczeń mechaniki przepływu B+R, specjalistyczne produkcyjne (do obliczania zanieczyszczeń w powietrzu, rozprzestrzeniania hałasu i inne specjalistyczne), własne systemy zarządzania w firmie.

Usługi bankowe, wykorzystanie dostępnych w sieci wzorów dokumentów to norma w przebadanych firmach. Zdecydowana większość wykorzystuje również Internet do poszukiwania informacji na temat rynku, branży czy też konkurentów. Nieznacznie rzadziej Internet wykorzystywany jest w kontaktach z administracją publiczną (80 proc.) lub służy do zakupu cyfrowych produktów (73 proc.). Za wysoki należy uznać udział przedsiębiorstw, które korzystają ze szkoleń dostępnych on-line (39 proc.).

Informacje teleadresowe (również umożliwiające kontakt z przedsiębiorcą) oraz opisy prowadzonej działalności znajdują się na wszystkich stronach internetowych przebadanych firm. Jedna trzecia stron internetowych służy również jako sklep on-line.

W celu zabezpieczenia zasobów informatycznych firmy stosują legalne oprogramowania antywirusowe (94 proc.), firewalle (73 proc.), ograniczają dostęp do sieci (69 proc.)¹²⁶.

Wyodrębniona jednostka zajmująca się projektowaniem, rozwijaniem nowych produktów stanowi rzadkość w segmencie mikro (3%) i małych firm (9%). Zdecydowanie częściej taką jednostkę posiadają firmy średnie (29%). Wyznaczone jednostki typu B+R znajdują się relatywnie najczęściej w firmach z udziałem podmiotów zagranicznych, działające na skalę krajową i międzynarodową. Jednostki te zatrudniają średnio 3 pracowników. Warty zauważenia jest również pozytywny wpływ obecności jednostki typu B+R w firmie na jej rentowność.

9. Czy dostęp do informacji, zarządzanie informacją, źródła informacji dla głównych graczy realizujących RSI są wystarczające?

Zdaniem zarówno przedsiębiorców jak i przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu dostęp do informacji, zarządzanie nią i jej źródła dla głównych graczy realizujących RSI są niewystarczające. Z jednej strony wskazuje się, na zbyt szczegółowe procedury rozliczania wniosków, które są uciążliwe dla przedsiębiorców oraz obarczają instytucje rozliczające dużą ilością informacji koniecznej do przetworzenia, która często jest nieistotna z punktu widzenia oceny realizacji projektu. Z drugiej strony nie jest gromadzona informacja istotna z punktu widzenia oceny realnych efektów realizowanych projektów, która pozwoliłaby na dokonanie oceny jakościowej wykonanych zadań. Respondenci zwracają również uwagę, na stanowczo zbyt mały zakres przekazywania przedsiębiorcom informacji zwrotnej wynikającej z analiz zrealizowanych projektów oraz na brak spójnego i powszechnie dostępnego systemu informacyjnego dla aktorów systemu innowacji. W tym świetle pozytywnie oceniano inicjatywę Innoobservator Silesia, zwracając jednocześnie uwagę na stanowczo zbyt małe rozpropagowanie wśród przedsiębiorców tego źródła informacji.

Najważniejsze źródła informacji dla wprowadzania innowacji to najbliższe otoczenie kształtujące firmę: jej odbiorcy, pracownicy firmy oraz bezpośredni konkurenci. Nieco mniej ważni, choć również istotni są dostawcy, inne przedsiębiorstwa z branży, ale i takie kanały jak prasa specjalistyczna, targi i wystawy. Pozostałe potencjalne źródła uzyskały znacznie niższą ocenę ważności. Dlatego też wydaje się, że promocja innowacyjności mogłaby największe efekty przynieść poprzez pokazywanie dobrego przykładu innych przedsiębiorstw za pośrednictwem prasy specjalistycznej oraz targów i wystaw branżowych.

10. Czy edukacja przedsiębiorców w zakresie możliwości wykorzystania nowych technologii dla zwiększenia konkurencyjności branż tradycyjnych (wzrost wykorzystania produktów wysoko-technologicznych w branżach tradycyjnych) będzie stymulować rozwój sektora high-tech?

Niezbędna wydaje się często fundamentalna edukacja przedsiębiorców w zakresie możliwości wykorzystania nowych technologii dla zwiększenia konkurencyjności. Dotyczy to przede wszystkim branż tradycyjnych, gdzie stopień ich wykorzystania jest niższy niż w branżach high-tech i w firmach innowacyjnych. Edukacja w tym zakresie dotyczy

¹²⁶ Na podstawie badania CATI.

też niezbędnych działań w kierunku przyciągania absolwentów szkół średnich do wyższych uczelni technicznych, zwłaszcza na wydziały zajmujące się wysoką i średnią techniką. Wymaga to także zmian jakościowych w zakresie edukacji na poziomie średnim, zwłaszcza matematyki.

Doświadczenia związane z rezygnacją z rozpoczętego procesu innowacyjnego ma 12% firm. Stosunkowo częściej do rezygnacji przyznają się przedsiębiorstwa zarządzane przez osoby z wyższym wykształceniem, może to być jednak pochodną faktu, że właśnie takie przedsiębiorstwa zdecydowanie częściej rozpoczynają proces innowacyjny. Najczęstszym powodem rezygnacji jest problem finansowania innowacji, czasem niedopasowanie nowego produktu, usługi do potrzeb rynku czy brak odbiorców.

11. Czy istnieją powiązania w procesie innowacyjnym między małymi i średnimi firmami przemysłu high-tech a wiedzochłonnych usługami biznesowymi?

Istniejące w systemie innowacyjnym bezpośrednie powiązania między przedsiębiorstwami wysokiej techniki a wyspecjalizowanymi dostawcami know-how zwiększają ogólny potencjał innowacyjny firm. Powiązania tego typu, pomimo, że są dość rzadkie, wpływają pozytywnie na bazę technologiczną i stanowią substytut bądź uzupełnienie bezpośredniej działalności B+R. W przeciwieństwie do bezpośredniej współpracy w procesie innowacyjnym, w pośrednich powiązaniach mniej istotny jest charakter podmiotów które ze sobą współpracują, a ważniejszy jest typ przenoszonej wiedzy.. Wiedzę niezbędną do innowacji przedsiębiorstwa mogą nabywać w tym przypadku w postaci wiedzy/technologii skodyfikowanej w patentach, know-how, znakach towarowych, licencjach czy w formie produktów. Ponadto wiedza ta może być niematerialna, ukryta tj. niemożliwa do przekazania bez bezpośredniego kontaktu osób.

W opinii respondentów istnieją projekty realizowane w ramach RSI, których celem jest wytworzenie oraz oferowanie firmom z sektora MŚP usług wiedzochłonnych, na przykład związanych z opracowywaniem kompleksowych działań marketingowych czy rozwiązań informatycznych. Tak samo, parki technologiczne czy też inkubatory mają na celu oferowanie takich usług działającym w ich ramach przedsiębiorstwom. Usługi te nie ograniczają się tylko do pomocy w uzyskiwaniu finansowania czy rozliczaniu projektów, ale też polegają na wskazywaniu źródeł innowacji, pośredniczeniu w kontaktach ze sferą nauki, ułatwieniu współpracy z innymi przedsiębiorstwami itp.

12. Czy dostrzegany jest wzrost zakresu korzystania przez MŚP high-tech z usług instytucji proinnowacyjnych?

Zakres współpracy między MŚP (high-tech) z instytucjami proinnowacyjnymi jest raczej stały i wynika z wcześniejszego doświadczenia firm w tym zakresie. Często współpracujące firmy high-tech są po prostu przedsiębiorstwami odpryskowymi.

13. Czy wzrost gospodarczy w regionie wynika ze zwiększenia poziomu usług wiedzochłonnych?

Zdaniem respondentów obserwowany w regionie wzrost gospodarczy wynika po części ze zwiększenia poziomu usług wiedzochłonnych i wprowadzania innowacji. Jednak rzeczywista skala tego wpływu jest praktycznie niemożliwa do oszacowania. Co najwyżej możliwa jest ocena efektywności na poziomie programów czy też konkretnych firm, względnie branż, które mogły się rozwinąć dzięki wsparciu publicznemu udzielanemu w ramach RSI.

14. Czy kształcenie potencjalnych pracowników jest skierowane na wzbudzenie zainteresowania kapitału zagranicznego lokowaniem na terenie regionu (ze względu na istniejące tu kwalifikacje)?

System kształcenia (w tym kształcenia potencjalnych pracowników) nie jest skierowany na wzbudzenie zainteresowania kapitału zagranicznego lokowaniem inwestycji na terenie regionu. Jest on wypadkową rozwiązań podejmowanych na poziomie centralnym i lokalnych potrzeb oraz możliwości stwarzanych przez sektor nauki. Sektor nauki w województwie śląskim był tradycyjnie zorientowany na kształcenie kadr dla lokalnego przemysłu ciężkiego i wydobywczego, a zmiany jakie następują w tym zakresie przez ostatnie 20 lat nie mogą wskazywać jednoznacznie na próby pozyskiwania inwestorów zagranicznych poprzez kształcenie potencjalnych pracowników. Z drugiej strony istotna mobilność zasobów ludzkich raczej nie wskazuje, aby zmiany w zakresie nauczania na poziomie wyższym powinny być uzależniane od potrzeb zagranicznych inwestorów. Zdaniem respondentów zasoby wiedzy potencjalnych pracowników w regionie pozytywnie wpływają na zainteresowanie kapitału zagranicznego lokowaniem inwestycji w województwie śląskim.

15. Czy istnieją programy kształcenia specjalistów w dziedzinie nauk o nowych technologiach?

Zdaniem respondentów, w regionie istnieją skuteczne programy kształcenia specjalistów w dziedzinie nauk o nowych technologiach. Realizowane są one w uczelniach wyższych o profilu technicznym, podczas szkoleń oraz za pomocą praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach. Generalnie, najniżej ocenia się efektywność systemu kursowego, najlepiej oceniane jest prowadzenie edukacji w szkołach wyższych w połączeniu z praktykami zawodowymi w innowacyjnych firmach.

Lokalne uczelnie wyższe w szerokim zakresie kształcą studentów na kierunkach związanych z nowymi technologiami. Wysokiej jakości podaż wiedzy w tym zakresie nie przekłada się jednak bezpośrednio na szybki wzrost liczby przedsiębiorstw operujących na rynkach nowych technologii. Przedsiębiorstwa tego typu to raczej firmy odpryskowe, a nie nowopowstające małe firmy.

16. Czy umożliwiałoby się wysoko wykwalifikowanym specjalistom w przedsiębiorstwach i jednostkach naukowych na czasowe wyjazdy zagraniczne?

W ramach realizowanych projektów dotyczących współpracy międzynarodowej organizowane są wizyty studyjne, które przez przedsiębiorców oceniane są bardzo wysoko, z uwagi na możliwość nawiązania bezpośrednich kontaktów oraz zapoznania się z najnowszymi rozwiązaniami i technologiami. Tym niemniej, wyjazdy stażowe za granicę nie są elementem strategii badanych przedsiębiorstw. Wysoko wykwalifikowani specjaliści

pracujący w jednostkach naukowych mają zdecydowanie większe szanse na tego typu wyjazdy. Nie istnieją w praktyce programy wymiany stażowej wysoko wykwalifikowanej kadry z przedsiębiorstwami i jednostkami naukowymi za granicą.

17. Czy sprawne wykorzystanie funduszy strukturalnych dla rozwoju firm wysoko technologicznych jest w większym stopniu skierowane na wspieranie badań i rozwoju niż na zakup gotowej technologii?

Badani przedsiębiorcy nie są w stanie jednoznacznie określić, czy dostępne fundusze strukturalne dla rozwoju firm wysoko technologicznych są w większym stopniu skierowane na wspieranie badań i rozwoju niż na zakup gotowej technologii. Na podstawie analizy dokumentów można domniemywać, że dotychczasowe programy raczej skierowane były na potrzeby w zakresie materialnego wyposażenia firm, niż na badania.

18. Czy sektor instytucji proinnowacyjnych - inkubatory i parki technologiczne jako lokalizacje zapewniające firmom high-tech usługi z zakresu prowadzenia biznesu, pośrednictwa technologicznego, ale także dostęp do laboratoriów niezbędnych dla prowadzenia badań, spełniają swoją rolę?

Dostęp do laboratoriów niezbędnych dla prowadzenia badań jest jednym z kluczowych elementów rozwoju nowoczesnej, konkurencyjnej firmy - zwłaszcza high-tech. Tworzenie możliwości w tym zakresie leży także w gestii instytucji otoczenia biznesu (specjalistyczne laboratoria, firmy inżynierskie świadczące usługi badawcze, badawczo-rozwojowe oraz usługi rozwojowe). Oferta parków technologicznych w tym zakresie jednak nie spełnia wymogów jakie stawiane są przez nowoczesny rynek technologii. Wskazane jest, aby park technologiczny oferował tego typu usługi we własnym zakresie lub w porozumieniu z innymi specjalistycznymi organizacjami. Należy położyć nacisk na kwestie wsparcia firm, szczególnie MŚP w powyższym zakresie. Należy uwzględnić ofertę parku oraz porównać z oczekiwaniami przedsiębiorców, będących odbiorcami i adresatami usług.

19. Na ile dostrzegalna jest w przedsiębiorstwach i sektorze nauki niechęć młodzieży do kształcenia się na kierunkach związanych z wysokimi technologiami lub nieodpowiednie przygotowanie do takich studiów na poziomie szkoły średniej?

Respondenci zwracają uwagę, że młodzież w gimnazjach nie jest informowana o zaletach podjęcia studiów technicznych. Nakłada się na to dość powszechna opinia o niskiej jakości kształcenia w średnich szkołach zawodowych, której efektem jest to, że szkoły zawodowe wybiera młodzież o słabszych wynikach w nauce. Efektem tego jest względnie słabe przygotowanie młodzieży do podjęcia studiów o profilu technicznym.

Badane przedsiębiorstwa nie dostrzegają bezpośrednio postaw (niechęci) młodzieży do kształcenia się na kierunkach związanych z wysokimi technologiami. Wskazują natomiast na nieodpowiednie przygotowanie do wykonywania pracy w takim zakresie przez młodych absolwentów szkół wyższych. Badani przedsiębiorcy preferują w tym zakresie doświadczenie zawodowe w stosunku do wiedzy wyuczonej.

20. Na ile dokuczliwa jest niewiedza o możliwościach wykorzystania sektora high-tech w przemyśle i społeczeństwie - brak popytu na zaawansowane produkty?

Wyniki badań jakościowych pozwalają na konkluzję, że koncepcja innowacji popytowej (user-driven innovation) stosowana przez przedsiębiorców, w wysokim stopniu sprawdza się w praktyce biznesowej (zwłaszcza firm wysokotechnologicznych - co wynika także z desk research). Interesujące z punktu widzenia innowacyjności regionalnej gospodarki wydaje się analizowanie zachowań przedsiębiorstw jako efektu popytu na innowacyjne produktu kreowanego pośrednio przez państwo. Badani podkreślali właśnie istotność tego największego klienta, który w ogromnym stopniu kształtuje nie tylko wielkość sprzedaży branży, ale wpływa na stopień innowacyjności technologii.

21. Czy widoczne jest pojawienie się negatywnych skutków badań nad nowymi technologiami, które mogą zastopować ich rozwój przez spadek zaufania do nich - np. kwestie etyczne badań genetycznych?

Respondenci zgodnie twierdzą, że nie pojawiły się żadne istotne skutki badań nad nowymi technologiami, które mogłyby zastopować rozwój powstawania nowych technologii. Dostrzegalny jest raczej proces odwrotny, to znaczy coraz bardziej pozytywne i powszechne postrzeganie innowacyjności i nowych technologii jako zjawisk zdecydowanie pozytywnych. Odpowiedzi badanych przedsiębiorców nie wskazują, aby dostrzegali oni negatywne skutki badań nad nowymi technologiami.

22. Czy istnieje strategiczna polityka rozwoju firm wysokich technologii na poziomie gmin?

Respondenci zgodni są co do tego, że na poziomie gmin nie istnieje spójna strategiczna polityka rozwoju firm wysokich technologii. Dostrzegalne są co najwyżej elementy takich strategii, polegające między innymi na wprowadzaniu do strategii rozwoju miast zapisów o wspieraniu napływu nowych technologii. Zdaniem respondentów bardziej istotny jest nie zapis w strategii, tylko podejście władz lokalnych do zarządzania, do rozmów z inwestorami, do organizowanych przetargów, składanych projektów itp. To są realne narzędzia, umożliwiające rozwój firm wysokich technologii na poziomie gmin.

Badani przedsiębiorcy nie dostrzegają elementów prowadzonej na poziomie gmin lokalnej polityki dotyczącej rozwoju firm wysokich technologii. Najprawdopodobniej nie istnieją tego typu strategie, ponieważ mogłyby one przyciągnąć firmy high tech, co byłoby widoczne w trakcie analizowania struktury sektora MŚP w regionie (badania desk-research).

23. Na ile istotne jest niedostosowanie uczelni do wymagań przedsiębiorczości akademickiej?

Przedsiębiorcy najczęściej negatywnie odnoszą się do możliwości pozyskiwania wiedzy z sektora nauki. W tym zakresie nie dostrzegają oni tego sektora w procesie innowacyjnym. Można także powiedzieć, że oferta sektora nauki jest niedostosowana do potrzeb realnej gospodarki. Badania desk research pokazują na wyraźny rozdźwięk między inicjatywami podejmowanymi przez świat nauki a potrzebami sektora MŚP. Wskazują także na trudności związane z kooperacją i przenikaniem się tych dwóch, jak pokazuje praktyka, często

odległych od siebie sfer. W środowisku nauki silne jest poczucie misji, które deformuje nastawienie rynkowe. Wyniki badań desk research ukazują następujące problemy związane z rozwojem przedsiębiorczości akademickiej:

- niedostateczne wsparcie udzielane przedsiębiorcom akademickim znajdującym się w fazie rozpoczynania działalności,
- brak ustalonych mechanizmów współpracy przedsiębiorczości akademickiej z inwestorami instytucjonalnymi i „aniołami biznesu” (business angels),
- „biznesowe marnotrawstwo” projektów tworzonych w ramach przedsiębiorczości akademickiej polegające na tym, że projekty wnoszone przez przedsiębiorców akademickich do inkubatorów są zwykle od początku sformatowane jako przedsięwzięcia typu small business (nikt nie ocenia tych projektów przez pryzmat ich rzeczywistego potencjału rozwojowego),
- niewystarczające pod względem potrzeb otoczenie instytucjonalne dla nowo zakładanych firm typu spin off i spin out,
- brak zainteresowania przedsiębiorczością akademicką ze strony biznesu,
- niski poziom transferu wiedzy i technologii do gospodarki spowodowany istnieniem szarej strefy badań i ekspertyz naukowych,
- brak zainteresowania naukowców komercjalizacją wynalazków i patentów. Często osoby o znacznym dorobku naukowym chcą funkcjonować w przedsiębiorstwie jako eksperci, nie zaś zajmować się bieżącą działalnością firmy. Osoby takie nie są zaangażowane w komercjalizację swoich odkryć naukowych, ponieważ nie mają wiedzy na temat zarządzania firmą.

24. Czy wystąpiło w ostatnich dwóch latach ograniczenie nakładów na badania i rozwój?

W opinii badanych przedsiębiorców wysokość nakładów na badania i rozwój - pomimo spowolnienia gospodarczego - nie zmieniła się w sposób istotny w ostatnich latach.

25. Czy przedsiębiorstwa dostrzegają niedostosowanie kształcenia do potrzeb przemysłów high-tech?

Wskazywanym przez respondentów problemem jest brak doświadczenia zawodowego absolwentów, którzy zazwyczaj są dobrze przygotowani w zakresie wiedzy teoretycznej, ale brakuje im realnych kompetencji umożliwiających efektywne i profesjonalne wykonywanie swoich zadań. Zwracana jest też uwaga na fakt, że absolwenci często mają negatywny stosunek do ciągłego doskonalenia zawodowego, które jest warunkiem prowadzenia działalności innowacyjnej. Zdaniem respondentów winnymi tego stanu rzeczy są wykładowcy, którzy prowadzą zajęcia w sposób tradycyjny, niedostosowany do wyzwań współczesnego rynku pracy.

Badani przedsiębiorcy w większym stopniu doceniają wiedzę wywodzącą się z praktyki, niż wiedzę wyuczoną. W ten sposób dostrzegają niedostosowanie kształcenia do potrzeb firm, zwłaszcza przemysłów high-tech. Badani przedsiębiorcy akcentują znaczenie szkoleń dla pracowników. Według dotychczasowych badań (desk research) szkolenia są jedną z oczekiwanych form wsparcia dla przedsiębiorców. Pojawiają się negatywne opinie

o jakości oczekiwanych szkoleń, zawartości programów szkoleniowych, regularności podejmowanych działań szkoleniowych, umiejscowienia szkoleń.

26. Czy edukacja w szkołach nastawiona jest na odtwarzanie wiedzy zamiast na kreatywność?

Jedną z przyczyn niskiego poziomu innowacyjności jest system edukacji. Z badań przeprowadzonych w ramach desk research wynika, że jest on w zbyt dużym stopniu nastawiony na odtwarzanie wiedzy zamiast na kreatywność. Jest to istotny problem wiążący się z zarządzaniem firmami innowacyjnymi.

27. Czy na poziomie przedsiębiorstw dostrzegane są braki w zakresie umiejętności pracy zespołowej koniecznej przy opracowywaniu wysoko-technologicznych produktów?

Badani przedsiębiorcy nie dostrzegają znaczenia pracy zespołowej. W procesie innowacyjnym wskazują raczej na znaczenie lidera innowacji (najczęściej właściciela lub managera firmy). W tym zakresie widoczne są istotne braki w zakresie umiejętności pracy zespołowej - także na poziomie kierownictwa badanych firm.

28. Czy ma miejsce wypieranie śląskich małych i średniej wielkości firm high-tech przez konkurencję zagraniczną?

Zdaniem respondentów taka sytuacja nie ma miejsca. Zwrócono uwagę, że w przypadku kilku firm, które opracowały nowe technologie dzięki finansowaniu uzyskanemu w ramach interwencji publicznej, nastąpiła sytuacja odwrotna, to znaczy śląskie przedsiębiorstwa wyparły konkurencję zagraniczną i weszły na ich rynki macierzyste. Obserwowane są natomiast przejścia innowacyjnych firm przez zagraniczne koncerny.

Tworzenie firm high-tech wynika raczej z konieczności zastępowania wysokotechnologicznych komponentów sprowadzanych z zagranicy. Zatem to krajowe przedsiębiorstwa stają się konkurentami dla zagranicznych, nie odwrotnie. W województwie śląskim wypieranie małych i średniej wielkości firm high-tech przez konkurencję zagraniczną ma miejsce raczej w przypadku firm dużych (badania desk-research).

Załącznik 2. Studia przypadków

Ideą niniejszego materiału jest uzupełnienie treści analitycznych przedstawionych w treści głównej Raportu o przykłady działań w obszarze rozwoju innowacyjnego, które z jednej strony zaczerpnięte mogą być do aktywności w województwie śląskim (przykłady zagraniczne) oraz prezentujące ciekawe i wartościowe inicjatywy realizowane dotychczas na Śląsku (przykłady regionalne).

W związku z niezwyklej rolą uczelni wyższych w regionie śląskim, przytoczone przykłady wspierania innowacyjności dotyczą rozwoju przedsiębiorczości akademickiej i obejmują 2 inicjatywy zagraniczne i 2 śląskie:

1. Warwick Ventures
2. Instytut Transferu Innowacji
3. Innowacyjny Śląski Klaster Czystych Technologii Węglowych
4. Rudzki Inkubator Przedsiębiorczości Sp. z o.o.

Wiele interesujących schematów wsparcia przedsiębiorczości akademickiej zostało stworzone na poziomie lokalnym. Co ciekawe schematy lokalne stawały się przykładami dla projektów o większej skali. Wydaje się również, że w przypadku inicjatyw lokalnych tworzonych przez pojedynczą uczelnię, efektywność wykorzystania środków i przełożenie tego na konkretne efekty jest wyższa niż w przypadku programów krajowych.

Warwick Ventures¹²⁷

Warwick Ventures zostało utworzone w 2000 roku jako biuro transferu technologii obsługujące Uniwersytet w Warwick. Uczelnia ta liczy niespełna 40 lat, ale obecnie uczy się na niej niemal 20000 studentów, a roczny budżet projektów badawczych przekracza 90mln Euro. Warwick Ventures zostało pomyślane jako podmiot mający za zadanie komercjalizację wyników badań. Pomimo tego, że jest ściśle powiązane z uczelnią, to całość personelu liczącego 13 osób (w tym pięcioro stażystów) posiada biznesowo-marketingowe wykształcenie i nie ma innych obowiązków na uczelni. Personel biura jest wynagradzany lepiej niż pracownicy naukowcy uniwersytetu, częściowo dlatego, że biuro zdobywa granty fundowane przez regionalną agencję rozwoju - Advantage West Midlands oraz rządowe z Departamentu Handlu i Przemysłu oraz Higher Education Funding Council. Tak zdobywane środki zdejmują z biura część presji związanej z koniecznością finansowania działalności tylko ze sprzedaży licencji i zwiększa efektywność tych działań. Wyniki działań są imponujące. W ciągu pierwszych 2 lat działalności biuro pilotowało ponad 120 innowacji, z których około 75% znalazło praktyczne wykorzystanie. Zbudowało także portfolio liczące kilkadziesiąt patentów. Wreszcie, co z punktu widzenia niniejszej pracy jest najważniejsze, wygenerowało 18 firm typu spin-off, reprezentujących branżę chemiczną, zaawansowanych technologii, informatyczną i inne. Do usług świadczonych przez Warwick Ventures należą:

¹²⁷ Na podstawie: A. Żoźniński (red.) "Innowacyjność 2006", PARP, Warszawa 2006

- audyt innowacji, który pozwala na ocenę przydatności danej innowacji i ocenę szans rynkowego sukcesu;
- rejestracja i ochrona patentów;
- prowadzenie badań rynkowych i kontakty z potencjalnymi klientami;
- opracowywanie biznes planów w ścisłej współpracy w twórcą innowacji, które służy jednocześnie jego szkoleniu;
- pomoc w zdobywaniu kapitału inwestycyjnego typu venture oraz aniołów biznesu;
- zarządzanie tworzącymi się firmami w pierwszym okresie ich istnienia.

W swojej aktywności WV kieruje się kilkoma kluczowymi zasadami:

- uniwersytet nie inwestuje w tworzone spin-off więcej niż 8000 Euro, a jeśli to nie wystarcza i nie udaje się zaangażować kapitału zewnętrznego wówczas projekt zostaje odrzucony; relatywnie niski poziom finansowania powoduje, że uczelnia nie musi martwić się o stratę zainwestowanych pieniędzy i przedłużać istnienia nierentownego projektu;
- by zapewnić niezależność tworzonej firmom uczelnia rezerwuje nie więcej niż 25% głosów w zarządzie, natomiast w przypadku, gdy posiada większy pakiet akcji, wówczas nie są one klasyfikowane jako prawo głosu; dodatkową zaletą tej praktyki, jest to, że tworzone firmy posiadają status małych lub średnich przedsiębiorstw i mają możliwość korzystania z państwowych dotacji dla takich firm;
- dla zachowania niezależności firmy unika się obsadzania stanowiska dyrektora firmy przez przedstawiciela uniwersytetu;
- WV nigdy nie zarządza finansami firm, natomiast zapewnia kontakt z profesjonalnymi księgowymi;
- WV wywiera nacisk na zatrudnianie przez tworzone firmy ich własnych pracowników, niechętnie odnosząc się do zatrudniania pracowników naukowych;
- zachęca się do korzystania z infrastruktury parku naukowego, zamiast uniwersyteckiej.

Ich zastosowanie służyć ma podniesieniu efektywności działania i wydatkowania środków. Taka polityka przynosi pozytywne efekty i część z spin-off odniosła już rynkowy sukces.¹²⁸

Przykład Warwick jest interesujący ze względu na profesjonalne podejście, które objawia się tym, że WV działa niezależnie od uniwersytetu i nie dochodzi do praktyk obsadzania stanowisk przedstawicielami uczelni. Praktyką jest unikanie tego rodzaju powiązań. Profesjonalna kadra zarządzająca tzw. Business Development Managers, wspomaga naukowców-przedsiębiorców w przypadkach, gdy ci nie posiadają doświadczenia biznesowego, jednocześnie jednak nie wyręczając ich, a raczej szkoląc poprzez praktykę.

Instytut Transferu Innowacji¹²⁹

¹²⁸ Kiedy firmy usamodzielniają się uczelnia przechodzi do roli pasywnego udziałowca i jej przedstawiciele nie angażują się w działalność operacyjną.

¹²⁹ Na podstawie: A. Żońnierski (red.) "Innowacyjność 2006", PARP, Warszawa 2006.

Drugim przykładem aktywnego ośrodka PA jest działający przy uniwersytecie w Bielefeld Instytut Transferu Innowacji (IIT). Instytut został powołany do życia w 1995 roku, jako prywatna spółka, której jedynym akcjonariuszem jest Uniwersytet w Bielefeld. IIT jest finansowany z budżetu Landu, Uniwersytetu, Ministerstwa Gospodarki, Drobnej Przedsiębiorczości, Technologii i Energii oraz lokalnych banków, a jego działalność ma charakter non-profit. Celem powołania instytutu było stworzenie komórki odpowiedzialnej za komercjalizację wyników badań i wspieranie firm typu „spin-off” szczególnie na etapie poprzedzającym rejestrację firm. Zadania, jakie zostały zidentyfikowane i postawione przed IIT to:

- szkolenia i doradztwo dla naukowców-przedsiębiorców przygotowujące ich do prowadzenia własnej działalności;
- wzrost liczby „spin-off” tworzonych wokół uniwersytetu;
- tworzenie silnych „spin-off”;
- promocja postaw przedsiębiorczych w środowisku naukowym.

IIT rozpoczynając działalność określił grupę docelową, do której kieruje ofertę. Objęła ona: studentów, absolwentów, pracowników naukowych i profesorów chcących założyć własne firmy związane z pracą badawczą. Opracowany program wsparcia PA zakładał nacisk na praktyczne działania. Ze względu na to, że z usług preinkubatora mogły korzystać osoby lub zespoły, które nie rozpoczęły własnej działalności, podmiotowość prawna instytucji umożliwiała im zdobywanie doświadczeń na rachunek instytucji, w ramach której otrzymują stanowisko.

Podstawą działania preinkubatora są 3 instrumenty:

1. Prowadzenie testów rynkowych - w ich trakcie twórcy projektów mają możliwość sprawdzenia czy ich produkt będzie mógł zaistnieć na rynku, jakie są mocne i słabe punkty przedsięwzięcia i wreszcie, czy można wprowadzić ulepszenia w celu właściwszego zaspokojenia potrzeb klientów.
2. Szkolenia i doradztwo obejmujące zarówno ogólne zajęcia z przedsiębiorczości dla potencjalnych „wychowanków” preinkubatora, jak i bardziej szczegółowe treningi. Nacisk kładziony jest na wysoki poziom merytoryczny szkoleń. Są one prowadzone w większości przez praktyków: pracodawców, przedsiębiorców, wyższych rangą managerów. W trakcie warsztatów poszerzane są zdolności komunikacyjne przyszłych przedsiębiorców, by mogli oni w późniejszym czasie sprawnie porozumiewać się negocjować z kontrahentami i klientami. Indywidualne doradztwo ma służyć poznaniu indywidualnych potrzeb przyszłego przedsiębiorcy i jednocześnie dać mu pomoc ściśle sprofilowaną do jego potrzeb.
3. Tworzenie sieci, w którą angażowane są podmioty publiczne i prywatne tworzące wspólnie organizm mogący zapewnić kompleksowe wsparcie, tak teoretyczne, jak i praktyczne oraz infrastrukturalno-finansowe. Istnienie sieci pozwala również na zapewnienie dostępu do specjalistów z różnych branż mogących służyć kompleksową wiedzą czerpaną z własnego doświadczenia.

Ważną cechą IIT jest to, że pozwala on „wychowankom” na daleko posuniętą niezależność. Zapewnia im podmiotowość i pozwala zaciągać zobowiązania, kupować urządzenia

i sprzedawać produkty. Każda z takich operacji musi być sygnowana przez managera IIT, który bierze tym samym za nią odpowiedzialność. W przypadku braku podpisu, „przedsiębiorca” działa na własne ryzyko. IIT zapewnia kompleksową obsługę księgową, ale angażując w to „przedsiębiorców”, by asystując profesjonalnym księgowym mogli poznawać zasady systemu i uczyć się dobrych praktyk. Centra kosztowe są finansowane nie przez IIT, ale dzięki zewnętrznym funduszom publicznym i prywatnym.

Przez pierwszych 5 lat funkcjonowania IIT skorzystało z jego usług niemal 80 osób, które utworzyły 41 projektów, z których następnie powstało 14 firm, głównie reprezentujących branżę IT.

Atutem IIT jest kompleksowość podejścia, które pozwala na zdobywanie niezbędnych doświadczeń, uzupełniania braków w wiedzy, a przede wszystkim na podejmowanie konkretnych działań, bez jednoczesnego podejmowania ryzyka. Daje to poczucie bezpieczeństwa, a z drugiej strony, poprzez formalne znaczenie podejmowanych zadań pozwala na uczestnictwo w prawdziwej grze rynkowej.

Innowacyjny Śląski Klaster Czystych Technologii Węglowych

Celem istnienia Innowacyjnego Śląskiego Klastra Czystych Technologii Węglowych¹³⁰ jest rozwój i wdrażanie ekologicznych technologii węglowych w energetyce i karbochemii. W szerszej perspektywie Klaster chce dynamizować proces przemian i rozwoju regionalnej gospodarki oraz integracji przemysłu węglowo-energetycznego, środowisk uczelnianych i naukowo-badawczych, małej i średniej przedsiębiorczości oraz władz samorządowych. Podstawowym założeniem tego innowacyjnego przedsięwzięcia jest transfer wiedzy pomiędzy uczestnikami powiązania, którego efektem ma być tworzenie technologii produkcji finalnych nośników energii (elektryczności, ciepła i chłodu) spełniających trzy zasadnicze kryteria: bezpieczeństwo, ekologia i konkurencyjność.

Koordinatorem Klastra jest Główny Instytut Górnictwa w Zarządzie Województwa Śląskiego. W inicjatywie – nie licząc koordynatora – bierze udział 13 podmiotów:

1. Politechnika Śląska w Gliwicach,
2. Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze,
3. Instytut Inżynierii Chemicznej PAN w Gliwicach,
4. Kompania Węglowa S.A.,
5. Katowicki Holding Węglowy S.A.,
6. Jastrzębska Spółka Węglowa S.A.,
7. Południowy Koncern Węglowy S.A.,
8. miasta: Katowice, Gliwice, Tychy, Jaworzno, Jastrzębie Zdrój, Rybnik.

Innowacyjny Śląski Klaster Czystych Technologii Węglowych należy zaliczyć do tzw. klastrów powołanych odgórnie, z myślą nie tyle o prowadzeniu działalności gospodarczej w celu osiągnięcia zysków, ile o rozwoju regionu. Stąd jedynym sposobem pozyskania wsparcia dla takiej inicjatywy było aplikowanie o środki zewnętrzne - fundusze strukturalne. Projekt Innowacyjnego Śląskiego Klastra Czystych Technologii Węglowych uzyskał dofinansowanie w

¹³⁰ Strona internetowa klastra: <http://www.coal.silesia.pl>

ramach Działania 2.6. Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Budżet projektu wynosił około 1,63 mln zł, a okres realizacji projektu to czas od marca 2006 r. do sierpnia 2007 r. Co ważne, Klaster po formalnym zakończeniu projektu i zaprzestania finansowania unijnego, funkcjonuje i jest aktywny. To najlepszy dowód na to, że inicjatywa odpowiadała na rzeczywiste potrzeby gospodarki, spotkała się z faktycznym zainteresowaniem środowisk biznesu, nauki i administracji. Działalność Śląskiego Klastra Czystych Technologii Węglowych jest w tym zakresie dobrą praktyką.

Zakres działań Innowacyjnego Śląskiego Klastra Czystych Technologii Węglowych obejmuje 3 główne grupy tematyczne:

1. Bezpieczne i ekonomiczne wydobywanie węgla oraz przygotowanie węgla ultra czystych dla celów energetyki w aspekcie nowych rozwiązań technologicznych wytwarzania finalnych nośników energii.
2. Systemy konwersji węgla w użyteczne nośniki energii, w tym:
 - spalanie - technologie pyłowe i fluidalne (parametry nadkrytyczne i ultranadkrytyczne),
 - zgazowanie węgla i poligeneracja,
 - skojarzone wytwarzanie ciepła i elektryczności połączone z produkcją chłodu,
 - technologie współwytwarzania stali i użytecznych nośników energii bazujące na węglu,
 - energetyka wodorowa,
 - spalanie węgla w małych, proekologicznych kotłach grzewczych.
3. Ograniczanie emisji substancji szkodliwych (w tym dwutlenku węgla) w procesach użytkowania węgla.

Zgodnie z założeniami jest to inicjatywa regionalna, ale otwarta na współpracę krajową i międzynarodową. Cel Klastra to wypracowanie strategii rozwoju regionu w oparciu o węgiel kamienny, jako surowiec i racjonalnie eksploatowane bogactwo naturalne, oraz w oparciu o rozwój i wdrożenie Czystych Technologii Węglowych, jako sposobu wykorzystania surowca oraz przedmiotu działań nauki i przedmiotu zainteresowania miejscowych firm produkcyjnych. Zadaniem Klastra jako organizacji jest także zachęcenie parterów i otoczenia do identyfikacji słabości istniejących rozwiązań organizacyjnych, technologicznych i prawnych w obszarze produkcji i utylizacji węgla. Każda korzystna zmiana w tej dziedzinie będzie stanowiła wartość dodaną z działalności Klastra i jego partnerów. Klaster obecnie to niesformalizowana sieć współpracy.

Rudzki Inkubator Przedsiębiorczości Sp. z o.o.

Rudzki Inkubator Przedsiębiorczości Sp. z o.o. (RIP)¹³¹ został powołany uchwałą Rady Miasta Ruda Śląska z 11 grudnia 2003 roku. Miasto jest właścicielem 100% udziałów. Patronat nad projektem utworzenia RIP objęły:

1. Miasto Ruda Śląska

¹³¹ Strona internetowa RIP: <http://www.inkubatorrudzki.pl>

2. Instytut Systemów Przestrzennych i Katastralnych (Gliwice)
3. Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw (Katowice)
4. Śląska Akademia Medyczna (Katowice)
5. Politechnika Śląska (Gliwice)

Inkubator rozpoczął działalność 15 marca 2004 roku. Siedziba spółki mieści się na terenie Górnośląskiego Inkubatora Technologicznego w Rudzie Śląskiej - nowego obiektu biurowo-magazynowego zlokalizowanego przy ul. Karola Goduli 36. Do RIP należy również biurowiec położony przy ul. Szyb Walenty 32. Remont i dostosowanie wyposażenia - infrastruktury – budynku zostało dofinansowane w ramach programu PHARE 2000.

Na większość swych przedsięwzięć RIP pozyskuje unijne wsparcie. Tak powstał również Górnośląski Inkubator Technologiczny (GIT), który stanowi uzupełnienie oferty istniejącego Inkubatora Przedsiębiorczości wobec małych i średnich przedsiębiorstw. Projekt, realizowany od października 2004 r. do lipca 2007 r. w ramach działania 1.1.3 Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, kosztował ponad 13 mln zł, z czego 87,5% pochodziło z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a pozostałe 2,5% z budżetu Miasta Rudy Śląskiej. Obejmował budowę i utworzenie Górnośląskiego Inkubatora Technologicznego oraz przygotowanie kadry RIP do profesjonalnego zarządzania placówką i świadczenia usług dla przyszłych beneficjentów Inkubatora Technologicznego.

Do dyspozycji przedsiębiorców oddano łącznie 5,3 tys. m². powierzchni biurowej i magazynowej. W nowoczesnym, klimatyzowanym budynku stworzono przyjazne warunki dla działalności nowopowstałych firm innowacyjnych oraz przedsiębiorstw produkcyjno-handlowych. Młode przedsiębiorstwa otrzymują szczególne preferencje przy wynajmie lokalu, o także wyposażenia biura (meble, komputer) oraz doradztwo i pomoc w zakresie pozyskiwania środków pomocowych z UE, księgowości, prawa i ekonomii. Wysoki standard pomieszczeń biurowych oraz hal produkcyjno-magazynowych w powiązaniu z konkurencyjną ceną wynajmu metra kwadratowego sprawił, iż wkrótce po inauguracji działalności Górnośląskiego Inkubatora Technologicznego (3 sierpnia 2007 r.) skomercjalizowano niemal całą powierzchnię Inkubatora. Oprócz tego działalność Inkubatora dofinansowuje miasto, ponieważ samorządowi zależy na przyciągnięciu do Rudy Śląskiej młodych, innowacyjnych przedsiębiorstw.

Tę bazę Rudzki Inkubator Przedsiębiorczości (którego siedziba główna znajduje się w gmachu zbudowanym w ramach GIT) wykorzystuje do swoich projektów konferencyjno-szkoleniowych. RIP brał udział w projekcie „Microsoft Imagine Cup Innovation Accelerator”, dzięki czemu rozszerzył zakres swojej działalności o usługi doradcze o charakterze innowacyjnym. Udziela pomocy w pozyskiwaniu finansowania na szybki i efektywny rozwój własnego innowacyjnego biznesu dla młodych firm, spin-offów, start-upów oraz osób noszących się z zamiarem założenia własnej firmy, działającej w obszarze innowacji i technologii. RIP nawiązał też współpracę ze śląskimi uczelniami z myślą o pozyskiwaniu wsparcia na rozwój firm opartych na innowacyjnym pomysle w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

Misją RIP jest tworzenie sprzyjających warunków do powstawania i rozwoju przedsiębiorstw o innowacyjnym charakterze działalności, poprzez zapewnianie im wsparcia

infrastrukturalnego, marketingowego, kadrowego oraz finansowego, a także przez oferowanie innych usług dodatkowych. Cel działalności to:

- wspieranie powstawania i rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych,
- sprzyjanie rozwojowi przedsiębiorczości oraz budowie gospodarki opartej na wiedzy,
- szkolenia i inne formy pomocy osobom poszukującym nowej tożsamości zawodowej,
- sprzyjanie powstawaniu nowych przedsiębiorstw sektora MŚP,
- zwiększanie potencjału w dziedzinie B+R,
- tworzenie i realizacja projektów na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Oferta Rudzkiego Inkubatora Przedsiębiorczości obejmuje:

- wynajem powierzchni biurowych, przemysłowych i magazynowych,
- do dyspozycji najemców łączy telefoniczne oraz szerokopasmowy światłowód,
- kompleksowo wyposażone, multimedialne sale konferencyjne,
- klimatyzowane pomieszczenia,
- pomieszczenia biurowe dostępne przez całą dobę,
- strzeżony parking dla 150 samochodów z możliwością indywidualnej rezerwacji miejsc,
- restaurację,
- całodobową ochronę i monitoring obiektu.

Usługi Rudzkiego Inkubatora Przedsiębiorczości:

- bezpłatne usługi informacyjne i doradcze z zakresu administracyjno – prawnych aspektów podejmowania działalności gospodarczej i pozyskiwania zewnętrznego finansowania,
- doradztwo w zakresie pozyskiwania środków z funduszy Unii Europejskiej,
- bezpłatne usługi informacyjne z zakresu prawa i księgowości,
- doradztwo w zakresie transferu technologii,
- pomoc w poszukiwaniu zagranicznych partnerów handlowych,
- prezentacja firmy na stronie internetowej Górnośląskiego Inkubatora Technologicznego.

Załącznik 3.1. Główne źródła finansowania RSI WŚL w perspektywie finansowej 2007-2013

1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet I. *Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość*

Działanie 1.1. *Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu*

Poddziałanie 1.1.1. *Infrastruktura rozwoju gospodarczego*

Poddziałanie 1.1.2. *Promocja inwestycyjna*

Działanie 1.2. *Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP*

Poddziałanie 1.2.1. *Mikroprzedsiębiorstwa*

Poddziałanie 1.2.2. *Małe i Średnie Przedsiębiorstwa*

Poddziałanie 1.2.3. *Innowacje w mikroprzedsiębiorstwach i MŚP*

Poddziałanie 1.2.4. *Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa*

Działanie 1.3. *Transfer technologii i innowacji*

2. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013

Priorytet I *Badania i rozwój nowoczesnych technologii*

Działanie 1.1 *Wsparcie badań naukowych dla budowy gospodarki opartej na wiedzy*

Poddziałanie: 1.1.1. *Projekty badawcze z wykorzystaniem metody foresight*

Poddziałanie 1.1.2. *Strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych*

Priorytet III *Kapitał dla innowacji*

Działanie 3.3 *Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MŚP*

Poddziałanie 3.3.1 *Wsparcie dla IOB*

Poddziałanie 3.3.2 - *Wsparcie dla MŚP*

Priorytet IV *Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia*

Działanie 4.2 *Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego*

Działanie 4.4 *Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym*

3. Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013

Priorytet VIII *Regionalne kadry gospodarki*

Działanie 8.1 *Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie*

Działanie 8.2 *Transfer wiedzy*

Załącznik 3.2. Aktywność projektowa w procesie wdrażania celów szczegółowych RSI WŚL

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
Zwiększenie udziału firm o wysokiej innowacyjności w ogólnej liczbie małych i średnich firm						
Wzrost poziomu zaufania wśród firm poprzez polepszenie klimatu biznesu						
1.1.1	Cel: Zwiększenie dostępności MŚP do użytecznych informacji	Zwiększenie dostępności MŚP do użytecznej informacji w zakresie: źródeł finansowania przedsięwzięć innowacyjnych, w tym programów UE, • nowych technologii i rozwiązań innowacyjnych dostępnych dla MŚP, • umiejętności korzystania z aktów prawnych dotyczących ochrony własności przemysłowej, • oferty szkoleniowo-doradczej, • oferty usług specjalistycznych instytucji wsparcia i instytucji B+R (takich jak certyfikacja i ekspertyzy), • przepisów prawnych, w szczególności wymogów wynikających z dyrektyw UE, • trendów rynkowych, • poprzez: • przekonanie instytucji wsparcia biznesu oraz instytucji B+R o znaczeniu utworzenia wspólnego regionalnego systemu informacji dla MŚP, • utworzenie i rozwój regionalnego systemu informacji (w ramach Regionalnego Systemu Innowacji).	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Poddziałanie 1.2.3. Innowacje w mikroprzedsiębiorstwach i MŚP	214	253 505 993	108 068 848
			Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013 Priorytet III Kapitał dla innowacji Działanie 3.3 Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MŚP Poddziałanie 3.3.1 Wsparcie dla IOB	1	885 224	885 224
			Poddziałanie 3.3.2 - Wsparcie dla MŚP	7	1 179 000	589 500
			Priorytet IV Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia Działanie 4.2 Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego	19	171 048 650	74 467 260
			Działanie 5.4 Zarządzanie własnością intelektualną Poddziałanie 5.4.2 - Popularyzacja wiedzy w zakresie własności intelektualnej	3	1 549 382	1 549 382
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	23	19 068 785	14 301 596			

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
1.1.2	Cel: Uporządkowanie systemu finansowania działalności innowacyjnej MŚP	<p>Konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie istniejących oraz rozwój nowych instrumentów finansowych w sposób odpowiadający specyfice potrzeb MŚP dotyczących inwestycji w innowacje i rozwój. • Wprowadzenie w instytucjach finansowych metodologii wyceny wartości intelektualnej. • Zbudowanie systemu wsparcia finansowego w ramach Funduszy Strukturalnych pozwalającego na dofinansowanie: badań na rzecz MŚP, w tym współpracy z sektorem B+R; wdrożenia wyników badań w MŚP; atestacji wyrobów; certyfikacji; wyspecjalizowanych usług w zakresie innowacji. • Promowanie i wspieranie udziału MŚP w Programach Europejskich na rzecz rozwoju innowacji. 	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość</p> <p>Działanie 1.1. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu</p> <p>Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego</p>	9	214 318 696	160 293 029
			<p>Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet III Kapitał dla innowacji</p> <p>Działanie 3.3 Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MŚP</p> <p>Poddziałanie 3.3.1 Wsparcie dla IOB</p>	1	885 224	885 224
			<p>Działanie 4.3. Kredyt technologiczny</p>	4	33 767 806	25 694 092
			<p>Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006</p> <p>Priorytet 3. Rozwój lokalny</p> <p>Działanie 3.4. Mikroprzedsiębiorstwa</p>	298	85 749 237	21 490 680
			<p>Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006</p> <p>Priorytet 1 — Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu</p> <p>Działanie 1.2 Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw</p>	17	197 108 598	100 939 335
			<p>Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw</p> <p>Działanie 2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw</p>	765	1 001 668 474	74 708 315
			<p>Działanie 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje</p>	301	456 411 574	152 891 382
			<p>Działanie 2.4. Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowywania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska</p>	41	901 488 651	136 183 207

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
1.1.3	Cel: Dostosowanie oferty szkoleniowo-doradczej w zakresie innowacji do potrzeb MŚP	<p>Konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie oferty instytucji zajmujących się szkoleniem, doradztwem i usługami innowacyjnymi dla MŚP. • Prowadzenie stałego monitoringu potrzeb MŚP w zakresie szkoleń. • Opracowanie i promowanie wskazanych pakietów szkoleniowych dla firm o średniej i niskiej innowacyjności. • Ułatwienie, zwłaszcza średnim firmom, angażowania specjalistów, którzy mogą prowadzić szkolenia na miejscu. • Promowanie kształcenia ustawicznego i wspieranie umiejętności skutecznego zdobywania wiedzy. 	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość</p> <p>Działanie 1.1. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu</p> <p>Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego</p>	9	214 318 696	160 293 029
			<p>Poddziałanie 1.2.3. Innowacje w mikroprzedsiębiorstwach i MŚP</p>	214	253 505 993	108 068 848
			<p>Działanie 1.3. Transfer technologii i innowacji</p>	0	0	0
			<p>Priorytet VIII. Infrastruktura edukacyjna</p> <p>Działanie 8.3. Infrastruktura kształcenia ustawicznego</p>	14	42 929 085	35 874 946
			<p>Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013</p> <p>Działanie 3.3 Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MŚP</p> <p>Poddziałanie 3.3.1 Wsparcie dla IOB</p>	1	885 224	885 224
			<p>Poddziałanie 3.3.2 - Wsparcie dla MŚP</p>	7	1 179 000	589 500
			<p>Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006</p> <p>Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach</p> <p>Działanie 2.1. Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie</p>	61	46 782 961	35 079 722
			<p>Priorytet 3. Rozwój lokalny</p> <p>Działanie 3.4. Mikroprzedsiębiorstwa</p>	298	85 749 237	21 490 680
			<p>Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006</p> <p>Priorytet 1 — Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu</p> <p>Działanie 1. 1 Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw</p>	15	10 362 150	6 900 807
			<p>Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw</p> <p>Działanie 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo</p>	311	26 913 023	7 529 660

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
			Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich na lata 2004-2006 Priorytet 2. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy Działanie 2.3 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki	73	91 884 294	55 227 145
1.1.4	Cel: Zwiększenie wpływu na otoczenie administracyjno-prawne i gospodarcze	Konieczne jest: • Wspieranie debaty dotyczącej sposobów prowadzenia regionalnego lobbingu. • Rozbudowa mechanizmów lobbingu w oparciu o istniejące inicjatywy.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki Działanie 8.2 Transfer wiedzy Poddziałanie 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji	2	5 768 248	5 335 564
			Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Poddziałanie 1.1.2. Promocja inwestycyjna	24	16 894 394	14 041 755
1.1.5	Cel: Wykorzystanie najlepszych praktyk jako inspiracji dla MŚP do podejmowania działań innowacyjnych	Konieczne jest: • Rozwijanie istniejących inicjatyw nagradzania najlepszych praktyk oraz zapewnienie ich ciągłości. • Przekonywanie MŚP o konieczności i zaletach dzielenia się swoimi doświadczeniami, wiedzą o wypracowanych osiągnięciach oraz dobrych praktykach.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Działanie 1.2. Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP Poddziałanie 1.2.3. Innowacje w mikroprzedsiębiorstwach i MŚP	214	253 505 993	108 068 848
			Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006 Priorytet 1 — Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	46	132 960 455	59 620 728

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
Wspieranie doskonałości w MŚP						
1.2.1	Cel: Wzmacnianie podejścia strategicznego w MŚP	<p>Konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> Promowanie podejścia strategicznego kadry zarządzającej MŚP i nabywania przez nich umiejętności koniecznych do skutecznego prowadzenia działalności na jednolitym rynku europejskim. Rozbudowanie oferty instytucji wsparcia biznesu w zakresie przygotowywania strategii rozwoju oraz biznesplanów MŚP. 	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość</p> <p>Działanie 1.2. Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP</p> <p>Poddziałanie 1.2.3. Innowacje w mikroprzedsiębiorstwach i MŚP</p>	214	253 505 993	108 068 848
			<p>Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013</p> <p>Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki</p> <p>Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie</p>	198	199 521 821	194 643 502
			<p>Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006</p> <p>Priorytet 3. Rozwój lokalny</p> <p>Działanie 3.4. Mikroprzedsiębiorstwa</p>	298	85 749 237	21 490 680
			<p>Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006</p> <p>Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw</p> <p>Działanie 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo</p>	311	26 913 023	7 529 660
			<p>Działanie 2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw</p>	765	1 001 668 474	74 708 315
			<p>Działanie 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje</p>	301	456 411 574	152 891 382
			<p>Działanie 2.4. Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowywania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska</p>	41	901 488 651	136 183 207

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
1.2.2	Cel: Promowanie kultury innowacyjnej w MŚP	<p>Konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie świadomości kadry zarządzającej MŚP o korzyściach wynikających z zaangażowania własnych pracowników w opracowywanie rozwiązań innowacyjnych. Stworzenie stałej platformy kontaktów między MŚP w celu wzajemnego, lepszego poznania, wymiany doświadczeń i nawiązywania współpracy. Opracowanie działań umożliwiających zwiększenie zaufania wśród firm sektora MŚP. 	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość</p> <p>Działanie 1.3. Transfer technologii i innowacji</p>	0	0	0
			<p>Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013</p> <p>Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki</p> <p>Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie</p>	198	199 521 821	194 643 502
			<p>Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006</p> <p>Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach</p> <p>Działanie 2.1. Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie</p>	61	46 782 961	35 079 722
			<p>Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich na lata 2004-2006</p> <p>Priorytet 2. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy</p> <p>Działanie 2.3 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki</p>	73	91 884 294	55 227 145
1.2.3	Cel: Wspieranie efektywnego wykorzystanie przez MŚP potencjału rynkowego na jednolitym rynku europejskim	<p>Konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie wiedzy MŚP o korzyściach i zagrożeniach wynikających z udziału w jednolitym rynku europejskim. Wspieranie rozwoju umiejętności w zakresie eksportu, wdrażania przez MŚP systemów jakości i standardów Unii Europejskiej oraz uzyskiwania certyfikatów. Wspieranie umiejętności MŚP w zakresie specjalizacji oraz wykorzystania nisz rynkowych. 	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość</p> <p>Poddziałanie 1.1.2. Promocja inwestycyjna</p>	24	16 894 394	14 041 755
			<p>Działanie 1.2. Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP</p> <p>Poddziałanie 1.2.4. Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa</p>	526	bd	134 685 731
			<p>Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet VI Polska gospodarka na rynku międzynarodowym</p> <p>Działanie 6.1 Paszport do eksportu</p>	40	539 100	328 779
			<p>Działanie 6.2 Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych</p>	3	1 985 800	1 348 667

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
			Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006 Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw Działanie 2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw	765	1 001 668 474	74 708 315
			Działanie 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje	301	456 411 574	152 891 382
			Działanie 2.4. Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowywania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska	41	901 488 651	136 183 207
1.2.4	Cel: Wspieranie wykorzystania technologii informatycznych (ICT) w MŚP	Konieczne jest: <ul style="list-style-type: none"> Promowanie kultury informatycznej. Szerokie promowanie możliwości stosowania ICT w MŚP. Zwiększenie świadomości o korzyściach płynących z prowadzenia e-biznesu oraz e-learningu przez MŚP. Wspieranie wdrażania przez MŚP technologii ICT. 	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Działanie 1.2. Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP Poddziałanie 1.2.1. Mikroprzedsiębiorstwa	527	bd	131 128 324
			Poddziałanie 1.2.2. Małe i Średnie Przedsiębiorstwa	574	bd	159 779 528
			Poddziałanie 1.2.4. Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa	526	bd	134 685 731
			Priorytet II. Społeczeństwo Informacyjne Działanie 2.1. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	10	3 806 586	3 217 805
			Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013 Priorytet VIII Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki Działanie 8.1 Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej	95	70 585 528	46 890 870
			Działanie 8.2 Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B	43	30 868 043	15 018 522

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
			Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006 Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw Działanie 2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw	765	1 001 668 474	74 708 315
Zwiększenie wykorzystania potencjału badawczo-rozwojowego Wzmacnianie doskonałości w sektorze B+R						
2.1.1	Cel: Wspieranie kultury innowacyjnej w sektorze B+R	<p>Konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poszerzenie wiedzy kadry zarządzającej instytucji B+R o korzyściach płynących ze zwiększania zaangażowania pracowników w określenie nowych obszarów problemowych, opracowywanie rozwiązań innowacyjnych oraz • tworzenie nowych innowacyjnych firm. • Rozwój przedsiębiorczości pracowników instytucji sektora B+R. 	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość</p> <p>Działanie 1.1. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu</p> <p>Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego</p>	9	214 318 696	160 293 029
			<p>Działanie 1.3. Transfer technologii i innowacji</p>	0	0	0
			<p>Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006</p> <p>Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach</p> <p>Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy</p>	23	19 068 785	14 301 596
2.1.2	Cel: Wspieranie reorientacji rynkowej	<p>Konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie i wdrażanie elastycznych procedur w sektorze B+R dla współpracy z MŚP. • Opracowanie metodologii analiz potrzeb MŚP i trendów rynkowych. • Udostępnienie MŚP niezbędnych informacji o trendach rynkowych. 	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość</p> <p>Działanie 1.1. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu</p> <p>Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego</p>	9	214 318 696	160 293 029
			<p>Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006</p> <p>Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach</p> <p>Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy</p>	23	19 068 785	14 301 596

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
			Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie	198	199 521 821	194 643 502
			Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006 Priorytet 1 — Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	46	132 960 455	59 620 728
2.1.3	Cel: Zwiększenie udziału w międzynarodowych sieciach współpracy	Dlatego konieczne jest: <ul style="list-style-type: none"> Promowanie znaczenia benchmarkingu, jako elementu istotnego dla optymalnego rozwoju instytucji sektora B+R na jednolitym rynku europejskim. Promowanie korzyści z uczestnictwa w międzynarodowych sieciach współpracy. Utworzenie systemu informacyjnego poświęconego upowszechnianiu wiedzy o możliwościach uczestnictwa w międzynarodowych sieciach współpracy. 	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Działanie 1.1. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego	9	214 318 696	160 293 029
			Działanie 1.3. Transfer technologii i innowacji	0	0	0
			Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	23	19 068 785	14 301 596
Wprowadzanie do sektora B+R technologii niezbędnych dla rozwoju gospodarki						
2.2.1	Cel: Wspieranie specjalizacji sektora B+R działającego w tradycyjnych sektorach	Konieczne jest: <ul style="list-style-type: none"> Wspieranie wyspecjalizowanych eksperckich zespołów powstałych dla rozwiązania określonych problemów badawczych. Wspieranie tworzenia zintegrowanych instytucji badawczych. Zapewnienie odpowiedniego poziomu 	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013 Priorytet I Badania i rozwój nowoczesnych technologii Działanie 1.3 Wsparcie projektów B+R na rzecz przedsiębiorców realizowanych przez jednostki naukowe Poddziałanie 1.3.1 Projekty rozwojowe	1	885 224	885 224
			Priorytet II Infrastruktura sfery B+R Działanie 2.1 Rozwój ośrodków o wysokim potencjale badawczym	1	8 018 023	8 018 023

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
		technicznego infrastruktury naukowo-badawczej.	Działanie 2.2 Wsparcie tworzenia wspólnej infrastruktury badawczej jednostek naukowych	1	36 788 939	36 788 939
			Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	23	19 068 785	14 301 596
			Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006 Priorytet 1 — Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	46	132 960 455	59 620 728
2.2.2	Cel: Wspieranie powstawania nowych specjalizacji w działalności B+R	Konieczne jest: <ul style="list-style-type: none"> Ustawiczne prowadzenie wewnętrznych analiz umożliwiających ocenę rzeczywistego stanu zaplecza B+R z udziałem ekspertów ze środowiska gospodarczego. Opracowywanie i wdrażanie przez regionalne grupy eksperckie (przedstawiciele środowisk gospodarczych i naukowych) programu rozwijania nowych specjalizacji naukowych. Określenie sposobu wyboru w zakresie tworzenia lub importu technologii niezbędnych dla gospodarki i ich dostosowania do warunków regionalnych. 	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Działanie 1.1. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego	9	214 318 696	160 293 029
			Działanie 1.3. Transfer technologii i innowacji	0	0	0
			Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013 Priorytet I Badania i rozwój nowoczesnych technologii Działanie 1.1 Wsparcie badań naukowych dla budowy gospodarki opartej na wiedzy Poddziałanie: 1.1.1. Projekty badawcze z wykorzystaniem metody foresight	2	5 509 581	5 509 581
			Poddziałanie 1.1.2. Strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych	3	91 290 332	91 290 332

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
			Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	23	19 068 785	14 301 596
			Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006 Priorytet 1 — Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	46	132 960 455	59 620 728
2.2.3	Cel: Promowanie najlepszych praktyk jako wizytówki regionu	Konieczne jest: <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie wiedzy instytucji sektora B+R o korzyściach płynących z tworzenia wspólnego marketingu w obszarach techniki. Tworzenie zróżnicowanych programów marketingowych skierowanych do: MŚP, potencjalnych inwestorów zagranicznych oraz uczniów. 	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Działanie 1.1. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego	9	214 318 696	160 293 029
			Poddziałanie 1.1.2. Promocja inwestycyjna	24	16 894 394	14 041 755
Zapewnienie skutecznego Regionalnego Systemu Innowacji opartego na wzajemnym zaufaniu, kreatywności i doskonałości						
Rozwój współpracy partnerskiej na rzecz innowacji						
3.1.1	Cel: Rozwijanie współpracy sektorowej z udziałem MŚP	Konieczne jest: <ul style="list-style-type: none"> Promowanie i rozwijanie współpracy sektorowej z udziałem MŚP przy wykorzystaniu doświadczenia rozwiniętych regionów w zakresie tworzenia sieci powiązań i wspierania klastrów. Wprowadzenie metodologii analizy łańcucha 	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Działanie 1.1. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego	9	214 318 696	160 293 029
			Działanie 1.3. Transfer technologii i innowacji	0	0	0

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
		wartości dla lepszego zrozumienia rozwoju oraz identyfikowania kluczowych wyzwań w sektorach przemysłowych.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki Działanie 8.2 Transfer wiedzy	27	31 213 743	30 751 060
		<ul style="list-style-type: none"> Wsparcie przedsiębiorstw opartych na związkach kooperacyjnych (konsorcjach) z sektorem B+R lub innymi przedsiębiorstwami. Promowanie i rozwijanie sieci podwykonawców w celu przyciągnięcia bezpośrednich inwestycji zagranicznych. 	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	23	19 068 785	14 301 596
			Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006 Priorytet 1 — Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1. 1 Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw	15	10 362 150	6 900 807
			Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw Działanie 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo	311	26 913 023	7 529 660
3.1.2	Cel: Utworzenie elastycznej struktury sieciowej na rzecz innowacji	Konieczne jest tworzenie i rozwój Regionalnego Systemu Innowacji województwa śląskiego, w ramach, którego: <ul style="list-style-type: none"> Skupione zostaną instytucje środowisk gospodarczych, naukowych i samorządowych w Komitecie Sterującym, Regionalnym Forum Innowacji i grupach eksperckich na poziomie strategicznym i operacyjnym. 	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Działanie 1.1. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego	9	214 318 696	160 293 029
			Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki Działanie 8.2 Transfer wiedzy	27	31 213 743	30 751 060

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
		<ul style="list-style-type: none"> Zostaną opracowane i wdrożone zróżnicowane pakiety usług dla firm o niskiej, średniej i wysokiej innowacyjności dostosowane do potrzeb MŚP. Opracowany i rozwinięty będzie regionalny system monitoringu i informacji dla MŚP, Zostaną opracowane ulepszone procedury ułatwiania kontaktów między MŚP, instytucjami B+R i instytucjami wsparcia biznesu. 	<p>Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006</p> <p>Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach</p> <p>Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy</p>	23	19 068 785	14 301 596
3.1.3	Cel: Wspieranie procesu przewidywania trendów rynkowych	<p>Konieczny jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost wiedzy w środowiskach gospodarczych, sektora B+R, akademickich oraz samorządowych o znaczeniu procesu foresight dla rozwoju regionu. Utworzenie systemu foresight przy współudziale osób zaangażowanych w innowacje, jednocześnie dysponujące odpowiednią wiedzą i doświadczeniem. 	<p>Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet I Badania i rozwój nowoczesnych technologii</p> <p>Działanie 1.1 Wsparcie badań naukowych dla budowy gospodarki opartej na wiedzy</p> <p>Poddziałanie: 1.1.1. Projekty badawcze z wykorzystaniem metody foresight</p>	2	5 509 581	5 509 581
			<p>Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013</p> <p>Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki</p> <p>Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie</p>	198	199 521 821	194 643 502
Wspieranie powstawania nowych innowacyjnych produktów i firm						
3.2.1	Cel: Promowanie wzornictwa i projektowania użytkowego	<p>Konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie świadomości MŚP o korzyściach związanych z wzornictwem przemysłowym i projektowaniem użytkowym. Połączenie w sieć regionalną, rozproszonej oferty usług w zakresie wzornictwa przemysłowego i projektowania użytkowego. 	<p>Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet IV Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia</p> <p>Działanie 4.2 Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego</p>	19	171 048 650	74 467 260

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
3.2.2	Cel: Zwiększenie wykorzystania prawa własności przemysłowej	<p>Konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> Podjęcie działań zmierzających do zwiększenia wykorzystania prawa własności przemysłowej. Usprawnienie działań promocyjnych, informacyjnych oraz doradczych w zakresie ochrony znaków towarowych, wzorów przemysłowych i patentów. 	<p>Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013</p> <p>Priorytet I Badania i rozwój nowoczesnych technologii</p> <p>Działanie 1.3 Wsparcie projektów B+R na rzecz przedsiębiorców realizowanych przez jednostki naukowe</p> <p>Poddziałanie 1.3.2 Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R.</p>	2	367 026	367 026
			<p>Priorytet V Dyfuzja innowacji</p> <p>Działanie 5.4 Zarządzanie własnością intelektualną</p> <p>Poddziałanie 5.4.1 Wsparcie na uzyskanie/realizację ochrony własności przemysłowej</p>	7	1 002 501	583 802
			<p>Poddziałanie 5.4.2 - Popularyzacja wiedzy w zakresie własności intelektualnej</p>	3	1 549 382	1 549 382
			<p>Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006</p> <p>Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw</p> <p>Działanie 2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw</p>	765	1 001 668 474	74 708 315
3.2.3	Cel: Wspieranie kultury innowacyjnej w systemie edukacji	<p>Konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie zainteresowania kadry zarządzającej i pedagogicznej w szkołach/uczelniach rozwojem przedsiębiorczości i kreatywności uczniów oraz studentów, ich umiejętności podejmowania ryzyka i pracy zespołowej. Opracowanie i wdrażanie programów nauczania w szkołach i uczelniach, w 	<p>Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013</p> <p>Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty</p> <p>Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia</p> <p>Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia</p>	<p>W ramach Działania 3.3. na Śląsku realizowane jest 16 projektów (z czego 13 o zasięgu ponadregionalnym)</p>	82 945 012 (wartość dla 16 projektów z Działania 3.3.)	44 835 142 (wartość dla 16 projektów z Działania 3.3.)

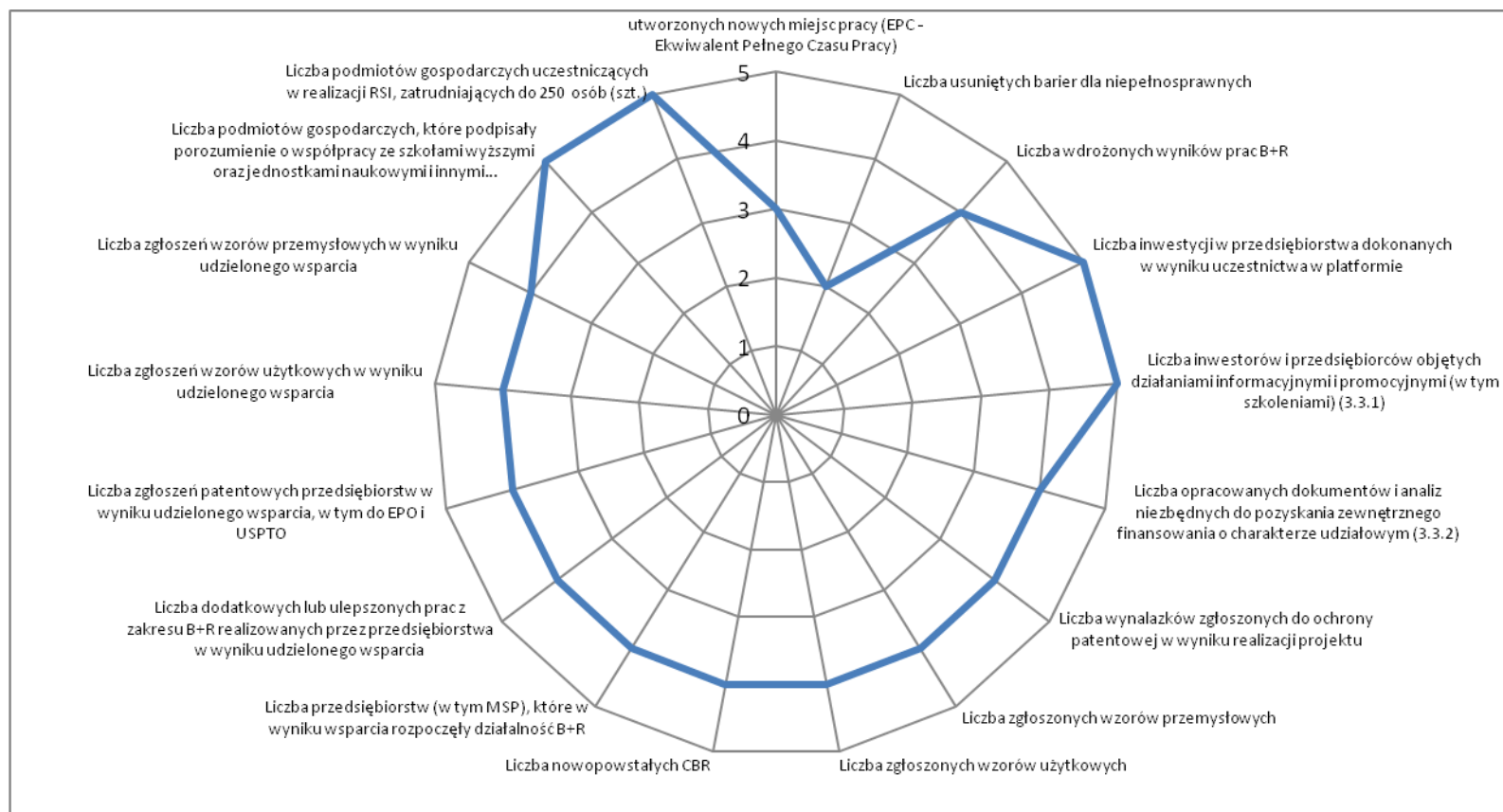
Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
		zakresie przedsiębiorczości i kreatywności, podejmowania ryzyka oraz pracy zespołowej. <ul style="list-style-type: none"> Opracowanie i wdrażanie działań promujących przedsiębiorczość i innowacyjność wśród uczniów i studentów. 	Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich na lata 2004-2006 Priorytet 2. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy Działanie 2.1 Zwiększenie dostępu do edukacji - promocja kształcenia przez całe życie	6	24 248 365	18 184 268
3.2.4	Cel: Wspieranie powstawania innowacyjnych firm	Konieczne jest: <ul style="list-style-type: none"> Opracowanie i wdrożenie przez instytucje sektora B+R wspólnego podejścia do tworzenia nowych firm innowacyjnych (wraz z procedurami ułatwiającymi ich powstawanie oraz doprecyzującymi kwestie związane z własnością intelektualną). Opracowanie i wdrożenie przez wyższe uczelnie programów nauczania i działań promocyjnych zachęcających studentów do tworzenia firm innowacyjnych. Rozbudowanie parków technologicznych i inkubatorów technologicznych jako narzędzia dla ułatwienia dostępu powstającym nowym innowacyjnym MŚP do infrastruktury oraz wiedzy sektora B+R. Opracowanie i wdrażanie metodologii procedur dotyczących możliwości realizowania w parkach technologicznych 	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Działanie 1.1. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego	9	214 318 696	160 293 029
			Poddziałanie 1.2.3. Innowacje w mikroprzedsiębiorstwach i MŚP	214	253 505 993	108 068 848
			Działanie 1.3. Transfer technologii i innowacji	0	0	0
			Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013 Priorytet III Kapitał dla innowacji Działanie 3.1 Inicjowanie działalności innowacyjnej	1	8 548 978	8 548 978
			Priorytet IV Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia Działanie 4.4 Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym	41	1 488 809 151	629 818 646
			Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.5 Promocja przedsiębiorczości	33	26 533 269	16 153 037
			Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	23	19 068 785	14 301 596

Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
		projektów badawczych opracowanych w instytucjach sektora B+R.	Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006 Priorytet 1 — Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.3 Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm	25	318 875 048	210 655 912
			Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw Działanie 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo	311	26 913 023	7 529 660
3.2.5	Cel: Ułatwienie transferu technologii	Konieczne jest: <ul style="list-style-type: none"> Stworzenie i rozwój instytucjonalnego systemu transferu technologii, w tym: <ul style="list-style-type: none"> sieci ośrodków wspierania innowacji i transferu technologii, branżowych instrumentów transferu technologii, z priorytetem dla branży produkcji instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych; maszyn i urządzeń; produkcji gotowych wyrobów metalowych oraz lotniczych, parków technologicznych ułatwiających transfer specjalistycznych technologii do MŚP o wysokiej innowacyjności. Zwiększenie wiedzy MŚP o dostępnych formach transferu technologii i sposobie ich przeprowadzenia. 	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Działanie 1.1. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego	9	214 318 696	160 293 029
			Poddziałanie 1.2.3. Innowacje w mikroprzedsiębiorstwach i MŚP	214	253 505 993	108 068 848
			Działanie 1.3. Transfer technologii i innowacji	0	0	0
			Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki Działanie 8.2 Transfer wiedzy	27	31 213 743	30 751 060
			Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004 - 2006 Priorytet 1 — Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1. 1 Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw	15	10 362 150	6 900 807

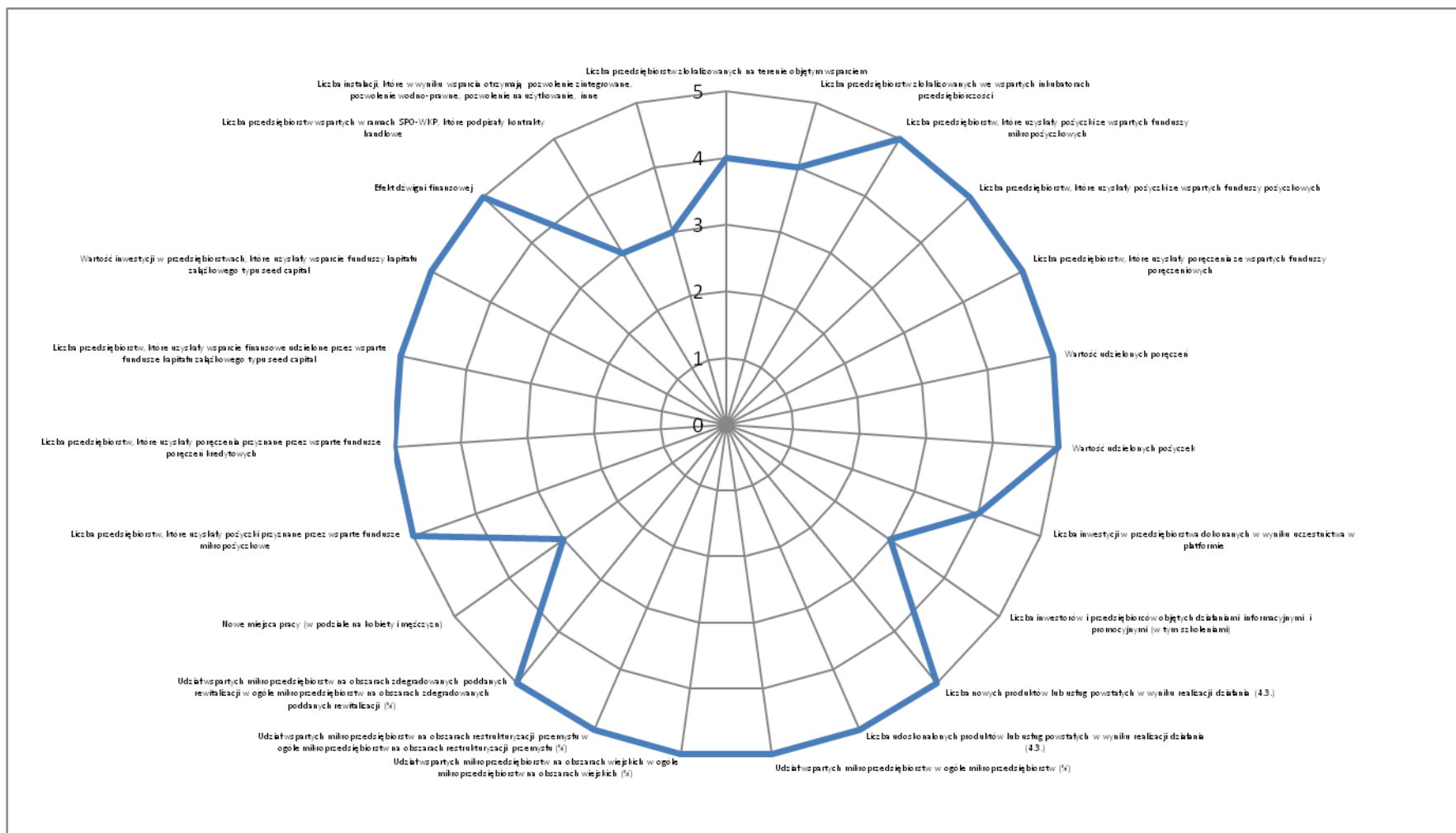
Lp.	Cele strategii innowacji	Działania planowane dla ich osiągnięcia	Źródła finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów w PLN	Wartość dofinansowania w PLN
		<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie i wdrażanie procedur ułatwiających transfer technologii poprzez alokację personelu pomiędzy instytucjami B+R a firmami. Wspieranie konsolidacji wśród MŚP, dla optymalnego wykorzystania potencjału transferowanych technologii. 	Działanie 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	46	132 960 455	59 620 728

Załącznik 3.3. Korelacja wskaźników rezultatów źródeł finansowania RSI WŚL oraz wskaźników rezultatów celów szczegółowych RSI WŚL

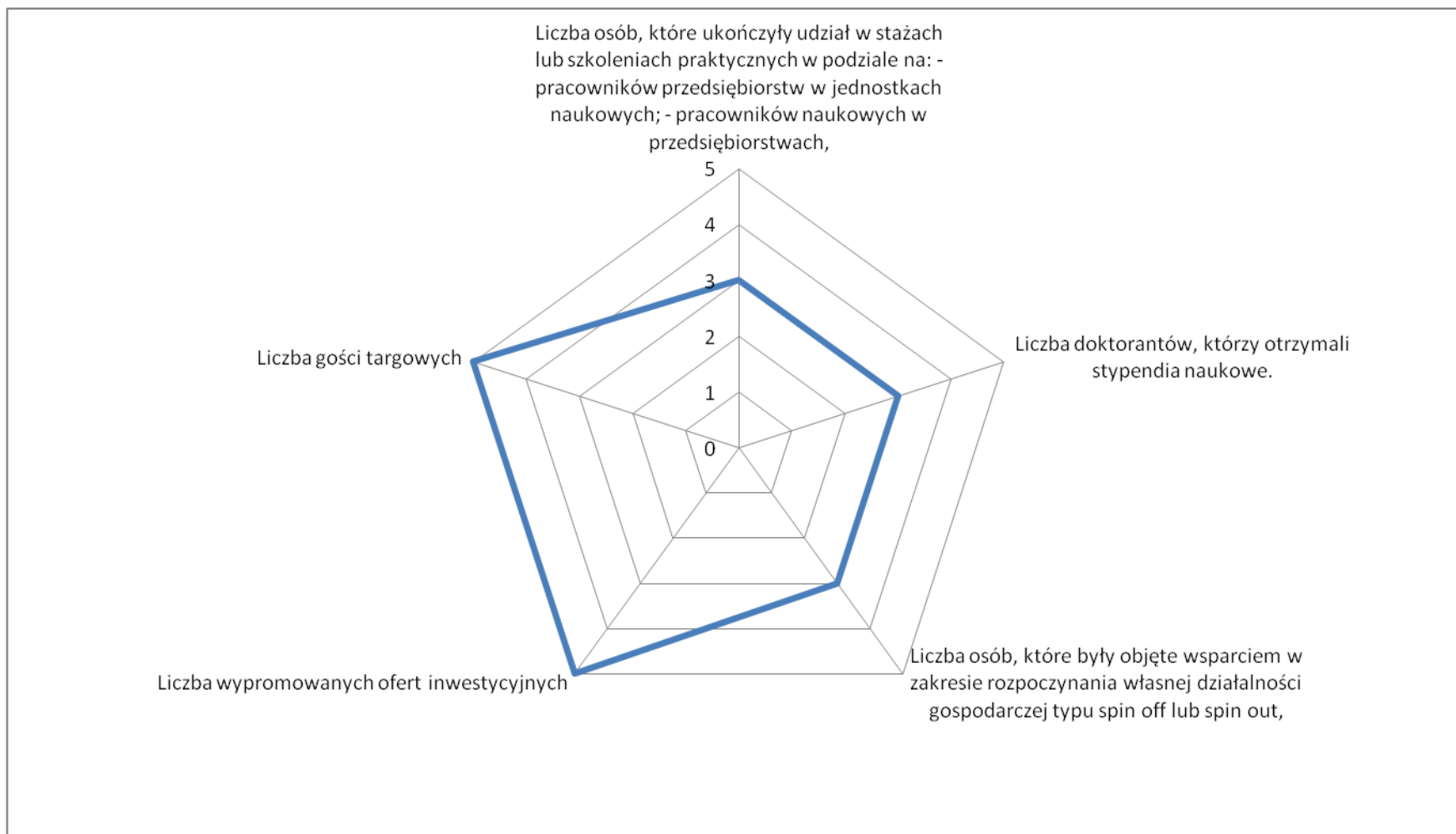
1.1.1. Zwiększenie dostępności MŚP do użytecznych informacji

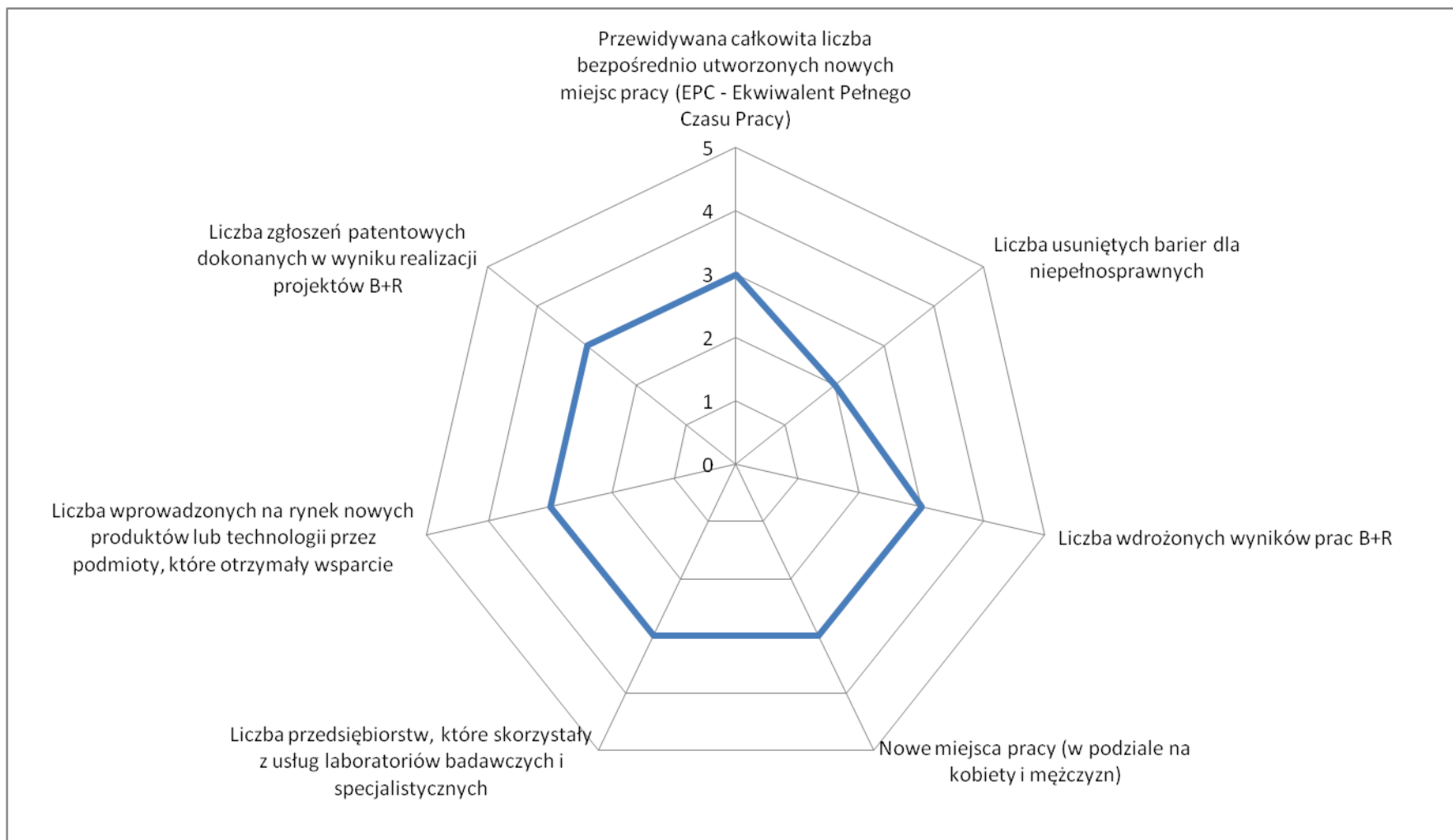
1.1.2. Uporządkowanie systemu finansowania działalności innowacyjnej MŚP

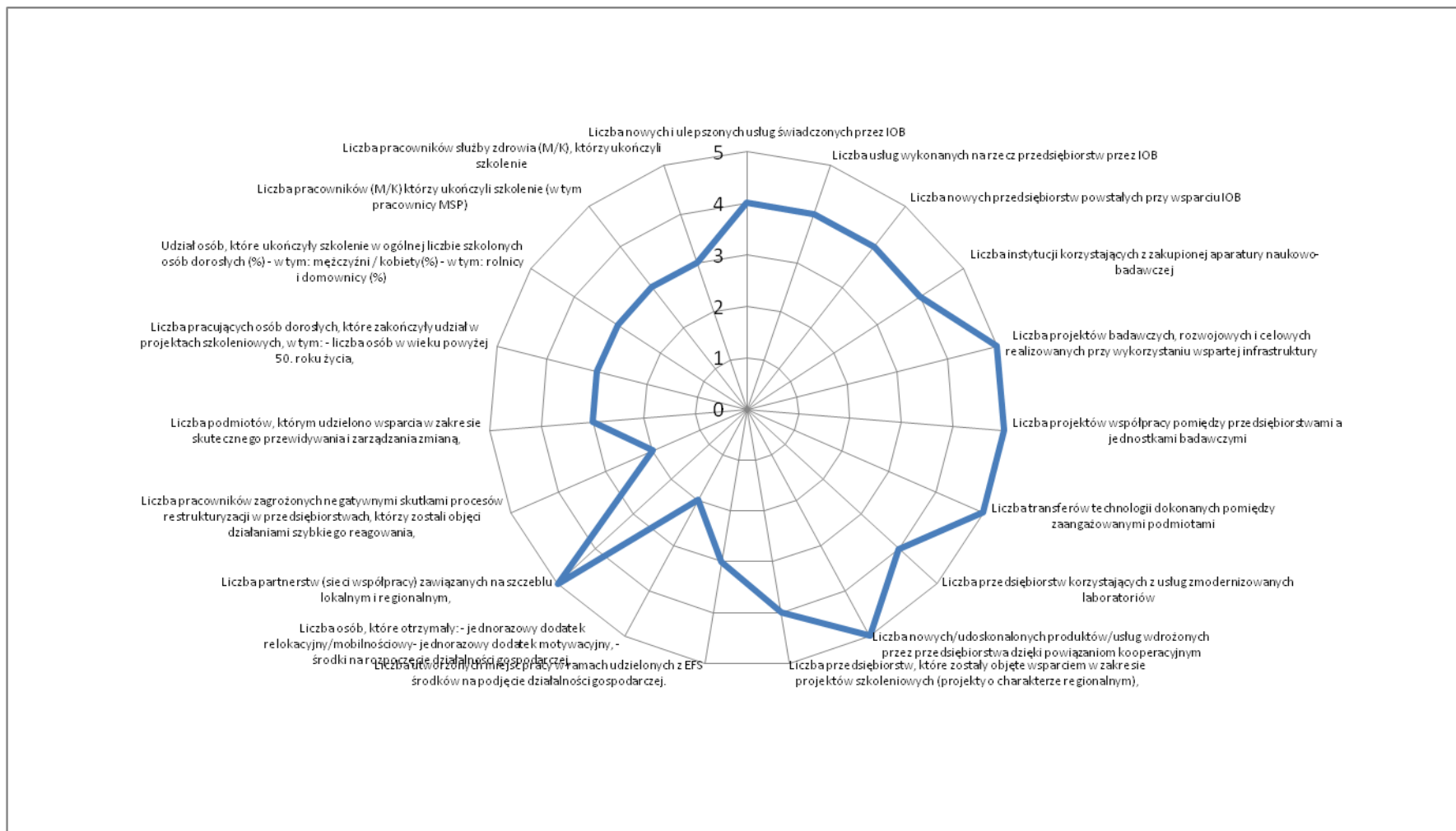
1.1.4. Zwiększenie wpływu na otoczenie administracyjno-prawne i gospodarcze

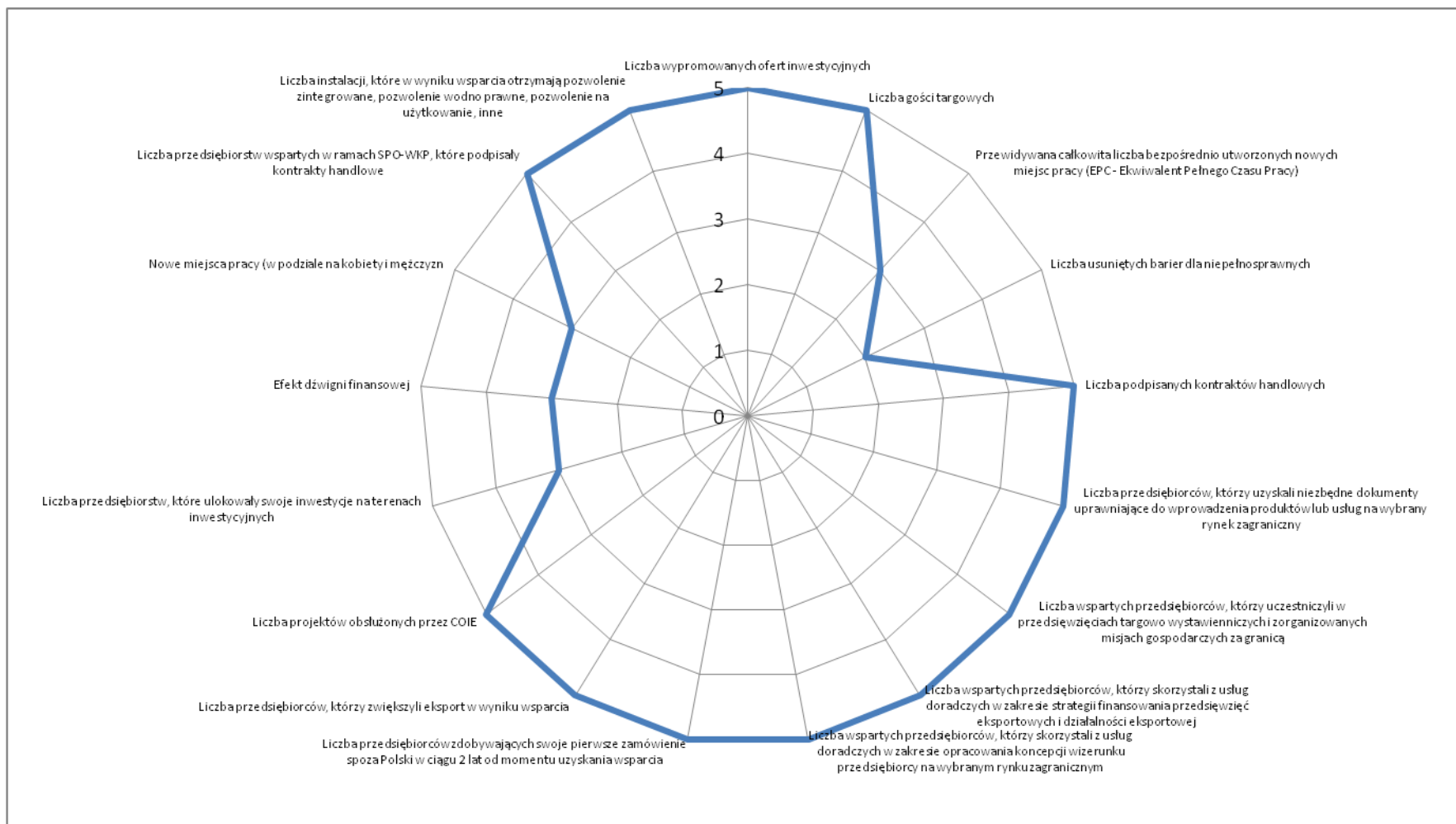
1.1.5. Wykorzystanie najlepszych praktyk jako inspiracji dla MŚP do podejmowania działań innowacyjnych

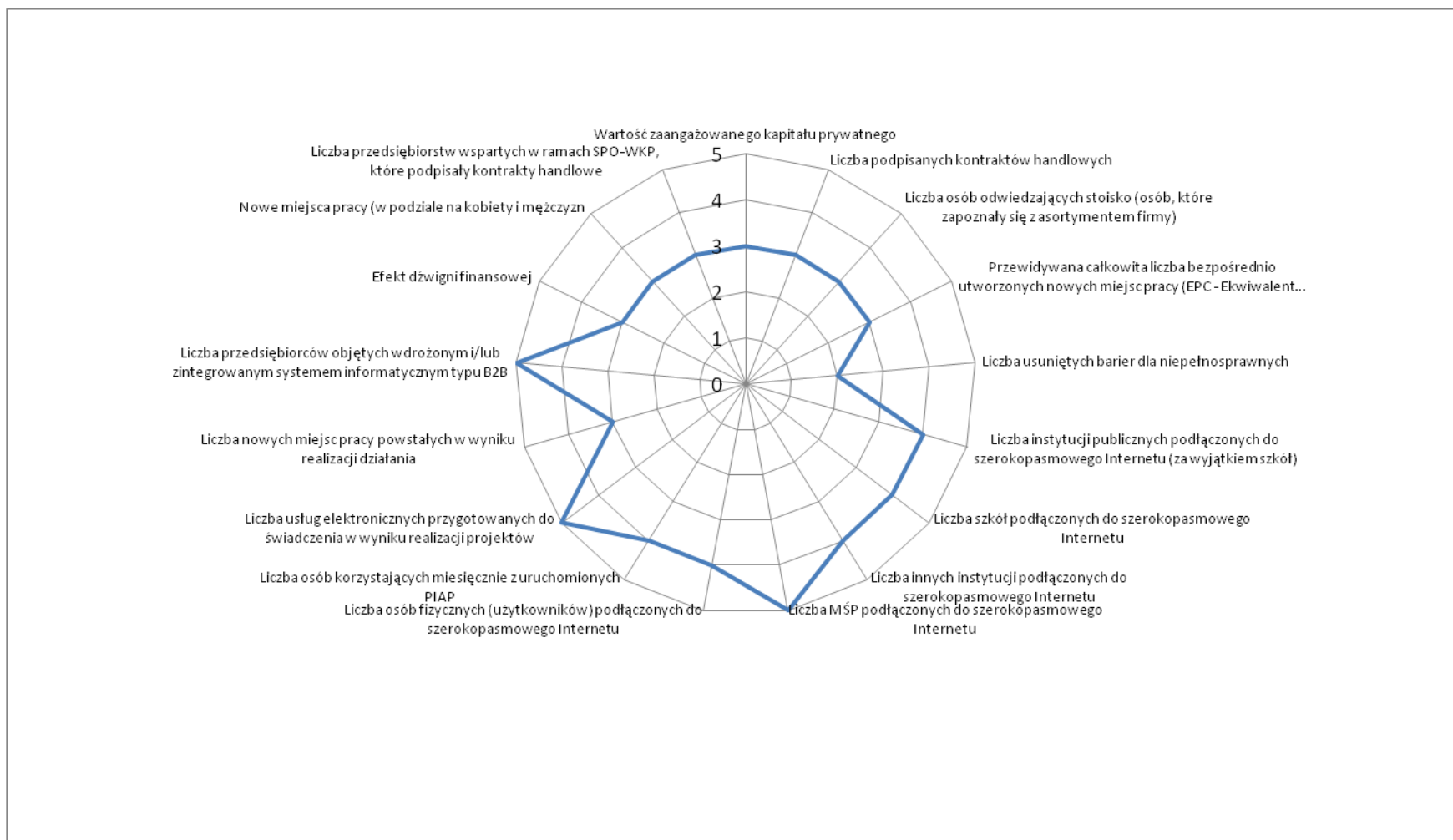
1.2.2. Promowanie kultury innowacyjnej w MŚP

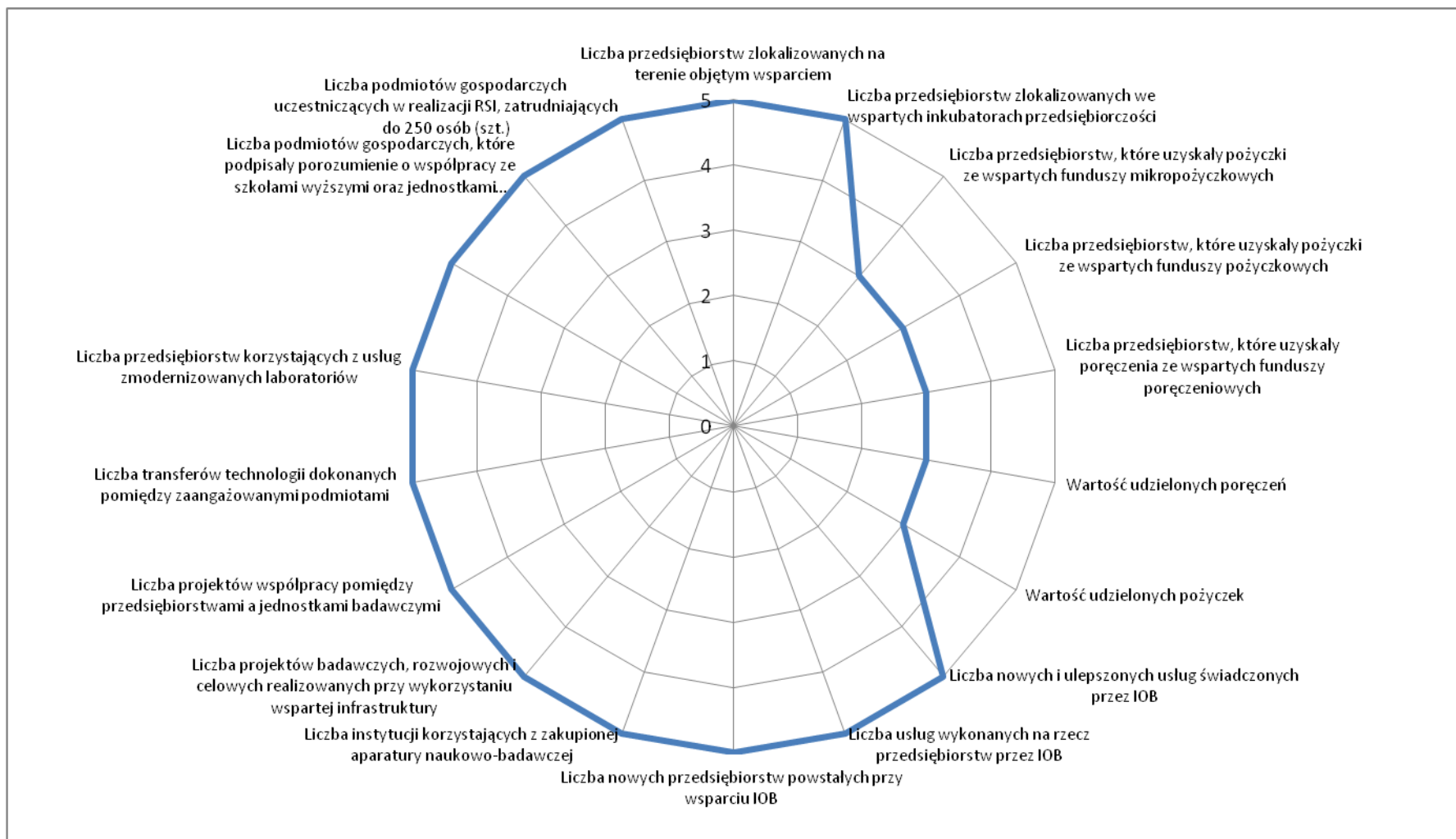
1.2.3. Wspieranie efektywnego wykorzystania przez MŚP potencjału rynkowego na jednolitym rynku europejskim

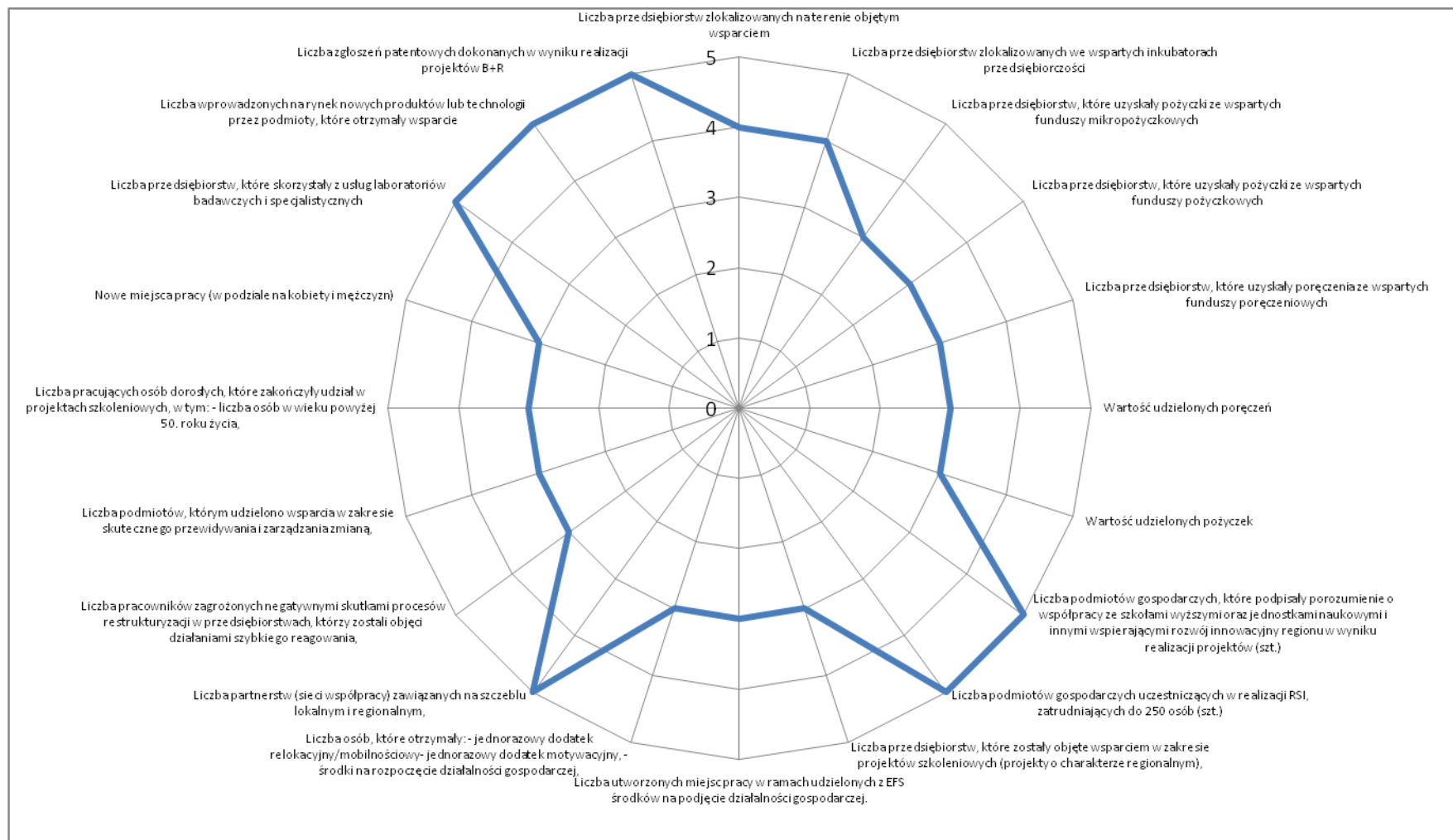
1.2.4. Wspieranie wykorzystania technologii informatycznych (ICT) w MŚP

2.1.1. Wspieranie kultury innowacyjnej w sektorze B+R

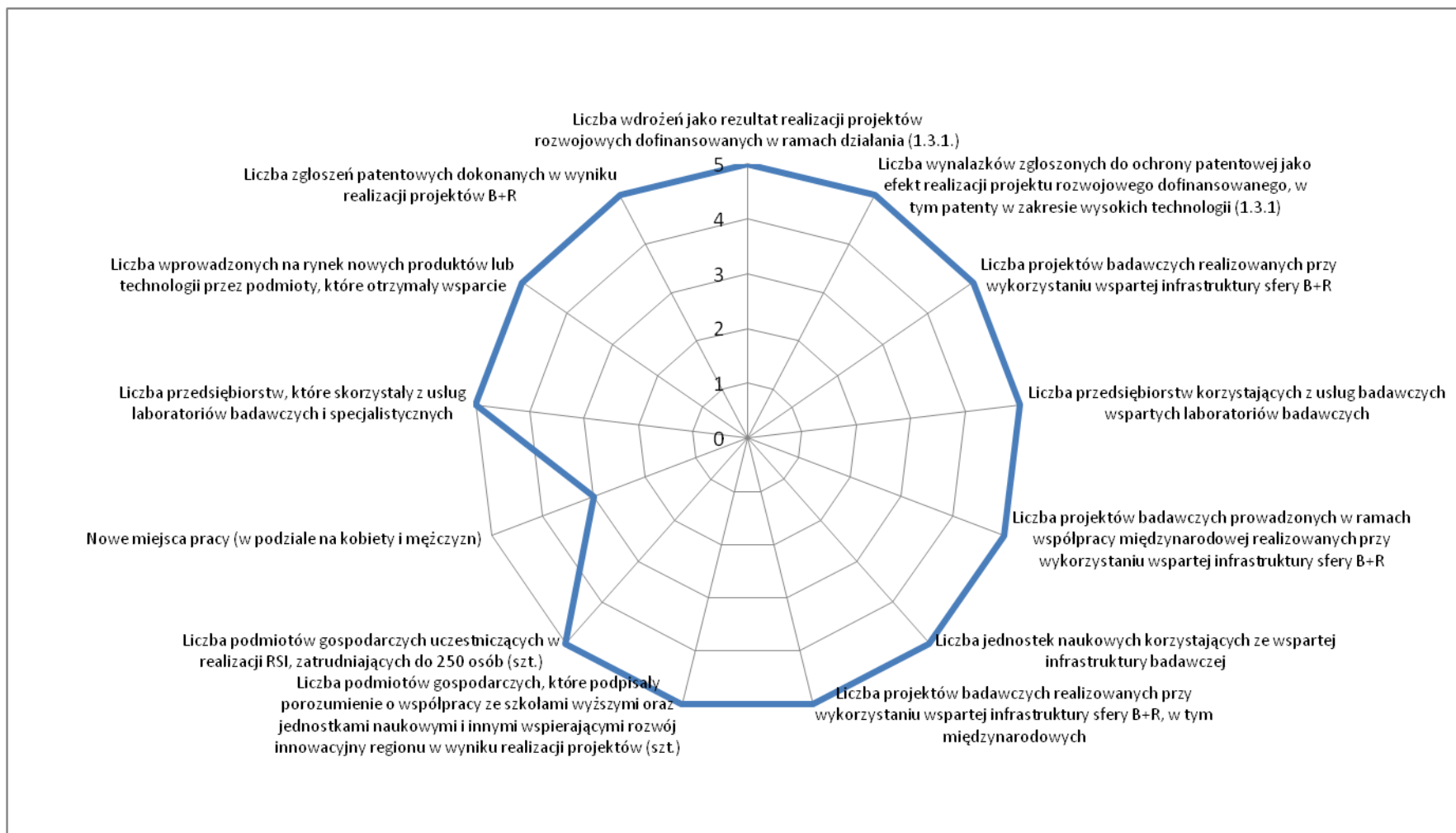
2.1.2. Wspieranie reorientacji rynkowej

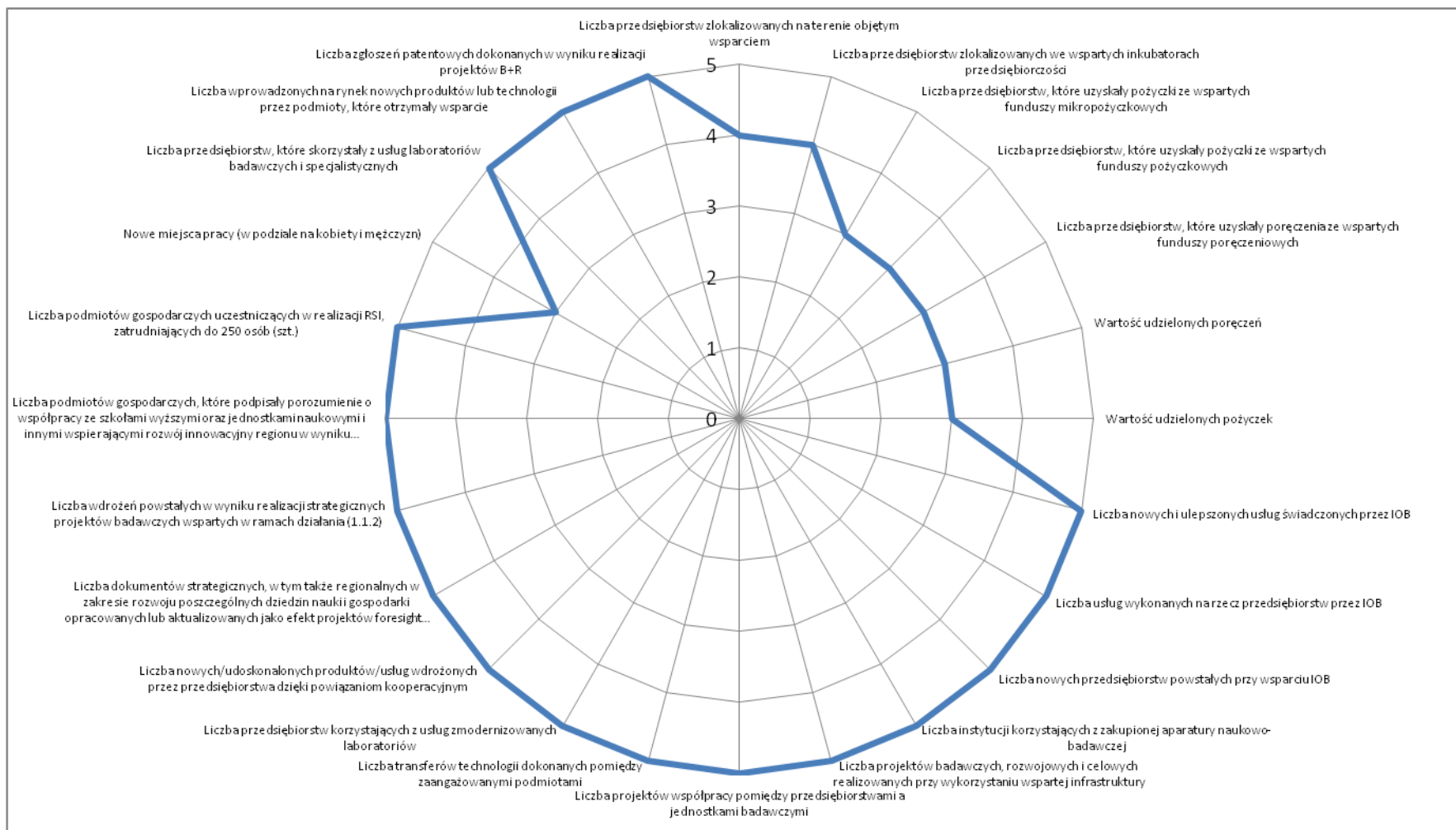
2.1.3. Zwiększenie udziału w międzynarodowych sieciach współpracy

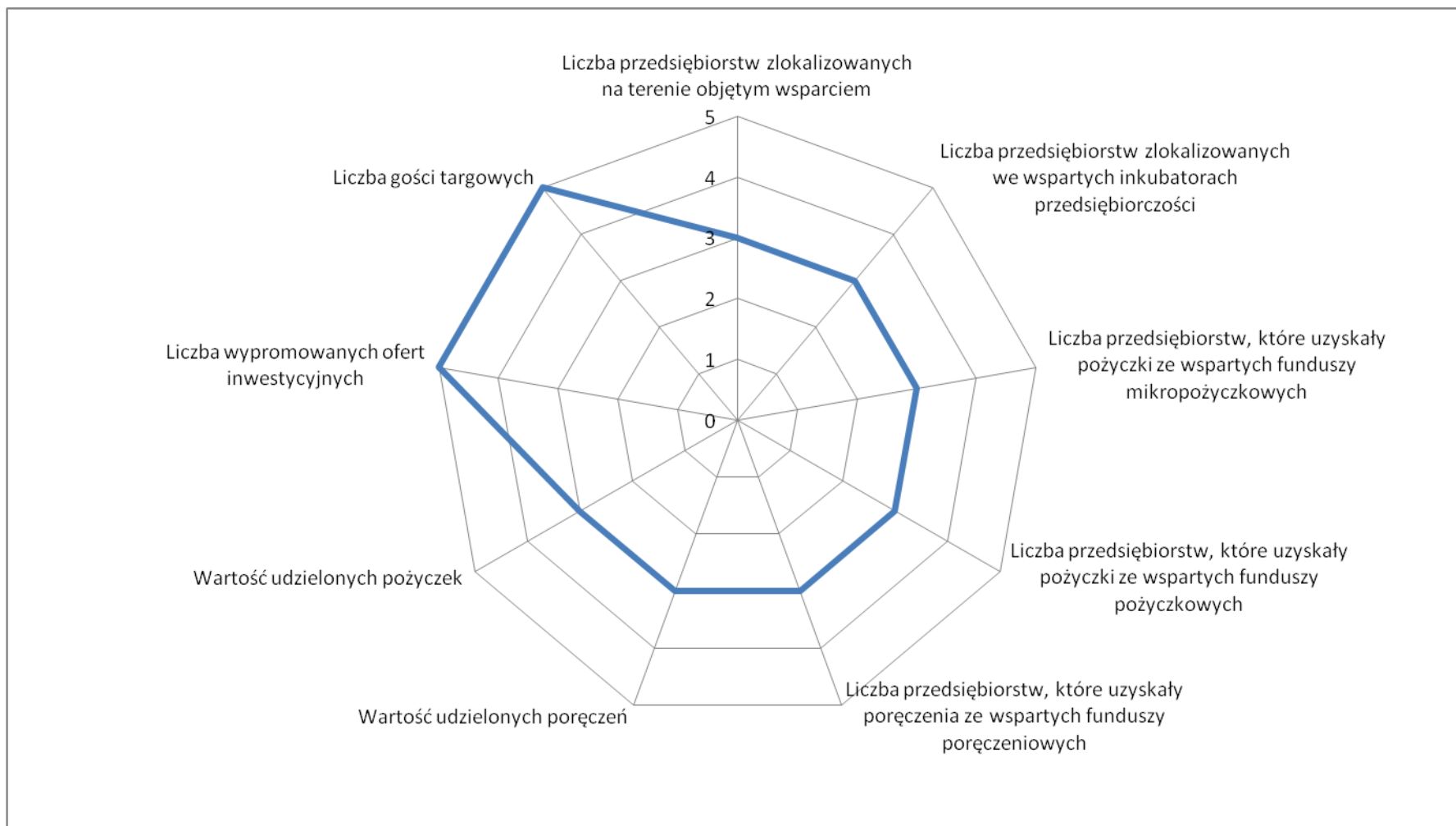
2.2.1. Wspieranie specjalizacji sektora B+R działającego w tradycyjnych sektorach

2.2.2. Wspieranie powstawania nowych specjalizacji w działalności B+R

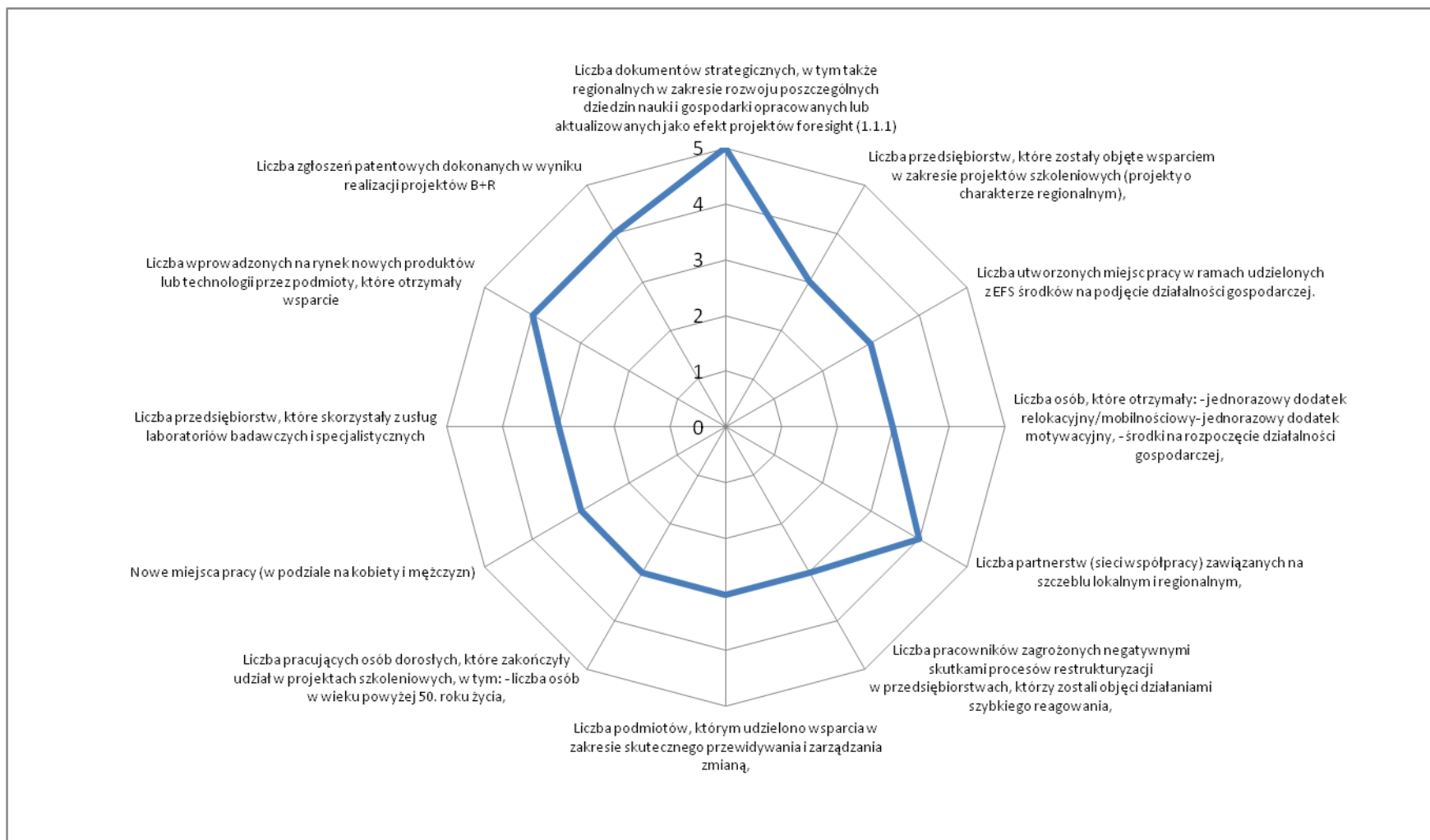
2.2.3. Promowanie najlepszych praktyk jako wizytówki regionu

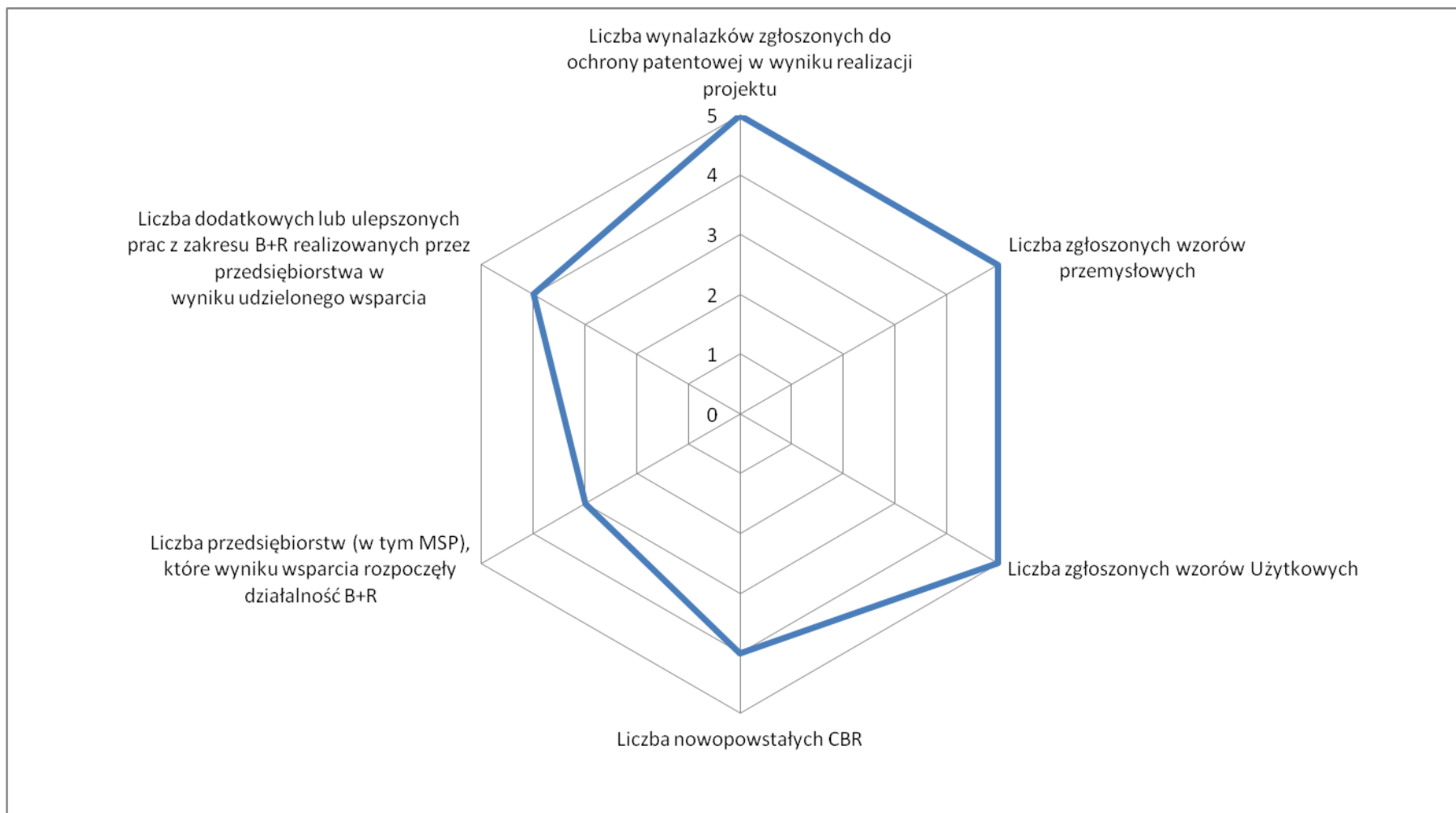
3.1.2. Utworzenie elastycznej struktury sieciowej na rzecz innowacji

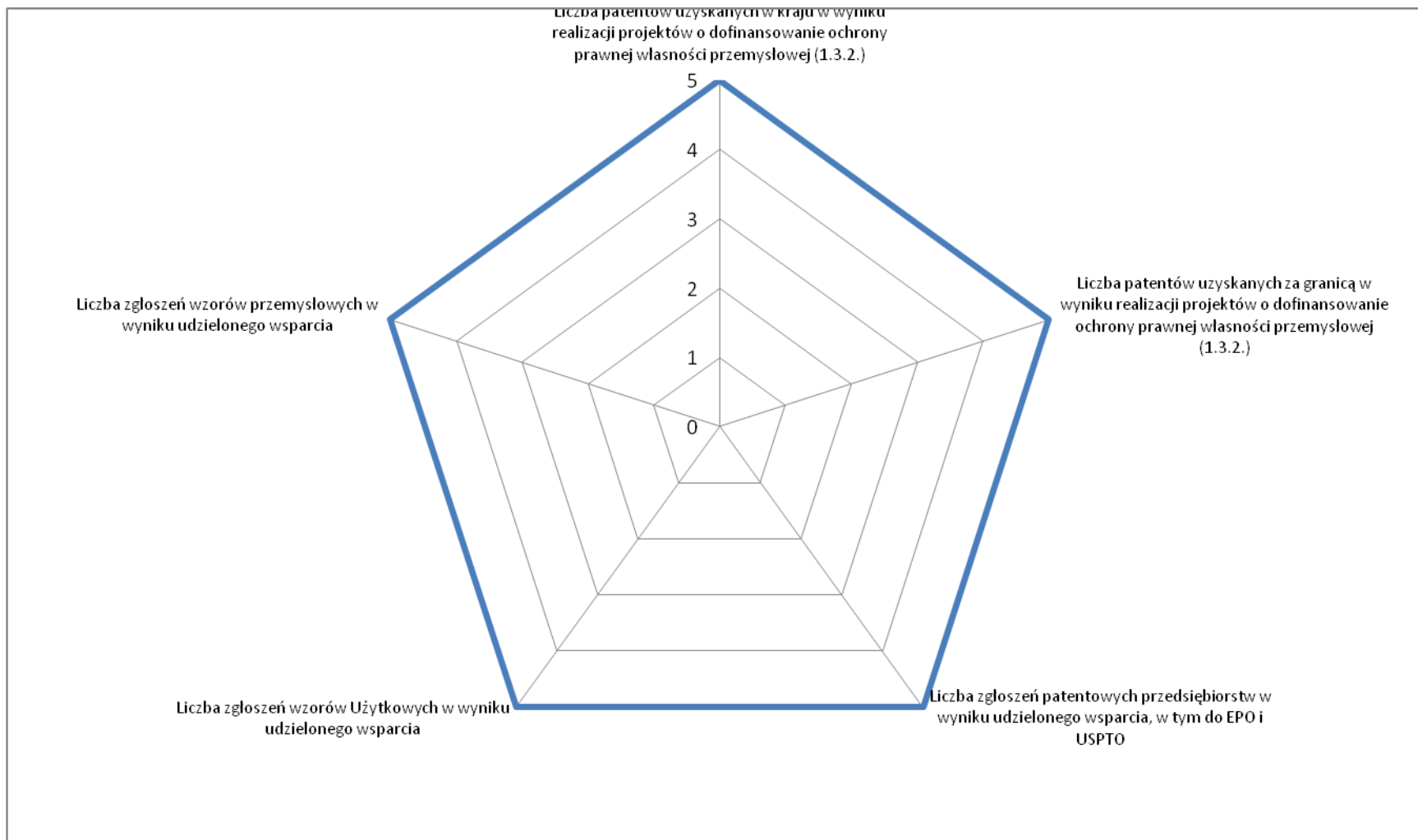
3.1.3. Wspieranie procesu przewidywania trendów rynkowych

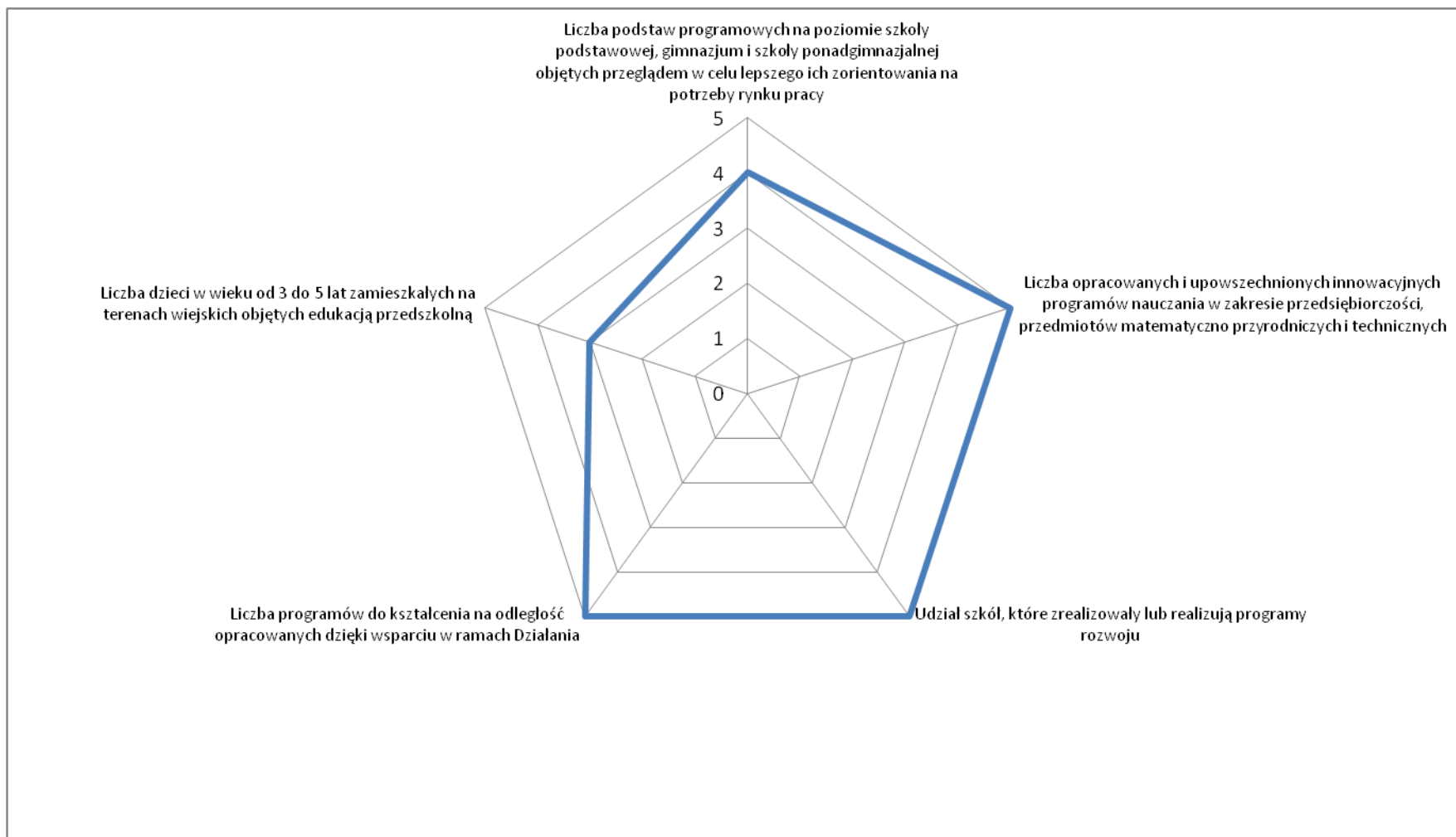
3.2.1. Promowanie wzornictwa i projektowania użytkowego

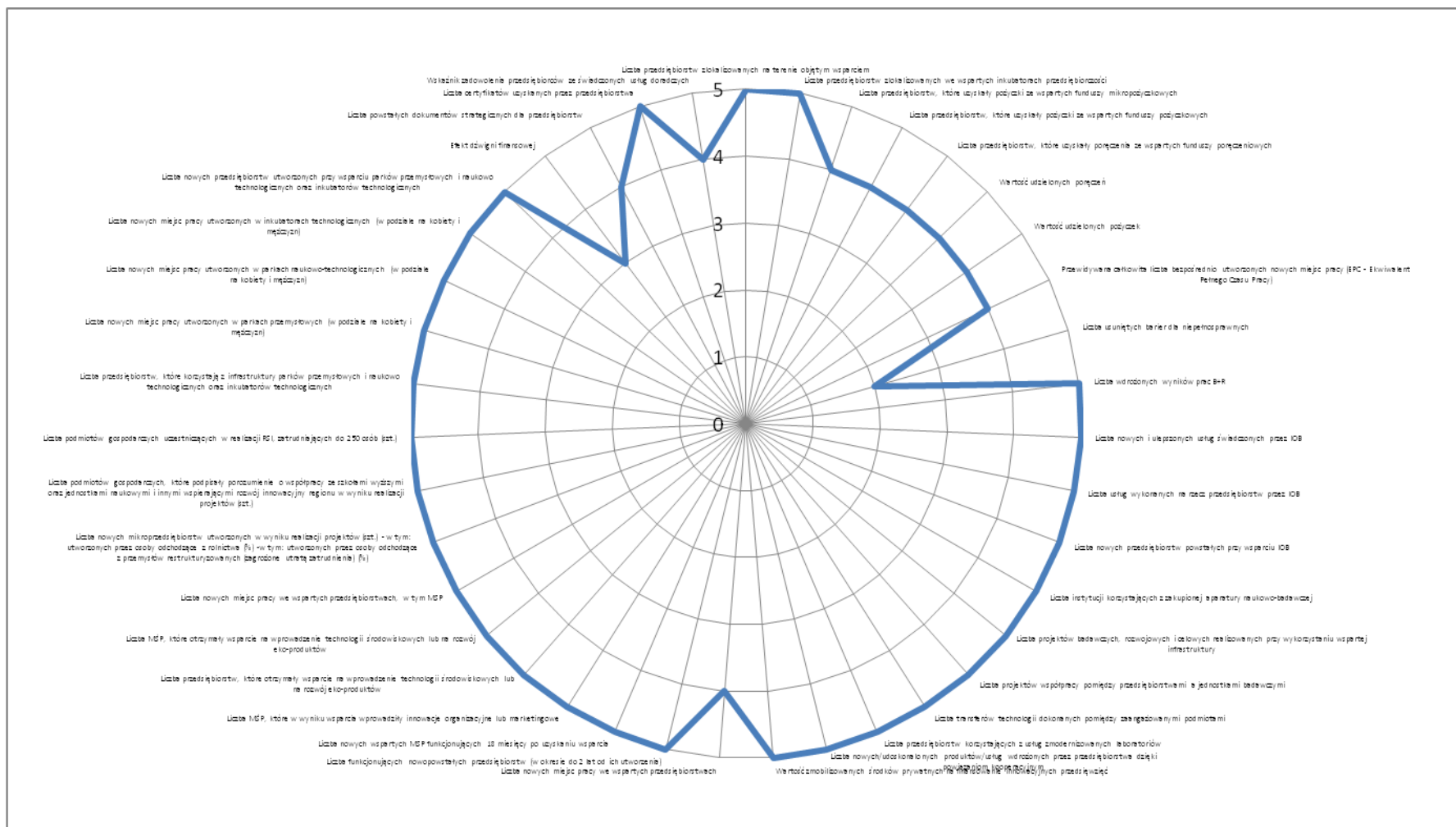
3.2.2. Zwiększenie wykorzystania prawa własności przemysłowej

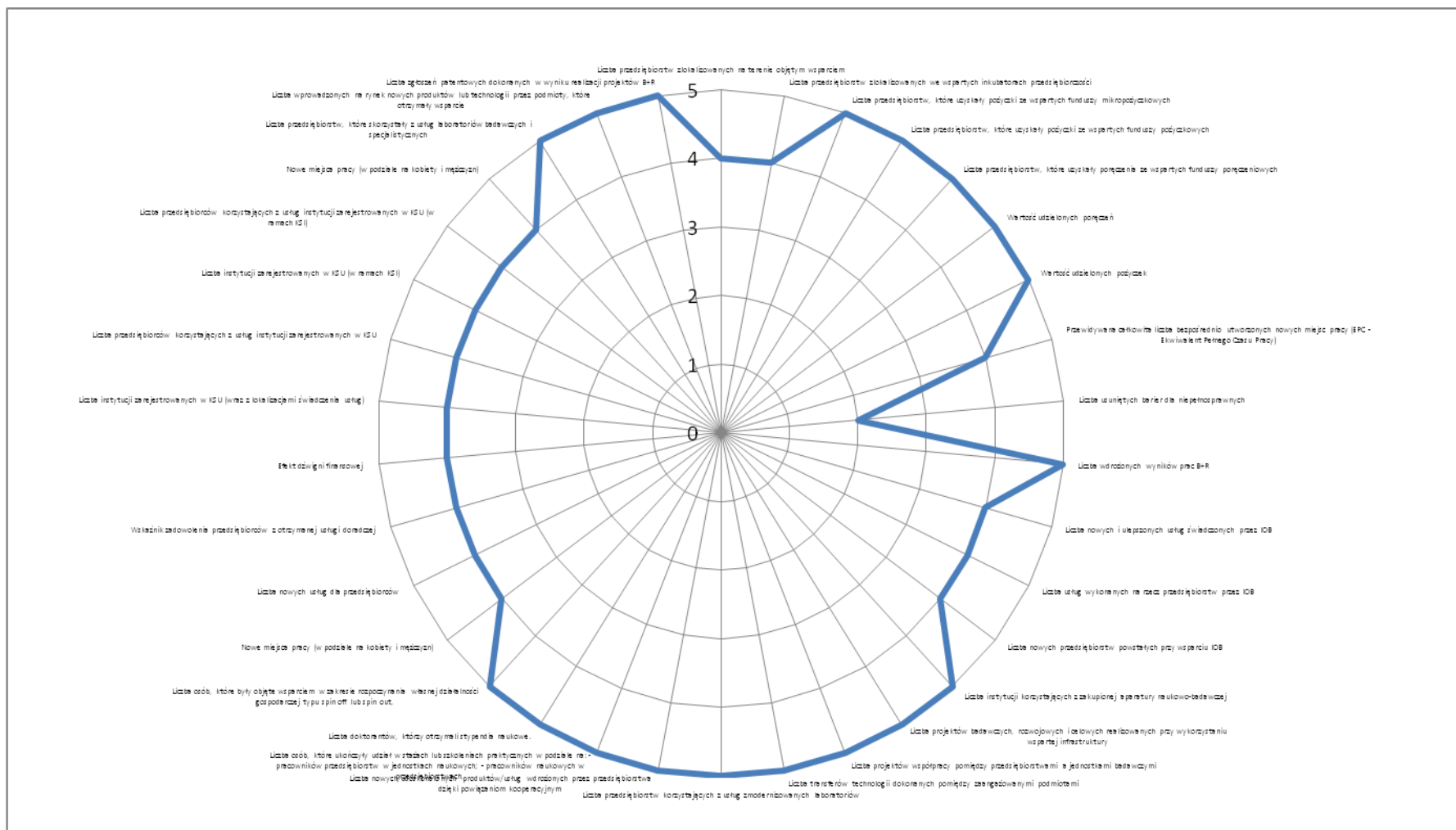
3.2.3. Wspieranie kultury innowacyjnej w systemie edukacji

3.2.4. Wspieranie powstawania innowacyjnych firm

3.2.5. Ułatwienie transferu technologii

Załącznik 4. Realizacja wskaźników benchmarkingu

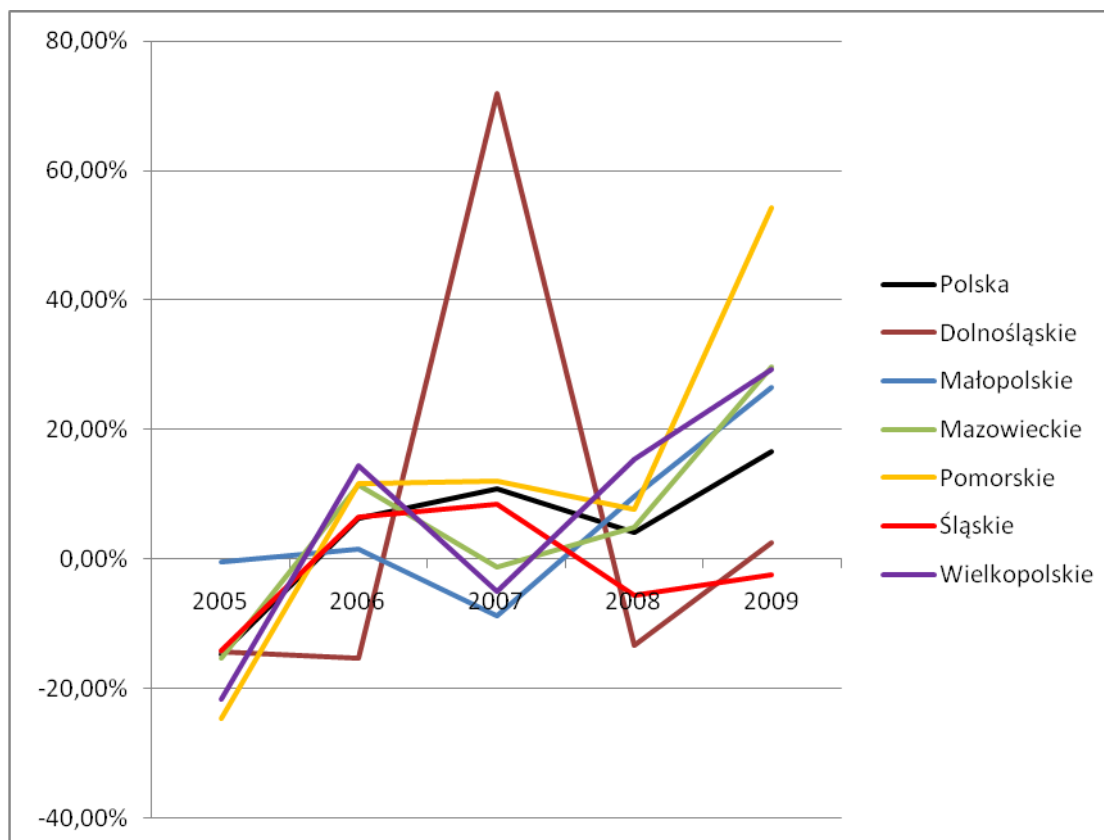
1.1 Ilość patentów zgłoszonych w Urzędzie Patentowym

Tab. 1.1.1. Ilość patentów zgłoszonych w Urzędzie Patentowym RP

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Polska	2381	2028	2157	2392	2488	2899
Dolnośląskie	259	222	188	323	280	287
Kujawsko-Pomorskie	89	75	82	94	82	115
Łódzkie	157	123	119	153	157	177
Lubelskie	75	63	64	104	127	137
Lubuskie	39	33	19	14	28	23
Małopolskie	202	201	204	186	204	258
Mazowieckie	509	431	480	474	497	644
Opolskie	51	40	55	45	65	75
Podkarpackie	65	45	56	55	85	70
Podlaskie	27	25	17	34	48	50
Pomorskie	138	104	116	130	140	216
Śląskie	409	351	374	406	383	374
Świętokrzyskie	31	44	30	53	48	47
Warmińsko-Mazurskie	27	27	27	46	30	35
Wielkopolskie	222	174	199	189	218	282
Zachodniopomorskie	81	70	83	86	94	109
Średnia dla Polski	148,8	126,7	134,8	149,5	155,5	181,2

Źródło: Raporty roczne Urzędu Patentowego RP za lata 2003 – 2009

Rys. 1.1.1. Przyrosty ilości patentów zgłoszonych w Urzędzie Patentowym RP w poszczególnych latach (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %), dane dla Polski i województw: dolnośląskie, małopolskie, mazowieckie, pomorskie, śląskie, wielkopolskie

Źródło: Obliczenia własne na podstawie raportów rocznych Urzędu Patentowego RP za lata 2003 - 2009

1.2 Nakłady na działalność B+R (%PKB)

Tab. 1.2.1. Nakłady na B+R w latach 2003-2007 (dane w mln zł)

	2003	2004	2005	2006	2007
Dolnośląskie	258,2	289,8	346,5	298,1	393,5
Kujawsko-pomorskie	101,0	120,5	114,7	175,3	109,5
Lubelskie	136,7	168,0	182,9	180,8	246,1
Lubuskie	32,7	23,2	35,8	23,8	25,9
Łódzkie	274,4	299,9	320,5	355,1	372,8
Małopolskie	520,0	645,5	731,9	726,8	799,8
Mazowieckie	1 997,4	2 261,7	2 322,8	2 462,6	2 742,3
Opolskie	28,3	29,4	28,0	36,3	36,3
Podkarpackie	115,4	104,0	111,6	157,3	156,4
Podlaskie	39,1	51,5	61,4	61,0	55,4
Pomorskie	198,4	247,6	288,7	307,1	340,9
Śląskie	374,9	402,8	438,5	495,6	587,1
Świętokrzyskie	12,7	18,4	19,6	21,5	35,6
Warmińsko-mazurskie	53,1	56,3	66,2	55,1	96,6
Wielkopolskie	358,2	372,6	435,5	454,7	563,8
Zachodniopomorskie	57,7	64,2	70,0	81,7	111,0
Polska	4 558,3	5 155,4	5 574,6	5 892,8	6 673,0

Źródło: INNOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL

Tab. 1.2.2. Udział nakładów na B+R w PKB (dane w %)

	2003	2004	2005	2006	2007
Dolnośląskie	0,40	0,41	0,45	0,35	0,45
Kujawsko-pomorskie	0,25	0,27	0,25	0,35	0,25
Lubelskie	0,41	0,46	0,48	0,44	0,41
Lubuskie	0,18	0,11	0,15	0,10	0,18
Łódzkie	0,54	0,52	0,52	0,54	0,54
Małopolskie	0,86	0,96	1,02	0,92	0,86
Mazowieckie	1,19	1,20	1,1	1,07	1,19
Opolskie	0,16	0,13	0,12	0,16	0,16
Podkarpackie	0,36	0,29	0,3	0,39	0,36
Podlaskie	0,20	0,24	0,27	0,25	0,20
Pomorskie	0,43	0,48	0,52	0,51	0,43
Śląskie	0,33	0,31	0,34	0,36	0,33
Świętokrzyskie	0,06	0,08	0,08	0,08	0,06
Warmińsko-mazurskie	0,23	0,21	0,24	0,18	0,23
Wielkopolskie	0,48	0,43	0,47	0,46	0,48
Zachodniopomorskie	0,17	0,17	0,17	0,19	0,17
Polska	0,56	0,56	0,57	0,56	0,56

Źródło: INNOBSEWATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL oraz obliczenia własne na podstawie danych GUS za 2007 rok

Tab. 1.2.3. Dynamika wzrostu nakładów na działalność badawczo-rozwojową w latach 2003-2007. (rok poprzedni = 100%)

	2004	2005	2006	2007
Dolnośląskie	112,24	119,57	86,03	132,00
Kujawsko-pomorskie	119,31	95,19	152,83	62,46
Lubelskie	122,90	108,87	98,85	136,12
Lubuskie	70,95	154,31	66,48	108,82
Łódzkie	109,29	106,87	110,80	104,98
Małopolskie	124,13	113,38	99,30	110,04
Mazowieckie	113,23	102,70	106,02	111,36
Opolskie	103,89	95,24	129,64	100,00
Podkarpackie	90,12	107,31	140,95	99,43
Podlaskie	131,71	119,22	99,35	90,82
Pomorskie	124,80	116,60	106,37	111,01
Śląskie	107,44	108,86	113,02	118,46
Świętokrzyskie	144,88	106,52	109,69	165,58
Warmińsko-mazurskie	106,03	117,58	83,23	175,32
Wielkopolskie	104,02	116,88	104,41	123,99
Zachodniopomorskie	111,27	109,03	116,71	135,86
Polska	113,10	108,13	105,71	113,24

Źródło: INNOOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Aneks.xls)

1.3 Wielkość zatrudnienia w działalności B+R

Tab. 1.3.1. Wielkość zatrudnienia w działalności B+R

	2003	2004	2005	2006	2007
Dolnośląskie	5 583	5 647	5 180	5 126	5 811
Kujawsko-pomorskie	2 778	2 792	2 841	2 951	2 941
Lubelskie	3 187	3 327	3 457	3 319	3 265
Lubuskie	929	946	924	792	785
Łódzkie	4 425	4 425	4 337	4 342	4 556
Małopolskie	10 930	11 153	10 063	8 007	8 405
Mazowieckie	24 871	25 672	24 939	24 337	24 681
Opolskie	932	1 003	962	949	962
Podkarpackie	1 524	1 377	1 474	1 526	1 461
Podlaskie	1 308	1 053	1 285	1 310	1 270
Pomorskie	3 981	4 231	4 704	4 425	4 212
Śląskie	7 133	7 192	7 072	6 868	6 589
Świętokrzyskie	775	670	790	771	816
Warmińsko-mazurskie	1 254	1 290	1 221	1 183	1 182
Wielkopolskie	5 578	5 542	5 486	5 399	6 421
Zachodniopomorskie	1 852	2 042	2 026	2 249	1 952
Polska	77 040	78 362	76 761	73 554	75 309
Średnia dla Polski	4 815	4 898	4 798	4 597	4 707

Źródło: INNOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL

Tab. 1.3.2. Dynamika wielkości zatrudnienia w działalności B+R (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %)

	2004	2005	2006	2007
Dolnośląskie	1,15	-8,27	-1,04	13,36
Kujawsko-pomorskie	0,50	1,76	3,87	-0,34
Lubelskie	4,39	3,91	-3,99	-1,63
Lubuskie	1,83	-2,33	-14,29	-0,88
Łódzkie	0,00	-1,99	0,12	4,93
Małopolskie	2,04	-9,77	-20,43	4,97
Mazowieckie	3,22	-2,86	-2,41	1,41
Opolskie	7,62	-4,09	-1,35	1,37
Podkarpackie	-9,65	7,04	3,53	-4,26
Podlaskie	-19,50	22,03	1,95	-3,05
Pomorskie	6,28	11,18	-5,93	-4,81
Śląskie	0,83	-1,67	-2,88	-4,06
Świętokrzyskie	-13,55	17,91	-2,41	5,84
Warmińsko-mazurskie	2,87	-5,35	-3,11	-0,08
Wielkopolskie	-0,65	-1,01	-1,59	18,93
Zachodniopomorskie	10,26	-0,78	11,01	-13,21
Polska	1,72	-2,04	-4,18	2,39

Źródło: Obliczenia własne na podstawie INNOOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Aneks.xls)

1.4 Udział nowych produktów/usług w ogólnej sprzedaży firmy

Tab. 1.4.1. Produkcja sprzedana wyrobów nowych lub istotnie ulepszonych w województwie śląskim w przedsiębiorstwach przemysłowych (dane w % produkcji sprzedanej wyrobów)¹³²

Rok:	2004	2005	2006	2007	2008
Wyroby wprowadzone na rynek w latach:	2002-2004	2003-2005	2004-2006	2005-2007	2006-2008
Śląskie	27,9	22,2	14,4	15,5	14,0

Źródło: INNOOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (4. Wdrażanie działań innowacyjnych.xls)

Tab. 1.4.2. Dynamika udziału produkcji sprzedanej wyrobów nowych lub istotnie ulepszonych w ogólnej produkcji sprzedanej w województwie śląskim w przedsiębiorstwach przemysłowych (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %)

	2005	2006	2007	2008
Śląskie	-20,43	-35,14	7,64	-9,68

Źródło: Obliczenia własne na podstawie INNOOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (4. Wdrażanie działań innowacyjnych.xls)

¹³² Dane dotyczące podmiotów gospodarczych w sekcjach: "Górnictwo", "Przetwórstwo przemysłowe" oraz "Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę", w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

1.5 Udział eksportu w ogólnej sprzedaży firmy

Tab. 1.5.1. Udział sprzedaży eksportowej w przychodach ogółem (dane w %)

	2007	2009
Dolnośląskie	29	29
Kujawsko-pomorskie	18	18
Lubelskie	11	10
Lubuskie	32	31
Łódzkie	13	13
Małopolskie	15	13
Mazowieckie	12	11
Opolskie	18	19
Podkarpackie	21	17
Podlaskie	9	10
Pomorskie	19	16
Śląskie	24	23
Świętokrzyskie	13	12
Warmińsko-mazurskie	20	19
Wielkopolskie	19	18
Zachodniopomorskie	25	22

Źródło: Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008-2009, PARP, Warszawa 2010, oraz Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007-2008, PARP, Warszawa 2009

2.1 Ilość instytucji sektora B+R, rodzaj i specjalizacji

Tab. 2.1.1. Ilość instytucji sektora B+R

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Dolnośląskie	70	73	82	81	90	99	111
Kujawsko-pomorskie	42	36	37	38	43	43	54
Lubelskie	27	34	40	42	42	39	44
Lubuskie	9	14	17	18	18	19	17
Łódzkie	72	73	79	76	79	76	87
Małopolskie	86	88	100	96	102	94	112
Mazowieckie	275	297	322	320	317	335	352
Opolskie	13	14	18	21	21	16	19
Podkarpackie	48	45	53	54	56	49	53
Podlaskie	19	21	22	21	26	26	24
Pomorskie	42	40	54	53	58	58	64
Śląskie	112	109	132	126	135	130	171
Świętokrzyskie	10	10	16	18	18	18	23
Warmińsko-mazurskie	14	15	22	16	18	23	22
Wielkopolskie	74	71	86	88	105	112	120
Zachodniopomorskie	12	17	17	17	16	20	25
Polska	925	957	1 097	1 085	1 144	1 157	1 298

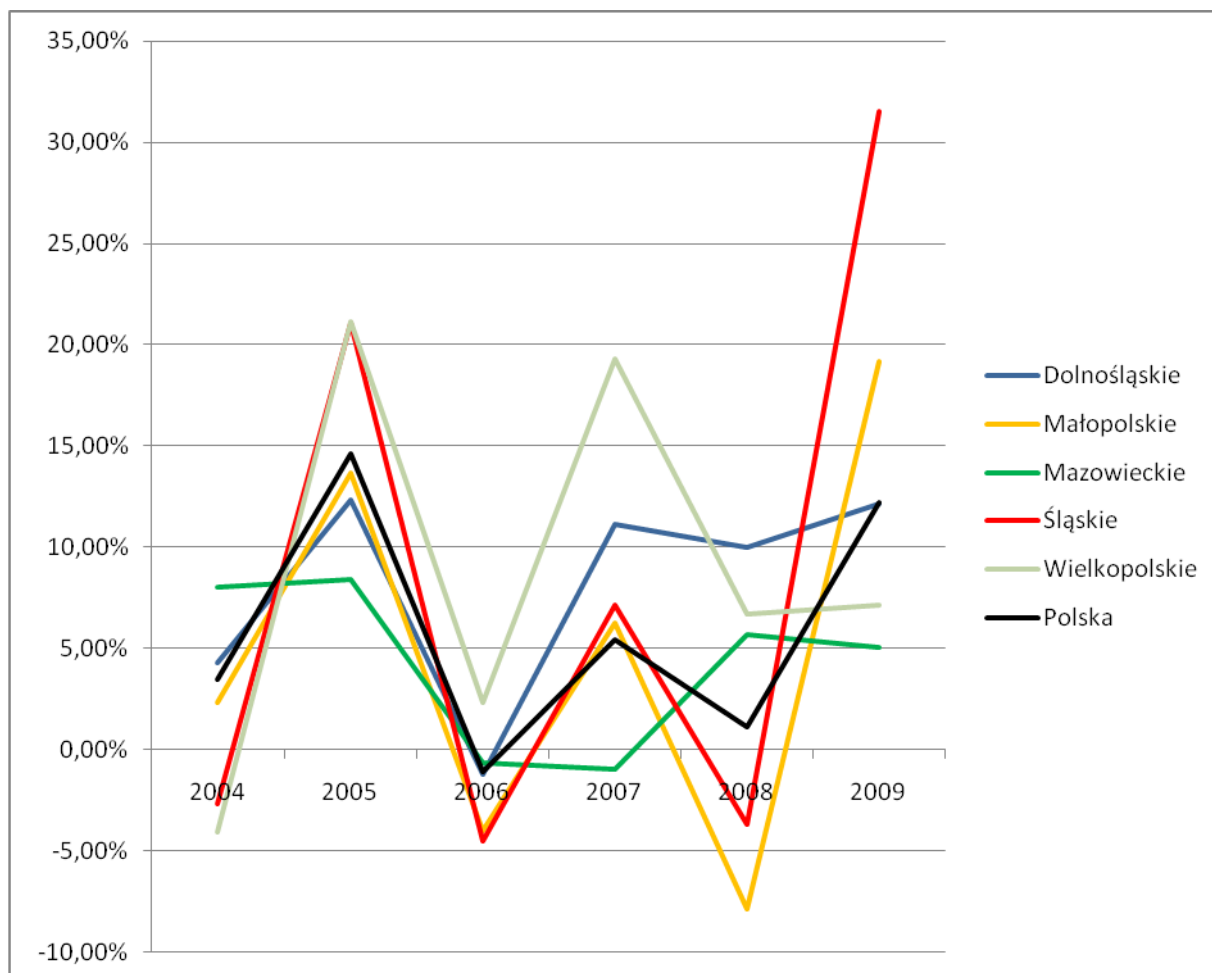
Źródło: INNOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Aneks.xls), dane za 2008 i 2009 GUS (Działalność badawczo-rozwojowa jednostki wg sektorów instytucjonalnych)

Tab. 2.1.2. Przyrosty ilości instytucji sektora B+R (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Dolnośląskie	4,29	12,33	-1,22	11,11	10,00	12,12
Kujawsko-pomorskie	-14,29	2,78	2,70	13,16	0,00	25,58
Lubelskie	25,93	17,65	5,00	0,00	-7,14	12,82
Lubuskie	55,56	21,43	5,88	0,00	5,56	-10,53
Łódzkie	1,39	8,22	-3,80	3,95	-3,80	14,47
Małopolskie	2,33	13,64	-4,00	6,25	-7,84	19,15
Mazowieckie	8,00	8,42	-0,62	-0,94	5,68	5,07
Opolskie	7,69	28,57	16,67	0,00	-23,81	18,75
Podkarpackie	-6,25	17,78	1,89	3,70	-12,50	8,16
Podlaskie	10,53	4,76	-4,55	23,81	0,00	-7,69
Pomorskie	-4,76	35,00	-1,85	9,43	0,00	10,34
Śląskie	-2,68	21,10	-4,55	7,14	-3,70	31,54
Świętokrzyskie	0,00	60,00	12,50	0,00	0,00	27,78
Warmińsko-mazurskie	7,14	46,67	-27,27	12,50	27,78	-4,35
Wielkopolskie	-4,05	21,13	2,33	19,32	6,67	7,14
Zachodniopomorskie	41,67	0,00	0,00	-5,88	25,00	25,00
Polska	3,46	14,63	-1,09	5,44	1,14	12,19

Źródło: Obliczenia własne na podstawie INNOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Aneks.xls), dane za 2008 i 2009 GUS (Działalność badawczo-rozwojowa jednostki wg sektorów instytucjonalnych)

Rys. 2.1.2. Przyrosty ilości instytucji sektora B+R (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %), dane dla Polski i województw: dolnośląskie, małopolskie, mazowieckie, śląskie, wielkopolskie

Źródło: Obliczenia własne na podstawie INNOBSEWATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Aneks.xls), dane za 2008 i 2009 GUS (Działalność badawczo-rozwojowa jednostki wg sektorów instytucjonalnych)

Tab. 2.1.3. Instytucje sektora B+R (dane za rok 2007, 135 jednostek)

Jednostka	Miejscowość	Dziedziny badań
Główny Instytut Górnictwa Laboratorium Radiometrii	Katowice	promieniowanie jonizujące, radiacja
Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Przemysłu Izolacji Budowlanej Pracownia Badań Jakościowych	Katowice	akustyka, chemia, odporność ogniowa, właściwości palne, mechanika, właściwości fizyczne, pobieranie próbek do badań
Główny Instytut Górnictwa Zakład Badań Urządzeń Mechanicznych	Katowice	mechanika, bezpieczeństwo użytkowania, odporność ogniowa, właściwości palne, wymiary geometryczne
Centrum Mechanizacji Górnictwa "KOMAG" Laboratorium Badań	Gliwice	funkcjonalność, mechanika, wymiary geometryczne, właściwości fizyczne
Instytut Spawalnictwa Laboratorium	Gliwice	bezpieczeństwo użytkowania, elektryka,

Jednostka	Miejscowość	Dziedziny badań
Badawcze Spawalnictwa		materiałoznawstwo, mechanika, techniki nieniszczące, środowisko pracy
Główny Instytut Górnictwa Laboratorium Systemów i Zabezpieczeń Przeciwybuchowych oraz Eksplozymetrii Kopalni Doświadczalnej Barbara	Mikołów	bezpieczeństwo użytkowania
Główny Instytut Górnictwa Zakład Oceny Jakości Paliw Stałych	Katowice	właściwości fizyko-chemiczne, chemia
Główny Instytut Górnictwa Zakład Inżynierii Materiałowej	Katowice	chemia, materiałoznawstwo, mechanika, odporność ogniowa, właściwości palne, właściwości fizyko-chemiczne, właściwości fizyko-mechaniczne, wymiary geometryczne
Instytut Metali Nieżelaznych Zakład Ochrony Środowiska	Gliwice	chemia, właściwości fizyczne, pobieranie próbek do badań
Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla Zespół Laboratoriów	Zabrze	właściwości fizyko-chemiczne
Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych. Oddział Materiałów Ogniotrwałych w Gliwicach, Laboratorium Badań Materiałów Ogniotrwałych	Gliwice	chemia, mechanika, materiałoznawstwo, właściwości fizyko-chemiczne
Główny Instytut Górnictwa Zakład Monitoringu Środowiska Laboratorium Analiz Wód i Ścieków	Katowice	środowisko ogólne, właściwości fizyko-chemiczne
Główny Instytut Górnictwa Zakład Monitoringu Środowiska Laboratorium Analiz Odpadów Stałych	Katowice	właściwości fizyko-chemiczne, chemia
Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników Oddział Zamiejscowy Farb i Tworzyw w Gliwicach, Zakład Badawczo-Analityczny	Gliwice	właściwości fizyko-chemiczne, chemia
Główny Instytut Górnictwa Laboratorium Geomechaniki Górniczej i Kotwienia Górotworu	Katowice	właściwości fizyko-mechaniczne, geotechnika
Główny Instytut Górnictwa Laboratorium Samozapalności Węgla	Katowice	chemia, właściwości fizyko-chemiczne, odporność ogniowa, właściwości palne
Instytut Technik Innowacyjnych EMAG. Centrum Badań i Certyfikacji Zespół Laboratoriów Badawczych	Katowice	elektryka, mechanika, odporność na narażenia mechaniczne i klimatyczne, odporność ogniowa, właściwości palne, funkcjonalność, kompatybilność elektromagnetyczna
Główny Instytut Górnictwa Kopalnia Doświadczalna "Barbara", Laboratorium Badań Materiałów Wybuchowych i Zapalników Elektrycznych - KD-3.1	Mikołów	właściwości fizyko-chemiczne, mechanika
Instytut Metali Nieżelaznych Zakład Chemii Analitycznej	Gliwice	chemia
Główny Instytut Górnictwa Laboratorium Badań Środowiska Pracy i Ochrony	Katowice	pobieranie próbek do badań, środowisko pracy

Jednostka	Miejscowość	Dziedziny badań
Powietrza		
Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych Centralne Laboratorium	Katowice	chemia, środowisko ogólne
Główny Instytut Górnictwa Laboratorium Akustyki Technicznej	Katowice	akustyka, drgania, środowisko pracy
Instytut Techniki i Aparatury Medycznej ITAM Laboratorium Badawcze LAB-ITAM	Zabrze	bezpieczeństwo użytkowania, elektronika, elektryka, funkcjonalność, odporność na narażenia mechaniczne i klimatyczne, właściwości fizyko-chemiczne
Instytut Ochrony Roślin - Państwowy Instytut Badawczy, Oddział Sośnicowice, Zakład Badania Skuteczności Środków Ochrony Roślin	Sośnicowice	właściwości fizyczne, funkcjonalność
Instytut Metali Nieżelaznych Laboratorium Materiałów Szybkoskładanych	Gliwice	materiałoznawstwo
Instytut Metalurgii Żelaza Zespół Laboratoriów Badawczych	Gliwice	chemia, materiałoznawstwo, mechanika, techniki nieniszczące, własności fizyko-chemiczne
Instytut Techniki Górniczej KOMAG Laboratorium Badań Stosowanych	Gliwice	akustyka, drgania, środowisko pracy
Główny Instytut Górnictwa Kopalnia Doświadczalna "Barbara" Laboratorium Pomiarów Zapylenia Powietrza	Mikołów	środowisko pracy
Centrum Mechanizacji Górnictwa "KOMAG" Laboratorium Inżynierii Materiałowej i Środowiska	Gliwice	akustyka, bezpieczeństwo użytkowania, chemia, elektryka, korozja, materiałoznawstwo, mechanika, odporność ogniowa, właściwości palne, techniki nieniszczące, właściwości fizyko-chemiczne, właściwości fizyko-mechaniczne
Zakłady Badań i Atestacji "Zetom" im. Profesora Fryderyka Stauba w Katowicach Sp. z o.o. Laboratorium Badawcze i Wzorcujące - Zespół ds. Badań	Katowice	elektryka, mechanika, bezpieczeństwo użytkowania, wymiary geometryczne
Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Samochodów Małolitrażowych "BOSMAL" Laboratorium Badawcze	Bielsko-Biała	bezpieczeństwo użytkowania, chemia, elektryka, funkcjonalność, korozja, mechanika, materiałoznawstwo, właściwości fizyko-chemiczne, wymiary geometryczne
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach Laboratorium z siedzibą w Bielsku-Białej	Bielsko-Biała	środowisko ogólne, chemia, mikrobiologia
ZDT-Komag Sp. z o. o.	Mikołów	chemia, mechanika, materiałoznawstwo
Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska Sp. z o.o. Laboratorium	Katowice	środowisko ogólne, chemia, właściwości fizyko-chemiczne, pobieranie próbek do badań
Centrum Laboratoryjno-Produkcyjne „Labor Orzeł Biały” Sp. z o.o. Laboratorium Centralne	Bytom	chemia

Jednostka	Miejscowość	Dziedziny badań
Centrum Laboratoryjno-Produkcyjne "Labor Orzeł Biały" Sp. z o.o. Laboratorium Toksykologiczne	Bytom	środowisko pracy, chemia, pobieranie próbek do badań
Zakład Pomiarowo-Badawczy Energetyki "ENERGOPOMIAR-ELEKTRYKA" Sp. z o.o. Laboratorium Badawcze Aparatury i Urządzeń Rozdzielczych	Gliwice	elektryka, korozja, odporność ogniowa, właściwości palne, mechanika, środowisko pracy, środowisko ogólne, akustyka, pole elektromagnetyczne, techniki nieniszczące
Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o. Centrum Badań Węgla i Środowiska	Jastrzębie Zdrój	chemia, pobieranie próbek do badań, środowisko ogólne, środowisko pracy, właściwości fizyko-chemiczne
SGS Polska Sp. z o.o. Laboratorium SGS Polska	Wola	chemia, właściwości fizyczne, mikrobiologia, organoleptyka (sensoryka), właściwości fizyko-chemiczne
Zakład Badawczo-Doświadczalny Gospodarki Komunalnej Pracownia Fizyko-Chemiczna	Katowice	środowisko pracy, hałas, drgania
Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego spółka akcyjna, Laboratorium Badań i Opiniowania Sprzętu	Bytom	bezpieczeństwo użytkowania, eksploatacja, odporność ogniowa, właściwości palne, organoleptyka (sensoryka)
Firma Usługowa "RMS" - Pomiary Środowiskowe mgr Bogdan Radko, Laboratorium	Jaworzno	chemia, pobieranie próbek do badań, środowisko pracy
Przedsiębiorstwo Transportowo-Handlowo-Usługowe "Bielaszka". Centralne Laboratorium ds. Badań Środowiska Pracy "Stanisław Bielaszka"	Jastrzębie Zdrój	środowisko pracy, środowisko ogólne, chemia, pole elektromagnetyczne, pobieranie próbek do badań
Laboratorium Higieny Pracy "Labtech"	Częstochowa	środowisko pracy
Wojewódzka Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Katowicach Dział Laboratoryjny	Katowice	środowisko ogólne, środowisko pracy, chemia, mikrobiologia, diagnostyka medyczna, właściwości fizyko-chemiczne, pobieranie próbek do badań, pole elektromagnetyczne, radiacja
Paneltech Sp. z o.o. Laboratorium Ochrony Środowiska i Pracy	Chorzów	chemia, środowisko pracy, pobieranie próbek do badań
LOTOS Lab Sp. z o. o. Oddział Czechowice	Czechowice-Dziedzice	chemia, środowisko ogólne, środowisko pracy, właściwości fizyko-chemiczne
Zakład Badań Środowiska i Usług Projektowych "EKOPROJEKT" Sp. z o.o. Laboratorium Badań Środowiska	Bielsko-Biała	środowisko pracy, środowisko ogólne, pole elektromagnetyczne
Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp. z o.o. Ośrodek Badań Środowiska i Zagrożeń Naturalnych	Lędziny	chemia, środowisko ogólne, środowisko pracy, pobieranie próbek do badań, właściwości fizyko-chemiczne, pole elektromagnetyczne, mikrobiologia
Laboratorium Inżynierii Lądowej LABOTEST Sp. z o.o.	Katowice	geotechnika, pobieranie próbek do badań, właściwości fizyko-chemiczne, właściwości fizyko-mechaniczne
Zakład Badań Środowiska "Vibroson" S.C. mgr Edward Mazik, Tadeusz Wnuk	Będzin	drgania, środowisko pracy, akustyka, właściwości fizyko-chemiczne, pobieranie

Jednostka	Miejscowość	Dziedziny badań
Laboratorium Badań Środowiska Pracy		próbek do badań
Sundoor Marian Ławecki Laboratorium Badawcze	Chorzów	środowisko ogólne, środowisko pracy, pole elektromagnetyczne
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach Laboratorium w Częstochowie	Częstochowa	pobieranie próbek do badań, chemia, mikrobiologia, środowisko ogólne
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tychach Oddział Laboratoryjny	Tychy	chemia, diagnostyka medyczna, mikrobiologia, pobieranie próbek do badań, środowisko pracy, właściwości fizyko-chemiczne
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gliwicach Oddział Laboratoryjny	Zabrze	chemia, diagnostyka medyczna, mikrobiologia, pobieranie próbek do badań, środowisko ogólne, środowisko pracy, właściwości fizyko-chemiczne
Movares Polska Sp. z o. o. Laboratorium Badawcze Urządzeń i Systemów Sterowania Transportu Szynowego	Katowice	kompatybilność elektromagnetyczna, elektryka, bezpieczeństwo użytkowania, funkcjonalność
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żywcu Oddział Laboratoryjny	Żywiec	chemia, mikrobiologia, organoleptyka (sensoryka), właściwości fizyko-chemiczne, środowisko pracy, diagnostyka medyczna
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Dąbrowie Górniczej Oddział Laboratoryjny	Będzin	chemia, mikrobiologia, diagnostyka medyczna, organoleptyka (sensoryka), środowisko ogólne, środowisko pracy, właściwości fizyko-chemiczne, pobieranie próbek do badań
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie Oddział Laboratoryjny	Częstochowa	chemia, diagnostyka medyczna, mikrobiologia, organoleptyka (sensoryka), pobieranie próbek do badań, środowisko ogólne, środowisko pracy, właściwości fizyko-chemiczne, właściwości fizyko-mechaniczne
Zakład Usług Technicznych "ZUT"S.C. Laboratorium Ochrony Środowiska i Warunków Pracy	Częstochowa	Akustyka, chemia, drgania, pobieranie próbek do badań, środowisko ogólne, środowisko pracy, właściwości fizyko-chemiczne
Przedsiębiorstwo Badawczo-Produkcyjne "ALMA SERVICE-EKO" Dział Higieny Pracy	Bielsko-Biała	środowisko pracy, pobieranie próbek do badań, chemia
"DEMERGO" Zakład Usług Szkoleniowych i Doradztwa w Zakresie Ochrony Pracy Edward Borak Laboratorium DEMERGO	Żywiec	środowisko pracy, akustyka
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu Oddział Laboratoryjny	Bytom	chemia, diagnostyka medyczna, mikrobiologia, organoleptyka (sensoryka), właściwości fizyko-chemiczne
Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Katowicach Zakład Higieny Weterynaryjnej	Katowice	chemia, mikrobiologia, właściwości fizyko-chemiczne, diagnostyka medyczna, mikrobiologia diagnostyczna, radiacja
Zakłady Pomiarowo-Badawcze Energetyki "Energo Pomiar" Sp. z o.o.	Gliwice	chemia, właściwości fizyko-chemiczne, środowisko pracy

Jednostka	Miejscowość	Dziedziny badań
"AQUA" Spółka Akcyjna Laboratorium Centralne	Kobiernice	chemia, mikrobiologia, środowisko ogólne, pobieranie próbek do badań
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Oddział Laboratoryjny	Zawiercie	chemia, mikrobiologia, środowisko ogólne, właściwości fizyko-chemiczne, diagnostyka medyczna
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bielsku-Białej, Oddział Laboratoryjny	Bielsko-Biała	chemia, diagnostyka medyczna, mikrobiologia, organoleptyka (sensoryka), środowisko ogólne, właściwości fizyko-chemiczne
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku, Oddział Laboratoryjny	Rybnik	chemia, środowisko ogólne, właściwości fizyko-chemiczne, mikrobiologia
Laboratorium Techniki Budowlanej S.C. B. Wójtowicz, A. Żyła, M. Żyła	Dąbrowa Górnicza	mechanika, wymiary geometryczne, bezpieczeństwo użytkowania
Przedsiębiorstwo Gawinex Sp. z o.o. Laboratorium Badawcze	Rybnik	pole elektromagnetyczne
Południowy Koncern Energetyczny S.A. Wydział Analiz Chemicznych KA PKE S.A. Elektrowni "Jaworzno III"	Jaworzno	chemia, właściwości fizyko-chemiczne
Południowy Koncern Energetyczny S.A. Wydział Analiz Chemicznych KA PKE S.A. Elektrowni "Jaworzno Łaziska"	Łaziska Górne	chemia, właściwości fizyko-chemiczne
ANGA Uszczelnienia Mechaniczne Sp. z o.o. Laboratorium Badawcze	Kozy	wymiary geometryczne
Zakłady Pomiarowo-Badawcze Energetyki "Energopomiar" Sp. z o.o. Zakład Ochrony Środowiska	Gliwice	radiacja, środowisko ogólne
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Laboratorium	Dąbrowa Górnicza	chemia, właściwości fizyko-chemiczne, mikrobiologia, pobieranie próbek do badań
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Laboratorium Kontrolno-Analityczne z siedzibą w Katowicach	Katowice	chemia, właściwości fizyko-chemiczne
Śląskie Centrum Ochrony Pracy Sp. z o.o. Laboratorium Badań Środowiskowych	Katowice	środowisko pracy, chemia, właściwości fizyko-chemiczne, pobieranie próbek do badań
Kombinat Koksochemiczny "Zabrze" S.A. Laboratorium Ochrony Środowiska	Zabrze	środowisko pracy, pobieranie próbek do badań
Eurovia Polska S.A. Laboratorium Główne	Mysłowice	geotechnika, właściwości fizyko-mechaniczne
Elektrownia Rybnik S.A. Wydział Analiz Chemicznych	Rybnik	chemia, właściwości fizyko-chemiczne, pobieranie próbek do badań
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego Spółka Akcyjna w Częstochowie Centralne Laboratorium Badania Wody i Ścieków	Częstochowa	chemia, właściwości fizyko-chemiczne, środowisko ogólne
Przedsiębiorstwo Badań i Ekspertyz Środowiska "SEPO" Sp. z o.o. Dział Pomiarowo-Analityczny	Knurów	środowisko ogólne, środowisko pracy, właściwości fizyko-chemiczne

Jednostka	Miejscowość	Dziedziny badań
Biolabor Sp. z o.o. Laboratorium Mikrobiologiczne	Dąbrowa Górnicza	mikrobiologia
WRZOS-POL Józef Wrzosok Laboratorium WRZOS-POL	Rybnik	właściwości fizyko-mechaniczne
Zakład Badań Ochrony Środowiska i Technologii Hutniczych Sp. z o.o.	Dąbrowa Górnicza	chemia, właściwości fizyko-chemiczne, właściwości fizyko-mechaniczne, mechanika, materiałoznawstwo, pobieranie próbek do badań, środowisko ogólne, środowisko pracy, akustyka
Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach Dział Laboratoryjny	Gliwice	chemia, właściwości fizyko-chemiczne
Laboratorium Analiz Lekarskich, mgr Piotr Zieliński	Rybnik	diagnostyka medyczna
BARG Laboratorium Budowlane Sp. z o.o.	Siemianowice Śląskie	pobieranie próbek do badań, mechanika, właściwości fizyko-mechaniczne
Ośrodek Badań Środowiska "Ekolab" Spółka z o.o.	Katowice	chemia, właściwości fizyko-chemiczne, środowisko pracy, środowisko ogólne, pobieranie próbek do badań
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Laboratorium Badania Wody i Ścieków	Gliwice	chemia, właściwości fizyko-chemiczne, mikrobiologia, pobieranie próbek do badań
Lab-Test Laboratorium S.C.	Katowice	mikrobiologia
Oczyszczalnia Ścieków "WARTA" S.A. Wydział Technologii i Analiz	Częstochowa	chemia, właściwości fizyko-chemiczne
Przedsiębiorstwo Badań Środowiska "SANUM" S.C. Stanisław Dyrbuś, Marek Lepiorz, Henryk Gracka. Laboratorium Higieny Pracy	Ruda Śląska	chemia, właściwości fizyko-chemiczne, środowisko pracy, pobieranie próbek do badań, środowisko ogólne
Przedsiębiorstwo Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. Laboratorium	Czechowice-Dziedzice	chemia, właściwości fizyko-chemiczne, pobieranie próbek do badań
Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sosnowcu S.A. Laboratorium RPWiK Sosnowiec S.A.	Sosnowiec	chemia
Kompania Węglowa S.A. w Katowicach Oddział KWK "Szczygłowice". Zespół ds. Ergonomii Laboratorium BHE	Knurów	środowisko pracy
Laboratorium LabWet Izabela Kubyszek, Małgorzata Dumańska, Anna Husar, Maria Wawrzuta Spółka Cywilna	Bielsko-Biała	mikrobiologia
Pracownia Badań Środowiskowych Wojciech Kochel	Zabrze	środowisko ogólne, środowisko pracy, akustyka, pobieranie próbek do badań
Przedsiębiorstwo Wielobranżowe PROBO. Pracownia Badań Środowiskowych	Bytom	środowisko pracy
EkoNorm Sp. z o.o. Laboratorium EkoNorm	Katowice	środowisko ogólne, akustyka, pobieranie próbek do badań
Elektrociepłownia Tychy S.A. Laboratorium Chemiczne	Tychy	chemia, właściwości fizyko-chemiczne

Jednostka	Miejscowość	Dziedziny badań
Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe SBB Bogdan Chobel. Laboratorium Badań i Ekspertyz	Mysłowice	środowisko pracy
Biuro Bezpieczeństwa Pracy z Ośrodkiem Szkolenia Zawodowego Zdzisław Szpargała. Laboratorium Badań Środowiska Pracy	Gliwice	środowisko pracy
SFW Energia Sp. z o.o. Laboratorium Badawcze	Gliwice	chemia
Zakłady Chemiczne "Organika-Azot" SA. Laboratorium	Jaworzno	chemia, środowisko ogólne
Południowy Koncern Energetyczny S.A. Laboratorium Chemiczne Wydziału Kontroli Eksploatacji (TK-LC) Elektrociepłowni Katowice	Katowice	właściwości fizyko-chemiczne
Zakład Badawczy "EKO-SERWIS" Sp. z o.o.	Bielsko-Biała	chemia, pobieranie próbek do badań, środowisko pracy, środowisko ogólne
Południowy Koncern Energetyczny S.A. PKE S.A. Elektrownia "Łągisza" Wydział Analiz Chemicznych	Będzin	chemia, właściwości fizyko-chemiczne
Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej - Gliwice Sp. z o.o. Dział Ochrony Środowiska i Laboratorium	Gliwice	chemia, właściwości fizyko-chemiczne
Południowy Koncern Węglowy S.A. Zakład Górniczy Sobieski, Laboratorium	Jaworzno	właściwości fizyko-chemiczne
Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska PAN	Zabrze	właściwości fizyko-chemiczne, pobieranie próbek do badań, środowisko ogólne
ENERSYS Sp. z o.o. Laboratorium Badań Środowiska Pracy	Bielsko-Biała	środowisko pracy
Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodnej i Rekultywacji S.A. Laboratorium Badawcze Wody i Ścieków	Łąka	chemia, pobieranie próbek do badań, właściwości fizyko-chemiczne
DZT Service Sp. z o.o. Laboratorium Częstochowa	Częstochowa	właściwości fizyko-chemiczne
PROFTECH Spółka Jawna D. Guja, M. Łukasiak, R. Nikiel, D. Nowiński, M. Pawłowski	Chorzów	środowisko ogólne, pobieranie próbek do badań
Przedsiębiorstwo Innowacyjno - Wdrożeniowe Ochrony Środowiska "EKOTEST" A.P. Socha	Bielsko-Biała	pobieranie próbek do badań, środowisko ogólne
Badania Środowiska Pracy Usługi BHP - Krzysztof Pala	Katowice	środowisko pracy, akustyka, chemia, pobieranie próbek do badań
Laboratorium Środowiska s.c.	Częstochowa	środowisko pracy, środowisko ogólne, pobieranie próbek do badań, akustyka, chemia, właściwości fizyko-chemiczne
POCH S.A. Dział Kontroli Jakości	Gliwice	chemia, pobieranie próbek do badań, środowisko pracy

Jednostka	Miejscowość	Dziedziny badań
Laboratorium Badań Środowiskowych S.C. Iwona Masarczyk, Justyna Przybyła	Chorzów	środowisko pracy, akustyka, pobieranie próbek do badań, właściwości fizyko-chemiczne
OPA-ROW Sp. z o.o. Laboratorium Badań Środowiskowych	Rybnik	środowisko pracy, środowisko ogólne, pobieranie próbek do badań
ISD Huta Częstochowa Sp. z o.o. Laboratoria	Częstochowa	chemia
Pracownia Specjalistyczna Ochrony Środowiska "SILECO"	Zabrze	chemia, środowisko ogólne, pobieranie próbek do badań
Przedsiębiorstwo Ochrony Środowiska "EKOPOMIAR" Henryk Lemieszek	Gliwice	środowisko ogólne, środowisko pracy
Laboratorium "EKOPOMIAR-J" Janusz Zwierzchowski	Gliwice	środowisko ogólne, pobieranie próbek do badań
PPM Sp. z o.o. Laboratorium Badawczo - Pomiarowe	Katowice	akustyka, środowisko ogólne, chemia, pobieranie próbek do badań
Laboratorium Drogowe BUREAU VERITAS POLSKA Sp. z o.o.	Dąbrowa Górnicza	właściwości fizyczne, pobieranie próbek do badań
ELEKTROCIĘPŁOWNIA ZABRZE S.A. Laboratorium Chemiczne	Zabrze	właściwości fizyczne, pobieranie próbek do badań
PRO-INFO s.c. Wojciech Kliś Marek Ścisłowski. Zakład Badań Środowiska	Bielsko-Biała	akustyka, środowisko ogólne, środowisko pracy, pobieranie próbek do badań, właściwości fizyko-chemiczne
Laboratorium Badań Środowiska Pracy "SONOLUX" mgr Teresa Kaczmarczyk	Racibórz	akustyka, elektryka, środowisko pracy
Laboratorium Badawcze KABELKOM	Bielsko-Biała	kompatybilność elektromagnetyczna
Firma Projektowo - Usługowo - Badawcza EKOWIZJER Zbigniew Walaszczyk	Świętochłowice	chemia, pobieranie próbek do badań
Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. Wydział Badania Wody	Katowice	chemia, mikrobiologia, właściwości fizyko-chemiczne, pobieranie próbek do badań
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach. Laboratorium Wojewódzkie	Katowice	biologia

Źródło: INNOOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Nauka_województwo śląskie.xls)

Tab. 2.1.4. Dziedziny badań instytucji sektora B+R (dane za rok 2007, 135 jednostek)

Dziedziny badań	Ilość jednostek
Chemia	71
właściwości fizyko-chemiczne	60
pobieranie próbek do badań	51
środowisko pracy	49
środowisko ogólne	41
Mikrobiologia	22
Akustyka	17
Mechanika	17
diagnostyka medyczna	11
bezpieczeństwo użytkowania	10
Elektryka	9
materiałoznawstwo	9
odporność ogniowa	9
właściwości fizyko-mechaniczne	9
właściwości palne	8
organoleptyka (sensoryka)	7
pole elektromagnetyczne	7
właściwości fizyczne	7
wymiary geometryczne	7
funkcjonalność	6
Drgania	5
Radiacja	4
techniki nieniszczące	4
geotechnika	3
kompatybilność elektromagnetyczna	3
Korozja	3
odporność na narażenia mechaniczne i klimatyczne	2
Biologia	1
eksploatacja	1
elektronika	1
Hałas	1
mikrobiologia diagnostyczna	1
promieniowanie jonizujące	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie INNOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Nauka_województwo śląskie.xls)

2.2 Finansowanie działalności B+R ze środków publicznych (ilość, %)

Tab. 2.2.1. Finansowanie działalności B+R ze środków publicznych (% nakładów na B+R)

	2003	2004	2005	2006	2007
Dolnośląskie	71,80	58,80	53,90	62,20	51,1
Kujawsko-pomorskie	39,21	35,50	37,70	38,30	49,7
Lubelskie	85,81	79,40	77,70	72,00	77
Lubuskie	-	50,40	23,50	22,00	30,9
Łódzkie	79,99	74,20	68,70	71,40	71,3
Małopolskie	68,65	66,10	58,20	60,90	68
Mazowieckie	76,02	73,90	71,40	70,60	71,5
Opolskie	66,78	69,50	71,10	55,60	66,7
Podkarpackie	16,72	35,80	26,40	31,30	36,2
Podlaskie	91,56	68,10	51,20	50,30	60,5
Pomorskie	70,21	64,30	54,60	48,90	47,5
Śląskie	62,68	65,70	62,40	56,80	58,3
Świętokrzyskie	-	60,30	50,80	40,80	43,6
Warmińsko-mazurskie	91,53	88,60	88,30	83,90	51,8
Wielkopolskie	76,13	70,40	67,00	71,40	62,3
Zachodniopomorskie	96,71	75,70	70,60	66,50	69,6
Polska	72,39	69,20	64,70	64,20	64,9

Źródło: INNOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Aneks.xls)

Tab. 2.2.2. Finansowanie działalności B+R ze środków publicznych (% nakładów na B+R)
(dynamika zmian w stosunku do roku poprzedniego w %)

	2004	2005	2006	2007
Dolnośląskie	-18,11	-8,33	15,40	-17,85
Kujawsko-pomorskie	-9,46	6,20	1,59	29,77
Lubelskie	-7,47	-2,14	-7,34	6,94
Lubuskie	-	-53,37	-6,38	40,45
Łódzkie	-7,24	-7,41	3,93	-0,14
Małopolskie	-3,71	-11,95	4,64	11,66
Mazowieckie	-2,79	-3,38	-1,12	1,27
Opolskie	4,07	2,30	-21,80	19,96
Podkarpackie	114,11	-26,26	18,56	15,65
Podlaskie	-25,62	-24,82	-1,76	20,28
Pomorskie	-8,42	-15,09	-10,44	-2,86
Śląskie	4,82	-5,02	-8,97	2,64
Świętokrzyskie	-	-15,75	-19,69	6,86
Warmińsko-mazurskie	-3,20	-0,34	-4,98	-38,26
Wielkopolskie	-7,53	-4,83	6,57	-12,75
Zachodniopomorskie	-21,72	-6,74	-5,81	4,66
Polska	-4,41	-6,50	-0,77	1,09

Źródło: Obliczenia własne na podstawie INNOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Aneks.xls)

2.3 Finansowanie działalności B+R ze środków prywatnych (ilość, %)

Tab. 2.3.1. Finansowanie działalności B+R ze środków prywatnych (% nakładów na B+R)

	2003	2004	2005	2006	2007
Dolnośląskie	28,16	35,1	40,3	29,9	34,60
Kujawsko-pomorskie	60,79	59,1	58,6	41,3	42,40
Lubelskie	14,12	9,0	14,6	18,3	11,60
Lubuskie	8,26	21,9	30,3	44,3	44,40
Łódzkie	19,93	19,5	20,3	17,3	17,30
Małopolskie	31,08	22,6	29,9	26,4	20,40
Mazowieckie	23,72	17,7	19,6	19,8	18,90
Opolskie	33,22	28,6	25,4	35,4	27,00
Podkarpackie	83,28	61,9	69,6	53,1	51,50
Podlaskie	8,44	13,0	18,2	30,6	19,50
Pomorskie	29,79	28,7	39,4	45,2	45,50
Śląskie	36,84	28,8	29,0	31,9	31,10
Świętokrzyskie	-	39,1	47,2	53,3	54,20
Warmińsko-mazurskie	8,29	8,2	7,8	9,9	34,80
Wielkopolskie	23,79	23,2	23,9	21,9	29,50
Zachodniopomorskie	-	5,7	11,6	7,7	5,80
Polska	27,42	22,6	26,0	25,1	24,50

Źródło: INNOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Aneks.xls)

Tab. 2.3.2. Finansowanie działalności B+R ze środków prywatnych (% nakładów na B+R)
(dynamika zmian w stosunku do roku poprzedniego w %)

	2004	2005	2006	2007
Dolnośląskie	24,64	14,81	-25,81	15,72
Kujawsko-pomorskie	-2,78	-0,85	-29,52	2,66
Lubelskie	-36,26	62,22	25,34	-36,61
Lubuskie	165,13	38,36	46,20	0,23
Łódzkie	-2,16	4,10	-14,78	0,00
Małopolskie	-27,28	32,30	-11,71	-22,73
Mazowieckie	-25,38	10,73	1,02	-4,55
Opolskie	-13,91	-11,19	39,37	-23,73
Podkarpackie	-25,67	12,44	-23,71	-3,01
Podlaskie	54,03	40,00	68,13	-36,27
Pomorskie	-3,66	37,28	14,72	0,66
Śląskie	-21,82	0,69	10,00	-2,51
Świętokrzyskie	-	20,72	12,92	1,69
Warmińsko-mazurskie	-1,09	-4,88	26,92	251,52
Wielkopolskie	-2,48	3,02	-8,37	34,70
Zachodniopomorskie	-	103,51	-33,62	-24,68
Polska	-17,58	15,04	-3,46	-2,39

Źródło: obliczenia własne na podstawie INNOOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Aneks.xls)

2.4 zatrudnienie w laboratoriach badawczych

Tab. 2.4.1. Zatrudnieni w instytucjach B+R

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Dolnośląskie	5 583	5 647	5 180	5 126	5 811	5 996	6 034
Kujawsko-pomorskie	2 778	2 792	2 841	2 951	2 941	3 101	2 639
Lubelskie	3 187	3 327	3 457	3 319	3 265	3 338	3 080
Lubuskie	929	946	924	792	785	789	653
Łódzkie	4 425	4 425	4 337	4 342	4 556	4 120	4 477
Małopolskie	10 930	11 153	10 063	8 007	8 405	7 362	7 222
Mazowieckie	24 871	25 672	24 939	24 337	24 681	24 418	24 408
Opolskie	932	1 003	962	949	962	912	929
Podkarpackie	1 524	1 377	1 474	1 526	1 461	1 552	1 605
Podlaskie	1 308	1 053	1 285	1 310	1 270	1 566	1 555
Pomorskie	3 981	4 231	4 704	4 425	4 212	3 741	4 229
Śląskie	7 133	7 192	7 072	6 868	6 589	7 145	6 940
Świętokrzyskie	775	670	790	771	816	887	1 099
Warmińsko-mazurskie	1 254	1 290	1 221	1 183	1 182	1 283	1 229
Wielkopolskie	5 578	5 542	5 486	5 399	6 421	6 440	5 782
Zachodniopomorskie	1 852	2 042	2 026	2 249	1 952	1 946	1 699
Polska	77 040	78 362	76 761	73 554	75 309	74 596	73 581

Źródło: INNOOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Aneks.xls) oraz dane GUS za lata 2008-2009, BDL (Zatrudnieni w B+R – wskaźniki)

Tab. 2.4.2. Dynamika zatrudnienia w instytucjach B+R (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Dolnośląskie	1,15	-8,27	-1,04	13,36	3,18	0,63
Kujawsko-pomorskie	0,50	1,76	3,87	-0,34	5,44	-14,90
Lubelskie	4,39	3,91	-3,99	-1,63	2,24	-7,73
Lubuskie	1,83	-2,33	-14,29	-0,88	0,51	-17,24
Łódzkie	0,00	-1,99	0,12	4,93	-9,57	8,67
Małopolskie	2,04	-9,77	-20,43	4,97	-12,41	-1,90
Mazowieckie	3,22	-2,86	-2,41	1,41	-1,07	-0,04
Opolskie	7,62	-4,09	-1,35	1,37	-5,20	1,86
Podkarpackie	-9,65	7,04	3,53	-4,26	6,23	3,41
Podlaskie	-19,50	22,03	1,95	-3,05	23,31	-0,70
Pomorskie	6,28	11,18	-5,93	-4,81	-11,18	13,04
Śląskie	0,83	-1,67	-2,88	-4,06	8,44	-2,87
Świętokrzyskie	-13,55	17,91	-2,41	5,84	8,70	23,90
Warmińsko-mazurskie	2,87	-5,35	-3,11	-0,08	8,54	-4,21
Wielkopolskie	-0,65	-1,01	-1,59	18,93	0,30	-10,22
Zachodniopomorskie	10,26	-0,78	11,01	-13,21	-0,31	-12,69
Polska	1,72	-2,04	-4,18	2,39	-0,95	-1,36

Źródło: obliczenia własne na podstawie INNOBSERVATOR SILESIA, Jednostka Koordynująca Wdrażanie RSI, UMWŚL (Aneks.xls) oraz dane GUS za lata 2008-2009, BDL (Zatrudnieni w B+R – wskaźniki)

2.5 Ilość opublikowanych artykułów naukowych

Dane dostępne tylko dla Polski, bez podziału na województwa.

Tab. 2.5.1. Liczba publikacji naukowych i cytowań w Polsce

	Publikacje	Cytowania	Liczba cytowań na publikację
2008	21 036	17 070	0,81
2007	19 023	-	-

Źródło: Nauka i technika w Polsce w 2008 roku, GUS, Warszawa 2010, s. 366, Nauka i technika w Polsce w 2007 roku, GUS, Warszawa 2009, s. 223

Tab. 2.5.2. Wskaźnik Essential Science Indicators - uaktualniony 2 listopada 2009, obejmuje publikacje z 10 lat i 8 miesięcy (01.01.99-31.08.2009)

	Publikacje	Cytowania	Liczba cytowań na publikację
Polska	138 705	864 073	6,23

Źródło: Nauka i technika w Polsce w 2008 roku, GUS, Warszawa 2010, s. 367

2.6 Ilość firm, które posiadają działy badawcze

Tab. 2.6.1. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność badawczo-rozwojową

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Dolnośląskie	52	55	61	59	69	68	80
Kujawsko-pomorskie	34	29	31	31	36	34	43
Lubelskie	16	20	26	27	28	18	25
Lubuskie	6	9	13	13	13	14	12
Łódzkie	50	54	52	49	56	55	59
Małopolskie	47	47	59	53	64	52	62
Mazowieckie	116	147	162	169	165	168	188
Opolskie	9	10	13	16	16	11	14
Podkarpackie	43	38	48	44	44	39	46
Podlaskie	12	13	12	11	17	15	14
Pomorskie	24	22	36	35	41	38	45
Śląskie	74	73	91	82	96	79	123
Świętokrzyskie	6	7	11	13	13	11	17
Warmińsko-mazurskie	8	9	14	7	11	11	13
Wielkopolskie	46	45	60	59	72	76	87
Zachodniopomorskie	5	9	10	8	8	8	14
Polska	548	587	699	676	749	697	842

Źródło: dane GUS za lata 2003-2009, BDL (Działalność badawczo-rozwojowa jednostki wg sektorów instytucjonalnych)

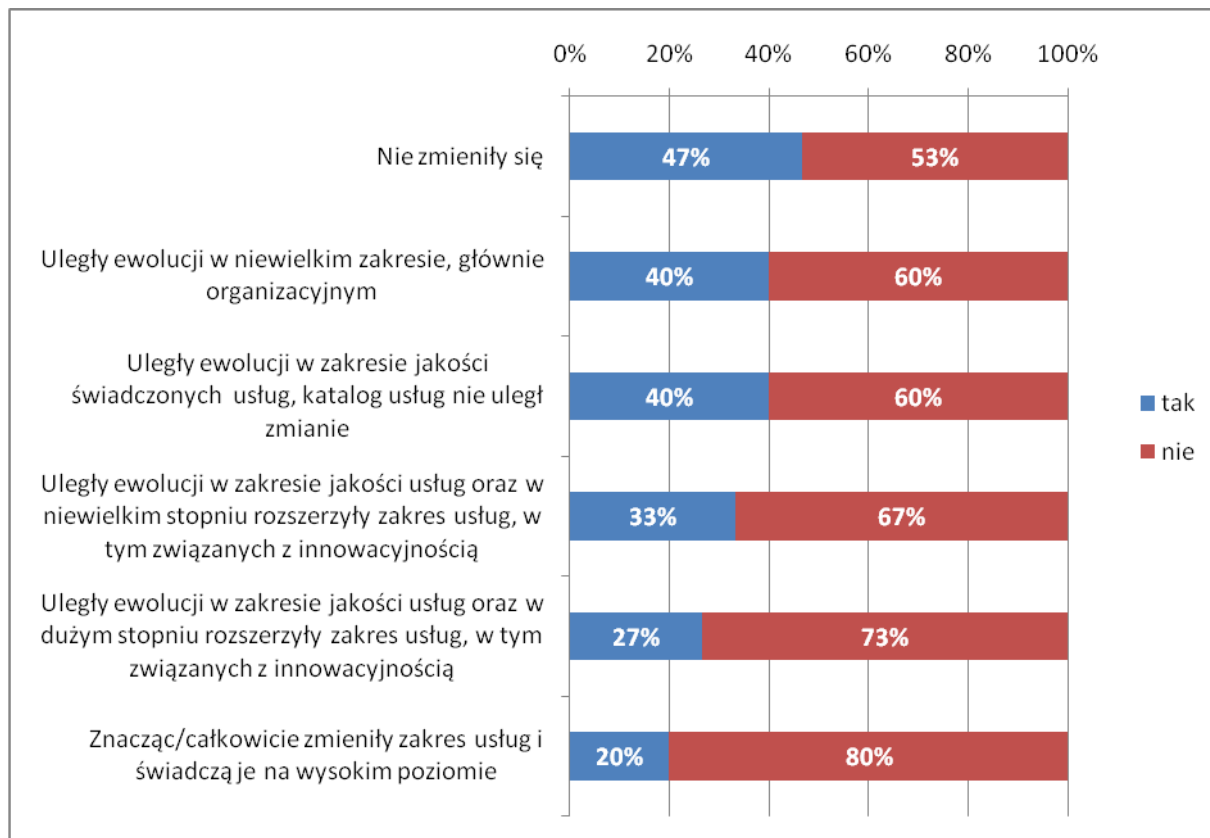
Tab. 2.6.2. Dynamika przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczo-rozwojową (zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Dolnośląskie	5,77	10,91	-3,28	16,95	-1,45	17,65
Kujawsko-pomorskie	-14,71	6,90	0,00	16,13	-5,56	26,47
Lubelskie	25,00	30,00	3,85	3,70	-35,71	38,89
Lubuskie	50,00	44,44	0,00	0,00	7,69	-14,29
Łódzkie	8,00	-3,70	-5,77	14,29	-1,79	7,27
Małopolskie	0,00	25,53	-10,17	20,75	-18,75	19,23
Mazowieckie	26,72	10,20	4,32	-2,37	1,82	11,90
Opolskie	11,11	30,00	23,08	0,00	-31,25	27,27
Podkarpackie	-11,63	26,32	-8,33	0,00	-11,36	17,95
Podlaskie	8,33	-7,69	-8,33	54,55	-11,76	-6,67
Pomorskie	-8,33	63,64	-2,78	17,14	-7,32	18,42
Śląskie	-1,35	24,66	-9,89	17,07	-17,71	55,70
Świętokrzyskie	16,67	57,14	18,18	0,00	-15,38	54,55
Warmińsko-mazurskie	12,50	55,56	-50,00	57,14	0,00	18,18
Wielkopolskie	-2,17	33,33	-1,67	22,03	5,56	14,47
Zachodniopomorskie	80,00	11,11	-20,00	0,00	0,00	75,00
Polska	7,12	19,08	-3,29	10,80	-6,94	20,80

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS za lata 2003-2009, BDL (Działalność badawczo-rozwojowa jednostki wg sektorów instytucjonalnych)

3.2 Poziom umiejętności w instytucjach wsparcia biznesu (wskaźnik jakościowy)

Rys. 3.2.1 Skala zmian jakościowych IOB w wybranych aspektach polityki innowacji

Źródło: Badanie CATI IOB (n=90)